

Incipiunt opera super cōstitu-
tiones prouinciales & Othonis.

Libet primus. De summa trinitate et fide catholica.

¶ Johannes pecham.

Tribus articulis sacerdotum et infra. Ne quis per ignorantiam
se excuset qui sciet articulos fidei: quos omnes ecclesie mi-
nistri scire tenentur eos summaria (ut sequitur) pertrin-
gum brevitate. ¶ Sciendum est septem esse fidei articulos per-
tinentes ad ministerium trinitatis: quorum quattuor pertinent ad
divinitatis intrinsecam: tres vero per-
tinent ad effectus. Primus
est unitas divine essentie in trinitate. Iuxta illud. Credo in unum deum
trinum ingenitum esse deum. Tertius est
esse deum. Quartus est credere
unum esse deum: scilicet a patre et filio
et a spiritu sancto. Hoc est omnis visibilis
et invisibilis creature a to-
ta divinis trinitate. Sextus est satisfactio ecclesie per spiritum
sanctum et gratie sacramenta: et cetera que in quibus communit ecclesia
christiana. In quo intelligitur quod ecclesia cum suis sacramentis et le-
gibus per spiritum sanctum omni homini quantumque peccatori sufficit ad sala-
tem quod extra ecclesiam non est salus. Septimum est summatio
ecclesie per gloriam eternam in carne et alia veraciter suscitande.
et per oppositum intelligitur damnatio eterna reproborum. Item alii
septem articuli pertinent ad christi humanitatem. Primus est incar-
natio seu vera carnis assumptio: ex sola per spiritum sanctum origine
gloriosa. Secundus est veri incarnati dei natiuitas ex virgine
corrupta. Tertius est veri christi passio et mors in cruce sub
tyranno pilato. Quartus est descensio christi ad inferos in
anima quiescente corpore in sepulchro ad spoliationem tar-
tari. Quintus est vera christi resurrectio. Sextus est vera ipsi-
us ad celos ascensio. Septimus est ipse venturi ad iudi-
cium certissima expectatio.

¶ Idem.

Attentissimus et infra. Attendant sacerdotes quod cum uniu-
sionem sacramenti porrigunt simplicibus tempore paschali vel
alio sollicito eos instruant sub panis specie eis simul dari
corpus et sanguinem domini: immo christum integrum vinum et ve-
rum quod totum est sub specie sacramenti. Doceant etiam eos de quod

De constitutionibus

id quod eis de temporibus in calice propinatur non est sacramentum sed vinum purum eis hauriendum traditum ut facilius sacramentum glutiant quod ceperunt. Solis enim celebrantibus sanguinem sub specie vini consecrati sumere in huiusmodi minoribus ecclesiis est concessum. Instruat etiam eos de sumptuum orationis sacramentum non nimis dentibus minuere: sed tritum modice sorbere perfecte: ne periculum aliquando eveniat in dentium interstitium vel alibi remanere. ¶ De constitutionibus. ¶ Ibidem.

Quia continetur vitum et infra. Constitutionem domini octo boni contra reprobos editam precipimus inviolabiliter observari. Omnibusque et singulis coepiscopis suffraganeis nostris in virtute obedientie et sub pena suspensionis ab officio et beneficio quam in ipsos ferimus si sponte circa hec fuerit negligentes firmiter inungendo mandamus quatinus constitutionem predictam faciant in quatuor anni principalibus capitulis ruralibus per se: vel per eorum officiales: vel saltem per deanos rurales vel gerentes eorum vices distincte et apte coram toto capitulo: exclusis laicis recitari. Quam recitationem per monitionem habere volumus: ut libere contra omnes vicios huiusmodi procedi valeat: ne causari possint cum ad executionem privationis in eos late inialiter in constitutione predicta premissa fuerit: semonitos non fuisse. Si qui autem predictae constitutionis recitationem maliciose impedierit excommunicationi subiacet ipso facto. Si quis vero neglexerit eam recitare vel decanum vel gerentes vicem eius omni sexta feria in pane et aqua ieiunare tenet (nisi infirmitas impedierit) donec in sequenti capitulo ipsam recitaue- rit seu fecerit recitari.

¶ Johannes Strarforth:

Et terior habitus et infra. Auctoritate consilii precipimus: ut locorum ordinarii quibus de subditorum excessibus spectat inquirere in locis sue iurisdictioni subiectis: per se vel alios annuatim inquireant super observatione constitutionis per nos editae de habitu clericali. Et contra reos in hac parte constitutionem ipsam per penas in eadem limitatas diligenti cautela faciant observari.

¶ Idem.

¶ Ill.

De consuetudine.

Huius autē cōsiliū & institutiones & pūsa remedia p̄eci-
piūus vt n̄ra p̄uincia cātuariensi futuris t̄pibz in-
uolabiliter obseruari. Mandantes n̄ris coep̄is et suffra-
ganeis vniuersis: vt ip̄as cōstitutiones p̄ se vel p̄ alios vt
ius erigit publicēt & faciēt publicari: ac in publicā notio-
nē deduci: ad vtilitatē cōem laudē et gl̄iam nōis iesu xpi.

De consuetudine.

Symon langham

Statutū & infra. Qz h̄o hui⁹ occasione statuti inter
rectores eccl̄iarū & parrochiaros suos lites quas ex-
stinguere cupimus frequentius oriunt / illud durim⁹ sy-
nodali interpretatiōe declarādū: vt videlicet si decedēs
tria vel plura cuiuscūqz ḡnis i bonis suis habuerit aialia
optima: cui de iure fuerit debituz: reseruato ecclesie sue: a
qua sacramēta recepit dū viueret: sine dolo fraude seu cō-
tradictiōe qualibet p̄ recōpensatione subtractionis deci-
marū personaliū necnō et oblationū: scdm̄ melius aial re-
seruet post obitū p̄ salute anime sue eccl̄ie sue h̄mōi libe-
rādū. qz si duo t̄m in bonis decedētis extiterint aūmalia
de māsuetudine ecclesie exactio quelibet nomine mortu-
ari remittatur. Quodqz si mulier superstite viro obierit
ad solutionē mortuarii minime coherceat. Sz si post obi-
tum mariti i domo cū familie regimine vidua p̄ annū su-
p̄uixerit / iuxta formā superi⁹ scriptā ad mortuariū obli-
getur. Hac autē interpretatiōe & s̄uetudini laudabili su-
per mortuariis i nostra p̄uincia aliter obseruate. nolu-
mus p̄iudiciūz generari: quin si decedēs numerū h̄ nōi
aialiuū habuerit: seu habuerit vir ve aut vroz p̄ius aut
post decesserit: super p̄statione mortuarii cōsuetudo eccle-
siastica obseruet. Ad solutionē autē debiti de iure vl̄ cō-
suetudine mortuarii reuerētes: volumus per locorū ordi-
narios censura ecclesiastica coartari. **Edmundus.**

Nullius rector decimas eccl̄ie sue nōdū p̄ceptas v̄de-
re p̄sumat aī ānūciationē b̄tē marie &ginis: a quo
die fruct⁹ de & s̄uetudine cedere debēt: ad ip̄orū rectorūz:

Liber p^m. De consuetudinibus. De temporibus ordinandorum.
Si ante huiusmodi fructuum perceptionem decesserint: debita
vel legata persolvenda.

¶ Idem Edmundus.

Eos qui non de legitimo matrimonio nati sunt: et absque
dispensatione sufficienti ordinati fuerint: eos etiam qui
non suis episcopis preter licentiam suorum episcoporum seu prelatorum ad
sacros ordines promoti fuerint: ab executione ordinis sic
suscepti suspendimus: donec dispensationis gratiam fuerint
consecuti. **¶ Item** decernimus quod hi qui in conscientia pec-
cati mortalis peius perpetrati: vel propter questum tempo-
rale tantum sacrum ordinem susceperint: officium suum non
exequantur: nisi prius a peccato huiusmodi per sacramentum
penitentiae fuerint experti.

¶ Idem Edmundus.

In primis te infra. Quos qui irregularitatem in ordi-
ne suscepto: vel ante vel post ordines susceptos probat
extraxisse. Nisi cum eis dispensatum fuerit expresse per eos qui
cum eis dispensare poterint: ab officii executione denunciamus
esse suspensos: donec cum eis super hoc legitime fuerit
dispensatum. Irregulares quo ad promissa intelligimus
homicidas aduocatos in causa sanguinis/ symoniacos in-
teruentores symoniacarum pactionum. Et qui a labe illa in-
fecti scienter ordines susceperunt: ab hereticis scismaticis
vel notati excommunicatis scienter ordinatos. **¶ Item** bigamos
corruptarum maritos: deo sacratarum virginum: violatores ex-
communicatos et furtive ordines suscipientes sortilegos et eccle-
siarum incendarios: et qui alii huiusmodi existunt.

¶ De temporibus ordinandorum. Ricardus.

Quia quidam et infra. Episcopus nostre iurisdictioni discretus qui
scienter clericum vel pochanum alteri episcopo ordinauerit
sine ipsius episcopi licentia speciali: ab ipsius collatione ad quam ta-
lem susceperit vel ordinauerit: usque ad condignam satisfactio-
nem se nouerit esse suspensum.

walterus.

Quia quanta et infra. Prohibemus ne quis abbas vel
prior monachus vel canonicus suos ab alio episcopo quam loci
diocesano faciat ordinari: nisi cum litteris dimissorius ipsi

Libet p[ri]mus. De scr[ut]i. i. o[rd]i. f[aci]e[n]do. De sacra v[un]ctione.
us epi: vel in eius absentia vicarij sui generalis.

De scrutino in o[rd]ine faciendo.

Idem.

Quam quanta & infera. Nullus ad o[rd]ines accedat v[er]o
admittat: nisi canonice fuerit examinatus. Minores
clerici ad inferiores gradus non admittantur: nisi idoneos
habeant presentatores: & per testimonium eorum admit
tantur. Nullus etiam symoniacos, homicida, excomuni
catus, usurarius, sacrilegus, incendiarius / vel falsarius /
vel alius habens canonicum impedimentum ad quoscun
q[ue] o[rd]ines presumat accedere: vel ad eosdem presentet:
aut quomodolibet admittatur.

De sacra v[un]ctione.

Edmundus.

Panni chrysmales non nisi in vsum ornam[en]tor[um] eccle
sie couertant[ur]. Similiter alia ornamenta ecclesie q[ua]m
pontificalem accipiunt benedictione[n] nullo modo i[n] p[ro]p[ri]a
nos v[er]sus deputentur. Et archidiaconus in sua visitatiōe
an hoc seruetur diligenter inquirat.

Walterus.

Sacerdos & infra. Adul[ter] & firmandus p[er] sacerdotē loci
vt p[ri]us p[re]fite[re] admonēd[us] est: & sic postea p[er]firme[re]: &
ad p[er]firmationē veniat ieiunus ob reuerētiā sacramēti
frequēter etiā moneant[ur] parētes p[er] sacerdotes vt paruu
los baptisatos ad p[er]firmationē ducant: nec diu expectēt
aduētū epi. Sed p[er] p[er]firmatione pueros ad eū ducāt: vbi
eū p[ro]p[ri]e adesse audierit post baptismū q[ua]m citi[us] potuerit se
cūq[ue] fascias siue ligaturas deferēt p[er]petētes. Paruuli q[ui]
confirmati tertia die post p[er]firmationē deportent[ur] ad ec
clesiam & frontes eor[um] p[er] manus sacerdotū in baptisterio:
p[ro]pter reuerentiā chrysmatis abluantur: & ibidē ligature
eor[um] tūc insimul concrement[ur]. Itē ad p[er]firmationē nullus
puer teneatur a patre vitrico: v[er]o matre nouerca. Et volu
mus q[uod] hec p[ro]hibitio sepe per sacerdotes i[n] ecclesijs publi
cet[ur] vt sciant parentes ac alij qui pueros tenent ad cō
firmandum q[uod] spirituale vinculum i[n] hoc sacramento ita
cōtrahitur vt i[n] baptismo.

Idem.

De sacra unctione.

Cum magna reuerentia deferatur oleum infirmorum ad infirmos: et ipsos iniungant sacerdotes cum magna deuotione et orationum celebritate que ad hoc sunt ordinata. Moneant populum sepe sacerdotes cum magna deuotione eos saltem qui sunt etatis. xiiii. annorum ut supra: ad extreme unctionis sacramentum recipiendum. Et quod post sacramentum susceptum licite possit reuerti ad opus coniugale. Effectus enim istius sacramenti patet ex verbis apostoli Iacobi dicentis. Si infirmus quis ex vobis inducat presbyteros ecclesie ut orent super illum: ungentes eum oleo sancto in nomine domini. Et oratio fidei saluabit infirmum: et alleniabit eum dominus. Et si in peccatis sit dimittentur ei.

¶ Becham.

Cum sacri chrisimatis confectio de anno in annum per locorum episcopos sit agenda iuxta sacrorum canonum sanctiones: et ipsum chrisma per eisdem confectum annuatim fidelibus sit tradendum: et vetus seu quod superest de veteri chrismate sit in sacris ecclesiis cremandum. Presbyteri quoque qui presunt ecclesiis aut per se aut per diaconos aut subdiaconos a locorum episcopis: annis singulis ante pasche solennitatem: vel quicquid fieri poterit sacrum chrisma a singulis ecclesiis petere teneant: adeo: ut si quis de alio chrismate quam de isto nouo quod propria episcopi largitione seu cessione accepit baptizare vel baptizatum in vertice ungere (nisi preoccupate morte) tetrauerit ipse in se damnationis manifestatur protulisse suam. Quia tamen ignorantia crassa ducti: qui dolo debet esse vicina vel spiritum contumaci sacris in hac parte canonibus reluctantes quod a crimine idolatri seu peccato ariolandi non multum abhorret: veteri chrisma alicubi per biennium: alicubi per triennium et eo amplius seruantes eodem in baptismate et aliis sacrificiis damnabiliter abutuntur: nouum ab episcopis locorum de anno in annum nec petentes. Quod ne fiat de cetero districte precipimus sub pena suspensionis ferimus incontinentes contrarium facientes. Quod id ipsum de sacro cathecumino oleo sane accipiedum credimus intellectum.

¶ Idem.

¶ Illi.

De sacramentis iterandis vel non.

Confirmationis et i infra. Contra negligentes con-
firmationis suscipere sacramentū statuimus: q̄ nul-
lus ad sacramentum corporis et sanguinis dñi admittat
extra articulum mortis nisi fuerit confirmatus/ vñ nisi a
receptiōe 2firmationis rationabiliter fuerit impeditus.

¶ De sacramentis iterandis vel non. walterus.

Sacerdotes et infra. Caucant diligenter parentes ne
paruulos suos perferant iterato confirmandos: cuz
et ipsi paruuli p̄ ipm sacramentū iteratū efficiant irregu-
lares: si masculi fuerit. Et ipsi parentes ex tali negligen-
tia graui scdm canones subiaceant vltioni. **¶** Idem.

Sacramētū extreme vñctiōis āno elapto: pōt licite ite-
rari: vt videlz q̄libet anno semel 2ferat in graui ifir-
mitate de q̄ met⁹ mortis imminet egroto. **¶** Deham.

Quod i constitutione et infra. Si forte cōtingat pue-
ros p̄pter mortis periculum a laicis baptisari: ca-
ueant sacerdotes ne baptismum legitime factum aude-
ant iterare. **¶** Idem.

Ignorantia sacerdotū et infra. Septē sūt gēe sacramē-
ta quorū dispēsatores sūt ecclesie p̄lati. Quorū qui
q̄ ab hoib⁹ dñi recipi xpianis: vt pote baptism⁹/ 2firma-
tio/ penitentia/ eucharistia suo tpe/ et extrema vñctio: q̄ tm̄
illis dari debet: q̄ grauis ifirmitatis indicis vident⁹ mor-
tis appropinquare periculo q̄bus si fieri pōt deē: cū sūt cō-
potes mētis et rationis. Et si 2tingat eos frenesi vel alia
quacūq̄ alienatione mētis laborare. Si añ alienationez
erāt de salute sua solliciti. Cōsulimus nihilominus hoc sa-
cramētū eis fiducialiter ministrati. Credim⁹ enī et expe-
rimētis didicim⁹ q̄tuncūq̄ frenetico (si tñ p̄destinatio-
nis sit filius) ipsius susceptionē vel ad habendū dilucidū
interuallū vel saltē ad spūale 2modū: vt pote ad augmen-
tum gēe pfuturam. Sunt et alia duo sacramēta scz ordo
et matrimoniu. Quorū p̄rimus perfectus conuenit. scdm
vero noui testamēti tpe solis 2uenit imperfectis: et tñ ipsuz

Libet pmo. De filiis presbyterorum. De clerici. peregrinis.
ex vi sacramenti credimus largiri gratiam si sincero animo con-
trahatur.

¶ De filiis presbyterorum. Idem.
Cum a iura sit inhibitu ne absque dispensatione apostolica
presbiterii filii rectorum aut presbiterorum in ecclesiis in
quibus presbiter eorum immediate seu primo ministrarunt: et stet
ipsa beneficia vacare. Si contrarium de facto fuerit accepta
tum/precipimus ut prelati de ecclesiis sic vacantibus dili-
genter inquirent iuxta iuris exigentiam de eis non disse-
rent ordinare. Cautius precauentes de cetero ne tales ad
hominum beneficia ullo titulo admittant: nec contra iustitiam he-
reditati crucifigi per surreptionem locus successioni pateat.

¶ De clericis peregrinis.

walterus.

¶ Cum quanta et infra. Ordinati in hibernia / wallia /
seu scotia / sine litteris ordinario suorum commenda-
titiis / vel dimissoriis non admittantur a quocumque infra pri-
uilegium nostrum ad ordinis sic suscepti executionem: nisi magna
necessitas inducat: et tunc quod cum eis auctoritate sufficien-
ti fuerit dispensatum super executione ordinis memorati: vel
alias a suis ordinariis ordo sic susceptus ratificetur. Provi-
so nihilominus quod nullo modo admittantur: nisi prius consti-
terit de eorum legitima ordinatione / vite mundicia / pariter
et leuitate. Item precipimus ne sacerdotes ignoti (de quorum
ordinatione non constat) ad divinum celebrationem deseruien-
do ecclesiis admittantur: nisi de licentia episcopi diocesani: cum per
litteras testimoniales / ut testimonium bonorum viro-
rum eis de
eorum vere constiterit ordinatione: et sufficienter fuerit fa-
cta fides.

¶ Thomas arundel in consilio Oxonie.
Reuerendissime synodo et infra. Nullius capellanus
admittatur ad celebrandum in aliqua diocesi nostre Can-
tuariensi priuilegio: in qua ordinatus siue ordinatus non fuerit:
nisi deferat secum litteras ordinis suorum atque litteras commendatitias
diocesani sui. Et nihilominus aliorum episcoporum siue in quorum dio-
cesibus interim per magnum tempus conuersatus est. In
quibus expresse cauere volumus et mandamus de mori-

Walterus

Libet primus.

De officio archidiaconi.

bus et conuersatione eiusdem: et an sit diffamatus de e
super aliquibus nouis opinionibus in fide catholica/au
bonis moribus male sapientibus: vel sic de eisdem oim
munis. alioquin tam ipse celebrans q ipm sic celebran
pmittens acriter puniatur.

De officio archidiaconi.

Stephanus

Urchidiaconi scōz apostolū. Nō que sua sūt que
rant: sed que iesu xpi in sua visitatiōe prouideāt q ca
non misse emēdes: et q sacerdotes rite nouerit verba ca
nonis pferre et baptisimatis: q i hac parte sanum habe
ant intellectum. Doceāt enī laicos in qua forma baptis
re debeāt in casu necessitatis: vt saltē hoc sciant facere in
aliquo idiomate. Prouideāt quoqz diligenter archidiacono
ni q iuxta formā gñalis pñlii eucharistie chrisma et oleu
scm. Saluo sub clauibus fidei custodie recōdant depu
tata. Habeāt etiā archidiaconi in scriptis redacta oīa or
namēta et vtenilia ecclesiarū. Vestes quoqz et libros que
singulis annis suo faciant conspectui presentari: vt vide
ant q fuerūt adiecta p diligētīā psonarū: vel q tpe iterme
dio p iparū maliciā vel imperitiā deperierunt. Item prou
deant de possessionibus: vt ita singulis annis proficiant:
nec ecclesia suo iure defraudatur.

Decham.

Endē etiā tñbus et infra De publicatione articulo
rum fiēda: quibus sentētia excoicationis incurritur
ipso facto archidiaconi diligēter iquirāt. Et quotiēs pzel
bpteros iuenerit instructionē mortālē: videlicet. xiiii. ar
ticulorū fidei/decē mādatorū decalogi/dnōz pceptorū euā
geli/septē opēz mie/et septē pctōz criminaliū cū sua pro
genie/septē virtutū pñcipaliū/ ac septē sacramētorū gñe
seu excoicationū snias statutis tñbus populo minime p
dicasse seu publicasse: totiēns eos arguāt: et pena canonica
castigando supplere cōpellant: quod temere admiserūt

Sint ecclesiarū rectores et infra. **Pro-** **Walterus.**
uideant archidiaconi vt lintheamina et alia ornāme

De officio archipresbyteri.

ra altaris sicut decet sint honesta. Et libros habeat ecclesia idoneos ad psallendū pariter et legendum: et ad minus duplicia sacerdotalia vestimenta: et ut honor debitus diuinis officiis in omnibus impendatur. Precipimus etiā ut qui altari ministrat suppellicio induatur. **¶ Idem.**

Archidiaconi et infra. Iniungimus archidiaconis et eorum officialibus ut in visitationibus ecclesiarum faciendis: diligentem adhibeāt cōsiderationem ad fabricam ecclesie: et maxime cancelli si forte indigeant reparatione: et si quos intuerint defectus huiusmodi: certū sub pena prefigāt terminum infra quē emendentur vel suppleantur: per se et suos inquirent: si in parochia in qua officium visitationis impendūt in rebus vel personis aliqd fuerit corrigendum et excessus si quos ibidem iuenerint vel tunc vel in proximo capitulo corrigantur.

De officio archipresbyteri.

Becham.

Ignorantia sacerdotū et infra. Precipim⁹ ut quilibet sacerdos plebi presidens: quater i anno: hoc est semel in qualibet quarta añ: die vna solenni vel pluribus: per se vel per aliū exponat populo vulgariter absq; cuiuslibet subtilitatis textura fantastica. xiiii. fidei articulos: decem mādata decalogi: duo precepta euangelii scz gemine charitatis: septē opera mie: septē pctā mortalia sua cū proge nie: septem virtutes principales: ac septē gratie sacramēta. Et ne quis a predictis per ignorantia se excuset: expōtis. xiiii. fidei articulis sub titulo congruenti cetera sub quadam: ut sequitur perstringimus. summaria breuitate. De cem enī mādatoꝝ precepta veteris testamenti: tria ordinantur ad deum: que dicuntur mandata prime tabule: septem vero ad proximum: que dicuntur mandata secundę tabule. In primis prohibetur omnis idolatria: cum dicitur Non habens deos alienos coram me: in quo implicite prohibentur omnia sortilegia et omnes incantationes cum superstitionibus caracterum et huiusmodi figmentoꝝ

De officio archipresbyteri.

In secundo mandato cum dicitur. Non assumes nomen
dei tui in vanū / prohibet principaliter heresis vniuersa
et secundarie ois blasphemia et irreuerens dei noatio: et
precipue i periurio. In tertio mādato cū dicitur. Memeto vt
sabbatū sanctifices / precipit cultus religionis christiane
ad quē indifferenter clerici et laici obligant. Vbi sciendū est q
obligatio ad feriandū in sabbato legali scdm formā vete
ris testamenti expirauit omnino cū ceteris i lege cerimo
niis: et sufficit in nouo testamento modus vacandi diuino
cultu diebus dñicis et ceteris diebus solēnibus: ad hoc au
toritate ecclie deputatis: quibus diebus modus vacandi
nō est sumendus a supstitutione iudaica: sed a canonicis insti
tutis. Prīmū scde tabule mandatū est / patrē et matrē ex
plicitē tpaliter et spūaliter honozare / implicite autē et scda
rio ois homo p merito sui gradus ex eodē mādato intelli
gitur honozandus. In hoc mādato autē intelligit nō solum
pater et mater carnaliter / verū etiā spūaliter: vt pater sit
pzelat⁹ ecclie mediat⁹ vel immediat⁹ / mater autē ecclia
cuius sunt filii catholici vniuersi. Scdm est / non occides
in quo explicitē inhabet illicita psona alicui⁹ interēptio cō
sensu verbo opere et fauore. Implicite vero ois iniusta ali
cui⁹ persone lesio inhabet. Spūaliter vero occidūt qui nō
reficiūt indigentes. Simuliter occidūt q detrahūt vel qui
innocentes opprimūt et confundunt. Tertiū mandatū est /
nō mechaberis: i quo explicitē inhabet adulteriū / implici
te vero fornicatio q explicitē phibet in Deut. xiii. vbi dicitur
Non erit meretrix de filiis israel / nec scortator de filiis
israel. Inhabet etiā i eodē mādato ois p̄mixtio viri et mu
lieris: quā bona matrimonii nō excusant. Dis etiā nō vo
lūtaria pollutio quocūq; modo studiose vel volūtaria p
curata. Quartū mandatū est. Nō furtū facies. In quo ex
plicitē phibet clādestina contractio rei aliene inuito dño
Implicite vero ois iniuriola / seu p fraudē / seu per vsurā /
seu p violentiā / seu p metū rei vsurpatio aliene. Quintus

Libet primus. De officio archipresbyteri.

mandatum est. Non loqueris contra fratrem tuum/sive primum falsum testimonium. In quo explicite prohibetur falsa testificatio ad notandum. Implicite autem falsa testificatio ad indignum contra merita promouendum. In hoc etiam mandato omne mendacium: sed perniciosum precipue condemnatur. Sextum mandatum est. Non concupisces domum proximi tui: supple cum eius iueria. In quo mandato implicite prohibetur cupiditas possessionis immobilis catholici precipue cuiuscunque. Septimum mandatum est. Non desiderabis uxorem proximi tui/neque seruum/neque ancillam/non bonum/non asinum / nec omnia que illi sunt in quibus omnis cupiditas possessionis aliene / quantum ad res mobiles condemnatur. His autem decem mandatis superaddit euangelium duo videlicet dilectionem dei et proximi. Deum diligit qui predicta mandata ex amore et non timore bene custodit. Proximum autem debet diligere sicut seipsum: ubi hec particula sicut non dicit equalitatem: sed conformitatem / ut videlicet Diligas primum tuum ad quod teipsum: hoc est ad bonum et non ad malum / et quomodo teipsum: hoc est spiritualiter et non carnaliter secundum quod carnaliter dicit viciu. Item quantum teipsum: hoc est in prosperitate et aduersitate / sanitate et infirmitate. Item quantum respectu temporalium pro tanto et plus diligas omnem hominem et singulos: quam omnem affluentiam temporalem. Item sicut teipsum: pro tanto et plus diligas proximi tui animam sive anime salutem eternam: quam propriam tuam vitam temporalem / sicut etiam anime tua vitam: debes preponere vite carnis tue. Item qualiter teipsum: ut videlicet omni homini in necessitate subuenias: sicut tibi velles in necessitate consimiliter subueniri. Hec enim omnia intelliguntur cum dicit Diliges primum tuum. etc. ¶ Sex autem mie sunt opera que ex euangelio Mathei patefiunt: que sunt. Patescere famelicum Potare sitientem. Hospicio recipere peregrinum. Vestire nudum Visitare infirmum. Consolari carceri mancipatum. Septimum ex tobiam colligitur: quod est sepelire corpora mortuorum. ¶ Septem vero peccata capitalia sunt: superbia/inuidia/ira/odiu/accidia/auaricia/gula/luxuria. Et est superbia amor excellentie pro

Libet p^{ri}m^o.

De officio archiepiscopi

p^{ri}mo de qua oriuntur iactantia/ostentatio/ypocrisis/scismata
et similia. Inuidia vero est odium felicitatis aliene: de qua
oriuntur detractio/murmuratio/dissensio/querela iudicii
et similia. Ira est appetitus vindicte et nocumendi alieni qui
cum profuerat in corde fit odium: de qua oriuntur persecuciones ver-
borum/et factorum plage/homicida/et similia. Accidia est tediu
boni spiritualis ex quo homo nec in deo/nec in diuinis laudi-
bus delectatur. Ex qua sequitur ignavia/pusillanimitas/di-
speratio/et similia. Avaritia est immoderatus amor mobi-
lis vel immobilis affluentie: vel illicite acquirendo: vel illicite
detinendo. Ex qua oriuntur fraus/furta/sacrilegium/symonia
et omne turpe lucrum. Gula est immoderatus amor delectationis
secundum gustum in cibo et potu. In qua quatuorupliciter peccatur. vi-
delicet in tempore quando comeditur nimis mane vel nimis tarde aut
nimis assuete. Item in qualitate quando querunt cibaria nimis
delicata. Item in quantitate: quando nimis comeditur aut bibitur: quod
est vilissimum genus gule: et est nimis in cibo et potu quando corpus
aggrauatur vel quando impeditur sensus interior et exterior: seu
quando leditur corporis sanitas. Item in audacitate et voracitate
et ultimo in curiosa alimentorum preparatione per gule delici-
is excitandis. Que quinque continentur in hoc versu. Prepro-
pere laute nimis ardentem studiose. Luxuriam non oportet
notificare/cuius infamia aeternam inficit vniuersum. Septem
virtutes principales sunt. Fides/spes/charitas: que ordi-
natur ad deum: ideo theologice appellantur. Prudentia
temperantia/iusticia/et fortitudo: per quas ad seipsum et
proximum homo ordinatur. Et est actus prudentie bonum eli-
gere. Actus iusticie recte facere. Actus autem temperantie non
impedire delicias. Actus fortitudinis non dimittere bonum
agendum pro angustis aut molestis quibuscumque. Et dicunt
he quattuor virtutes cardinales hoc est principales: quia in
istis quattuor plures alie sunt subiecte de quibus quia pro
simplicibus laboramus: ad plures amplius non tractamus de vii.
grate sacramentis super ad dictum est in suo loco. ¶ Edmundus.

De officio vicarii. De officio iudicis ordinarii.

Ite cōmoneant sacerdotes mulieres p̄gnātes de pa-
rochia: vt cū ip̄a partus instare intellerint sibi p̄o-
uideant q̄ aquā p̄romptam ⁊ paratam habeant p̄o par-
tūsi imminuat necessitas baptisando: ⁊ q̄ p̄pter imminēs
periculum cōfiteant̄ sacerdoti: ne subito p̄occupate nō
possint cum voluerint copiam habere sacerdotis.

¶ Stephanus in consilio Oroniensis.

Presbyteroy ⁊ infra. Presentis consilii diffinitione
districte duximus iniungendum: vt rectores ⁊ vica-
rii plebes sibi commissas pabulo verbi dei: secundū quod
fuerit eis inspiratum: informare procurent: ne canes mu-
ti merito iudicētur: cum latratu salubri/ a causis domini-
cis lupoꝝ spiritualium morsus non expellunt. Istud etiā
euāgelii memoriter retinentes q̄ in nouissimo examine
uisitatores infirmoꝝ p̄mio remunerabunt̄ eterno quo-
tiens fuerit accersiti: celeriter accedāt ⁊ hilariter ad egro-
tos.

¶ De officio vicarii.

Idem.

Quā hostis ⁊ infra. Statuimus vt nullus ep̄oꝝ pui-
cie n̄ce quemq̄ ad vicariā admittat: nisi velit i eccle-
sia i qua ei vicaria p̄ceditur: p̄sonaliter ministrare. Ac ta-
lis eritat q̄ ifrā breue tempus valeat in p̄sbyteroy ordi-
nari. Quod si admissus fuerit aliq̄s ⁊ noluerit in p̄sby-
terum ordinari vicarii beneficio spoliatur.

¶ Idem.

Quonia ⁊ infra. Statuimus vt vicario perpetuo ad
minus redditus quinq̄ mar: har assignet: q̄ sc̄z p̄ qui-
q̄ maris solet dari ad firmum: nisi forte in illis partibus
wallie sit: i quibus p̄opter tenuitatē ecclesie ⁊ minoꝝ sibi
p̄dio vicarij sint contenti. P̄uideat quoq̄ diocesanus
episcopus pensata ecclesie facultate: vtrum vicarius one-
ra ecclesiastica subire debeat aut persona: ad ea simul de-
beat conferre vtriq̄. P̄uolūo tamen q̄ archidiaconus lo-
ci siue ab illis aut altero eoy debent p̄uocari: vna tan-
tum p̄curatione sit contentus.

¶ De officio iudicis ordinarii.

Idem.

De offiō iū. or. De malo. ⁊ obe. De treti. ⁊ pa. De trāfac.

Statui⁹ auctoritate p̄ntis gl̄iū vt plati singuli ele
mosynarios honestos habeāt. Et vt ipsi plati iuxta
capitulum sint hospitales: vt hoīs cōpetentib⁹ ⁊ paupe
res audiendos: et iūiciā exhibēdo suā in publico exhibe
ri p̄sentia p̄curēt. In p̄sonis p̄p̄is cōfessionibus audiē
dis interdū intersint ⁊ penitētis iūgēdis. ¶ Bonifaci⁹.

Item statui⁹ q̄ ep̄i in synodis et aliis conuocatio
nibus ⁊ singuli archidiaconi in suis capitulis: ⁊ capel
lani ecclesiarū parochialium in suis ecclesiis ter i anno denū
cient oībus qui clericali p̄uilegio gaudere voluerint: q̄
habitū clericalē necnō coram tonsurā patenter i locis de
bitis deferāt competentem: et maxime coram suis ordina
riis in ecclesiis: et in congregationibus clericorum.

¶ De maiestate et obedientia. Robertus.

Presbyteri ⁊ infra. Capellan⁹ ad celebrandū in qua
cūq; ecclesia nostre p̄uincie receptis: debet iniūgi in
virtute obediētie: vt sint p̄ntes in dieb⁹ dñicis et festiuis
ac aliis qñ ⁊ vbi matutine misse et alie hoīe cū nota dicū
tur/ canentes/ legentes/ et psalmodisantes: sup quibus ab
eis i ipsorū receptione iuramentū recipi volum⁹ et p̄sta
ri. Itē p̄sbyteros h̄mōi iuramento volumus astringi:
q̄ rectoribus et vicariis ⁊ p̄sidentib⁹ ecclesiarū seu capel
larū i quibus celebrauerint non detrahent: sed q̄ eis simi
liter parebunt ⁊ debitam reuerētiam faciāt ⁊ impendēt

¶ De treuga et pace. Edmundus.

Magna nobis ⁊ infra. Districcione precipimus: qua
tinus rectores ⁊ vicarii ac alii ecclesiarū curati: pa
cem (inquātū in eis est) cū oībus habētes parochianos su
os moneāt vt i vnitāte fidei et pacis vinculo vnū corpus
sint in xp̄o. Inimicitias si exorte fuerint i parochus dili
genter sedantes/ amicitias copulantes/ discorantes ad
concordiā reuocantes: et q̄tū in eis est non p̄mittentes q̄
sol occidat super iracundiā parochianorū suorum.

¶ De transactionibus. Stephanus.

De postulando. De procuratoribus.

Quoniam distius durimus inhibendū ne archidiaconi
vel eorum officiales aut alii iudices p̄ bono pacis si quā
discordantes se sibi inuicem volunt cōcordare aliquid exi-
gant: sed licentia petita liceat partibus a lite per composi-
tionem discedere quādocumq; voluerint: si tamen his com-
positionem admittat: nec propter hoc penam aliquā eis
infligant: nisi eis de iusticia actoris vel rei constiterit.

De postulando.

Idem.

Quoniam per aduocatos multotiens matrimonia tur-
bant. Statuim⁹ vt sententia lata pro matrimonio
aduocatus qui contra illam steterit hoc ipso per annū ad-
uocatione priuatus existat: nisi iudex cum in ipsa senten-
tia propter iustum errorem vel probabilem ignorantiam ex-
presse habeat excusatum.

Johannes petham.

Ad locos ad audiendum et infra. Nullus de cetero per-
mittatur aduocationis officium publice exercere nisi
prius ad munus per triennium audierit ius canonicum et
ciuile cum debita diligentia. Huius aut rei fidē et ubi nec
de cōdigna apparet testimonio: nec p̄ facti euidētiam pro
prio faciat iuramento.

De procuratoribus. Idem.

Et horrenda et infra. Statuimus vt nullus decanus
seu archidiaconus vel eius officialis epi sigillum ali-
cui procuratorio apponat: nisi hoc ab eo petatur publice in
iudicio vel extra iudicium: ubi is qui procuratorem constituit
it: et quē constat esse verum dñm p̄ his personaliter hoc requi-
rat: vt fraus quelibet excludat. Quicumq; vero decan⁹ ar-
chidiaconus vel eius officialis epi ex certa malicia contra-
riū fuerit p̄ triennium ipso facto ab officio et beneficio sit suspē-
sus. Quicumq; etiā aduocatus factū vel falsū procuratorium
fieri percurauerit: suspēsus sit p̄ triennium ab officio aduoca-
di et inhabilis sit ad beneficium ecclesiasticū obtinendum.
Quod si sit uxoratus aut bigam⁹: excommunicationi subiaceat ipso
facto. Et id quod per talē fictū vel falsū procuratorem actū fue-
rit vel procuratum: modis omnibus pro infecto et puteto

Liber secundus.

De iudiciis.

Procurator aut ipse totius falsitatis inceptor: ab omni actu legitimo perpetuo repellatur. Et hi omnes nichilominus si super hoc convinci valeant parti ad interesse et restituenda damna omnia teneantur. Amen in nomine domini.

Explicit apparatus primi libri.

Incipit secundus.

De iudiciis.

Stephanus archiepiscopus in consilio Oronien.

In causis et infra. Statuimus ut decani rurales nullam cum matrimonialem de cetero audire presumant: sed earum examinatio non nisi discretis viris committatur: quibus assistentibus si commodum fieri poterit postmodum pronuncietur sententia.

Johannes pecham.

Quodam ruralium et infra. Statuimus ut nulli tradatur certificatorium vel alias concedatur sub sigillo alicuius decani ruralis consignatum: nisi prius in aliquo die solemni: intra missarum solennia in ecclesia: ubi citatus fouet larem vel amplius conuersatur: publice reticetur. Hoc ad iuncto moderamine: ut citatus sufficiens habeat iudicia: ut die et loco sibi prefixis competenter valeat comparere. Quod si aliquo casu tamen tempus artet: quod dilationi locus non pateat citatione facta publice coram testibus detur certificatorium in ecclesia vel in vno loco publico coram testibus fide dignis: ita quod dies citationis et locus in ipso certificatorio exprimantur. Et sic nullo modo certificatorium ante citationem factam. Et hoc iurent decani rurales fideliter se facturos in episcopali synodo omni anno.

Symon mephā.

Item omnes illi et infra. Ut immunitatis ecclesiastice violatores: qui videlicet de domibus/maneribus/grangis aut aliis locis ad archiepiscopos/episcopos/vel alias personas ecclesiasticas seu ad ipsas ecclesias pertinentibus quicquid preter voluntatem aut permissionem dominorum vel eorum qui sunt hominum regum custodes deputati abstrahere/consumere/contrahere de presumserint abstrahi consumi vel contrahi fecerint seu hominum abstractionem consumptionem vel contra

De iudiciis.

ctionē sub noſe: vel a familiaribus ſuis factant tatum ha-
buerint occasione difficultatis citationis eorūdē nō exi-
tent ſicut pluries fieri conſuevit ne contra eos ea occasio-
ne procedi valeat/ vt deberet de fratrum noſtroꝝ ⁊ totius
conſilii cōſenſu et aſſenſu decernimus quēcūqꝫ violatoꝝ
hūmōi ſi perſonaliter inueniri et tute adiri valeat pſonalē
ter forte vocādū. Si vero nō inueniri vel nō tute adiri va-
leat: tūc in domicilio ſi quod habeat citari tute quo poſſit
Si vero in domicilio qđ habet citari tute nequeant: tunc
in eccleſia parochiali ipſius domicili: vel ſi nullū habeat
vel non conſtet eū habere domiciliū: tūc in eccleſia cathe-
drali loci quo immunitas eccleſie dī eſſe leſa: et nichilomi-
nus in eccleſia parochiali eiūſdē loci: ſi tute fieri poſſit: cita-
tionē decernimus forte faciendā: huiusmodiqꝫ citationeꝝ
in domicilio vel in eccleſia publice vt pꝛemittitur factam
Volumus non ſolum in caſibus ſupradictis: ſed etiam in
omnibus caſibus conſtitutionis dñi Octoboni quondam
apoſtolice ſedis legati in Anglia: que incipit. Ad tutelam
ſic artari citatum/ ac ſi eſſet per citationem perſonaliter
appꝛehēſus: euſdemqꝫ citationis virtutē contra eum poſ-
ſe procedi ad oēm effectum ad quem poſſet ſi citatus per-
ſonaliter extituiſſet. Pꝛefatos etiam ⁊ quocūqꝫ alios ec-
cleſiaſtice libertatis ſeu immunitatis violatoꝝ decerni-
mus in loco delicti: etiam ſi ibidem non inueniantur: tam
ex officio iudicis qđ ad partis instantiam poſſe conueniri.
Atqꝫ aſit hūmōi violatoꝝ eccleſiaſtice libertatis ſeu im-
munitatis inueniri ſeu tute adiri valeant domicilium ve
habeant vel nō: volumus in dubio ſtari certificatoꝝ il-
lius cui mandāt citatio faciēda. Et vt i pꝛemiſſis caſibus
⁊ aliis iniuriā paſci iuſticiā debitā facilius aſſequatur di-
ſtrictē hoc eſt approbātē conſilio gñali pꝛecipimus: vt oēs
iudices ordinari nꝛi cantuarienſ. puincie ſe inuicē ſine ali-
qua difficultate inuēt i citationibꝫ ⁊ executionibꝫ facien-
dis ac qđcuſqꝫ mādāt licitū exequēdis. **¶** **Stratford,**

Libet secundus de foro competentis.

Ex cussis et infra. Quod episcopi et archidiaconi et eorum officiales et alii ordinarii eorumque commissarii citationes primarias pro correctionibus delinquentium fieri per rectores vicarios seu parochiales sacerdotes demandant ipsis frequenter imponi: quod super his quibus fit citatio confessiones citatorum occultas in foro anime eis factas peruersas reuelant. Quapropter in ipsos scandalisuntur turpiter: et illis extorci parochiani potestatem renuunt confiteri. Statuimus quod huiusmodi citationes primarie dictorum ordinariorum fiende auctoritate per rectores aut alios predictos de cetero non mandantur sed fiat per officiales apparitores decanos aut illos ministros eorumdem. Si vero huiusmodi citationes primarie rectoribus vicariis aut presbyteris demandentur ipsi super his parere minime teneantur: sed citationes ipse primarie facte per eos ac exinde subsecute censura vel processus sint ipso iure irriti et inanes.

De foro competenti. Bonifacius archiepiscopus.

Quod contingit aliquando quod clerici sine delectu personarum quod quod in factum non fuerint deprehensi nec convicti tanquam facinorosi vel suspecti de crimine seu delicto vel iniuria personali capiuntur pro potentia laicali et in carcere detruduntur nec redduntur ordinarius eos redirentibus secundum canones libere iudicandi. Et si clerici quibus crima imponuntur coram iudicibus secularibus vocati non comparuerint foris banniantur a regno. Quod vero in hoc libertas ecclesiastica confunditur cum clericus a laico iudicatur. Statuimus quod si clerici sic capti noti fuerint et honesti capiētes ipsos et etiam detinētes: et extra requisitionem ordinariorum reddere recusantes pro locorum ordinarios publice excommunicati nuncientur. Loca etiam in quibus detenti fuerint et terre capiētiū et detinētiū supponantur ecclesiastico interdicto: donec ordinarius eorum reddantur et super huiusmodi excessu satisfecerit propter. Illi autem qui eis taliter falsa crimina imposuerint seu maliciose finguerint inuenta vel fraudes propter quod capti fuerint et iniuste detenti: excommunicati similiter nuncientur. Cum sint excommunicati auctoritate filii Drohi. ipso facto Clerici

De foro competent.

ei veto vagi & ignoti capti ex causis aliquibus & detēti si in possessione clericatus inuēti fuerit: p locor ordinarios requirant a dño rege/vel ab eo q hz ptatē reddēdi eos dē vt ipsos restituat p ecclesiā liberale iudicēdos. Et si denegētur pcedat ztra resistētes & detētores p penas superius recitatas. Ad si clerici ecclesie redditu p trāsgressionē aliqua psonali amerciati fuerint a iudice seculari pzelati ad hmōi amerciamēta exsoluēda p predictos clericos nō pēlāt cū a nō suis iudicibus fuerit dēnati. Et si ppter hoc pzelatos distringi aut attachiari ztigat: se defendat ztra hmōi attachiationes vel districtiones p remedia antedicta. Itē fiat quotiēscūq fuerint amerciati viri ecclesiastici p iudicē secularē p his q ad for ecclesiasticū mere ptinere noscuntur.

¶ Excerpta ex rñsionibus regis.

Circumspecte agatis et infra. De negotio tangente Rozwinceñ. ep̄m et eius clerū non puniendo eos si placitum tenuerit de his que sunt mere spūalia: videlicet de correctionibus quas pzelati faciunt p mortali pctō vt puta p fornicatione/adulterio & hmōi: p qbus aliqui infligitur pena corporalis: aliqui pecuniaria maxime si conuictus fuerit de hmōi liber homo. Itē si pzelatus puniat p ecclesia non facta cymiterio non clausa: ecclesia discoperta vel nō decenter ornata. In qbus casibus nō pōt infligi pena alia q pecunia. Itē si rector petat a parochianis suis oblationes vel decimas debitas vel cōsuetas/ vt si rector cōtra aliū rectore agat de decimis maioribus vel minoribus: dummodo non petat quarta bonor alicuius ecclesie. Itē si rector petat mortuariū in partibus vbi mortuariū dari p̄suevit. Itē si pzelatus alicuius ecclesie/vel aduocat⁹ petat a rectore pensionē sibi debitā: nā oēs pensiones huiusmodi petēde sunt in foro ecclesiastico. De violēta etiā manuū iniectione in clericū: & in causa diffamationis placitum tenebit i curia xpian itatis: dummodo ad correctiōē pcti agat: & petat pecunia.

¶ Johānes Stratforth.

B.iii.

Libet secundus.

De foro competent.

Nonnulli aliis malignari conantes brevia regia de
compto seu transgressionem: vel alia extra illos quibus no-
cere desiderant: ad extraneos comitatus in quibus nunquam fue-
runt aduersarii nec extraierunt vel deliquerunt ibidem bona
de administrant inibi cuiuscumque fraudulenter et mali-
ciose impetrare presumunt: adeo extra eos ignorantes clam
persequuntur in illis quod relegant vel foris bannunt de regno
Unde cum processus et sententia extra ignorantes et taliter indefen-
sos habiti a iure merito reprobentur: ne sit maliciis hominum
indulgendum. Statuimus ut quicumque clerici vel laici in nostra
pauca talia surrepticie fraudulenter vel maliciose de ce-
tero ut premittit impetrantes et persequentes facientes et
percurantes seu ad ea impendentes scienter scilicet auxilium
vel fauorem: aut ea rata habentes suo nomine facta maiorem ex-
communicationis sententiam incurrunt ipso facto. **E**dem.

Ecclis et infra. Considerantes ex eo quod quidam epo-
rum archidiaconorum et aliorum ordinarioz officiales
sua consistoria sessionis et capitula de tribus in tres vel de
quattuor in quattuor septimanas annis singulis celebran-
tes per varia loca suarum iurisdictionum et decanatum nostre
pauce illuc frequenter quo victualia venalia cum difficul-
tate obtinere valeant declinantes rectores et vicarios ec-
clesiarum in locis quibus huiusmodi sua celebrant consisto-
ria: sessiones seu capitula vel vicinis similibus sumptibus
ouerant excessiue: ac scandali calumnie materiaz suscitant
grauius. Quod si per rectores et vicarios ecclesiarum hu-
iusmodi diebus illis splendide non procurentur ad votum
iplos laboribus verantes: quesitis coloribus et causis con-
fictis iustificat grauius et molestant. Propter que et alias
inuistas causas: presentis statuimus deliberatione consi-
lii quod huiusmodi consistoria singula sessiones et capitula in
locis iurisdictionum et decanatum predictorum magis in signi-
bus vel saltem in quibus victualia communiter valeant iue-

De feriis.

alibi venalia de cetero celebrētur. Quodq; officiales & ceteri
ordinarioꝝ ministri suorum sumptibus dñorum; tam i hu
iusmodi celebratione consistorioꝝ sessionū & capituloꝝ q̃
in aliis actibus: quos p suis exercent dominis faciant que
incumbunt. Citations autem & consistoria sessiones & ca
pitula huiusmodi i aliis locis q̃ expressis superiꝝ celebra
da & processus quos in eis contigerit impoſterū fieri ipſo
iure decernimꝰ fore nullos: ac officiales predictos pro suo
rum dominorum expediendis negociis sumptus a iustis
subditis exigētes seu ipſos occasione nō preſtationis ſum
ptuum huiusmodi infeſtantes eo ipſo ab officio & ingreſſu
eccleſie ſuſpenſos volumus remanere.

De feriis.

Symon Mephani

Arimaz ſaluti proſpicere cupientes iniciū ordina
mus: de fontibus ſaluatoris. Statuimus itaq; et ordina
mus: vt dies illa ſctā paraſceues qua ſaluator noſter dñs
ieſus xp̄s pro ſalute hoīm precioſam aiam ſuam poſt mul
ta flagella poſuit in cruce. Scdꝫ ritū ecclie in lectione cū
ſilentio: in oratione cū ieiunio/ in compunctione cum la
chrymis feſtiue celebretur. Auctoritate etiā preſentis cō
ſilii diſtrictiꝝ inhibemꝰ ne de cetero quiſpiā ſeruilibus ipſa
die itendat operibus vel queuis alia exerceat que pieta
tis cultu fuerit aliena: per hoc tamen legem pauperibus
non imponimus: nec diuitibus prohibemus: quin ad agri
culturā pauperū: pꝛomouēdā: ſuffragia conſuecta charita
tis intuitu ſubminiſtrent.

Idem.

Ad hec. Qz iter oēs ſctōs memoria beatiffime v̄ginis
marie matris dñi eo frequētius agit atq; feſtiuus
quo maiorē grām apud deū qui eiꝰ reptionē predeſtina
tam ad vnigeniti ſui: tpalem originē & oīm ſalutē veraci
ter ordinauit credi iueniſſe vt p hoc ſalutis n̄re: q̃uis re
mota pꝛimordiā i q̃bus deuotis occurrit mētibus ſpūali
um materia gaudeoꝝ deuotionē: oibus augeant & ſalutē.
Venerabilis anſelmi predeceſſoris n̄r: q̃ poſt alia quedā

ipsius antiquiora solemnia conceptionis solenne supradde-
re dignū duxit vestigiis inherentes. Statuim⁹ & firmiter
precipiendo mandam⁹: quatinus festū conceptionis pre-
dicte cunctis ecclesiis nostre cantuariē. p̄uincie festi-
ue & solemniter de cetero celebretur. ¶ Symon islepe.

E scripturis & infra. De fratrum nostrorum consilio dies
festos p̄nitibus inserere duxim⁹ quibus ab vniuersis
seruicibus operibus etiā reipublice vtilibus p̄ n̄am can-
tuariē. p̄uinciā fuerit regulariter abstinendū. In p̄mis
sacri die dñici ab hora diei sabbati vespertina inchoādū
nō ante horā ipsā p̄ueniēdo: ne iudaice p̄fessionis parti-
cipes videamur. Quod etiā i festis q̄ suas vigiliās habent
obseruet. Itē festū natiuitatis dñi. Sctōꝝ stephani. Jo-
hannis euangeliste. Innocentiū. Thome martyris. Cir-
cūcisionis dñi. Ep̄phanie dñi. Purificationis bt̄e marie
virginis. Scti mathei apli. Annūciationis bt̄e marie vir-
ginis. Pasche cū trib⁹ dieb⁹ sequētibus. Scti marci euā-
geliste. Philippi & iacobi ap̄loꝝ. Inuentionis sc̄e crucis.
Ascensionis dñi. P̄etherosces cū trib⁹ diebus sequentib⁹.
Corporis xp̄i. Natiuitas beati Iohānis baptiste. Petri &
Pauli ap̄loꝝ. Trāslatiōis sc̄i thome martyris. Sancte
Marie magdalene. Iacobi apli. Laurētii martyris. Assū-
ptionis bt̄e marie. Scti bartholomei. Natiuitas sc̄e ma-
rie. Exaltationis sc̄e crucis. Scti mathei apli et euangeli-
ste. Sctē michaelis. Sctē luce euēgeliste. Symonis & Ju-
de ap̄loꝝ. Oīz sc̄toꝝ. Scti andree apli. Scti nicholai. Co-
ceptionis bt̄e marie. Scti thome apli. Solēnitas dedica-
tionis eccl̄iay parochialiū/et sc̄toꝝ in quoz honore eccle-
sie parochiales dedicant. Illia festa q̄ i singulis diocesi-
bus p̄uincie p̄ lotoz ordinarios ex certa sc̄ia peculiariter
inducunt & infra. Reliqs eni sc̄toꝝ festiuitatibus impune
poterint opa fieri consueta. ¶ Henricus chichile.

I festabilis & infra. Nos qui dei laudem in sc̄tis suis
i quib⁹ glorioſus exiſtit: in n̄a p̄uincia cupimus am

De festis.

plari regis & regni icolarum ad hoc horatibus excitari. cō-
fratrumque nōrum et cleri puincie nre ducti filiis quoniam &
nri puincialis filii roborare ac decreto suffulti antiquorum pa-
trum pū erga scōs dei deuotionis affectū prosequentes.
festū beati Georgii martyris sub officio duplici & ad mo-
dū maioris duplicis festi tā per clericū q̄ p populū dicte
puincie per vniuersa ecclesias eiusdē de expresse cōsensu
nōrum fratrum cleri antedicti. Volumus statuimus et preci-
pimus annis singulis perpetuis futuris temporibus solē-
niter celebrari: in ipso festo ab omni seruuū opa per oēs
ciuitates & loca ipsius puincie: sicut & put in festo natalis
dñi precipimus feriari quo magis in ipso festo plebs fide-
lis ad ecclesias conueniant: deū laudēt: & ipsius & omniū
bōrum patrociniā deuotius implozēt et p rege ac regni sa-
lute instēt frequētius & exozēt. Ad hec dicti puincialis cō-
siliū auctoritate discernim⁹ & etiā statuimus p pñtes q̄ fe-
sta scōrum David & Cedde epōrum et wenefrede virginis de
cetero p totā puinciā nrā antedictam suis tēpibus vide-
licet sc̄i David primo: sc̄i Cedde sc̄do mēsis Martii die
bus/ wenefrede aut tertio die Nouemb̄is cū regimine
chōri & nouem lectionibus perpetuis futuris temporib⁹
etiam celebrentur.

¶ Idem.

Anglicane ecclesie & infra. De fratribus nostris & cleri-
ci in presenti consilio pñtiū voluntatibus et assensu
et nichilominus ad xpianissimi principis & regis nri instā-
tiā specialē sc̄tissimi confessoris & pontificis Johannes de
beuerlaco memorā ubiq̄ per nrā puinciā votiuū et
deuotis affectibus durimus ad exaltandā. Statuim⁹ igitur
& de predictorum fratrum nostrorum consilio & assensu p per-
petuis futuris temporibus ordinamus q̄ festū depositio-
nis dicti sc̄i: qd̄ septimo die Maii: uidelicet i crastino sc̄i
Johānis añ portā latinā dinoscit̄ ztingere ad modū festi
vniūsc̄i confessoris & pōtificis paschalis tēpis cū regimine cho-
ri sc̄dm̄ vsum sac̄e ecclesie per puinciā nrā antedictam

Libet. ii. De sequestratione possessionis & fructuum. De blā.
futuris typibus perpetuo celebret. Ceterum quod in festo translationis eiusdem: quod. xxv. die mensis Octobris/etiam annuatim contingit de sanctis Crispino ex Crispiniano secundum usum sancte ecclesie predictae placuit: quasi per omnes ecclesias provincie predictae celebrari: & servitium fieri ab antiquo. Ne unius festi introductio diminutio alterius existat: sed magis sub una celebritatis leticia: dicti martyres una cum prefato prefessore alimifico pariter honorentur. De fratrum nostrorum & cleri predictorum consensu unanimi: statuimus decernimus et ordinamus quod de cetero singulis annis dictus dies. xxv. octobris ubique per provinciam predictam cum. fr. let. celebris habeatur. Quam tres prime essent de proprietate sanctorum Crispini & Crispiniani tres medie de translatione sancti Johannis predicti/ & tres ultime de expositione evangelii plurimorum martyrum cum servitio secundum usum sancte in talibus fieri consueto.

De sequestratione possessionis & fructuum. Straforti.
Requies puerorum & infra. Pntis statuimus deliberatione placuit quod in provincia nostra violatores sequestrationis per episcopos aut vicarios suos generales ipsorum ut officiales principales ex causis iustis & veris in bonis ecclesiasticis aut aliis in casibus iure permixtis interpositorum: post et extra publicationem debite faciam in locis quibus bona sic sequestra consistunt maioris excommunicationis iniuriam ipso facto incurrant. Si tamen a sequestro fuerit appellatum: & appellatio legitime prosecuta ea pendente possessores bonorum sequestratorum et alii libere et impune utantur eisdem.

De presumptionibus. Stephanus & filio Droon.
Cleptia & infra. Inhibemus ne quis ecclesie sue renūciās a sibi substituto recipiat vicariam eiusdem cum vehementer possit presumi quod talia fiant per illicitam pacem quod si secus ab aliquo presumpsum fuerit: ille vicaria et aliis personatu priventur. De iureiurando. Idem.
Presenti statuto diffinimus ut episcopus ab eo qui postulat si ubi fuerit recipiat iuramentum quod propter postulationem

De iureiurando.

nam nec pmisserit nec dederit aliqd pntati: nec aliquā ppter hoc inierit pactionē: maxime si pntatus ipse semp hoc suspectus fore verisimiliter videat. ¶ Bonifaci⁹ archidiacono.

Etenit et infra. Statuimus qd laici ubi de subditorum peccatis et excessibus corrigendis per prelatos et iudices ecclesiasticos inquiritur ad prestandum de veritate dicenda iuramentum per excommunicationis sententias: si opus fuerit compellantur. Impediētes vero ne huiusmodi iuramentum prestetur: per interdicti et excommunicationis sententiam arceantur. ¶ Robertus wynchese.

Presbyteri supradictarii et infra. Presbyteri predicti die dñica vel festiva post admissionē suā iurabūt coram rectoribus vicariis vel eorū vices gerētibus itra missarū solennia alioquin corā locorū ordinariis apertis corā ipis sacrosacerdotibus et inspectis qd ecclesiis vel capellis parochialibus in quibus divina celebrant: earūq; rectoribus vel vicariis ac iporū loca tenētibus: vel eis quorū interest: nullū oīno īferent damnum seu pzeudiciū: circa oblationes/ portiones/ obuēctōnes/ denarios perqueſitos tricēnaria: seu iura quēcūq; quocūq; noīe censant/ immo quaten⁹ in eis est eodē seruabūt indēnes in pmissis et singulis pmissorū. Iurēt etiā specialiter dicti sacerdotes: qd odia/ scādala/ rixas/ et q̄ctōnes inter rectore et parochianos nullo modo suscitabūt/ sustinebūt/ aut aliquo modo fauebūt: sed quatenus in eis est q̄cordiā nutriēt et seruabunt inter eosde. Volumus insup ac firmiter iniūgendo mādāre quatin⁹ presbyteri supradicti divina non presumūt in ecclesiis seu capellis hmoi celebrare pziusq; prestiterint sub forma predicta iuramentū. Si tñ rectores vel vicarij aut ceteri supradicti voluerit et potuerit sic iurari decernētes qd si quis presbyteri hmoi q̄tra phibitionē hanc in loco sic eis interdicto celebrare presumpserint: eo ipso irregularitatez incurrant p̄ter alias penas quas canones sacrarū constitutionū violatores ordinant infligendas. Ad si predicti

Libet tertius. De vita & honestate clericorum.

capellani sic ut premittit iurati coram iudice copotenti super violatione iuramenti huiusmodi per probationes legitimas fuerint convicti / aut super hoc diffamati se purgare nequiverint omnino amoveantur: & tamquam prius interdictum eis divinum celebrationem in provincia nostra donec cum eis super hoc canonice fuerit dispensatum: et infra. Dicti vero rectores vel vicarii seu eorum locum tenentes debent benigne recipere iuramenta predicta: & de premixtis ac aliis in hac parte statutis habebunt copiam conscriptam in ecclesiis suis.

De appellationibus. Johannes Straforth.

Esequens personarum et infra. Si ob interpositione sequestri fuerit appellatum / & appellatio legitime prosecutaria pendente possessores bonorum sequestratorum et alii libere & impune utantur eisdem.

Item mephā. A consilio Oroni. quoddam dicitur esse emanasse statutum quo iter cetera prohibetur quod a nullo gravamine iudiciali ante definitivam sententiam frivole appelletur. Quod quod omnes advocati & procuratores illius consistorii ad observationem huius statuti astringi debeant vinculo iuramenti: & alius in ipso statuto contentis (si contra illud venerint affligendi) Nos huiusmodi statutum: quod sit color verborum superficialiter pallietur ad auferendum tum oppressis appellationis remedium extitit realiter introductum. Et quicquid ex eo vel ob id fuerit subsequutum penitus reprobamus. Et omnes illos qui ad huiusmodi observationem statuti presterint iuramentum absolvimus ab eodem.

Explicit liber secundus.

Incipit liber tertius.

De vita & honestate clericorum. Stephanus in consilio Oroni.

A clericalis ordinis honorum debitus observetur: prout consilii auctoritate decernimus ut tam archidiaconi quam decani & omnes alii in personatibus & dignitatibus constituti. Item omnes decani rurales et presbyteri deceter incedant in habitu clericali / et capis clausis utantur

De vita & honestate clericorum.

Item quorum obseruet officiales ipsorum archidiaconorum cum fuerit in susceptorio. Et nec ipsi nec alii clerici comam nutriant sed honeste tonsi & coronati quoniam incedant nisi forte iusta causa timoris exigerit habitum transformari. A crapula quoque & ebrietate & aliis que honestatem eorum deformant omnes omnino clerici abstineant. Et vigilanter ad hec omnia studiosius obseruanda secundum formam generalis consilii a suis superioribus districtius compellantur.

¶ Johannes Becham.

Omnis religionis et infra. Statuto adherentes dominus Octoboni quondam in anglia apostolice sedis legatus Ordinamus & districte precipimus: ut quilibet clericus constitutus in sacris ordinibus vestem exteriorum gerat dissimilem militari vel laicali: ut pote antierius & posterius non byrratam / vel saltem ex forma sua militari vel laicali congrua honestate dissimilem. Et qui secus facere presumpserit quod diu forme contrarie habitum tulerit ab ingressu ecclesie suspensus datur. Et quod predictus legatus contra clericos portantes infulas & tenas coram prelati aut coram populo publice deferentes statuit. Ut si moniti minime se emendauerit ipso facto ab officio suspensionem incurrant in qua si per tres menses persistuerint: tunc a beneficio sint suspensi: a qua suspensione absolui nequeant nisi data sexta parte ecclesiasticorum bonorum suorum per manus episcoporum pauperibus eroganda. Nullominus penus aliis puniendi ad arbitrium prelatorum. Nos huiusmodi statutum aduertentes modice efficacie hactenus extitisse pro ea quod minores prelati huiusmodi clericos monstruosos monere non audeant: propter quod in penas a dicto legato statuto videtur pusillanimitatis sue merito incidisse / & raro clerici huiusmodi episcoporum aspectibus se presentant. Statuimus ut omni monitione cessante cum clericos iuris ignorantia non excuset & predicti clerici sue proteruitate merito quotiescunque publice coram populo vel prelatis huiusmodi infulas portauerint: nisi forsitan in itinere penas omnes incidant supradictas. Mandamus insuper ut impofterum de talibus per decanatus

Liber tertius. De vita et honestate clericorum.
Singulos fiat inquisitio specialis. Et cuiuscumque sint gra-
dus vel excellentie contra ipsos in forma canonica proce-
datur.

¶ Johanes stratford.

Alterior habitus et infra. Hoc sacro approbante consi-
lio statuimus et precipimus: quod quicumque obtinentes
beneficia ecclesiastica nostre provincie in ordinibus sacris potis-
sime constituti vestes et tonsuram clericales deferant suo sta-
tui competentes. Si qui autem clerici nostre provincie pu-
blice incedentes in ea veste superiori breui aut stricta nota-
biliter aut cum longis et latis excessu manibus cubitus cir-
cumquaque non regentibus: sed pendulis crinibus infosis
barbis de poliris: aut anulis suis utantur digitis publice
Alii quod quibus ratione dignitatis et honoris hoc congruit
seu in premissis: vel aliquibus premissorum superius expressi-
satis excesserint: nisi infra sex menses a tempore commissi exces-
sus huiusmodi moniti se correxerint: et effectualiter huiusmodi dimittant
excessus ecclesiastica habentes beneficia: post predicto-
rum lapsum sex mensium ipso facto ab officio suspensionem
incurrant. In qua si per tres menses sequentes steterint
a suis extunc beneficiis nulla requisita monitione alia sint
ipso iure suspensi. Nec extunc per suos diocesanos quibus
eorum absolutionem presentis auctoritate consilii reserva-
mus prius ab huiusmodi sententiis absoluantur quam quin-
tam partem proventuum unius anni suo beneficiorum ec-
clesiasticorum persoluant: per diocesanos episcopos in quorum
diocesis huiusmodi beneficia obtinent pauperibus in
locis beneficiorum suorum degentibus infra tres menses post-
modum fideliter erogandam. Et suspensionis huiusmodi
durantibus: divinis seu administrationibus dictorum be-
nificiorum se ingesserint vel miscuerint sicut prius extunc
dictis beneficiis eo ipso privati. Non beneficiati vero cleri-
ci publice et communiter pro clericis se gerentes si in pre-
dictis excesserint vel eorum aliquibus nisi moniti infra sex
mensium spacium se correxerint cum effectu: coipso sint in

habile
tinent
studio
premi
dus ecc
facto r
matur
salus p
in cons
patetib
manici
itiner
breues
prout
tos red
os non
venust
uent et
¶ De
¶ A
tenere
dalo ac
concub
runt ab
lantur
nec sic
ne per
brachiu
nem ob
mus ex
¶ S

De cohabitatione clericorum & mulierum.

habiles per quattuor menses ad beneficiū ecclesiasticū ob-
tinendū. Et preter hec in vniuersitatibus dicte prouicie
studio litterarū vacantes et pro clericis se gerentes: si se a
presentiis effectualiter non abstineant ad quoscunq; gra-
dus ecclesiasticos & honores in ipsis vniuersitatibus ipso
facto reddantur inhabiles: donec suis moribus atq; gestu
maturitatē exhibeant honestis scholaribus competentem
saluis penis aliis editis extra huius delinquētis. Presenti
q̄ constitutione nolimus prohibere quin clerici pertis et
patētibus sup tunicis vel alias mensalibus nuptiatis cū
manicis cōpetētibus locis & tēporibus oportunis ac etiā
itinerantes p eo dūtaxat tpe (quo per patriā iter faciūt)
breues & strictas vestes sibi assumere: et illis vti valeant
pout eis videbitur expedire. Verum cū frōte libera cer-
tos redarguere nequeāt ep̄i: si seipsos & domesticos propri-
os non corrigant in parte. Statuimus q̄ ep̄i nre prouicie
venustatē i consuris vestibus & ceteris supradictis obser-
uent et a suis clericis commensalibus faciant obseruari.

¶ De cohabitatione clericorum & mulierum. Etc. in 2° lio cron.

¶ Clericalis ordinis & infra. Clerici bñficiati aut in
sacris ordinibus constituti in hospiciis suis publice
tenere concubinas non audeant/ nec etiam alibi cum scā-
dalo accessum publicum habeant ad eas. Et si forte eorū
concubine monitione publice p̄missa ab eis non recesser-
int ab ecclesia dei (quam sic infamare p̄sumunt) expel-
lantur/ nec admittantur ad ecclesiastica sacramēta. Et si
nec sic duxerint abstinendum: excommunicationis mucro-
ne percellantur. Et tunc deum contra eos inuocetur
brachiumulare. Ipsos autem clericos per subtractio-
nem officii & beneficii canonica monitione p̄missa volu-
mus exerceri.

¶ De clericis coniugatis.

Richardus.

¶ Qui clerici et infra subdiaconatum cōstituit matri-
monium gtraxerint ab vxoribus suis (nisi de gmini

Liber tertius.

De clericis coniugatis.

consensu ad religionē transire voluerint: ibi in dei serui-
tio permanere nullatenus separent: sed cum proximis viuē-
tes ecclesiastica beneficia nullo modo percipiant. Qui autē
in subdiaconatu vel supra ad matrimonium uolauerit: mu-
lieres remittentes et iuitas relinquāt. ¶ Hēricus chichele.

Quoniam ex eo quod clerici coniugati bigami: necnon laici iurisdic-
tionē ecclesiasticā exercere: ac de criminibus et ex-
cessibus ad forum: et coercionē ecclesie pertinentibus iter-
dum suo/ interdū sub alieni nominis umbrā seu velamine in-
uestigare et inquirere eaque punire et corrigere: ac exco-
municacionum lēas et suspensionū decernere presumunt: ac nego-
ciorū correctionū huiusmodi scribere et registrarī: ac registro-
eiusdem custodes existunt: nō modicum patiat ecclesia scan-
dalum: ac ecclesiastica vilescat auctoritas pariter et cōsu-
ta. Nos igitur huiusmodi scandalis occurrere volētes: et ecclesie ho-
nestati decozique prouidere cupientes: sacrorū imitando vesti-
gia canonū. Pōntis auctoritate cōsiliū ordinamus et statui-
mus quod nullus clericus coniugatus/ bigamus/ siue laicus/
quouis exq̄sito colore: sub suo vel alieno nomine: infra nēam
cantuariensē. puincia de cetero iurisdictionē spūalez exer-
ceat: qualemcūq̄. Nec in causis correctionū scz cū ad cor-
rectionē annue: vel ubi ex officio iudicis procedit scriba/
aut registrius aut registri correctionem huiusmodi custos quo-
modolibet existat. Quod quicūq̄ ordinarius ep̄o inferior
seu iurisdictionē obtinēs ecclesiasticā clericū coniugatū lai-
cum vel bigamū ad p̄missa vel eorū aliqd assumere vel
recipere: vel post duorū mensū spacium: a tpe publicationis
huiusmodi p̄stitutionis in officio iurisdictionis huiusmodi tolerare sciē-
ter seu retinere p̄sūpserit: vel admissum vel imposterū
admittēdū realiter nō admouerit penā suspensionis ab ex-
ercitio iurisdictionis huiusmodi: necnō ab ingressu ecclesie incur-
rat ipso facto. Citationes insup p̄cessus sentētie actaq̄ et
gesta quēcūq̄ per eodē clericos coniugatos laicos siue biga-
mos habita siue facta in p̄missis/ vel aliquo p̄missorū

De clericis nō residentibus.

per modū superi^o expressatū: sint nulla cassa irrita & iāna ipso iure. Idēq; clerici cōiugati bigami siue laici premissi: vel eorū alicui ztra pñtis phibitionē consilii se ingerētes snia maioris excōicationis incurraut ipso facto.

¶ De clericis nō residentib^o. Stephan^o i 2 lilio Orontesi.

Statuimus et infra. Epi in ecclesiis suis cathedralibus residere procurēt in aliquibus maiorib^o festis et saltez in aliqua parte quadragessane: prout anime sue salutem viderint expedire.

¶ Idem.

¶ Um hostis antiquis et infra. Solerter cauendū est ne talib^o cura gregis dñicis zmittat q̄ aut negligūt aut ignorāt custodie sibi zmissē (vt decet) intēdere vigilanter. Statuimus itaq; vt null^o epōz ad vicariā quēq; admittat: nisi velit i ecclesia (in qua ei vicaria zcedit) personaliter ministrare ac talis existat qui infra breue tps valeat i p̄sbyterum ordinari. Quod si admissus fuerit aliq; et noluerit i p̄sbyterū ordinari vicarie beneficio spoliatur. Et qz ihonestū est vt ecclesie ppter minores redditus pastozibus maneāt desolate. Preseuti de certo statuimus: vt ecclesie que in redditibus ultra quinq; marchas nō habēt: nō nisi talibus personis zferant: que resideāt i eis dē: & in ppria plona ministrēt. Ad si forte tales ad nūc si fuerint q̄ r̄sidere noluerit: aut etiā ecclesie ministrare (cū nō nisi laboratib^o paupis dñicis sit largiēdus) ecclesiis ip̄is premissa admonitione bebita per diocesanū episcopum spoliatur.

¶ Johannes Becham.

Petere & infra. Statuimus vt rectores qui in ecclesiis nō faciunt residentiā corporalem: nec habent vicarios per iconomos suos hospitalitatis grām exhibeāt iuxta quod sufficiunt ecclesie facultates adeo vt saltē parochianorū pauperū necessitati subueniat extreme: vt qui ibidem veniūt transeuntēsq; predicant verbum dei necessaria recipiant corporis alimentā: ne ecclesie ip̄orū inopie violentia a predicatibus merito deserantur. Di.

Liber tertius.

De prebendis.

gnus enim est operarius cito suo ne quisq̃ tenetur propriis stipendiis militare.

C Johannes Stratforth.

In decimis & infra. Huius approbatione cōsiliū statui-
mus q̃ religiosi in nostra prouincia beneficia ecclesiasti-
ca obtinentes scōz beneficiorū hūmōi facultates annis sin-
gulis pauperibus parochianis bñficiorū eorūdē certā ele-
mosyne q̃ritatem ordinarioz ipsoz locoz moderandam
arbitrio p̃ipos ep̃os distribuere p̃pellantur p̃ penā seque-
strationis & subtractionis fructuum & puentuuz bñficio-
rum hūmōi: donec in p̃mississis paruerint competenter.

C De prebendis. Stephan⁹ in cōsilio Droniesi.

Omnia iuxta sanctiones canonicas & infra. Statuim⁹
& sacro approbante cōsilio districtius inhibemus ne
deinceps ecclesia aliqua plurib⁹ rectoribus (quoz vterq̃
sit persona) committat regēda. In ecclesia aut vbi plures
persone existunt statuimus: vt singulis decentibus accre-
scat viuentibus portio decedentis donec ad plures ad vnū
solum istius eccl̃ie personat⁹ puenierit. Nec de cetero plu-
res vicarii i eadē eccl̃ia q̃stuant illis ecclesiis ab hoc ita-
tuto exceptis: que ab antiquo diuise fuerunt. **C** Deham

Ad idis & infra. Decernimus iuxta formā generalis
cōsiliū: oia beneficia curā aiaz habētia: que de facto
obtinēt hi qui disp̃clationē apostolicā sup pluralitate bene-
ficioz hūmōi nō habēt per beneficiū receptionē qđ vltimo
receperūt ipso iure vacare. Et licet iuxta rigozē constitu-
tiōis dñi Octoboni sic q̃ recipiens plura beneficia vltio
ip̃o iure sit priuatus: cū scđm eandem decernatur institu-
tio irrita ip̃o iure. Precauere tñ volentes ne rigozē videā-
mur coaceruari: rigozū mentēq̃ q̃stitutionū: tam cōsiliū ge-
neralis q̃ etiam dñi Octoboni clarius aduertentes quaz
neutra i p̃pobtentis: et vltimo simul priuat cū cōsiliū ge-
nerale solū auferat p̃obtentia: vltimū tñ reseruat. Cōstitu-
tio vero Octoboni institutionem i vltimo beneficio decer-
nat irritā ip̃o iure p̃pobtentē tñ ip̃o iure nō priuat, Nos

miam
benefi
lica fu
nerali
cōtend
su ip̃m
aliquo
nibus
perpet
petuo
nefici
dis op
modū
lo inst
modū
nensi
nefici
tus a
aposto

C
O
cius d
mat a
i poss
exto
aliqu

C
nonic
q̃ ad
ex ea
ceptū
illi ad

De institutionibus et commendis.

iniam cū rigore miscentes: permittimus ut his qui plura beneficia curam animarum habentia absque dispensatione apostolica fuerit assecutus: ultimo beneficio sic obtento: iuxta generalis consilii tenore sit contentus: nisi forte ex temeritate contenderit etiam preobtentum improbe retinere. In quo casu ipsum nec primo nec ultimo dignum: immo nec medio nec aliquo iudicamus. Sed potius ea ipso iure vacare debent omnibus quatenus de facto eadem detinet occupata. Ceterum perpetuo spoliandum et infra. Decernimus etiam et perpetuo stabilitate firmamus ut quicunque impetierit plura beneficia curam animarum habentia: seu alias incompatibilia absque sedis apostolice dispensatione recipere vel assecutus fuerit per modum institutionis vel commendæ seu custodiæ. Vel unum titulo institutionis/ aliud titulo commendæ seu custodiæ: preter modum illum quem constitutio gregoriana edita in consilio lugdunensi. Permittit eo ipso sit priuatus omnibus sic obtentis beneficiis ipso facto iniam excommunicationis permaneat innodatus a qua non nisi per nos aut iucceffores nostros vel sedem apostolicam absolutionis gratiam valeat promerere.

De institutionibus et commendis. Stephanus archiepiscopus.

Quia iuxta et infra. Statuimus ne prelati aliquis cum ecclesiam aliquam contulerit vel prebendam fructus eiusdem ecclesie vel prebende nondum collectos sibi presumat aliquatenus usurpare: vel per institutionem vel missionem in possessione: vel carta super hoc facienda aliquid audeat extorquere/ vel ab officialibus suis vel archidiaconis suis aliquid sustineat extorqueri.

Idem in eadem.

Quia secundum apostolum et infra. Statuimus ut quis ad ecclesiam aliquam nullo contradicente presentetur canonice. Episcopus presentatum ipsius (dum tamen idoneus sit) nequam admittere dixerat ultra duos menses. Alioquin quicquid ex eadem ecclesia post factam presentationem fuerit forte preceptum illi cum institutus fuerit restituat: quatenus fructus illi ad episcopum perueniant. Idem ab archidiacono obseruet si

Libet tertius. De institutio. & cō. De recessio. pze.
per eū steterit quo minus canonice presentatus infra pze
dictū tempus fuerit admissus. Nisi cāam rationabilē co-
ram suo superiore dixerit assignandū: cū sup hoc fuerit re-
quisitus ab eo. Quare videlicet eū nō admiserit ifra tps
in hoc consilio diffinitū. ¶ Constitutis Johānis pecham

Et solito cusu causarū et infra. Statuimus vt vnus-
quisq; eps clerico quē ad ecclesiam admitti litteras
patentes super sua admissione concedat inter alia cōtinē-
tes. In quo consistat ordine etiam quo titulo ad huiusmo-
di beneficium admittatur. ¶ Johannes Stratfortth.

Item qz archidiaconi & infra. Sacro approbante cō-
silio statuimus: vt hi qui admissos ad beneficia eccle-
siastica ad mandatū superioris tenent inducere: p idictio-
ne hmoi facienda: sumptibus contentātur moderatis. Vi-
delicet si archidiaconus iducat. xl. denarius: si suus officia-
lis duorū solidorū perceptione pro singulis suis & suorū ex-
pensis p dicta penitus sit contentus. Ipsi tñ inducti vt p-
mittit opinione seruata an in hmoi opititate pecunie siue
in aliis necessariis ipsum inductarē et suos voluerit pecu-
rare. Si quid vero ultra hoc ab iductoribus occasiōe pre-
missorū recipiat vel recipiant quicq; amplius ppter indu-
ctionē faciendā p ipas vl' inductionū certicatorias lras
facere & inductis tradere exquisitis de coloribus differre
illos ptingat indebite culpabiles in hac parte suspensionē
ab officio & ingressu ecclesie tam diu incurrere volumus
ipso facto: donec hec cōtra recepta soluentibus restituant
et lesa sua culpa satisfaciant in premillis.

¶ De recessione pbende. Stephan° in cōsilio Droñ.

De lepra & infra. Illud absurdum reputamus omni-
ne vt aliquo existēte persona vni ecclesie / alii de cō-
sensu illius persone aliquid conferatur in eadem ecclia i-
noie personatus: nisi persona pziōz ecclesiam totam pzi-
us simpliciter duxerit resignādam. Item statuimus q nō
liceat alicui aliquid in ecclesia assignare cuiq; nomine be

De concessione prebende.

beneficij: quasi hoc liceat obtinere cum alio beneficio cui cu-
ra annexa fuerit animarum.

Bonifacius.

Apostolicis maioribus et infra. Statuimus quod clericis pau-
peribus que benedicti beneficia transferant. Et quod in-
ter rectores et vicarios ecclesiarum et suos parochianos sup-
collatione huiusmodi beneficiorum lites nonnunquam audiuimus suscita-
ti quos sicut cordi nobis est amputare debemur decernē-
do statuimus ut idem rectores et vicarii: quorum magis est si-
re qui ad huiusmodi beneficia existunt idonei: tales clerici de in-
predictis beneficiis perficere studeant: quod iuxta corda eorum
sciant et valeant in diuinis officiis sibi congrue deseruire
et suis velint obtemperare mandatis. Quibus si parochia-
ni maliciose subtrahere velit elemosynas et sicut ad ipsas
largiendas sibi solliciti moneantur. Et si opus fuerit per
quascunque censuras ecclesiasticas districtius compellantur

Johannes Stratforth.

Esurientes auaricia et infra. Pntis consilii puiiōe
statuimus ut quicumque clerici ad dignitatem personarum
officia vel prebendas: aut alia beneficia ecclesiastica quecumque
plena: et occupato de facto se pntari: seu ea sibi conferri per
quemcumque de cetero procurantes si directe vel indirecte vir-
tute breuium: quare non admisit vel quare impedit. et. Aut
similium tacito in dictis breuium de beneficiorum possessoribus
et eis vocatis rite non amotis contra episcopos seu alios in secu-
lari curia psequantur: nisi de causis vocationum pntarum ad
ordinariorum mandata inquiri et possesores per iudices eccle-
siasticos competentes canonice primum amoueri faciant
maioris excommunicationis sententiam incurrant ipso facto: et tanquam
sic excommunicati ad beneficia talia nullatenus admittantur: sed
inhabilis ad ea perpetuo reneantur. Si vero contra hec
quispiam in occupato beneficio instituat: vel admittatur
de facto institutio seu admissio huiusmodi omni iuris effectu ca-
reat. Et quicumque sic instituens vel admittens iure proprio
vel delegato taliter presentatus vel collatarum in obtine-

Libet tertius. De rebus ecclesie non alienandis.
Ita per alium beneficio ipsius possessore sufficienti auctori-
tate in foro ecclesie sententialiter primitus non amoto ab of-
ficio et beneficio tam diu mouerit se suspensum donec benefi-
cium possessori resarciat ut conuenit officio dampni. Et istitu-
tos taliter vel admissus si se in occupato per alium beneficio
contra hoc patiat induci censcat intrusus: et penas intru-
sionis in constitutione Octoboni que incipit amoris propriis
contentas: necnon alias a canonibus et sanctis patribus
inflictas ipso facto incurrat. Per premissa tamen non intedi-
mus ordinarioz potestati quin beneficia ad eorum collatio-
nem spectantia quouis modo de facto occupata non de iu-
re conferre poterit derogare: nec eorum collationes bene-
ficioz admittentes: constitutione huiusmodi coartari.

De rebus ecclesie non alienandis. Stephonus.

Eccliesiarum indemitatibus consulere cupientes pntis co-
siliu auctoritate duximus statuenda: ut nullus abbas
vel prior: nullus oim archidiaconus vel decanus: nec alii
habentes personatum seu dignitatem. Sed nec clericus
inferioz possessiones vel redditus dignitatis vel ecclesie si-
bi commisse consanguineis vel amicis suis vel quibuscumque
aliis vendere impignozare infendare de nouo vel quoli-
bet modo alienare presumat: nisi forma canonis obserua-
ta. Si quis autem contra hoc venire presumpserit et quod in hac
parte presumpserit fuerit viribus careat: et presumptor di-
gnitate vel personatu vel ecclesia (quem sic lesit) per suum
superiorem spoliatus. Nisi quod alienauerit infra tempus a suo su-
periore prefixum sine damno ecclesie suis sumptibus duxerit re-
uocandum. Is quoque de ecclesiastica bona receperit de cete-
ro et monitus ea presumpserit detinere excommunicationis sen-
tentia percellatur: donec restituerit ea nullatenus absolu-
tus. Idem etiam et prelati maiores obseruent. **Idem.**

Ut secundum canonicas sanctiones et infra. Volumus ut
prelati domozum religiosarum epodia vel stipendis
clericis vel laicis non vendant nec gratis concedant imper-

De locato & conducto.

De pignoribus.

petuum vel ad tempus: nisi vrgens necessitas exposcat & diocesani accedat assensus.

De locato & conducto. Stephanus in consilio Oxoniensi.

Ut vere videamur & infra. Statuimus ut ecclesie ceteris personis deputate: nulli dantur ad firmam nisi iusta causa subfuerit: et a suo episcopo approbata: ut cum de eius consensu alicui persone ordinate dentur ad firmam de qua vniuersaliter presumi debeat: quod fructus ecclesiarum in bonos usus conuertat.

Johannes pecham apud Lambeth.

Ut edentes et infra. Ecclesie ad firmam nullis dentur: nisi personis ecclesiasticis sanctis & honestis quas locorum episcopi libere valeant cohercere. Provisio etiam ut pauperibus parochianis de firmis huiusmodi pinguis porti iure consona secundum arbitrium episcopi assignetur sub testimonio quattuor fide dignorum parochianorum eiusdem: fideliter eroganda. Et ut ab huiusmodi firmis & tractibus imaginarius subducatur: quo in personis clericorum falso suppositis / vel sub nomine baiulatus ecclesie ad firmam laicis conceduntur sacro approbante consilio ordinamus: ut si quis clericus in tali versutia repertus fuerit: puniatur secundum statutum sancte memorie domini Octoboni: & grauius si prelate viderint expedire.

Johannes Stratforth.

Item bone memorie et infra. Hoc provinciali consilio approbante constitutionibus prius editis adiuciendo statuimus quod quotiescunque ecclesiasticum beneficium nostre provincie clerico & laico ad firmam ex nunc dimissum fuerit vel instrumentis super huiusmodi firmarum dimissione effectus nomine laici non clerici nomine ammodo inseratur vel clericum fingatur fore firmarium cum non sit. Seu si laici fructus redditus & proventus dimissorum beneficiorum ad firmam suo nomine colligant & eos directe in suos usus conuertant huiusmodi tractus non teneantur: nec ex eis aliquis obligetur alteri. Sed si ex nunc huiusmodi beneficia tradentes et recipientes ad firmam partis tertiae prouenerint: beneficium sic dimissi

Liber. iiii. De pignozibus De donationibus.
vel estimationis ipsi si ambo sint soluendo cōiter aut tradē
tē nisi si soluendo recipiēs nō existat fabrice ecclesie cathedra
his loci soluenda pena plecti volum⁹ appositione nois cleri
ci nō obstante. Et qz religiosi et alii beneficia ecclesiasti-
ca nre puincia in pprios vsus tenētes: se predictis 2stitu-
tionib⁹ asserūt nō ligari. Pstis approbatione 2siliu statui-
mus: qz si ipsi bñficia hmoi vel suas quas bñtute appropria-
tiōis in eis decimay: aut puentuū percipiūt portiones: ad
firmā traderit clericis nō obtēta diocesani licētia vel lai-
cio quouismodo: seu alias qualitercumqz cōtra pñtem aut
alias constitutionū tenore exerceant pena predicta de ce-
tero percellantur.

De pignozibus. Edmundus.
Ihibemus ne pignus retinere quispiam contendat
postq de fructibus sortem perceperit deductis expē-
sis quoniam usura est.

De donationibus.

Johannes Stratforth.

Ordis dolore concutimur ⁊ infra. Presentis delibe-
ratione consilii omnes et singulos in nra puicia qui
mortis vicine cōiecturam verisimilem obtinentes: ex ma-
licia sine fraude vniuersa bona seu quātitatē eorū tam
notabilem etiā iter viuos donare seu aliter alienare pre-
sumpserit: sit qz ecclesia rex siue alii creditores: quibus sic
donantes siue alienātes efficaciter tenebant suis iuribus
vixores ve seu liberi eorū dē suis portionibus de cōsuetu-
dine vel de iure ipsis debitis irrecuperabiliter defraudā-
tur. Assistētes isuper languētib⁹ in extremis ⁊ aliis hmoi
donationes seu alienatiōes fieri 2suentes ⁊ temere pec-
cātes ipsosq languētes ⁊ alios 2silius aut suasionibus puer-
sis a voluntate testādi neqter auertātes: ex qbus liberam
testamēti factionē impediri ecclesias ⁊ alios supradictos
suo iure non ābigitur maliciose pñari. Dicteqz fraudis
siue malicie cōscios ac si donata siue alienata recipientes
⁊ ad hoc consilium dantes auxilium vel fauorem: maioris
excommunicationis sniam incurrere volumus ipso facto: donā-

De periculo clericorum.

tes insup bona sua hmoi in ipa puicia aut ea taliter alie-
nantes sui grauitatem excessus/ nō obstatē quacūq; ab-
solutione impēsa a p̄dicta sententia ecclesiastica careāt
sepultura. Ceterum ne probationis fraudis ⁊ malicie in
hac pte difficultas hāc p̄missionē reddat inutilem/ statui-
mus q̄ quotiēscūq; aliqui dicte p̄uincie sua bona omnia
sic vt profertur donauerit: aut alias quouis titulo aliena-
uerint: seu i p̄tate tam notabili qd̄ appareat de residuo
ecclesie vel creditoribus aliis de suis debitis/ vxoribus ⁊
liberis de suis portionibus sup̄dictis nō posse satisfieri
sicut decet: donatio seu alienatio huiusmodi per malicias
siue fraudem eoipso fieri censeatur / malicie siue fraudis
probatione vltiori minime requisita.

De peculio clericorum.

Stephanus.

Quia pleriq; ⁊ infra. Salubri p̄uisione decernim⁹
ne clerici beneficiati fruct⁹ ecclesiasticos in laico feo-
do reponant domos ve aut possessiones laicas ad op⁹ cō-
cubinarum vel filiorū emere p̄sumant. Nec ad opus eo-
rum domos cōstruant in feodo laicali. Nec etiā pecuniam
subministrēt: ad huiusmodi emenda ad op⁹ eorū vt sic il-
lis subtrahatur occasio malignādi. Si quis autem super
hoc habeatur iusta ratione suspectus: nisi ad arbitriū su-
perioris se purgauerit: ipsius superioris arbitrio puniatur.

De testamentis.

Idem.

A clericalis ⁊ infra. Licet legitima testamenta cleri-
corum beneficiatorum decedentium velimus obser-
uari: nolumus tamen q̄ cōcubinis suis aliquid in testamē-
to suo relinquāt: q̄ si de cetero factum fuerit totum illud
arbitrio episcopi quertatur in vsum ecclesie quam rexit
defunctus.

Idem.

Quam viris religiosi nō liceat possidere p̄p̄ius qui
se ⁊ sua pariter in ipso religionis ingressu dño dedi-
cauerunt p̄sentialiter diffinimus: vt nulla persona i re-
gulari ord̄ine cōstituta concedere testamētum p̄sumat

Libet tertius.**De testamentis.**

cum nichil suum temporale habeat: quod transferri valeat in dominum alienum.

Johannes Decham.

Religiosa sinceritas et infra. Statuto de Lambeth, quo est prouisum salubriter ne aliqui religiosi cuiuscumque professionis existant sint executores testamentorum nisi de licentia ordinarioz et voluntate. Adiciendo duximus statuemus quod nullas religionis permittat executor existere alicuius testamenti nisi superiori loco caveat pro suo religioso huiusmodi quod sufficienter exequatur et fideliter redat et integre rationem de residuo siue que fuerint de damnis si quid per ipsam emiserit loci ordinario absque difficultate qualibet respondebit. Et nonnulli religionis habitum differentes licet non sint executores tamen distributores efficiunt bonorum defectu temeritate propria: vel in prudentia aliena: ex quo magnam paenire vidimus bonorum hominum lesionem. Idem circa hominum distributionem precipimus observari quod circa provisionem executionem superius et prout ne aliter executioni vel distributioni hominum se immisceant sub pena anathematis inhibentes. Quia qui sufficienter canere nequeunt: sciunt se tam ab executione quam a distributione bonorum hominum penitus diffinitione et filii perpetuo elongatos.

Symon Hepham

Item quod locorum ordinarius circa insinuationem testamentorum et commissionem administrationi bonorum per cantelas exquisitas extra huiusmodi executores testamentorum: ut ab eis eos citius pecuniam extorqueant: se ut dicitur hac tenus reddiderunt onerosos. Statuimus quod pro insinuatione testamenti pauperibus cuiusmodi inuentarium bonorum centum solidos sterlingorum non excederit: nihil penitus exigatur.

Johannes Stratforth.

Statutum bone memorie. Bonifacii quondam Cantuariensis archiepiscopi predecessoris nostri circa bona intestatorum et ascriptionum aliorumque servilis conditionis hominum ultimis voluntates quod incipit. Ceterum contingit interdum et contra multas in dubium revocatum noviter recedentes quibus

dam a
frater
ceter
cedet
fuctor
vroy
nem o
suetu
dem.
holma
prias
faction
testan
nes co
sam
sentis
quo d
decer
narius
testar
di si i
laicis
condi
stami
sequa
de iur
in fut
catio
premi
turbo
cerni
testa
ius t
nis

De testamentis.

Item ad id additis & aliis ab eo subtractis sub verbis in-
frascriptis. Decernimus sic impoſite firmiter obſeranduz
ceterz &tingit interdū q̄ laicis & clericis diuino iudicio de-
cedētibus inſtitatis dñi ſendorz nō permittūt debita de-
ſūctorum ſolui de bonis mobilibus eorūdem: nec in vſus
vrorz ſuarz liberoz vel parētum: vel aliter per diſpoſitio-
nem ordinarioz bona p̄dicta p̄ ea portatione q̄ ſcōz cō-
ſuetudinē patrie deſūctos &tingit: p̄mittūt diſtribui p̄ eis-
dem. Alii ſiquidē aſcripticioz et aliozū ſeruiliſ &ditionis
holm: nec non ſolutaz et coniugataz muliez et ſuarz pro-
priaz vrorz vel etia; alioz impediūt v̄l impediri p̄curāt
factionē liberā testamenti et ipſi executionē & dictozum
teſtantiū voluntatē vltimam tam p̄tra iura q̄ conſuetudi-
nes eccleſie hactenus approbatas i diuine maiestati offen-
ſam & leſionem iuris eccleſiaſtici euidentez. Vnde nos p̄e-
ſentis auctoritate p̄ſiliu oēs & ſingulos in hiſ vel i eoz ali-
quo de cetero delinquētes maioris excoicationis ſua fore
decernimus innotatos. Teſtamētis inſuper coram ordi-
nariis locoz ad quos pertinet p̄batiſ & approbatiſ h̄mōi
teſtamētōz p̄batio & approbatio: niſi ratione laicalis ſeo-
di ſi id in teſtamēto aliquo legari contingat nullatenus a
laicis requirātur. Nec impediāt clerici vel laici cuiuſius
conditiones hoies ſeu impedire p̄curent quominus te-
ſtamēta & voluntates vltime deſunctorz procedant & cō-
ſequant̄ effectū in hiſ q̄ legari poſſunt de cōſuetudine vel
de iure. Si vero ſint qui contra hec venire p̄ſumpſerit
in futurū ſciant ſe p̄ntis auctoritate cōſiliu maioris excoi-
cationis ſententia eſſe inuolutos. Ac contra eos & alios in
p̄miſſis nequiter excedentes tanq̄ p̄tra violatores et p̄-
turbatores eccleſiaſticaz liberatū gladium ſpirituale; de-
cernimus exercendū. Inhibemus etiā ne cuiq̄ executori
teſtamēti cuiuſcūq; adminiſtrare p̄mittat̄ de bonis alicui-
us teſtatoz: niſi p̄ius fiat inuentariū fidele de dictis bo-
nis ſumptibus funerariis: et circa conſictionē inuentarij

Libet tertius.

De testamentis.

huiusmodi apponēdis dūtaxāt exceptis. Inuētariū vero huiusmodi locor ordinarius tradi volumus: infra tps eor arbitrio moderandus. Et postq corā ordinarius iuxta more probatū fuerit testamētū nō 2mittat aliqbus i bonis huiusmodi executio seu administratio: nisi talib⁹ qui debitā administratōis sue possint & si oporteat sufficiēter caueāt ac fideliter pmittāt reddere rationē: cū sup hoc per locor ordinarioz congrue fuerint requisiti. Itē statuimus presētis auctoritate 2siliū ne aliq religiosi cuiuscūqz professiōis existāt: sint executores testamentor: nisi hoc de ordinario cum volūtate & licētia 2cedat: & q de portione cōtingente defunctū etiā parochialis ecclesia ius percipiat consuetus. Statuim⁹ preterea q nullus executor aliqd sibi applicet vel appropriet de bonis defuncti: cuius testamētū exequatur titulo emptionis vel aliter: nisi qd fuerit sibi a testatore donatū iter viuos: vel in suo testamēto: siue in vltima volūtate relictū: aut qd p ipsius executoris labore ordinarīi arbitrio fuerit ordinatū: vel si quid fuerit sibi debitū a defuncto aut p moderatū expēsis sue administratiōis sub pena suspēisionis ab ingressu ecclesie: quā contra faciētes incurrere volumus ipso facto: cuius absolutionē nō obtineant: donec applicata vel approbata sibi sic idebite restituerit: et ecclesie cathedrālis fabrice cuius defūctus erat subditus dupluz sic approbatoz vel applicatoz sibi ipsis soluerint de ppriis suis bonis. Dia vero & singula supradicta mādāmus per ecclesias singulas nostre cantuariē. pūncie bina vice annuatim solemniter publicari. ¶ Idem. **I**ta quorūdam & infra. Statuimus q epī & alii inferiores ecclesiastici iudices nre cātuariē. prouicie de bonis clericorū beneficiatoz quos testari posse 2stat de cōsuetudine regni anglie seu aliorū testantiū quorūcūqz: pterq in casib⁹ expresse permissis quouis quesito colore nulloatenus se intromittant: sed executores testamentor ipso: rum libere permittāt disponere de eisdem. Necnon ab in

De testamentis.

testato decedentiū solutis debitis eorūdē bona qui superiū
in pias causas ⁊ personis decedentiū cōsanguineis serui-
toribus ⁊ propinqs: seu aliis p defunctorū aīarū salute di-
stribuant ⁊ conuertant. nihil inde sibi retento. Nisi forsā
aliqd rationabile p ipsoz ordinarioz labore fuerit retine-
dum. sub pena suspensionis ab ingressu ecclie quā ecclesia
sticos iudices in extrariū faciētes incurrere volumus ipso
facto: donec de premillis satisfecerint cōpetenter. ¶ Idē
A Deo quorūdam ⁊ infra. Statuimus vt pbatōe ap-
probatione seu insinuatione testamētoz quorūcūq;
nihil per epōs seu alios ordinarios capitur oīno p clericos
tñ scribētes insinuationes hmoi sex denarios dūtaxat re-
cipi permittimus p labore. Nō si aliqd inuentariū bonoz
cuiuscūq; defuncti poto triginta solidoz summā reperia-
tur excedere: qd tñ ad centum solidos minime extendant
pro poto ⁊ agendis oībus circa ipsum acquietantiarūq;
litteris seu aliis quibuscūq; epī aut ordinarii seu deputati
ab eis ⁊ audientes pptū vel ministri alii compotis hmoi
itendentes vltra duodecim denarios non recipere presu-
munt. Si vero centum solidozū summā aut vltra: minus
tñ viginti libzis dicta contineant inuentaria compotis i-
tendentes ⁊ alii predicti pro ipsozū labore ac acquietan-
tiarum litteris ⁊ aliis suprascriptis trium solidozum per-
ceptione penitus sint cōtenti. Sed si viginti libzas aut vl-
tra minus tñ sexaginta libzarū summā habeant vltra qui-
q; solidos pro labore litteris ⁊ scripturis aliis non admit-
tāt. Si vero quadraginta libzarū aut amplius: minus tñ
centum libzarum summam attingat huiusmodi inuenta-
ria decem solidos pro premillis recipiant ⁊ non vltra. Si
vero summam centum libzarū vel amplius dicta contine-
ant inuentaria: minus tamē centum quinquaginta libzis
summam contineant vltra viginti solidos pro predictis
recipere nō presumant. Sicq; ab vltiora ascendendo si-
ue procedendo pro singulis quinquaginta libzis excrese-

Libet tertius.

De sepulturis.

tribus: preter et ultra dictos viginti solidos: alios decem solidos recipiant et non amplius. Clericus tamen pro singulis acquietantiis litteris quas scribunt in hac parte ultra premissas sex denarios accipere permittimus pro labore. Si vero quemquam in aliquo casuum predictorum ultra summam preteritam quavis cautela in pecunia numerata seu rebus aliis contingat recipere: duplum eius quod receperit ultra: abrice cathedralis ecclesie loci infra menses redde: re teneatur. Alioquin epi extunc duplum ipsum ultra pre dictum tempus restituere differentes: sciant ingressus ecclesie eis esse interdictum. Inferiores vero ab officio et beneficio nouerint se suspensos: quousque de duplo huiusmodi dictis cathedralibus ecclesiis plenariam satisfactionem impendant. In ipsa vero probatione approbatione vel insinuatione testamentorum quorumcumque vel postea ante administrationis compotorum redditus fideliter factas acquietatiarum littere testamentorum executoribus nullatenus concedantur sub pena suspensionis ab ingressu ecclesie per sex menses quam contra facientes incurrere volumus ipso facto.

De sepulturis.

Johannes stratford.

Quia sepe et infra. Statuimus in nostra puincia quod peractis a viris ecclesiasticis mortuorum memoris: nulli in priuatis domibus in quibus mortuorum corpora usque ad sepulturam frequenter requiescant de cetero receptent ad consuetas nocturnas vigilias peragendas defunctorum amicis et propinquis et his que psalteria forsan pro defunctis dicere voluerint dumtaxat exceptis: sub pena maioris excommunicationis: quam contra premissas vigilias facientes huiusmodi et receptores taliter vigilantium non immerito poterunt formidare.

Robertus wynchelsea.

Quia inter rectores ecclesiarum et parochianos suos lites cupimus extinguere que frequenter oriuntur Statuimus quod si decedens tria ad minus vel plura cuiuscumque generis in bonis animalia habuerit optimo cui de

De parochiis et alienis parochianis.

si iure fuerit debitum reservato ecclesie sue a qua recepit sacramenta dum viveret: melius post optimum reservetur.

¶ De parochiis et alienis parochianis. Stephanus langton.

Ad istarum parochiarum evangelici plures operarios in vineam suam mittentis. Ut quod unus non valet explere saltem sollicitudo perficeret plurimorum. Sententia taliter diffiniri ut in singulis parochialibus ecclesiis quarum est parochia diffusa: duo sint vel tres presbyteri: prescripta pariter magnitudine parochie et ecclesie facultate: ne forte quod absit egrotante uno presbytero vel debilitate parochianis infirmitatibus: ac divinis officiis volentibus interesse officia divina subtrahantur vel negentur sacramenta ecclesiastica.

¶ Johannes Becham.

Autissimus de terra et infra. Nullus communionem prebeat diocesano alterius sacerdotis: sine ipsius licentia manifesta. Quam ordinationem non intendimus ad peregrinantes extendere: nec necessitas casui derogare.

¶ De decimis et oblationibus. Symon mepham.

Quia quidam maledictionis filii in nubentium solennibus purificationibus mulierum mortuorum exequiis: et aliis in quibus ipse dominus in ministrorum suorum personis solebat oblationum libamine populariter honorari: ad unius denarii vel alterius modice quantitatis oblationem populi devotionem restringeri sunt moliti: residuum oblationis fidelium suum pro libito vel alienis usus multoties applicantes. Alii vero non attendentes quod dominus omnipotens cuius est terra et plenitudo eius: et universi qui habitant in ea. Decimas in signum universalis domini sibi reddi preceperit et pro suo cultu easdem clericis assignavit. Aliqui maliciose impediunt impedire vel faciunt vel procurant viros ecclesiasticos: ad quos spectat perceptio decimarum: eorum et servitores: quominus liberum ingressum et egressum in predia et a prediis de quibus hominum decime proveniunt habere possint pro ipsius decimis colligendis: custodiendis vel etiam quo voluerint abducendis

Liber tertius. De decimis et oblationibus.

Mitētiā nisi prius ceterothere vel calige seu quicquid aliud eis dantur seu promittantur decimas huiusmodi asportant et consumunt asportari de faciunt et consumi: seu aliquod damnum inferunt inferri de faciunt in eisdem. Nos igitur peruersorum damnabilibus consiliis salubre remedium imponere capiētes: nihil nouū statuētes: sed antiquorum canonum statuta in medium deducētes: vniuersos et singulos huiusmodi instigatores impeditores et alios supradictos per quorum nequandas machinationes ecclesis: vel earum rectoribus vicariis aut ministris quicquid damni infertur aut subtrahitur honoris: aut commodi consueti. Presentis declaratione consilii declaramus et pronuciamus omnes et singulos in premissis vel eorum aliquo imposte delinquentes vinculo maioris excommunicationis inuolui: reseruatā loci diocesano eorum absolutione: preterquam in mortis articulo. quousque ipsorum ministerio in contrarium laborantium ecclesis fuerit popularis deuotio efficaciter restituta ac viris ecclesiasticis suis lesis de huiusmodi excessibus plena re fuerit satisfactum.

¶ Johannes Stratford.

Exercidia non deuitant: dum frugum suarum decimam garbam soluētes pro labore metentibus ea minime computata non absque errore calculi pro decima vndecimā soluiunt garbā extendētes se marcennariis de frugibus non decimas posse pro autumnali labore potissime ante decimationē soluere mercedē noui testamēti et veteris imperii retinētes. Quorūdam etiā laicorum supersticiosa malicia noniter adinuenit: quod cum garbas aliquas decimales non tamen signatas pro decimis in suis terris dimittunt inseruientes viros ecclesiasticorum garbas aut alias res de decimis sic dimissis nomine decime abducentes et asportantes sceleratos exclamantesque arrestari seu attachiari faciunt sicut fures: ac ipsos et ipsorum dominos propter asportationem et abductionem decimarum huiusmodi infestant et multipli-

De decimis et oblationis.

alter inquietat. Ipsorum etiam aliqui pro eo quod garbas et fene-
seu res alias decime pro solum eorum dicunt viros ecclesiasti-
cos et eorum ministros in foro seculari implicare et gravibus
fatigant laboribus et expensis. Alii preterea vias et itine-
ra in predia et a prediis per que decimas oportet seu ipse
consueverit abduci difficulta et per longos circuitus exhibent
et per ea tamen decimas ducentes sinunt transire: seu duci ve-
hicula difficulter contra ecclesiasticam libertatem. Quidam
insuper garbas expostas et assignatas pro decimanon per-
mittunt suis terris abduci: quod diu in illis quicquid de bladis re-
manet eorum unde. Sed ipsos scienter tollerant a suis et alio-
rum animalibus conteri et consumi / ac circa decimarum
prestationem collectionem et abductionem earum impedimen-
ta multa inferunt et inferri faciunt ac procurant in liber-
tatem ac iurium ecclesiasticorum violationem et preiudicium
manifestum suarumque periculum animarum. Nos igitur
peruersorum huiusmodi conatibus et ausibus damniabilibus
salutari remedio cupientes occurrere omnes et singulos ex-
nunc in premissis vel aliquibus eorum in nostra puincia ex-
cedentes et illicita supradicta vel eorum aliquod fieri mandan-
tes seu etiam procurantes nomine de suo facta rata habentes
et accepta quorum nephandis machinationibus. Juri seu con-
suetudini approbate ac liberalitati ecclesiastice quicquid sub-
trahitur et aliquid iniurie damni vel molestie infertur con-
tra ecclesiasticam libertatem: presentis declaratione consi-
lii pronunciamus vinculo maioris excommunicationis invol-
ui. Eorumque absolutionem diocesano loco: preterquam in
mortis articulo specialiter reservamus.

¶ Idem.

Quam ex soluentibus benedicimus deus frugum om-
nium abundantiam et possessionum promiserit liberta-
tem: tamen dolentes referimus quod nonnulli nostre puincie contra
testamentum veteris atque novi doctrinam de silvis suis ceduis
et lignis arborum ceduarum excisis: circa que minus quam circa fru-
ctus agrosum laboris impendunt decimas deo et ecclesiis

Libet tertius.**De decimis et oblationibus.**

quibus debetur notorie: propter hoc quod in preteritis ipsas non dederunt soluere et tradicunt: quod estimant idcirco licere quod legem moris de longa inualuisse consuetudine arbitrantur in dubium etiam reuocantes quod silua cedua sit censenda. Nos igitur aduertentes quod si sua portio ecclesia sit defraudata diuturne crimine propterea non minuit sed augeat. Ac fames et penuria omniumque rex egestas/opprimunt bene decimas non soluunt. Huiusmodi declaramus prouisione consilii siluam ceduam illam fore quam cuiuscunque generis arborum exis in hoc habet ut cedatur: et que etiam successa rursus ex stipitibus et radicibus renascitur. Et ex ea decimam ut pote realem et pedialem parochialibus et matricibus ecclesiis persoluedam: necnon siluarum possessorum hominum ad prestationem decimarum lignorum ipsorum excisorum in eis: sicut feni et bladorum omni censura ecclesiastica fore canonice compellandos.

¶ Idem.

In moderate temeritatis et infra. Presentis deliberatione consilii quoscunque laicos oblationes in ecclesiis vel capellis aut cuiusvis earum partium vel cimiteriis seu quocunque loco diuino intuitu: in nostra factas seu faciendas prouicia: occupantes/auferentes/seu disponentes: quouismodo de ipsis pretextu etiam cuiusvis operis consuetudinis alio colore: nisi de consensu ecclesiasticarum personarum ad quas oblationum huiusmodi perceptio pertinet: et ex causa sufficienti et legitima per episcopum loci primitus approbata: ipso facto maioris excommunicationis sententie decernimus subiacere.

¶ Robertus wynchellsee.

Quoniam propter diuersas consuetudines in petendo decimas per diuersas ecclesias inter rectores ecclesiarum et parochianos suos rixas et contentiones scandala et odia maxima multoties oriuntur. Volumus et statuimus quod in cunctis ecclesiis per cantuariensem prouinciam constitutis uniformis sit petitiio decimarum et puentuum ecclesiarum. In primis volumus quod decime de frugibus non deductis expensis integre et sine aliqua diminutione soluantur: de fructibus arborum et de

De decimis & oblationibus.

seminib⁹ olibus & de herbis hortozū: nisi parochiani ppetē
tem fecerint redemptionem p talibus decimis. Nolum⁹ &
statuim⁹ etiā q decime de fenis vbicūq; crescant siue i ma-
gnis: siue i paruis patis: siue in chininis exigantur: et p-
ut expedit ecclesie persoluātur. De nutrimentis autē ani-
malium scz de agnis statuimus q pro sex agnis & infra sex
oboli dētur pro decima. Si septē sint agni i nūero septi-
mus agn⁹ detur p decima rectori. Ita tñ q rector ecclesie
qui septimum agnum recipit tres obolos i recompēratio-
nem soluat parochiano a quo decimam illaz recepit. Qui
octauū recipit det denariū. Qui vero nonū: det obolū pa-
rochiano: vel expectet rector vsq; ad aliū añū donec plena-
rie decimū agnū possit recipere si maluerit. Et qui ita ex-
pectat: semp exigit scdm agnū meliorē vel tertiu ad min⁹
de agni secūdi anni: & hoc p expectatiōe pimi añi. Et ita
intelligēdū est de decima lane. Sed si oues alibi in hyeme
et alibi i estate nutriantur: diuidenda est decima. Simili-
ter si quis medio tpe emerit vel vēdiderit oues: & certum
sit a qua parochia ille oues venerint: eandem diuidenda
est decima: sicut de re que sequitur domicilia. Si autē icer-
tum fuerit: habeat illa ecclia totā decimā infra cui⁹ limites
tempore tōsionis inueniunt. De lacte vero volumus qd
decima soluatur dum durat. Videlicet de caseo tpe suo.
Et de lacte i autumno & hyemem nisi parochiani velit p ta-
lib⁹ facere ppetentē redemptionē: & hoc ad valorez deci-
me & modū ecclie. De puentibus aut molendinozū: vo-
lum⁹ q decime itegre soluantur et fideliter. De pasturis
autē & pascuis tā cōmunibus q non cōibus: statuimus q
decime fideliter persoluātur: et hoc per numex aialium &
diez vt expedit ecclie. De piscationibus et apib⁹ sicut de
omnib⁹ aliis bonis iuste acquisitis: que renouantur p an-
num: statuim⁹ q decime soluantur & exigantur debito mo-
do. Statuim⁹ etiam q decime personales soluantur nec
nō debito modo exigant de artificib⁹ & mercatorib⁹. s. de

Liber tertius.

De decimis & oblationibus.

lucro negociationis. Similiter de carpentariis / fabris / cementariis / tertoribus pandoratricibus / & oibus aliis stipendiariis & operariis ut videlicet dent decimas de stipendiis suis. Nisi stipendiarii aliqd certū velint dare ad opus vel ad lumē ecclesie: si rectori ipsi^o ecclesie placuerit. In petitione autē principalis legati volumus qd cōsuetudo provincie cū possessione ecclesie obseruet: ita qd rector ecclesie si fuerit vel vicarius in petitiōe sua: vel capellanus annuus deū i petitiōe illa habeat pze oculis. Sed qm inveniuntur multi decimas spōte dare nolentes: statuimus qd parochiani moneant pmo scdo & tertio: ut decimas deo & ecclesie fideliter soluant. Qd si se nō emēdaverint pmo ab ingressu ecclesie suspēdant: & sic demū absolutionē decimarū per censurā ecclesiasticā si necesse fuerit cōpellant. Si autem dicte suspēsiōis relaxationē vel absolutionē petierint ad ordinariū loci mittant absoluedi & debito modo puniēdi. Rectores autē ecclesiarū seu vicarii aut capellani annui qui predictas decimas predicto modo propter formidīnē hominum seu fauorē timore dei postposito (ut predictum est) cum effectu non petierint: pena suspensionis innodentur donec dimidiam marcam argēti pro sua inobedientia archidiaconi loci persoluant.

¶ Idem.

Quoniam ut audiuius super decimas & nutrimentis aialiu inter ecclesiarū rectores propter amotiones pecorū ad diuersarū parochiarū pasturas diuersas anni tēporibus zētiones multimode oriuntur. Nos viam pacis preparare volentes statuendo diffinimus et diffiniendo statuimus qd ad ecclesias in quarū parochiis oves a tempore tonsionis vsq; ad festum sancti martini in hyeme continue pascuntur & cubant. Decima lane lactis & casei eiusdem tps: licet postea amote fuerint ab illa parochia & alibi tondantur itegre persoluantur. Et ne fraus fiat in casu premisso precipimus qd anteq̃ oves amoueantur a pasturis vel etiā detrahantur ecclesiarū rectoribus sufficiēter de

De decimis & oblationibus.

soluenda decima caueat. Quod infra predictum tempus ad diuersarum parochiarum pasturam transferentur quelibet ecclesia pro rata temporis portione decimam percipiet eandem minus si triginta dierum spacio in ratu temporis minime computando. Si vero per totum tempus predictum cubant in una parochia et pascuntur continue in alia: inter ipsas ecclesias decima diuidatur. Quod si post festum sancti martini dicatur ad pascua aliena et usque ad tempus tersionis in una vel in diuersis parochiis siue in propriis pasturis dominorum suorum siue alterius cuiuscumque pascatur: habita ratione ad numerum omnium pascua estimetur: et secundum estimationem pascuorum: ab eorum dominis exigatur decime. Decima vero lactis et casei de vaccis et capris proueniens: ubi cibant et pascuntur: ibi solvatur. Alioquin si cibant in una parochia et pascuntur in alia parochia: decima inter rectores diuidatur omnino. Agni vero vituli/pulli/equini: et alii fetus decimales habita ratione ad loca diuersa ubi gignuntur/oriuntur et nutriuntur: et ad moxam quam traxerint in eisdem particulariter decimantur quid vero pro decima debeat ubi lac propter paucitatem vacarum vel ouium ad caseum faciendum non sufficit et quid pro agnis/vitulis/equis/velleribus/aucis: aut aliis huiusmodi de quibus propter eorum modicitatem decima certa dari non potest: consuetudini locorum duximus relinquendum. Item precipimus quod si post festum sancti martini oues occiderit: vel si oues quouis casu fortuito moriantur decimam legitimam parochiali ecclesie soluere non postponant. Et si oues extranee in alicuius parochia tondentur decima ibidem tradet rectori ecclesie: nisi sufficenter doceri possit quod decima alibi satisfacta: ut solutionem ibidem faciendam modo legitimo valeat impedire.

¶ Idem.

Sancta ecclesia et infra. Cum sacro eloquio iuvante de omnibus que novant per annum nullo tempore excuso decime sint cum omni integritate et absque diminutione solvende. Licetque unicuique capellano parochiali rectori / siue vicario

Libet. lli. De r̄arib⁹ & tr̄asētib⁹ ad r̄egionē.

parochianos suos per cēsuram ecclesiasticam ad solutio-
nem decimarū p̄pellere. Omnibus & singulis rectorib⁹ vi-
cariis & capellanis parochialibus: & eccl̄iarū parochialit⁹
curatis per n̄ram p̄uiciā p̄stitutis virtute obedientie mā-
damus firmiter inſigentes: quatinus diligēter moneant
et efficaciter inducāt: q̄libet ipsoꝝ i parochia sua mane-
at & inducat q̄ p̄dicti parochiani p̄ſis et singuli integre
& sine diminutiōe decimas inferi⁹ annotatas ecclesiis suis
persoluāt sc̄z decimā lactis a p̄mo tpe sue nouatiōis tā mē-
se augusti q̄ i aliis mensibus. De puentibus etiā boscoꝝ
p̄anagiis siluay: & ceteray arboꝝ si vendantur/ binario-
rū piscarioꝝ/ fluminū/ stagnoꝝ/ arboꝝ/ pecoꝝ/ columbay
seminū/ fructuū/ & bestiaꝝ warēnay/ aucupicii/ ortoꝝ cur-
tilagioꝝ/ lane/ lini/ vini/ & grani/ turuoꝝ i locis quibus fa-
briant & fodiūt/ cignoꝝ/ caponū/ aucay/ & anatū/ ouoꝝ/
thenecii/ agroꝝ/ apū mellis & cere p̄uētū/ molēdinoꝝ/ u-
benationū/ artificioꝝ/ negociationā/ necnō agnoꝝ/ vitu-
loꝝ/ pulloꝝ/ equoꝝ sc̄dm eoꝝ valorē: & oīm puentū reꝝ
aliay de cetero satisfaciāt p̄petēter ecclesiis q̄bus de iure
tenent nullis expēsis ratioe p̄estatiōis decimarū deducta
seu retinēt: nisi tñ de p̄estatiōe decimarū/ artificioꝝ & ne-
gociationū. Ad si monitiōib⁹ suis parere. p̄templerint: p̄-
suspensionis excoicationis & interdicti sentētiis eos ad p̄e-
stationē p̄dictay decimarum h̄mōi compellant.

De r̄aribus & tr̄asētib⁹ ad religionē. Stephanus.

Quia vero nōnunq̄ & infra. Monachi infra. xviii. an-
num nō recipiātur: nisi bzgēs vel euidēs necessitas
vel utilitas aliud inducat.

Iohannes pecham.

Sanctimoniales plurime & infra. Moniales quedaz
intātū decipiūtur: ut cū fue rint etatis legitime & do-
li capaces postq̄ ultra annū iter moniales monastice vi-
xerit: putant se nō esse p̄fessas ac sibi licere redire ad se-
culū: p̄ eo qd b̄h̄dictionē episcopalem cū solēnitare voti
p̄missi minime receperūt/ nos h̄mōi erroꝝ excludētes p̄e-

De voto et voti rededemptione.

ſcitis auctoritate 2ſilii declaram⁹ eas ipſo facto pꝛofeſſas
exiſtere reputandas: poſtq̃ vltra annum vitā ſponte in co-
legio duxerint regularē adeo: vt ad ſeculum redire nulla
tenus pꝛmittant: nihilomin⁹ ab epiſ cum ſolemnitate de-
bita cōſecrandas ſuo tpe vel velādas. Item etiam quan-
tum ad pꝛofeſſiōis vīnculum cenſemus de monachis ⁊ re-
ligioſis aliis quibuſcumq; quibus nihil obſiſtit canonic⁹
⁊ eos ſi vltra annū religionis habitū in monaſterio ſpon-
te detulerit: et ipſo reiecto ad ſeculum redierint: eſſe ſicut
apoſtatas ab eccleſiaſticis beneficiis repellēdos / ⁊ ad repe-
tēda ſua monaſteria ſecūdum iuris exigentiā compellen-
dos. De quibus fiat diligēſ inq̃uiſitio per archidiaconos
quoniam multis huiuſmodi ſub ouino vellere: lupinum
animum nouimus palliare.

De voto ⁊ voti redemptione. Stephanus.

Quia iuxta ſcripture teſtimoniū vota nꝛa tenemur
deo ſalubꝛiter reddere que vouemus. Decernimus
annectendum: vt epi ſoꝛmam pꝛfeſſiōis in ſua 2ſecratioe
placitam bis in anno coram ſe legi faciant diligēter: vt tā-
to meli⁹ ſponſionis pꝛꝛie recoꝛdētur: quanto ſepius fue-
rit eozum auribus inculcata.

Edmundus.

Recipim⁹ vt ſacerdotes ſepe moneāt populuſ: ⁊ ma-
xime mulieres: ⁊ ne faciant vota ſua niſi cum delibe-
ratione / ⁊ de conſenſu virozū ſuozū ⁊ 2ſilio ſacerdotum.

De ſtatu regularium.

Stephanus.

Arect⁹ gerant oīa ſi exteriorꝝ adminiſtratio clau-
ſtraliū reſpōderit vite quieti. Statuimus vt tā obe-
diētiales rerū monaſterii q̃ pꝛelati maiores quater vel
bis ad nunus in anno coram fratribus ⁊ conuētu ad hoc
deputatis / vel coram ſuperiorib⁹ iuxta monaſterii cōſue-
tudinē reddant de receptis et expenſis omnib⁹ rationē
Ad hoc aut illos pꝛelatos ex iſta conſuetudine nolumus
obligari: qui poſſeſſiōes habent a monachis vt canonicis
regularibus ſeparatas.

Idem.

D.iii.

Quia nonnunquam serpens antiquus qui iugiter sedet in insidiis sanctis viris: quod magis eos inuenit solitarios et ab se consolatione mutua conuersantes: tanto facilius eos interdum suis insultibus obruit et confundit. Proinde de liberatione statui: ut tam monachi quam canonici regulares et moniales in uno dormitorio pariter dormiant et descant singulis personis singulis lectis assignatis. In uno etiam refectorio simul edant: neque per se cassibet: sed coniunctim omnibus victualia preparentur: nec singulis eorum pro vestibus denarii tribuantur: sed talia per certas personas ad hoc deputatas puta camerarios suos et camerarias suas diligenter expediatur: qui vel que sicut bona facultates domus sustinuerint: indumenta ministrant. Et cum noua tradunt vetera ab eis recipiant indumenta: que in usus pauperum vel alias necessitates de consilio abbatis vel abbatisse quertantur. Camerario autem vel camerarie non liceat alicui monacho vel canonico vel moniali dare denarios vel aliquid aliud pro vestimentis. Sed nec monacho vel canonico vel moniali liceat aliquid recipere: et si fecerint et camerarias ab officio deponatur et monachus vel canonicus vel monialis anno illius novis careat indumentis. **Idem.**

Ad hec quoniam sexum mulierum contra versutam antiqui hostis minus forte multiplice remedio necesse est efficaciter commaniri. Decernimus ut moniales et ceterae mulieres diuino cultui dedicate: velum vel peplus sericum non habeant: nec in velo acris argenteas vel aures audeant de portare. Nec ipse nec monachi nec canonici regulares habeant zonas sericas: vel auri vel argenti ornatum habentes: nec burneto vel alio panno irregulari de cetero utantur. Mercantur etiam iuxta dimensionem corporum vestes suas ita quod longitudinem corporum non excedat: sed pede sicut decet super tecto sufficienter eis: cum Joseph veste idui talari. Et sola monialis consecrata deferat anulum: et uno solo sit contenta. Si quis autem contra hanc prohibitionem ve-

De statu regularium.

interpresumpserint & commoniti se non correperint regulari subiaceant discipline.

¶ Idem.

Et secundum canonicas sanctiones: abbatibus et quibus minores viuendi normam habent assumere super honesta conuersatione testium copiositas suffragetur: decernimus ut epi capellanos suos vel aliquem illorum singulis mutet annis. Qui autem habent unum tantum: illam mutet similiter: nisi necessaria causa subfuerit: quatenus si de vita eorum (quod absit) scandalum oriaturo: tanto plures innocentie sue habeant testes: quanto eorum vita plaribus innotescit.

¶ Idem.

Inhibemus ne moniales infra septa domorum suarum preter necessarias seruientes ad cohabitandum mulieres seculares recipiant: nisi epi diocesani accedat assensus. Item tam a monachis quam a canonicis regularibus monialibus silentium precipimus obseruari in locis et temporibus constitutis: nec viris aut mulieribus absque licentia superioris egredi liceat septa domus nec sine certa causa & honesta egrediendi eis licentia concedatur. Ita quod nulli claustralius causa recreationis aut visitandi parentes pateat aditus exercendi: nisi talis forte fuerit de quo nihil sinisterum possit aut debeat suspicari. Qui etiam semper collegam secum habeat. Et quotiens alicui exercendi licentia concedit certus dies eidem in quo redire debeat prefigatur. Hoc quoque volumus obseruari: & ubicunque propter excessum alicuius: si viderit episcopus vel abbas vel prior & nuntialis non habens abbatem: expedire ut quis ad tempus alibi moretur ad domum aliam religionis eiusdem in eodem episcopatu transierat / vel si necesse fuerit ad alium etiam episcopatum dirigatur: & per diocesenum appellatur admitti: qui ibi in omnibus subiaceat regulari discipline. Ita ut si ex more ipsius ecclesia fuerit grauata in qua moratur: vice versa mittat aliquem de suis collegis: qui iterum moram faciat in monasterio delinquentis. Nec prius rediens ille qui deliquit in domo sua recipiatur: quam si plene de commissis penituerit: et tunc per suum

Libet tertius. De religiosis domib⁹.

superiorē reuocet. Si autē monasteriū i quo moratur deſ-
quēſ neminē verſa vice mittere voluerit ad monasteriū
deliquēſ monasteriū a q̄ venit ei beſtes miniſtret. ¶ **Ide**
Omnē autē ſingularitarē interdici-mus in reſectorio
vt cib⁹ aliter vni q̄ alteri p̄paret: ſed q̄ p̄ceſt p̄o-
deat: vt ſibi interdū talia ſp̄parentur: de q̄bus alioy debi-
litas vel iſirmitas p̄out viderit expedire valeat releua-
ri. Dia autē victualia religioſis apponēda ſine ſubtractione
aliq̄ eis apponātur: t̄a i zuentu q̄ alibi vbi reficūtur. Et
de oib⁹ appoſitis totū reſiduū ſine diminutione aliq̄ cedat
elemoſynā p̄ elemoſinay egētibus ſimul erogādum. Ita
q̄ nec abbas nec p̄ior nec elemoſynari⁹ poſſit z̄tra hoc di-
ſp̄ſare. Et q̄cumq̄ ſtatutū iſtud v̄l aliud de indumēſ ad-
mittere v̄l obſeruare noluerit: ſi ſacerdos fuerit a celebra-
tione diuinoy: ſi minoris ordinis vel monialis: a cōicatio-
ne corpis xpi v̄lq̄ ad plenā ſatiffactionē firmiter ſuſpēda-
tur. Itē p̄hibem⁹ ne alque moniales ſingulariter i reſe-
ctorius comedāt carnes i q̄b⁹ nō ſolēt cōiter carnes come-
dere. Ad hec p̄ nullā ſocietatē v̄l z̄luderationē admittat mo-
nachus i alteri⁹ monasterio ad morā faciēda: niſi cū l̄tis
epi ſui: v̄l abbatis: vel p̄ioris z̄uētualis non h̄ntis abba-
tem. ¶ **Ide** inter canonicos regulares ⁊ moniales volum⁹
obſeruari. P̄rouideāt etiā ep̄i q̄ moniales i oib⁹ ſuis ne-
ceſſariis ſuſtētari poſſint de bonis monasteriis. Nec ſuſtie-
ant v̄ltra numerū illū aliquēz admitti. Nec etiā recipiat
aliqua poſtq̄ redacte fuerint ad numerū illū. Et hoc fir-
miter ſtatuum⁹ auctoritate p̄ntis z̄lūi. Si autē de cetero
contra hanc formā aliquā z̄tingat admitti: tam abbatilla
q̄ p̄iorilla depnat. ¶ **Ide** de magiſtris ⁊ p̄ioribus monia-
les cuſtodientib⁹: ſi contra hanc formā moniales admite-
rent durimus ſtatuedum. Conſiteant⁹ etiā moniales ſa-
cerdotib⁹ ſibi ab ep̄iſcopis deputatis. Clerici autem vel
laici frequentez nō habeant aſſeſſum ad clauſtrū monia-
lium ſine rationabili cauſa. ¶ **Idem.**

De statu regularium.

Omnia iter alia vicia impetus gule solet non medio:
 critter viros precipue religiosos ifestare decernim⁹
 vt nec monachi nec canonici regulares: nisi horis statutis
 potatib⁹ aut comecessationi vacare presumant. Si vo
 tinerit impetrata licentia regulariter refectozium intro-
 eant: sic necessitati subueniant non vt consulant volupta-
 ti. Ab hoc autem generalitate infirmos excipimus. et eos
 qui s^ut in odsequiis prelatoz⁹. Ad hec statuimus: vt cu
 p debilitate vt alia iusta de causa monachi seorsum i mia
 pmozant⁹: semper habeant secū duos ad minus seniores:
 q alioz⁹ leuitates debita correctioe compescat: et q post
 modum i caplo testificentur qualiter misericorditer fue-
 rint quersati. Idē iter canonicos regulares et moniales
 volumus obseruari.

Iohannes peham.

Sanctimoniales plurime i vagationis vicio delectā-
 tes/digne vagantis exēplo in cōsimili corruptionis
 scādalu: imo longe perniciosius assidue plozabūtur. Cui
 periculo puidētis: magis optātes earum saluti consulere
 q vanis carū dē desideriis complacere: sub pena excoīca-
 tionis inhibemus ne qua illarū; etiam cum socia nedum
 sola apud parentes vt affines q tuncūq; propinquos: ne
 dum apud extraneos quantūcūq; fame: vt eminentes
 vt religionis existāt: ultra tres dies naturales cā recrea-
 tionis perhēdinare seu p quacūq; necessitate vt occasio-
 ne: ultra sex dies cessante ifirmitate pmozari presumant:
 nisi loz⁹ epis aliud aliquoties ex cā necessaria videatur
 de quozū conscia in tremēdo iudicio onerari. Hanc aut
 ordinationem ad illas non extendimus: q exteri cozunē
 medicare sibi necessaria dū mendicant.

De religiosis domib⁹.

Iohannes peham.

Pures inuenim⁹ religiosas dom⁹ ordinis sancti Au-
 gustini: que pro eo olim quibusdam matricib⁹ eccle-
 siis ultra marinis adheferant qb⁹ modo im no iam etia;
 cum diuturno tempore separate noscuntur occasione

Libet.iii. De rell. domib. De iure patronat.

quarūde ceremoniarū a dictis matricib. domib. receptarum p quas discrepāt a ceteris eiusdē ordinis domib. in cantuariē puincia constitutus nō ueniūt cū ceteris in capitulo generali singulis trienniis iuxta consiliū generale celebrando. Et qz turpis est pars que nō uenit suo toto statuimus vt de cetero omis huiū domus salua ceremoniarū suarū obseruantia specialiter moneant p locorū epōs vt cōueniant cum aliis canonicis in capitulo generali de regimine ⁊ reformatione ordinis cōiter tractaturi. Vel inter eos quantū ad substantialia religiōis sue sit notabilis diuersitas: sibiipis separatim cōstituāt capitulū generale. Alioquin hoc facere per censuram ecclesiasticā cōpellant.

Edmundus.

Quonia religioſū imminēs diuersitas grauē i ecclia dei cōfusione inducit. Precipimus qz q volūt domū hospitale seu zonodochiū fūdare de nouo regulā et institutionē a loci ordinario accipiāt: scdm quā uiuant regulariter ⁊ religioſe. Ad hoc districtius inhibemus ne inclusi vel incluse constituantur alicubi sine licentia loci diocessani speciali pensatis locis moribus ⁊ personarū qualitate: ⁊ vnde debeant sustentari. In domibus etiam eorū persone seculares nullatenus hospitentur sine causa honesta et manifesta.

De iure patronatus.

Stephanus.

Quam scdm apīm ⁊ infra. Hoc merito durum ad iungendū: vt si duo ad vnā ⁊ eandē eccliam fuerint presentati: neutri eorū pēdēte lite custostia zmittat. Sed ad epī ius cōferendi talem eccliam auctoritate cōsiliū deuoluatur: cum ztentio sit inter duos patronos: quorū vterqz clericum suum presentat: cū ex epī collatione nulli patronorum qui postea euerit ius patronat. pzeiudicium debeat generari. Statuimus vt epī neutri illoz qui presentati fuerint eccliam illam conferat illa vice: nisi de vtriusqz patroni consensu: ne saltem aliquale pzeiudiciū alteri pa-

De censibus et procuracionibus.

tronorum videatur generari: si forte postmodum ius euicentis
rit patronatus.

¶ Bonifacius.

S aliquo euicente ius patronatus extra alium in foro
regio: scribat rex episcopo vel alteri ad quem institutio per
tinet: quod presentatum ab illo qui euicit admittat: si beneficium va
cauerit ne patrono fiat iniuria: et aliud nihil obstat cano
nicum admittatur libere presentatus. Si vero non vacat hu
iusmodi beneficium a domino regi vel iusticiarius habet nunciare
prelatus excusando se. quia tale beneficium non vacat non
potest mandatum regium adimplere. Liceat tamen patrono ite
rum si voluerit presentare possidentem: ut sic ius euicentis
patroni in posterum declaratur.

¶ Johannes Becham.

Per nos et prouincia et infra. Statuimus et perpetuo or
dinamus: ut nullus decanus seu quilibet prelatus ali
us: exceptis personis episcoporum quorum hac ordinatione auctori
tas non artat: inquisitionem faciat de presentationis alicuius ad
beneficium ecclesiasticum negotio: nisi in pleno loci capitulo: eo
cui possessio ecclesie icumbit vocatio legitimo sub tanti tem
poris spacio quo possit sibi prudentium viro rum consilio prospicere
et defensionem status sui de sufficienti remedio prouidere.
Quicquid autem de cetero contra hanc nostram ordinationem fue
rit attemptatum: decernimus penitus non tenere ad satisfaci
endum nichilominus de damno omnimodo quod idem posses
sor premissus fuerit: per decanum vel prelatum alium taliter cla
destine inquirantem presentis sanctionis consilio condemnamus
ab officio ipsum ab ipso officio sic nequam ambito excluden
tes perpetuo: nichilominus eundem ab omni obtento alte
rius beneficii ecclesiastici per triennium suspendentes.

¶ De censibus et procuracionibus. Stephanus.

Ut singula ecclesiastica officia in ecclesia dei rite exerce
ant. Statuimus ne archidiaconi numerum graues
ecclesie sibi subiectis exigant districtius inhibentes ne sta
tutum in consilio generali electionis numerum excedant
sed visitationis nomine debitam sibi recipiunt procuratio

Liber. lii. De sensibus & pcuracionibus.

nem. Nec ad eā pcuracionē venientes extraneos: ut secus
veniant iutare presumant. Si tñ pro honore archidiaconi
ecclesiarū rectores velint alijs iutare: hoc nullatenus
prohibemus. Sed ipsi archidiaconi nullū iutent: ne forte
qui p suū aduētū ecclesias nō grauarent: tñ grauēt p iuta
tos. Unde ut eis subtrahatur necessitas iutandi: prohibe
mus ne archidiaconi die visitatiōis sue apud ecclesiam quā
visitāt capitulū celebrent: nisi forte i burgo vel ciuitate ec
clesia sit pstituta. Ad hec archidiaconis districti⁹ ihibemus
ne aliquo mō pcuracionē recipiāt sine cā rationabili: nisi
illo die q̄ personaliter visitāt ecclesias pcuratē: nec redem
ptionem p visitatione extorqueri presumant. ¶ Idem.

Archidiaconi & infra. Archidiaconis/decanis: & offi
cialibus eorū districti⁹ ihibemus: ne in subditos suos
exactiones vel tallias per se vel per alios exercere ut ex
torquere presumant. ¶ Bonifacius.

Item cōtra grauamina & excess⁹ que per apparitores
archidiaconorū & decanorū subditis inferri didicim⁹
remediū adhibere volentes. Statuim⁹ ut cū p faciēdis
executionib⁹ aut aliis necessitatibus ad hospitia rectorū
vicariorū seu capellanorū ut aliorū presbyterorū seu clerico
rum vel religiosorū eos declinare ptingerit: nihil omnino
rōne pcuratiōis vel alteri⁹ seruitiū erigāt ab eis dē. Sed
cū grā actiōē recipiētes ea que eis ab hospitib⁹ apponē
tur illis p̄tenti existāt. Neq; per nūcios & subbedellos: sed
per seipos executiones faciant pceptorū. Bedelli vero q̄
cōtra hoc fecerint & onerosi subditis dñorū suorū: seu iniu
riiosi iuenti fuerint: grauiter puniātur: et grauatis duplū
restituere teneantur. ¶ Johannes stratforth.

Sua & miserabilis cupiditas adiuuenit: ut p litteris
institutionū clericorū ad beneficia ecclesiastica amisso
rū: & lēis ordinū p scripturay labores ac sigillis: fiāt mul
totiēs exactiones immense id reprobāte canone dicente q̄
sicut nō decet ep̄m man⁹ impositionē vendere: ita nec m̄

nistrum
officiali
sitionū
sentatis
ant p
phitis de
ca l'fay
ad indu
duodeci
sex dena
uis mod
stris str
Pro sig
trointu
a clerici
nihil om
belam
ctis in q
pula re
la quicq
cipim⁹ i
rum per
ficio & b
ficiati &
quousq;
compet
Q
tionis lo
si visita
tatis pe
rit inda
lias vno
uia ad q

De censibus et procuracionibus.

nistrum calami vendicare archidiaconos quoque et suorum officialium necnon et aliorum clerici certificaciones suas inquisitionum super beneficiis vacantibus factas tradere cennunt prelatatis: nisi prius excessiuam nimis summam pecunie habeant per scriptura. Hos igitur hunc abulum abolere volentes prius deliberatione consilii duximus ordinandum: per scriptura istarum inquisitionum institutionum vel collationum et remissionum ad inducendum: vel certificacionis ipsarum in beneficiis ultra duodecim denarios: per laicos vero cuiuslibet sacri ordinis ultra sex denarios dicti clerici per se vel per alios non recipiant quouis modo. In ceteris vero ordinariis suis teneantur ministris stipendia constitutere quibus debeant merito contentari. Pro sigillatione vero litterarum huiusmodi aut mariscalis pro introitu seu ianitoribus hostiariis vel barbitonsoribus episcoporum a clericis minoribus vel maioribus ordinibus decoratis nihil omnino exigi volumus vel persolui: nec cuiusvis specie velaminis solutio per sigillis litterarum vel introitu supradictis in questum damnabilemuertant. Et ne temeritas prius remedia violas pretereat impunita: si contra premissa quicquam recipiat ab aliquo duplum. Sic recepti reddi precipimus infra mensem. Alioquin clerici beneficiati receptorum per ipsos inique duplum restituere differentes ab officio et beneficio mouerit se suspensos. Clerici vero non beneficiati et laici ingressum ecclesie sibi nouerint interdictum: quousque de duplo satisfactionem impenderint solventibus competentem.

¶ Idem.

Quia lex nature et iura. Presentis auctoritate consilii inhibemus: ne quis procuracionem ratione visitationis soluendam ab aliqua presumat recipere ecclesia: nisi visitationis officium eidem diligenter impenderit: scrutatis personaliter et inspectis per ipsum cum effectu que fuerit indaganda. Si quis vero plures visitare voluerit ecclesias uno die procuracione unica in victualibus vel pecunia ad quam omnes etiam et singulas sic die unico visitatas

Libet.iii. De censibus & procuracionibus.

proportionabiliter faciat cōtribuere: prout tradūt cano-
nes sic cōtētus. Et si nocte precedente visitatione; in qua
uis ecclesia faciendaz; ad sumptus rectoris seu vicarii visi-
tandi; seu die visitationis in prādio steterit: cū eisde verā
estimationē sumptuū hmoi i procuracione: si eam in pecu-
nie visitans licite dixerit exigendam computare seu allo-
care vel pro ea i toto studeat compensare ita q nec ultra
sumptus hmoi solidam procuracionem i pecunia nec am-
plius deductis eisdem sumptibus de procuracione i pecu-
nia exsoluēda superit: presumat recipere vel exigere quo-
uismodo. Si quis ante; taliter fecerit donec indebite re-
cepta restituerit: ab ingressu ecclesie nouerit si supensum
Merum quia plures archidiaconi et alii ordinarii hono-
ris prerogatiua vel nobilitate generis decorati: i suis vi-
sitationibus icedentes familiarium et vectuarium statu-
tum in canonibus numerum excedunt: sic q procurantes
eosdem i victualibus excessiue et indebite onerūtur ultra
estimationē procuratiōis que in pecunia solet solui. Nos
huiusmodi visitatis an in pecunia quantitatis solite vel
in victualibus visitantes eosdē voluerint procurare optio-
nem reseruam. Et si visitata insuper ecclesia capellas ha-
buerit dependētes ab ea. Statuimus q pro ecclesie suarū
q capellarum huiusmodi visitatione/ procuratiōe que p
vna ecclesia prestari solet: in diocesi cuius est ecclesia: visi-
tātes archidiaconi & alii ordinarii sint contenti sub pena
suspensionis ab officio & beneficio: quam ipso facto incur-
rāt: donec duplum illius quod ultra procuracionem hmoi
vnicam receperint sue ecclesie soluerint cathedrali. Item
quia visitantes archidiaconi & alii ordinarii: tam in eccle-
siis q in ornamētis eorū & cymiteriorū claustris mansorū
domibus reperiētes defectus ipsos sub pecuniariis penis p-
cipiunt reparari: & a non parentibus censuris extorquet
penas hmoi qbus dicti defectus debite poterūt emēdari:
ide suas bursas cum iactura pauperū his diebus oppresso-

De homi. De furtis. De cle. vena. De eo q̄ fuit. or. te.

Solos in domibus ubi ignis fuerit: vel solos iuxta aqua
sine custode non relinquant: et hoc omni die dominico eis
dicatur. ¶ De homicidio. ¶ Idem.

Si mulier mortua fuerit in partu: hoc bene constite
rit scindatur: si infans viuere credatur: procurato ta
men q̄ os mulieris apertum teneatur. ¶ Idem.

Sicuti p̄missione cōsiliū statutū est q̄ si patroni aduo
cati aut feudatarii seu vice dñi / rectore ecclie vicarii
vcl clerici ipsius ecclie: per se vel p̄ alios occidere vel muti
lare ausa nephario p̄sumpserint patroni patronatum /
aduocati aduocacia: feudatarii feudum / vice dñi vicedo
minatus: p̄orsus admittant: et posteritas talium in colle
gium clericorū vsq̄ ad quartam generationē nullatenus
assumatur / nec in regularibus domibus alicuius p̄lati
assequatur honorem: et hoc volumus sepius in ecclesiis de
nunciari. ¶ De furtis. Stephanus.

Prohibemus sub interminatione anathematis ne q̄s
latrones ad latrocinium faciendū in seruitio suo re
tineat: nec eos scienter in terris suis habitare permittat.

¶ De clerico venatore. Bonifacius.

Statulimus vt si quis clericus de transgressiōe fore
ste aut parci alicuius diffamatus fuerit et conuictus
legitime coram ordinario suo vel confessus eidem p̄ suis
diocesanum: si bona habeat p̄o qualitate transgressionis
grauiter redimatur. Et illi cui damnum vel iniuria est il
lata vel noxa / hmoi redemptio assignatur. Si autē nō ha
beat bona suis ep̄s ip̄s p̄out culpa poposcerit grauit̄ pu
niat in personam propter impunitatis fiduciam pateat
p̄sumptoribus licentia delinquendi.

¶ De eo qui furtiue ordines recepit. Johānes pecham.

Quoniam sc̄i doctores theologos militia clericali septē
annuatur ordinibus singulorū caracteribus i anima
cōsignatis per singulos etiam accipiens augmentum gra
tie: nisi ordinati fide ordinē recipiāt: seu crimine recti

Libet quintus. De excessibus prelatorum.
expedit plurimum ipsos ordines minime recipere iculca-
tos: quoniam inculcatio reuerentiam minuit et gratiam: per con-
sequens que per irreuerentiam repercutitur ab ingratiss.
Contra dignitatem igitur tam reuerendissimi sacramen-
ti forte dinoscitur: quinque simul quattuor scilicet ordines non
sacros cum vno sacro alicui vni homini exhibere. Unde in nonnul-
lis puicis alicui quattuor minores ordines non faciliter
simul conferunt: ut ascendentes clerici ad christi ministeria
quali canticum graduum convenientes cum probati extiterint
in minoribus officiis gradatim demum proficiant ad ma-
iora. Quia igitur ex singulis ecclesiis que pia et religiosa queque
honestiora sunt tenemur eligere: et ea tanquam fasciculum in an-
gelorum mentibus colligare precipimus: ut episcopi in his sequan-
tur canonica sanctiones minores etiam ordines: quoniam id po-
test fieri bono modo per sacramenti reuerentiam dentur saltem
aliquoties combinati. Et recipientes eos seu simul seu sin-
gillatim in vulgari lingua publice instruantur de distri-
ctione ordinum officiorum et characterum ac de profectu gratie que
in singulis ordinibus continetur: et digne accedentibus augmen-
tatur. **De excessibus prelatorum. Edmundus.**

Quoniam rectores ecclesiarum ne capellanos annuos si-
ne causa rationabili studeant amouere maxime si ho-
neste fuerint conuersationis et laudabile de sua conuersa-
tione habeant testimonium. Sed si de incontinentia pa-
rochialis sacerdotis scandalum ortum fuerit: cum circa hoc
vigilans debet esse rector ecclesie: et si per famam vel in-
quisitionem episcopo de hoc prius constiterit quam per recto-
res denunciationem: tunc rector tanquam conscius puniatur
arbitrio superioris. Et similiter de vicariis esse censendum:
et tam rectores et vicarios quam annuos sacerdotes grauiter
puniendos esse decernimus: nisi super denunciatione ex-
cessum et precipue incontinentie in quibus notabiles cle-
rici inuenti fuerint in suis parochiis fuerint vigilantes.

De privilegiis. Johannes peham.

De privilegiis. De purgatione canonica.

Sacramentū pnie & infra. Sunt preterea nonnulli & preterea quorundam privilegiorū generalius a sede aplice obtēptorū ptra intentionē aplicam: sēz dantis privilegiū spreta auctoritate pōtificiali iporū pontificū irreglito bñplacito & assensu ingerunt se subditorū eorūdem cōfessionibus audiēdis. Quorū presumptiones volentes reprimere vt tenemur. Prohibemus sub pena excoicationis ne quis de cetero absq; epi licentia expressa vel probabilit̄ ter presumpta: confessiones audiat subditorū suorū: nisi in audiendis confessionibus a iurisdictione ordinaria & diocesana & metropolitana expressio tenore sui privilegii sit exemptis. Et qui cōtrariū fecere presumpserint: procedatur contra eos sicut contra privilegiorū temerarios abusores. ¶ De purgatione canonica. Stephanus.

Quēz & infra. Districtius duxim⁹ inhibendū: ne archidiaconi vlt̄ eorūz officiales aut iudices aliquē ad suggestionēz preconū suorū ad purgationē compellant: nisi si apud bonos & graues fuerit infamatus: nec i sua causa presumant esse iudices & actores: videlicet cum in dubiis venerit vtrum qd ab eis erigitur debeat. Bonifacius.

Statumus & infra. Ad hecclī clerici sē canonice purgauerit super sibi impositis & obiectis: & laica potestas nichilomin⁹ bona occupet vel occupata detineat: eorūdem occupātes & detinentes bona huiusmodi: ad restituendū ea per censuram ecclesiasticam compellantur.

¶ Johannes pecham.

Clerici pro suis criminibus detēti a publica ptāte: tandem pro iunctis ecclīe restituti nō faciliter liberent̄ nec pfunctione p eis purgatio admittatur: sed cū omni iuris solēnitāte & cā pūda maturitate oculos merito offendere non debeat regie maiestatis seu quozūlibet aliorū q̄s exagittat studium equitatis.

¶ Iohēs Stratford. ¶ Tem licet & infra. Statuimus q̄ de cetero diffamati de criminib⁹ seu excessibus: & de eis se purgare volē

Libet quintus.

De penis.

tes de vno decanatu in alium: seu ad loca ruralia vbi non inueniuntur victualia venalia et vite necessaria nullatenus pertrahantur. In indicenda vero purgatione diffamatis hmoi epi archidiaconi et ceteri ordinarii aut eorum officiales ultra sexte manus pro fornicatione seu simili crimine. Pro grauiori siquidem vt pro adulterio vel maiori ultra. xii. manus copurgatorum numerum non imponant: sub penis suspensionis ab officio quam contra facientes incurrere volumus ipso facto.

De penis.

Bonifacius.

Eterne sanctio voluntatis et infra. Cum sepe contingat archiepiscopos episcopos et alios prelatos inferiores per litteras domini regis ad seculare iudicium euocari: vt ibi respondeant super his que mere ad ipsorum officia et foris ecclesiasticis pertinere noscunt: vt si forte clericos ad ecclesias et capellas vacantes seu non vacantes admiserint vel non admiserint: rectores instituerint vel non instituerint in eisdem subditos excoicauerint/ excoicatos denunciauerint/ interdixerint/ ecclesias dedicauerint/ ordines celebrauerint/ de causis mere spiritualibus cognouerint: vt puta de decimis et ablatiombus/ lunitibus/ parochiis et similibus que non possunt ad seculare foris aliquatenus pertinere: siue etiam cognouerint de peccatis subditorum et eorum excessibus: sicut de piurio/ fidei transgressionem/ sacrilegio/ violationem: aut perturbacionem ecclesiastice libertatis: presertim cum ipsi violatores necnon libertatum perturbatores per cartas domini regis anglie ecclesie concessas in suam excoicationis incidant ipso facto. Et si inter clericos suos agnoscat vel inter laicos querentes et clericos defendentes in personalibus actionibus super contractibus vel quasi delictis: vel quasi etiam si personas ecclesiasticas ad mandatum domini regis in foro seculari amerciatos non compleuerint ad amerciamenta hmoi soluenda seu ipsa non soluerint per eisdem si iurisdictionem suam in ecclesiis vel capellis episcopatus seu monasteriis annexis per mortem prelatorum: aut cessionem vacantibus exercuerint canonicam et consuetam. Si qua hmoi fecerit vel

De penis.

non fecerint pertinētia ad officia orundem. Statuimus auctoritate p̄ntis consilii q̄ archiepi et ceteri p̄lati non veniant p̄ hmōi sp̄ualibus euocati. Cum iudicandi ep̄os dñi nulla sit laicis attributa potestas apud q̄s necessitas manet obsequēdi. Ut tñ honori regio deferatur: maiores p̄lati dñm regem adeant vel sibi scribant q̄ hmōi mādatis regis parere nō p̄nt: absq̄ piculo sui ordinis. Et si forte dñs rex i suis attachiationibus prohibitionibus m̄nitionibus nō de decimis: sed de iure patronatus/ nō de fide mētita seu periurio: sed de catallis: non de sacrilegio vel p̄turbatione ecclesiastice libertatis: sed de transgressionē subditoꝝ suoz & balliuoz quoz correctiōes ad se asserit p̄tinere fecerit motionē: tunc intiment ei p̄lati p̄dicti q̄ non de patronatu catallis seu aliis ad for̄ ipsius p̄tinentibus cognoscunt vel cognoscere itē dūt: sed de decimis p̄catis & aliis mere sp̄ualibus ab officii & iurisdictionē eoz p̄tinētib⁹ & ad aiaz salutē monēdo & rogādo q̄ p̄ ipsos non impediāt i p̄missis. Et nihilominus ep̄s dñm regē adeat: & iterato moneat vt sue aie salutē p̄sulat: & hmōi mādatis omnino desistat: & si non desisterit: tunc ad denūciationem ep̄i archieps̄s euocatis duobus ep̄is vel trib⁹ vel pluribus quos duxerit euocandos si in puincia extiterit: alioquin Londonien. ep̄s tanq̄ ep̄oz decanus duobus ep̄is vlt pluribus sibi adiunctis dñm regem adeant: & ip̄m moneāt diligentius requirētes q̄ mādatis sup̄sedeat sup̄dictis. Et si dñs rex sp̄retis hmōi exhortationib⁹ & monitionib⁹ & attachiationes hmōi vel districtiones per se vel p̄ alios p̄cesserint: tunc vicecomites & alii quicūq̄ balliui ep̄os attachiantes & distringētes p̄ locoꝝ diocesanos in forma iuris per excoicationis & suspensionis snias arceantur. Idē fiet si vicecomites aut balliui ad attachiationes & districtiones p̄cesserint pendentibus sup̄dictis monitionibus dño regi taliter faciendis. Et si vicecomites vel balliui in sua duricia perseverauerint: loca in quibus commorant̄

Libet quintus.

De penis.

Et terre eorum quas habent in provincia cantuariensi. per locorum
 diocesanos ad denunciationem diocesani in cuius episcopatu tales
 sunt distractiones interdicto ecclesiastico peritis auctoritate
 consilii supponant. Et si taliter attachiantes clerici fue-
 rint et beneficiati ab officio suspendantur. Et si in eorum ma-
 licia perseverauerit ad desistendum et satisfaciendum per
 subtractionem proventuum beneficiorum suorum arceatur. Non
 beneficiati vero per quinquennium si ad beneficium eccle-
 siasticum in provincia cantuariensi. presentati extiterint minime
 admittant. Clerici vero qui brevia huiusmodi attachiationum
 seu distractionum dictauerint scripserint signauerint con-
 silium aut auxilium dederint seu adhibuerint canonice pu-
 niantur nec aliqui premissorum certa ratione suspecti ad ali-
 quod beneficium ecclesiasticum obtinendum: donec super his ca-
 nonice se purgauerint admittantur. Et si dominus res specten-
 ter mouens/ vel alia secularis potestas huiusmodi attachiatio-
 nis non renouerit episcopus qui districtus fuerit terras vicos
 villas et castra: que dominus rex vel alia secularis potestas in suo
 episcopatu obtinet ecclesiastico interdicto supponat. Et si rex vel
 alia secularis potestas in sua duricia perseveret: ceteri coepi
 distractionem huiusmodi quasi eodem in omnem et etiam eodem iniuriam
 ecclesie reputantes: ciuitates terras dominicas/ burgos/ castra/
 et villas ipsius regis vel alterius potestatis in suis episcopi-
 bus existentes peritis auctoritate consilii ecclesiasticos suppo-
 nant interdicto. Et si nec sic infra. xx. dies postmodum at-
 tachiationes et distractiones huiusmodi rex renouerit aut ob hoc
 manum contra ecclesiam aggrauauerit archiepiscopus et episcopi suas dio-
 ceses ecclesiastico supponant interdicto. Idem fiat de terris ca-
 stris burgis regalia habentibus in provincia memorata.
 Et si aliquis episcopus in hac parte inuentus fuerit negligens/
 aut remissus per suum metropolitanum grauiter arguatur
 et si perseverauerit in sua negligentia canonice puniatur
 per eundem. Et nihilominus sua diocesis omnem prelatorum
 et sua auctoritate et consensu in presenti consilio adhibitis

De penis.

ecclesiastico subiacet interdictio. Et si forte ab aliquo episcopo vel iudice ecclesiastico vel inferiori prelato compulso per distractiones vel spontanee comparante coram domino rege vel iusticiariis suis ut allegat privilegium fori: nisi i casu a iure permisso ut eos moneat ut a predictis desistant in iuris: exigatur acta processus sui: ut per ea appareat verum contra prohibitionem regiam in aliquo predictorum casuum vel consimiliu processerit vel petantur super his iuramenta excusationes vel purgationes nullo modo exhibeat acta: vel iuret cum instrumenta homini possint a partibus vel aliquo partium si necesse fuerit exhiberi. Et si clericus fuerit qui propter hoc fuerit arrestatus: diocesano taliter arrestati vel ipse titi clerici: vel archiepiscopus aut episcopus londoni. tam episcoporum decanus cum alijs episcopis sibi associatis: sicut si fuerit episcopus arrestatus: regat eum et puniat detentores. Et si necesse fuerit in hoc casu procedat ad penas superius annotatas. ¶ Idem.

Ad hec et infra. Quod frequenter accidit quod nonnulli clerici per laicam potestate ecclesias occupant parochiales vel prebendales etiam curam animarum habentes: et in eisdem absque auctoritate ecclesiastica intrudunt. Statuimus quod clericus sic per se vel per laicam potestatem intrusus in ecclesia vel prebenda servata iuris forma excollatur: et excollatus per loci diocesano denuncietur: et illo beneficio imppetuum careat ipso facto. Et si post latam sententiam in se intrusionem homini animo permaci per duos menses persistit: per locorum diocesanos ubi habet alia beneficia ecclesiastica ad denunciationem illius episcopi in cuius diocesi se intrusit seu procuravit se intrudendum: monitionem et excollationem per dictum tempus contempserit: puentus illorum beneficiorum quousque congrue satisfecerit ei subtrahantur omnino. Et si per annum idem intrusus in homini excollationis sententia perseveraverit: extunc ad aliquod beneficium ecclesiasticum in provincia cantuariensi. minime admittatur. Si vero per procuracionem clericum fuerit intrusus contra eundem procuratorem modo sibi procedatur: et penis subiacet superadiectis. Si vero talis procurator laicus fuerit in

Libet quintus.

De penis.

Forma iuris excōicetur: & excōicatus publice nūcietur: dñs autē absens citetur: q̄ si pparens ratificauerit factū cuius: cūq; pcuratoris sui: hac parte penis subiaceat p̄bati. Si vero per contumaciā se absentet per sp̄cium trium mensium expectatus si sit in regno: maioris excōicationis snia innotetur: & penas nihilomin⁹ p̄etatas incurrerit maxime cum sacrilegio inobedienciā adiecerit & p̄emptu. Si vero fuerit extra regnum cōtra ip̄m vocatum post dilatio- nes trāsmarinas modo simili p̄cedatur. Et ecclia seu p̄- benda in qua facta fuerit talis intrusio supponatur ecclia- stico interdicto. Fautores autē & cooperatores h̄mōi intrusi- ones: si clerici fuerit p̄efatas penas cōtra clericos editas icurrant. Et si laici fuerint penis plectent̄ contra laicos alias annotatis. Loca vero & terre h̄mōi intrusentiā si in- fra unum mēsem non satisfecerint: supponantur ecclia- stico interdicto. Si vero h̄mōi intrusiones facte fuerint ex re- gia potestate p̄ loci diocesanū woneant̄ dñs rex q̄ eas fa- riat infra tempus competēs reuocari: alioquin terre et lo- ca que dñs rex habet in illa diocesi in qua facta fuerit in- trusio ecclia- stico supponantur interdicto: scđm formam su- perius annotatā. Si vero per aliūz magnatē seu potesta- tem fiat talis intrusio: per interdicti & excōicationes snias ut sup̄ius arceat̄. Et si per duos menses sustinuerit h̄mōi snias propter hoc in se latas: extunc terre & loca que obti- net in alia diocesi per loci diocesanū ecclia- stico interdicto supponatur: nec relaxentur snie p̄efate donec de iniuria inobediētia ac p̄emptu satisfecerint p̄petenter. ¶ Idē. Si aliqui clerici per laicalem potestatem capti fuerit tonsuram & clericatu: habētes: si tempore medio ab- rasi maliciose fuerit & suspensi aut alio modo puniti abza- dētes vel suspendentes aut alio modo punientes eosde: & ad consilium aut auxilium impēdentes: penis subiace- ant sup̄radictos. Foris vero bannientes h̄mōi clericos: si- milibus penis percellantur.

¶ Idem.

De penis.

Etenim & infra. Statuimus q̄ laici ad exsoluēdū qualibet penas tā corporales q̄ pecuniarias canonicas per p̄latos suos eis inflictas p̄cise per excommunicationis sniam compellantur. Impediētes vero ne pene h̄mōi exsoluantur: per interdicti & excommunicationis snias arceantur. Et si p̄pter hoc ad districtiones p̄latorū processum extiterit contra distringentes per penas in ea parte dictas procedatur.

Edem.

Item statuimus q̄ quolibet ep̄s habeat in suo ep̄atu unum v̄l duos carceres ad clericos flagitiosos deprehēsos i crimine vel conuictos iuxta censuram canonicam detinendos. Et si clericus aliquis adeo maliciosus & incorrigibilis fuerit & consuetus ad flagitia commitenda: pro quibus etiam si laicus esset secundū leges seculi vltimū deberet pati supplicium: talis clericus perpetuo carceri adiudicetur. In illis autē qui non ex voluntate vel proposito sed casu fortuito vel iracundia: aut forte insania commiserit antiqua iura decernimus obseruari.

Untum iualuit detestādi lubricitatis enormitas / v̄t quidā nec legibus / nec canonibus ad castitatē sanctimonialium excitandam editis deserentes. Cum eis sacrilegium & incestū committere non formidant: cui horrendo flagito remedium aponere cupientes: omnes tam clericos q̄ laicos h̄mōi turpitudinis p̄petratores: maioris excommunicationis sententia innodamus. Solus ep̄orū h̄mōi personis absolutione: sententie reseruātes: excepto mortis articulo in quo sic absolui valeāt a quolibet sacerdote: sic v̄t si cōualuerint peccatum suum h̄mōi teneantur sub pena anathematis infra spacium trium mensium p̄p̄ius ep̄is cōfiteri: aut sede episcopali vacante custodi spiritualitatis aut decano ecclesie cathedrāli.

Johannes stratforth.

Quoniam reus & infra. Statuimus pro delicto notorio i recidiuo continuato diutius scda vice non reci-

Libet quintus. De penitentis & remissionibus.

platur pecunia villo modo sub pena duplici pecunie restitui-
tione & tra hoc recepte infra mensem post receptionem eius-
de tabule cathedralis ecclesie applicande: ac suspensionis
ab officio q̄ taliter recipientes p̄niam: nisi eius duplum i-
fra mensem restituerint incurrere volumus ipso facto. In
commutationibus etiam p̄niarum corporalium pro pecu-
nia quas absq; magna & urgente causa fieri phibem⁹ lo-
cor ordinarii taliter moderetur q̄ delinquentibus p̄nias
corporales graues & publicas non imponant adeo excessi-
uas vt causatiue & p̄ obliquū cogant redimere suas p̄nias
pecuniaria graui summa. Sed cōmutationes huiusmodi cū faci-
eude imposte videantur: sic fiant modeste q̄ rapax non
iudicetur accipiens & dans ipse nimium non grauitur sub
penis predictis superius annotatis.

De penitentis & remissionibus. Stephanus.

Quonia nonnuq̄ ob defectū cōfessorū: & q̄ decani rura-
les: & persone erubescūt forte cōfiteri suo p̄elato im-
minet periculus aīarum volentes huic morbo mederi sta-
tuimus vt certi cōfessores prudentes & discreti per singu-
los archidiaconatus ab ep̄o loci statuuntur: qui confes-
siones audiat decanorū ruraliū personarū & p̄sbytero-
rum. In cathedralibus autē ecclesiis vbi sunt seculares
canonici: cōfiteantur ipsi canonici ep̄o vel decano vel ce-
teris personis ad hoc per episcopum vel decanum & capi-
tulum constitutis.

Bonifacius.

Quia sacramentum cōfessionis & p̄se sc̄ba post nau-
fragiū tabula: vltim⁹ humane nauigationis portus
ac finale refugiū sit vnicuiq; pctōri pernecessariū ad sa-
lutem: sub pena excommunicationis districte precipimus ne ali-
q̄s p̄sumat impediri: q̄n huiusmodi sacramētū p̄nie vnicuiq; pe-
ctōi libere impēdat: & spaciū libere cōfiteēdi qd potissime p̄-
pter icarceratos suadet q̄bus huiusmodi sacramētū sepius in-
humaniter ne dicam⁹ ifideliter denegat. Et si interdū cō-
fiteēdi spaciū eis datur: hoc eis ita bzene & impoptune & cō-

ditur
pericu-

Ier-

titētis:

& in spū
bus mo-

Peccat

p̄ circū-

detur oc-

uit cōfi-

test inq̄

sacerdos

cipue ne

ra homi-

virgin-

& in cler-

nullus

tus. Ab-

da. Sed

apostoli

mittēdi

entur de

tias suffi-

eis. Alio

Ore

potest v-

mozs im-

Ane

te corpo-

De penitentiis & remissionibus.

ditur q̄ redit p̄r' miseris i desolationis ac desperationis
periculū q̄ solationis gaudiū spiritualis. ¶ Edmundus.

In cōfessione audiēda habeat sacerdos vultū humi-
lem & oculos ad terrā dimissos: nec faciē respiciat con-
fiteētis: & maxie mulieris: et patieēter audiat q̄cqd dixerit
& in spū lenitatis sup̄ponet eā: & ei p̄ posse suadeat: & pluri-
bus modis q̄ itegre cōfiteatur: aliter vero nō est cōfessio
Peccata inquirat v̄sitata: insitata aut nō: nisi a longe: et
p̄ circūstātiis. Et exptis deē modis cōfiteēdi: & in exptis nō
detur occasio delinquendi. Personarū noīa cū q̄bus pecca-
uit cōfitens nō inquirat sacerdos: sed post confessionē po-
test inq̄rere vtrū fuerit clericus vel laicus monachus vel
sacerdos vel diacon' existat: & semp maiora crimina & pre-
cipue notoria maioribus referuētur. Sūt aut ista maio-
ra homicidia/sacrilegia/pctā q̄tra naturā/icestus/ stupra
virginū & monialiū/ iniectiones manū in parētes: nec non
& in clericos/ vota fracta & h̄mōi. Sūt aut casus i quibus
nullus nisi solus papa h̄z p̄tatem absoluēdi vel eius lega-
tus. Absolutio tñ talū in mortis articulo nulli est negan-
da. Sed saltem erit cōditionalis: videlicet si cōualescant
ap̄stolico aspectui se p̄sēntēt. Nichilominus tñ talū re-
mittēdi sunt ad ep̄z vel eius p̄narium. Semp aut q̄ mit-
tuntur deferant secū l̄as cōtinentes genus pcti: & circūstā-
tiis sufficiētes: vel ipse sacerdos veniat personaliter cum
eis. Alioquin non recipiantur. ¶ Edmundus.

Oe penitētia precipimus q̄ diaconi penitētiās da-
re non p̄sumant: nisi his casibus cum sacerdos nō
potest vel absens est/ vel stulte vel indiscrete non vult: et
mors imminet egroto.

¶ Richardus.

Quā aīa lōge p̄ciosior sit corpore sub interminatio-
ne anathematis phibemus ne q̄s medicorum p̄ salu-
te corporali aliqd suadeat egroto qd in periculum aīe cō-
uertat. Alex cū ip̄z ad egrū vocari p̄tigerit: egrū ante om-
nia moniat efficaciter & iducat vt medicos inuocet aīarū

Libet. b. De penitentis & remissionibus.

It postq fuerit isfemo de spiritali prouisum medicamē
ne ad corporalis medicine remedium salubrius proceda-
tur. Trāgressores autem hmoi constitutionis penam in
consilio statutam non euadant. ¶ Robertus wynchellsee.

Prebyteri stipendiarum & infra. Statuimus ut pre-
byteri predicti nō audiāt cōfessiones parochianorum
vel capellanorū in ecclesiis i quibus diuina ministrauerit
nisi in casibus a iure permissis. Quod si contrariū fecerit
crimen sacrilegi icurrant: nisi de licentia presidentis hoc
fecerint petita ei obtenta. ¶ walterus.

Sacerdos i penitentia inuigenda diligēter attēdat
circumstantias criminis/ qualitatē persone/ & genus
delicti/ tempus & locū/ cām & morā in pctō factā/ deuotionē
anmi penitentis. Et his cōsideratis & diligēter pensatis
ac discere maiorē vel minorē penitēti inuigat penitētiā.
Item sacerdos ad audiendū cōfessiones: cōm sibi locū eli-
gat: ut cōiter ab oibus uideri poterit in ecclesia. Et in locis
absconditis non recipiat sacerdos alicuius: & maxime mo-
lieris confessionē: nisi pro magna necessitate aut infirmi-
tate penitētis. Item nullus sacerdos alteri parochianus
admittat ad pñiā: nisi de licētia sui p̄sbyteri vel epi. Itē
sacerdos talē pñiā inuigat broxi ut viro suo nō reddat
suspecta de aliquo crimine occulto & enormi. Idē de mari-
to est obseruādū. Itē de furtu/ rapina/ vlura/ symonia et
fraude/ & maxie de decimarū detētibe seu subtractiōe ali-
cui iuris eccl'iastici diligēter sibi caueāt sacerdotes ne ali-
quibus inuigāt pñiā: nisi cū restitutione & satisfactiōe fa-
ciēda iniuriā vel dānā passis: cū nō dimittat pctā nisi re-
stituat ablatū. Itē i maioribus criminib⁹ et atrociorib⁹
dubus sacerdos cōsulat ep̄m vel aliū q̄ vices ei⁹ gerit aut
p̄uictos et discretos quorū cōsilio certificat⁹ sciat quos et
qualiter ligare possit & absoluerē. Et ne (qd absit) penitēs
in desperationē cadat: moneat ip̄m diligenter interim ut
quicqd boni facere possit faciat: ut de⁹ cor suū illustret ad

De penitentis et remissionibus.

pniam. Et hoc idē faciat de eo qui pctm cōfitef: et tñ ab eo
monit⁹ nō vult abstinere: quo casu manus absolūtiōis ei
dē nō poterit impēdi cū venia nō legat cōcessa: nisi se cor-
rigēti. Itē caueāt sacerdotes ne pctā penitētib⁹ inquirāt
aut noīa psonarū cū qb⁹ peccauerūt: sed circūstātiās tñ et
qualitatē pcti: cū scriptū sit: de vitā meā annūciauit sibi et
nō alteri⁹. Et ppria dī esse cōfessio et nō aliena. ¶ Idem.

Prohibem⁹ q nullus sacerdos lapsus i mortale pctm
ad altare psumat accedere celebraturus anteq cō-
fiteatur. Nec putat vt quidā errāt credētes q mortalia
delent per cōfessionē gñalē. Itē nullus sacerdos ira/odio/
metu etiā mortis audeat detegere quouismodo alicui⁹ cō-
fessionē/signo/metū/vl verbo generaliter vel specialiter
Et si sup hoc cōuictus fuerit sine spe rēcōsiliationis non
immerito debet degradari. ¶ Idem.

Quā sepe atigat q rectores eccliarū ac etiā nōnulli
sacerdotes et i sacris ordīnib⁹ exñtes: eo q nullis vt
eis videt quo ad for penitētiāle sunt subiecti: vl omnino
nō cōfiteñt: vel ad quosdā accedūt q nullā hñt i ipos ptā-
tem ligādi vel absolūēdi. Statuim⁹ vt p singulos archi-
diaconat⁹ vn⁹ vel duo p̄sbyteri p̄dnei p̄ficianē singu-
lis decanatibus p̄p̄etis lēature et pbat⁹ opinionis ad cō-
fessionē talīū audiēdas: et pñias eis dem iniungendas: qui-
bus p loci diocesanū vl vicē eius gerentē auctoritatē vo-
lum⁹ imptiri. phibētes firmiter ne religiosi monachi vel
canonici/anachorite/heremite/vel subditum alicuius au-
deant ad pñiam admittere. ¶ Johannes pecham.

Quā salubriter sit statutum: vt p̄lati indulgentiis
ferēdis. xl. dieꝝ numeꝝ nō excedāt: ne clauēs ecclie
p̄tennant: quib⁹ cū thesaurus multicus p̄mittit dispēsa-
tus. Caueāt alii quicūq ne p multiplicatas indulgenti-
as p̄latorū sibi p̄quisitas deder⁹ faciāt p̄latū ecclie su-
pora ipos i suis p̄dicationib⁹ indulgētiās infundēdo ne
qui clauib⁹ hñt subuci eas faciāt vilipēdi... ¶ Idem.

¶ Libet quintus. De penitentis & remissionibus.

Sacramentū pnie naufragantū remediū singulare p
quorū dā insipientiā sacerdotū debito fructu caret.
Et illi qui credant a fluctibus emergere pniciosus in dā-
nationis pelagus demergunt: dū de facto absoluunt pluri-
mos: quos de iure absoluere nequeunt viuificantes: vt ait
ppheta ppter pugillū ordei & fragmē panis aias que non
viuūt de pte basoluētes de facto excōicatos a iure: & preci-
pue ab orōn. & sūlio ppter lesionē aut pēurbationē ecclīasti-
ce libertatis: vel ppter & sūlia scelera in eodē & sūlio cōstiti pe-
na dānata seu absoluētes de facto excōicatos decimas vel
alia intra ecclīastica detinētes: quib⁹ obliuētes vt se ducto-
ribus aīay & puluillos & sūetibus sub cubitis reproborum
vib⁹ cantuarien⁹ puincie confessoribus sub nobis & nēis
coepis & sūtitutis districtius ihibemus ne decetero manus
audeāt extēdere ad sedēuendos hūmōi p absolutiōis signa-
culum qd notūm sine debita satisfactiōe & speciali gmissiōe
ne archiepī vel epī nō tenere dū sint in suis sceleribus p-
tinaces existimātes nihilomin⁹ hūmōi nō tam & sūstos es q
fouear⁹ diaboli cōfessores peccare etiā grauissime cū qui
cantur saltem tacite eis de; sceleribus consentire & scelerō-
sos i sua perfidia confortare. Nūc caueant ipi ne in eode;
cū talib⁹ excōicatiōis laqueo inuoluant. Cū insup nos du-
dū pluralitatē bñficioꝝ sacrilege vsurpatā cohibere volē-
tes ihibuerim⁹ sub pena excōicatiōis ne qd de facto ad ta-
les i suis furtis & sacrilegiis & rumaces manus extēderet
absoluēdos. Quidā sacerdotes baal poti⁹ q dñi saluatoris
contrariū facere psumpserunt occidentes aias xpī san-
guine redemptas et evertentes ecclīasticam disciplinam
Istos igit⁹ quasi vulpes demolientēs vineam dñi veraci-
ter reputantes sub pñstina districtione precipimus itera-
to quatinus a talibus absoluendis de cetero abstineant &
eos ad renunciandū beneficiis obtentis illicite vel reten-
tis sollicite inducant. Alioquin sciant se certissime diuine
maledictionis fulgere feriendos.

¶ Idem.

De penitentis & remissionibus.

Petere cu iuxta sacros canones pctā grauioza vt i
cestus et similia que quasi valgatissima suo scādalo
totā amouent ciuitatē sint solēni pnia castiganda. Quo-
rūdem tñ negligentia agente hmoi pnia videt quasi i ob
liuionē tradita & creuisse: p seque audacia hmoi facino
ra horreda & flagitia perpetrādi. Quo circa precipim⁹ vt
hmoi pnia solēnis de cetero imponat scdm canonicas san-
ctiones absolutionem etiam ab homicidio voluntario tā
publico q̄ occulto solis epis reseruamus extra necessitatē
articulū: p qd minorū intendim⁹ refrenare audaciā & nō
maiorū reuerentie in aliquod derogare. ¶ Idem.

Precet a scis patrib⁹ iam pridē fuerit ordinatū: vt in
quolibet decanatu sit vnus rector vel vicari⁹ lēatu
re sufficientis instructus & illustratus grā forme q̄ lauda
bilis assignatus ad cōfessiones rectorū vicariorū aut alio-
rum sacerdotū ac ministrorū ecclie audiēdas iniungēdas
q̄ pnia vt sit mare fusile in templi introitu iuxta templi
tipici sacramēta. Hoc tñ nō fuit hactenus cleri morib⁹ vlti-
matū nō sine multis de iuriis & sacramentorū ministratio-
nibus & missarū celebrationibus q̄ execrationes potius di-
cerent. Ordinatioz ergo p̄dictā a dissuetudine renouātes
p̄cipim⁹ vt ip̄a inuolabiliter de ceto obseruet. Ex hoc tñ mi-
nime ihiberi itēdum⁹ qn possint p̄tati si voluerit ad alios
cōfessionarios: dū tñ id p̄stet p sacro pnie quolari. (sudbur)

Confessiones mulierū extra velum templi audiantur
et in propatulo q̄tum ad vñm nō q̄tum ad auditū.
Moneantur etiā laici statim in p̄ncipio quadagesime cō-
fiteri: & sp cito post lapsū ne pctā suo pōdere ad aliud tra-
hat. Itē null⁹ sacerdos ncie pnie totalis p partialis mis-
sas p̄sumat iniungere: q̄sulere tñ potest. ¶ Idem.

In cōfessionibus & predicationibus sepius laicis iacu-
retur & p̄cipue i maioribus solemnitatibus: qd ois
cōmixtio maris & femine nisi p matrimoniu excusetur cū
mortale pctā. Et si in denunciatioz huius salubris doctri-

Liber quintus. De snia excoicationis.

ne sacerdos inuentus fuerit negligēs tanq̃ fornicator: vel consentiens fornicationibus canonice puniat. ¶ **Idem.**

Confessiōes ter i āno audiant: ter i anno cōicari moneant: videlicet i pascha/in penthecoste/et in natali dñi. Prius tñ preparent se per aliquā abstinētiā de cōsilio sacerdotis faciendā. Quicūq; vero semel i anno ad minus p̃prio cōfessus nō fuerit sacerdoti: et ad min⁹ ad pascha sacramentū eucharistie non perceperint: nisi de cōsilio sacerdotis duxerit abstinendū: et viuens ab ingressu ecclie arceat et mortu⁹ xp̃iana careat sepultura. Et hoc frequēter i ecclis publice. ¶ **De snia excoicationis.** Stephan⁹ **A**uctoritate dei patris omnipotentis et beate marie virginis et oīz scōr et p̃sentis consilii excoicamus oēs illos qui ecclias suo iure maliciose priuare p̃sumūt: aut per maliciam libertates eorūdem infringere vel p̃turbare p̃tendunt. Itē oēs illos excoicationis innodamus snia qui pacē et tranquillitatē dñi regis et regnū iniuriose p̃turbare p̃sumunt: et qui iura dñi regis iniuste detinere contendunt. Adicimus oēs etiā illos simili snia innodatos q̃ scienter falsum testimoniū perhibent et perhibere p̃curāt vel etiā qui tales testes scienter p̃ducūt vel subornant in eā m̃imoniali vbi sc̃z agit contra m̃imoniū vel vbi agit ad alicuius exheredationem. Itē excoicamus om̃s illos q̃ g̃ta lucri odii vel fauoris vel alia quacūq; de cā alicui maliciose crimē imponūt: vñ infamatus sit apud bonos et graues vt sic saltē ei purgatio indicat vel alio mō grauet. Ad uocatos quoq; excoicamus oēs q̃ in causis m̃imonialibus maliciose exceptiōes opponūt vel opponere p̃curāt: ne m̃imonia vera debitū lociant effectū: vel vt contra iusticiā processus cause diuti⁹ suspendat. Preterea oēs illos snia excoicationis innodam⁹ qui vacante ecclia maliciose opponūt vel opponi p̃curant patronatus questionē: vt vix patronū illius ecclie collatione saltem illa vice defraudent. Excoicamus etiā om̃s illos qui g̃ta lucri odii vel fauoris

scendi
tūtur
cōione
q̃ ceter
re mal
tra q̃ p
puicia
nes ecc
solēnit
lis: excō
zmodū
licite cē
Que
nis illi
dem n
rantes
uantes
uicie cy
nentes
lūtate
custodi
rum v
rū per
latos
aucto
res ma
Octob
cipit ad
res exc
pation
pimus
carios
p̃surpa

De immunitate ecclesie

scendi vel imperadi phibet auctoritas: falce in mellez ni
tutur mittere aliena: excōicatorūq; sic liberatorū indebite
cōione nephāda tā vicecomites ⁊ balliui liberantes eosdē
q̄ ceteri populares variūq; fideles cōicantes hūmōi pestife
re masculātur: ⁊ aiaz inde graua pericula tumulant. Cō
tra q̄ prouidere zelātes: statum⁹ q̄ excōicati capti in nra
puicia sic exeuntes a carcere ⁊ tra libertates ⁊ cōsuetudi
nes ecclie anglicane ad ipozū maiorē ⁊ fusione ⁊ ruborez
solēniter i locis insignibus: pulsatis cāpanis: cādelis accē
sis: excōicati publice denūcient: ac ipsoz cōmerciū ad eoz
zmodū ⁊ fidelū cōio ihibeat oīno. Cōicantesq; cū eisdē il
licite cēlura ecclesiastica sine deletu acrit puniant. ¶ Idē.

Quia diuinis ⁊ seculi legibus prohibetur: ne de reb⁹
ecclesiasticis disponendi laicis sit facultas: vsurpatio
nis illius contumelia longeuus uoluit depellēda: qua qui
dem nostre prouincie eccliaz parochiani sue ptatis igno
rantes terminos limitatos: seu arrogāter potius non ser
uantes: arbores ac herbas in eccliaz ac capellaz nre pro
uicie cymiteriis crescētes sue voluntatis arbitrio pster
nentes ac etiā euellentes seu metentes pter et ⁊ tra vo
lūtate rectorū aut vicarioz eccliaz aut capellaz hūmōi seu
custodū deputatoz per ipos: eas suis aut eccliaz vel alio
rum vsibus ausu sacrilego applicare noscunt: vñ ⁊ anima
rū pericula ⁊ tētionē et scādala graua inter eccliaz pre
latos ⁊ parochianos eoz quasi quotidie suscitant. Istis
auctoritate consilij declaramus: temerarios hūmōi ⁊ tēpto
res maioris excōicationis sentētiis latis tā in ⁊ stitutione
Octoboni quondā apostolice sedis legati in anglia: que in
cipit ad tutelā pmulgata q̄ in ⁊ silio Oxon. cōtra violato
res ecclesiastice libertatē existere inuolutos. Quos post vsur
pationē i his de cetero factā illicite excōicatos fore preci
pius rite et canonice publice nunciari p rectores aut vi
carios qui ecclesias suas offēlas senserint ex premissis: ac
vsurpatōres p̄dictos in eozum confusionem ⁊ ruborem

in communione fidelium decernimus repellendos: donec pro premissis effectualem emendam offerant et fecerint competenter.

¶ Ex responsionibus regis.

Sciatis quod cum dudum et infra. Placet domino regi districciones de cetero fieri in feodo ecclesie: nec in via regia nec in finibus quibus olim ecclesie sunt dotate: in possessionibus tamen a personis ecclesiasticis perquisitis possunt fieri districciones predictae. Item clericus pro feloniam fugiens ad ecclesiam pro immunitate habenda: asserens se esse clericum non expellitur regnum sed diuare: sed legi regni se reddens gaudebit ecclesiastica libertate iuxta laudabilem consuetudinem regni hactenus usitatum. Item appellatori in forma debita tanquam clerico per ordinarium petito libertatis ecclesiastice beneficium non negatur.

¶ Stephanus.

Quamuis viris religiosus et infra. Decernimus ut nec monachus nec canonicus regularis ecclesiam manerium predium vel quodlibet aliud ecclesie suae audeat ad firmam retinere. Districtius etiam inhibemus ne alicui monacho vel canonico regulari qui non sit alias obediētalus custodia manerium committatur: ita quod ex ipsius longa mora vel concussatione scandalum oriatur: quod si contra prescriptum fuerit: per superiorem emendetur. Item viri religiosi non capiant ecclesiam ad firmam: in qua sibi aliquid iuris vendicant saltem post mortem persone: quod si fecerint superioris arbitrio puniantur.

¶ Idem.

Presenti de cetero statuimus: ne clerici beneficiati aut in sacris ordinibus constituti villarum procuratores admittantur: videlicet ut sint senescalli aut balliui talium administrationum: occasione quarum laici in redditibus rationibus obligentur: nec iurisdictiones exerceant seculares prefertim illas quibus iudicium sanguinis est annexum. His quoque durimus adiungendum: ne scilicet iudicium sanguinis in locis sacris tractetur in ecclesia videlicet in cimiterio. In iustitiam quoque consilio districtius inhibemus ne

De sponsalibus. De desponsatione impuberum.
quis clericus beneficiatus vel in sacris ordinibus consti-
tutus litteras pro pena sanguinis infligenda scribere vel
dictare presumat: vel ubi iudiciū sanguinis tractatur ut
exerceatur interlit. Nouerint enim hmoi se ecclesiastica pro-
tectione indignos: cū per eos ecclesia dei per talia presump-
pta scandalum generetur.

Explicit liber tertius. Sequitur quartus.

De sponsalibus et matrimonio.

walterus.

Matrimonium sicut alia sacramenta cum hono-
re: et reuerentia de die et in facie ecclesie: non cri-
sili et ioco et contemptu celebretur. In matri-
monio quoque contrahendo semper tribus diebus domini-
cis vel festiuis et se distatibus quasi tribus edictis perqui-
rant sacerdotes a populo de immunitate sponsi et sponse.
Si quis autem sacerdos huiusmodi edicta non seruauerit
penam nuper in consilio super hoc statutam non euadat.
Prohibeant etiam presbyteri frequenter matrimonium
contrahere uolentibus: sub pena excommunicationis ne-
dent sibi fidem mutuo de matrimonio contrahendo: nisi in
loco celebri coram publicis et pluribus personis ad hoc co-
uocatis.

De desponsatione impuberum.

Edmundus.

Ut si non est consensus utriusque non est coniugium. Igitur
utur qui pueris dant puellas in cunabulis nihil faciunt
nisi uterque puerozum postquam uenerit ad tempus discretio-
nis consentiat. Huius ergo decreti auctoritate inhibemus
ne de cetero aliqui quorum uterque vel alter ad etatem le-
gibus constitutam et canonibus determinatam non per-
uenerit coniugantur: nisi uigente necessitate pro bono pa-
cis talis coniunctio toleretur.

De clandestina desponsatione.

Simon mephar.

Quia ex contractibus matrimonialibus absque bano-
rum editione prehabita multis nonnulla pericula in-
ferunt: manifestum est idies provenire. Diebus et singulis

Libet quartus. De clandestina desponsatione.

suffraganeis nris precipimus statuendo q decretalez cũ inhibitiō qua prohibet ne q matrimoniū ztrahant bānis non premisis in singulis ecclesiis parochialibus sue diocesis pluribus dieb⁹ solemnibus cũ maior populi affuerit multitudo exponi faciant in vulgaritet eā firmiter obseruari qbusuis sacerdotibus etiā nō parochialibus q ztractibus mēmonialibus añ solemne edictionē bannoꝝ iuris presumpserit interesse: penā suspensionis ab officio p triēniū ifligendo: z hmoi ztrahētes etiā si nullum sublit impedimentū pena debita pcellēdo. Quivis etiā sacerdos siue secularis siue regulari extiterit q solemnisationē mēmonii extra ecclesiam parochiale absq epi diocesani speciali licentia celebrare presumpserit aut eidē interesse p annū itegrum ab officio sit suspensus.

¶ Johēs Stratforty.

Humana concupiscentia z ifra. Pntis auctoritate consiliu statuimus q exnunc matrimonia ztrahentes: et ea iter se solemnifari facientes: quēcūq impedimenta canonica i ea parte scientes aut presumptionē verisimilem eorūde habentes. Sacerdotes quoq q solemnisationē matrimonioꝝ phibitoꝝ hmoi seu etiā licitoꝝ iter alios quā suos parochianos impofter sciēter fecerint: diocesanorū vel curatorū iporū contrahentiū sup hoc licētia nō obtēta. Clandestina etiā matrimonia ecclesiis oratoꝝis vel capellis solemnifare vi vel metu impofteruz faciētes: ac matrimonioꝝ predictoꝝ hmoi solemnisationi interessentes zsilii premissoꝝ maioris excoicationis sniam incurrat ipso facto Et q quater annis singulis i genere excoicati publice nūcientur: peniſq aliis ztra celebrantes matrimonia bānis non editis vel alias clandestine statutis a iure nihilominus arceant. Sane qz zstitutio bone memorie Symonis nephā quōda cātuarieñ. archiepi pdecedoꝝis nri primi q icipit. Itē qz ex ztractibus iuxta verboꝝ suoz cortice opinionone multoꝝ in sui fine videt dubia seu obscura: ipsā cōstitutionē reddere p futuro cupiētes indubiā sã sic intel

De accusationibus.

De symonia.

ligam fore hoc approbante consilio declaramus: q̄ quicūq; sacerdos secularis vel regularis qui solemnisationi matrimonii extra parochialem ecclesiam vel capellam habentem iura parochialia sibi competētia ab antiquo ite esse presumserit: penam in ea latam subeat ipso facto.

¶ Et hec de quarto libro. Sequitur quintus.

¶ De accusationib⁹ inquisitionib⁹ & denūciationib⁹. Edmund⁹.

Sint in quolibet decantu duo vel tres viri deum habentes pre oculis: qui excessus publicas prelatorum & aliorum clericorum ad mandatū archiepiscopi vel eius officialis ipsis denuncient.

¶ De symonia. Stephanus in consilio Dromien.

Non minus inhibemus ne cuiq; pro aliqua pecunia denegetur sepultura: vel baptismus: vel aliquod ecclesiasticum sacramentum: vel etiam matrimonium contrahendum impediatur. Quā si qd pia deuotione fidelis conluctum fuerit erogari super hoc postmodum volumus p ordinarium loci ecclesie iusticiam fieri: sicut in generali consilio expressus est statutum. Absolū etiam iudicamus q̄ de cetero pro chrismate & olio aliquid exigatur vel erogetur: cum totiens hoc prohibitum reperiat. Si q̄s vero contra hoc facere presumpserit anathemate sit innodatus.

¶ Idem.

Neterea statuimus consilio presenti approbante: vt nullus de cetero p receptione alicuius in religionis domū pecuniā vel aliud quicq; ab eo extorquere psumat adeo vt si pro paupertate domus ingrediens debeat vestire seipsum pretextu vestrum nihil ultra iustam precii ab eo penitus recipiatur.

¶ Edmundus.

Neterea venalitatē missarū districte inhibentes precipimus ne pro ānalibus vel tricennalibus missarū faciendis laici vel alii quicq; dare: vel legare presumant i testamēto. Et ne sup hoc aliqua pactio vera vel sub aliqua specie palliata a sacerdotib⁹ vt aliis mediatorib⁹ fiat

Libet quintus.

Re prelati vices suas.

prohibem^{us}. Et ne superflua multitudine raliū analiū qñ-
qñ se onerēt sacerdotes: ad q̄ explēda honeste sufficere non
possunt: et ppter que opz ipsos sub certo precio pductios
habere sacerdotes vl' ea viderē alius faciēda vt se exone-
rēt. Id de cetero fieri pena suspensionis inhibem^{us}. Idem

Nilli liceat eccliam noie dotalitatis ab aliquē trās-
ferre vl' p presentatione alicuius persone pecuniā
vel aliquod aliud emolumentū pacto interueniēte recipere.
Quod si quis fecerit: et in iure conuictus fuerit vel cō-
fessus ipm tam segia q̄ nostra freti auctoritate patrona-
tu eiusdem ecclie imperpetuum priuat i statuimus.

Re plati vices suas ab ānuo cēsu pcedāt. Stephanus.

Ut omnis cupiditas et auaricie cultus expelletur ab ec-
clesie dei ministris. Statuimus vt archidiaconatus
vel decanatus vel aliquod officium quod in spiritualib^{us}
inere cōsistit nulli detur ad firmam. Si vero certus red-
ditus huic officio sit annexus ille de superioris licētia da-
re possit ad firmam sicut de aliis beneficiis est statutum.
Si quis autem cōtra pcesse statutum nostrum venire
presumpserit archidiaconus vl' decanus hmoi de officio
habens et super hoc canonice fuerit conuictus per epm su-
um a tali officio suspēdatur per annum: et alius interim
constituat q̄ discrete gerat vices illi^{us}.

De magistris et potestate docendi. Thomas arondel.

Reuerendissime synodo et infra. Similiter id quod ca-
pit noua testā inueterata sapit. Statuim^{us} et ordina-
mus q̄ magistri siue quicūq̄ docentes in artib^{us} aut grā-
matica pueros seu alios quoscūq̄ i pimumis scientiis
instruētes de fide catholica/sacramēto altaris/ seu aliis
sacramētis ecclie/ aut materia aliqua theologica ptra de-
terminata p eccliam se nullatenus intromittant instruē-
do eodē nec de expositione sacre scripture nisi i exponēdo
textū p ut antiquitus fieri puenit. Nec pmittāt scolares sa-
os siue discipulos de fide catholica seu sacramentis ecclie

De magistris.

publice disputare etiā vlt occide: & trariū aut faciēs vt fau-
toꝝ errorꝝ & scismaticū p loci ordinariū: grauiꝝ puniat. Idē.

Quia isuper noua via frequentius seducit q̄ antiqua
volumꝝ & ordinamus q̄ nullus libellus siue tracta-
tas per Johanneꝝ wyclif aut alium quem:ūq; tpe suo vel
citra nouiter compositus siue impostherum componendus
ammodo legatur i scolis aulis hospiciis siue aliis locis q̄-
buscūq; iſra nostraꝝ p̄uinciaꝝ antedictaꝝ siue scdm ipm do-
ceatur. Nisi per vniuersitatē Oxonieꝝ. aut Cantabrigie
seu saltem per .xii. personas ex eisdeꝝ quas eedem vniuer-
sitates aut iparum altera sub nostraꝝ successorum be nfo-
rum discretionē laudabili duxerint eligēdas p̄mitus ex-
aminetur: & examinatus vnanimiter per easdem. Dein-
de per nos seu successores nostros expresse approbetur: et
vniuersitatis nomine et auctoritate stationariis tradat̄
vt copietur: et facta collatione fidelī petentibus vendat̄
iusto p̄cio detur originali i cista aliqua vniuersitatis ex-
tunc perpetuo remanente. Quod si quis libellum aut tra-
ctatum huiusmodi i scolis aut alibi: vlt supra legerit: siue
secundum ipsum docuerit cōtra formam supradictam: vt
seminatoꝝ scismaticis atq; fautoꝝ heresis: p̄out delicti qua-
litas flagitabit puniatur.

Idem.

Periculosa res est testante beo Hieronymo textum sa-
cre scripture de vno in aliud ydionia transferre: eo q̄
in ipis translationibus nō de facili idē sensus in oibus re-
tinetur: put idē beus Hieronymus / & si inspiratus fuisset
se in hoc sepius fateꝝ errasse. Statuimꝝ igitꝝ & ordinamus
vt nemo deinceps textū aliquē sacre scripture auctozita-
te sua i linguā anglicāā vel aliā trāſſerat p̄ viā libri vel
libelli aut tractatꝝ. Nec legat̄ aliq̄s huiusmodi liber libellꝝ aut
tractatus iaꝝ nouiter tpe dicti Johānis wyclif citra com-
positus aut impostherꝝ xponēdus in parte vel i toto publi-
ce vel occulte sub pena maioris excommunicationis: quosq;
per loci dioceſanū seu si res exigerit p̄ ſiliū p̄uinciale. ipa

¶ Libet quattus. De hereticis.

translatio fuerit approbata. Qui vero extra hoc fecerit vel
fautor heresis vel erroris sit punitur. **¶ Idē in eodē.**

¶ Reterea cum terminis philosophicis aut aliis huma-
nitus adiumentis cōcludi nō poterit oīm terminato
cum beatus Augustinus veras conclusiones que religio
sax auriū fuerant sepius retinuit. Statuimus et sub ob-
testatione diuini iudicii inhibem⁹ specialissime ne q̄s vel
qui cuiuscūq; gradus status aut conditionis existat cōclu-
sionis aut p̄positionis de fide catholica aut bonis mori-
bus aduerse sonantes: p̄ter necessariā doctrinā faculta-
tis sue in scholis aut extra disputando aut cōdicando p̄testa-
tiōe p̄missa vel nō p̄missa asserat vel p̄ponat etiā si qua-
dā verborū aut terminorū curiositate defēdi possint. Nam
teste b̄tō Hugone de sacramentis sp̄ius qd̄ bene dicit non
b̄n intelligit. Si q̄s aut post publicationem p̄ntium h̄mōi
gclusiones aut p̄positiones quictus facit sciēter p̄posuit
se seu asseruisse: nisi monitus se corperit infra mēse au-
ctoitate p̄ntis cōstitutionis maioris excōicationis suam
incurrat ipso facto: et p̄ excōicato publice nūcieť: donec i lo-
co ubi sic p̄posuit aut asseruit publice suū delictū fatea-
tur: et verū catholicū intellectū eiusdē gclusionis seu p̄posi-
tionis ad arbitriū ordinariū publice p̄dicauerit in vna
ecclia aut diuersis: p̄out ipsi ordinario videbit̄ expedire.

¶ De hereticis et schismaticis. Thomas arōdel i glosio orōn.
¶ Reuerendissime synodo et ifra. Statuimus de cerni-
mus et ordinamus: q̄ nullus secularis aut regularis
ad p̄dicandum verbum dei a iure scripto minime aucto-
ritate p̄uilegio ve speciali munitus officiū siue exerciti-
um p̄dicationis eiusdem verbi dei in se assumat populo
ve aut clero quouismodo p̄dicet in latino sermone siue
vulgari in ecclia aut extra nisi p̄mo diocesano illius loci
in quo p̄dicare sic nūtiť se p̄stet et examinationē subeat.
Sicq; deinde tam moribus q̄ scientia repertus ydoneus
p̄ ipm diocesanū ad p̄dicandū mittat̄ ad aliquā certā pa-

¶ De hereticis.

rectoriā vel ad plures put eidē ordinario scdm qualitātē p-
sone videātur expediēs. Nec etiā alijs pmissorū p̄dicare p̄-
sumat nisi de missiōe aut auctorisatione sua p̄mo fiat fi-
des in forma p̄petuā ita videlz ut ille q̄ de iure scripto au-
torisatus est veniat in forma limitata i eo: qui de p̄ui-
ligio speciali venire se asserunt ip̄m p̄uilegiū rectori aut
vicario loci ubi p̄dicāt realiter exhibeāt: q̄ vero p̄ locoꝝ
diocesanos se missos fore p̄tēdunt ipsius diocesanī litte-
ras sub sigillo suo magno ad hoc sibi p̄fectas similiter ostē-
dant. Curatū vero p̄petuū missum intelligimus a iure ad
locū et populū cure sue. Si tñ p̄missorū quisq̄ p̄pter er-
rores aut hereses quos ante p̄dicasse asseruisse aut docu-
isse p̄tēdit p̄ loci diocesanū aliū de superioꝝ a p̄dicatio-
ne h̄mōi suspensus fuerit siue phibitus extitit de p̄dicā-
do alicubi in n̄ra puincia antedicta nullaten⁹ se intromit-
tat: dōc ad ipsius suspendētis siue phibentis iustū arbitriū
defectū suū purgauerit: et ad p̄dicādū legitime fuerit
restitutus: sup̄ quo l̄as testimoniales ipsius restituētis ad
locū quemcūq̄ in quo postea p̄dicabit secū deferre et mo-
do sup̄radicto realiter exhibere teneat. Sacerdotes vero
parochiales seu vicarij t̄pales et non perpetui i forma su-
pradicta nō nisi in ecclesijs illis in quibus h̄mōi officia ge-
runt: illa sola simpliciter p̄dicent vna cū precibus p̄sue-
tis q̄ in p̄stitutione puiciali a bone memorie. Johāne p̄e-
decessoꝝe n̄o bene et l̄tē supp̄lectionē ignorātie sacerdotū
edita que incipit. Ignorantia sacerdotū. &c. Cōtinent ex-
p̄esse quā in singulis n̄re cātuariē puicie ecclesijs ifra-
tres menses publicationē p̄titiū haberi volum⁹. &c. p̄out
ip̄az postulat annis singulis t̄pib⁹ per ip̄os sacerdotes ef-
fectualiter declarari. Et ne hoc salubze statutū rōne exa-
ctionis pecunie difficultatis de alterius cēdere videatur
ad norā. Volumus et ordinamus q̄ examinatio p̄sonaz de
qua superius fit mētio: ac l̄e diocesanī faciēde eisdē line-
alignali exactione pecunie p̄ ip̄os quoz interst et ad quos

Liber quintus.**De hereticis.**

Speccate & p̄tinere dinoscit̄ celeriter expediantur & gratis
difficultate quacūq; semota. Si q̄s aut̄ hoc executiū nō
strū iuris antiqui statutū post publicationē eiusdem sciē-
ter violare p̄sumpserit: z̄tra formā i eodē descriptā sua
temeritate p̄pria predicādo: sniam maioris excoīcatiōis
iurrat ip̄o facto: cuius absolutionem nobis et successori-
bus n̄ris tenore p̄sentis specialiter reseruam: q̄ si predica-
tor h̄mōi hoc salubri statuto z̄tēpto: ip̄azq; maioris excoī-
catiōis sniam minime pōderis se sc̄do ingesserit predicā-
do/ dicēdo/ asserādo p̄tinaciter de d̄bo aut sc̄to inuēdo nō
posse p̄ eccliam in p̄sonis p̄latorū eiusdē sic statui snia ex-
coīcatiōis p̄dicta p̄ superiores locor̄ agrauet̄ z̄tra eos de-
bite & inhibeat̄ eiusdē oīs ḡmūio xp̄ifidelū ac sup̄ hoc legi-
time quicūq; resipiscant et abstrauerit in forma ecclie
z̄suetā per loci ordinariū p̄ hereticis declarentur: & ext̄ac
p̄ hereticis & scismaticis ab oībus reputentur ad oēm iu-
ris effectū: hec̄esiq; & scismatis penas in iure exp̄essas in-
currāt ip̄o facto: & p̄sertim vt bona eorūndē ip̄o iure cē-
seant̄ z̄fiscata & ab illis quor̄ inest occupet̄. Ip̄ozūq; fau-
tores/ receptores/ defensores: si per superiores suos i hac
parte legitime moniti nō destituerint: infra mensem sup̄
hoc conuicti: simul penz in oībus percellantur. P̄terea
nullus cler' aut populus cuiuscūq; parochie aut loci n̄re
cātuarieñ. p̄uincie aliquē in ecclesiis cymiteris aut aliis
locis quibuscūq; ad predicādū admittat: nisi p̄ius aucto-
ritatione p̄uilegio aut missione eiusdē iuxta formā p̄e-
dictam facta fuerit fides. Alioqui ecclia cymiteriū aut lo-
cus quicūq; i quo sic predicatū fuerit. ip̄o facto: subiaceat
eccliastico interdicto. Sicq; maneat interdictus quousq;
ip̄i sic admittētes seu predicare p̄mittētes se x̄grue emen-
dauerit: & p̄ diocesanū seu aliū superiorē ip̄m interdictus
obtimeāt i debita forma iuris relaxari. Insuper sicut bo-
nus paterfamilias triticū disponit in terrā ad hoc dispo-
sitā vt fructū plus afferat. Volumus & mōdamus vt p̄di-

De hereticis:

catos: Verbi dei veniens iuxta formam superius annotatam in
predicando clero seu populo secundum materiam subiectam honeste
se habeat: spargendo semine secundum convenientiam subiecti audi-
torum clero presertim predicans de viciis pullulantibus in-
ter eos: et laicis de peccatis inter eos contra usitatis: et non eco-
tra. Alioquin sic predicans secundum qualitatem delicti per loci or-
dinarium canonice et arriter puniatur. **I**dem.

Item quod turpis est pars que non convenit suo coto. De
cernimus et ordinamus ut nullus predicator verbum
dei aut alia quevis persona de sacramento altaris matri-
monio peccatorum confessione aliove quocumque sacramento ecclesie
seu fidei articulo aliud doceat predicet aut observet quam quod
per sanctam matrem ecclesiam reperitur discussum. Nec vertat
in dubium quod per ecclesiam deterioratum fuerit aut decisum. Nec
verba scandalosa circa eadem proferat scienter publice vel oc-
culte: neque sectam aut speciem heresis quacumque predicet doceat
vel observet extra sanctam doctrinam ecclesie. Qui autem contrarium
post publicationem presentium scienter et pertinaciter attetare pre-
sum-
pserit: excommunicationis sententiam incurrat ipso facto a qua exceptio
mortis articulo minime absolvat: nisi abiuratione premissa
de heresi generaliter vel simpliciter in forma ecclesie con-
suetam ad arbitrium ordinarii in cuius territorio puniatur de-
liquisse se corripserit: et de hac per commissis penitentiam recepe-
rit salutare quam si secundo se ingesserit licet residuaverit vel re-
lapsus fuerit iunctus legitime per heretico et relapso senten-
tialiter declaretur: et ipsius bona per confiscatis habeantur: et ab il-
lis quorum interest occupentur. Penitentiam vero de qua fit men-
tio superius volumus esse talem quam si quis contrarium determinat
per ecclesiam videlicet in decretis decretalibus seu constitutio-
nibus nostris provincialibus siue quacumque heresis speciem siue
sectam publice vel occulte docuerit predicaverit seu asserue-
rit: in ecclesia parochiali ipsius loci in quo sic predicaverit do-
cuerit seu asseruerit: vno die domino vel alio solenni pluribus
ve ad ipsius ordinarii loci arbitrium puta magis aut minus

Liber quintus De hereticis.

condemniat deliquisse. Ipsaq; predicata docta siue affirmata reuocabit expresse infra nullas solēniarū maiorū assue rit populi multitudo: et ipsa determinata per eccliam predicabit docebit ⁊ recitabit effectualiter siue fraude: viteri usq; puniet iuxta sui demeriti qualitatem: quatenus discretioni ordinarij videbitur expedire.

Idem.

Nullus quocq; de articulis terminatis p eccliam put in decretis decretalibus ⁊ constitutionibus nostris prouincialibus siue locorum synodalibus continetur: nisi ad habendum verum intellectum eorūdem publice aut oc culce disputare presumat: aut auctoritatem eorūdem decretorum decretalium ⁊ constitutionū prouincialium potestatem de condentis eadem in dubium reuocet: siue cōtra determinationem eorū doceat: et presertim circa adoratio nem crucis gloriose: ymaginum sanctorum: venerationes seu peregrinationes ad loca aut reliquias eorūdem: aut contra iuramenta in vtroq; fore ecclastico: videlicet tem porali in casibus consuetis et more solito prestanda: sed ab omnibus deinceps doceatur cōmuniter atq; predicetur crucem et ymaginem crucifixi ceterasq; ymagines sancto rum in ipsozū memoriam et honorem quos figurant: ac ipsozū loca ⁊ reliquias/ processionibus/ genuflexionibus inclinationibus/ thurificationibus/ deosculationibus/ ob lationibus/ luminarium/ accensionibus/ et peregrinationibus: necnon aliis quibuscumq; modis et formis: quibus nostris et predecessozū nostrorū temporibus fieri cō suevit venerari debere: ac iuramēta tactis sacrosāctis dei euangelis et super ipsis in casibus in iure permissis et ex pressis in vtroq; fore visitatis ab omnibus quozū inter est legitime fore prestanda. Contrarium aut asserens docens predicans aut p̄tinaciter innuens: nisi resipiscat sub modo et forma alias per nos statutis: et abiuret vt ibi ca uetur: penas heresis et relapsi in euentum incurrat ⁊ pro tali ad omnem iuris effectū finaliter declaretur. **I**dem.

De hereticis.

E Inaliter quia de nouo & insolite emergunt nouo & maturo indigent auxilio. Et ubi maius periculum est: ubi cautius est prouidendum et fortius resistendum. Nec iniuste minus nobile discrete absciditur: ut quod nobilius et perfectius nutriatur. Considerantes igitur & dolenter referentes quomodo alma vniuersitas Oxonie: que sicut vitis abundans suos palmites fructuosos ad honorem dei multiplicetque profectum: & protectionem ecclesie sue diffundere consuevit. Jam partim versa in labruscas duas acerbis gignit: quibus dudum indiscrete comestis a plaribus in lege: videlicet dei reputantibus se peritos debites obstupescunt filiorum nostraque prouincia variis & infructuosis doctrinis ificitur: ac nouo damnabili lollardie nomine maculatur: in ipis vniuersitatis scandalum non modicum ad partes exteras & remotas cristentium & pficiendum in eadem per maximum tedium: necnon ecclesie anglicane que per virtuosam doctrinam eiusdem tanquam muro inexpugnabili defendi solebat: iam scissis et diuisis lapidibus nisi celerius occurratur: secundum verisimile damnum irreuerabile. Ad supplicationes igitur procuratorum totius cleri nostre cantuariensis prouincie de consensu & assensu omnium confratrum et suffraganeorum nostrorum et aliorum prelatorum in hac cleri conuocatione presentium & procuratorum absentium: ne purgato riuulo maneat fons infectus: & aquam ab eo currentem non sinat esse clarum. Volentes honori & utilitati sancti matris ecclesie: et vniuersitatis predicte salubriter prouidere. Statuimus & ordinamus quod quilibet gardianus & prepositus seu custos collegii aut principalis aule vel introitus cuiuscunque vniuersitatis prefate semel singulis mensibus ad minus inquirat diligenter in collegio aula vel introitu cui preest: an aliquis scolasticus siue inhabitans in collegio aula siue introitu huiusmodi aliquam conclusionem siue propositionem: et aut opinionem in fide catholica: aut bonis moribus male sonentem con-

Libet quintus. De hereticis.

Ita determinationem ecclesie: preter necessariam doctri-
nam seu facultatis asseruerit / tenuerit / defensorerit : seu
aliquo modo proposuerit. Et si super hoc aliquem sus-
pectum aut diffamatum reperiat: ipsum moneat effectuali-
ter ut desistat: et si postea contra admonitionem huiusmo-
di iterato eadem / vel consimilia reassumat: preter penas
alias per nos statutas: maioris excommunicationis sente-
ntiam incurrat ipso facto. Et nichilomin^{us} si scolaris fuerit
qui sic reassumpserit quicquid extunc in eadem vniuersi-
tate fecerit. non stet sibi pro forma. Et si doctor magister
aut baccalarius fuerit eo ipso ab omni actu scholastico sit sus-
pensus: et in utroque casu ius quod habet in collegio aula
vel introitu amittat ipso facto: et per ipsos guardianos cu-
stodes prepositos principales siue alios ad quos hoc spe-
ctat realiter expellatur: et statim via legitima substituat
catholic^{us} loco suo. Et si ipsi guardiani prepositi siue custodes
collegiorum aut principales aularum siue introituum in
quibus degunt huiusmodi persone suspecte detecte aut diffama-
te negligentes fuerint circa inquisitiones et executiones
predictorum per decem dies continuos a noticie tempo-
re vere vel presump^{te} publicationis pre^{sentia} eo ipso sen-
tentiam maioris excommunicationis incurrant. Et nihi-
lominus omni iure quod i ipsa collegiis siue aulis siue in-
troibus se habere pretendunt ipso facto sunt priuari: et ipsa col-
legia aule vel introitus effectualiter vacent. Et facta sup^{er}
hoc legitima declaratione per ipsos quorum interest noui
substituantur guardiani custodes prepositi seu principales
prout secundum antiquum morem vniuersitatis predictae
vacantibus collegiis aulis siue introibus fieri consuevit.
Quod si ipsi custodes prepositi siue guardiani vel principa-
les predicti de et super huiusmodi conclusionibus aut pro-
positionibus diffamati suspecti de fuerint aut detecti: seu
defensores protectores aut fautores eorundem si per nos
vel auctoritate nostra vel per loci ordinarium auctoritate:

¶ De hereticis.

te sua moniti non desistant: extunc oī p̄uilegio scolastico
vniuersitatis p̄dictę et iure quod sibi competebat in hu-
iusmodi collegio aua siue introitu p̄ter alias penas de
quibus sup̄radictum est ipso iure p̄uentur. Et sententiā
in super maioris excommunicationis incurrant. Quod
si quis in aliquo casu p̄sentis constitutionis vltimę alio
ve quocumq; superius exp̄ressato statuta nostra hanc in
aliqua sui parte: etiam si pena alia ibidem exp̄resse limit-
retur temere et p̄tinaciter violare p̄sumpserit: eo ipso
ad quodcumq; beneficium ecclesiasticum nostra cātuarię
prouincia obtinendū per triennium extunc abq; spe veni-
re reddatur inhabilis: et indignus omnino: et nihilomin⁹
iuxta sua demerita et qualitatem excessus scđm. An superio-
ris discretionem canonice puniatur. ¶ Ad hec ne in modo
procedēdi circa p̄missa vagare videamur sub incerto ad-
uertentes: q̄ licet inter crimen heresis et lese maiestatis in
legibus diuersis quedā paritas reputetur. Est tamē dis-
similis culpa: penamq; erigit grauiorē diuinā q̄ huma-
nam offendere maiestatem. Cum ergo reum lese maiesta-
tis p̄pter pericula que ex dilatione poterunt imminere
sufficit conuincere per iudicia: procediq; poterit cōtra eū
summarie de plano accitatione p̄missa per nunciū / p̄
litera / siue per edictū: et lite non contestata ad receptio-
nem testium et diffinitiuam suā volumus ordinamus
et declaram⁹ ob faciliore p̄uentionē delinquentiū: in p̄-
missis et reformationē scissurę eccl̄ie et hoc lese: q̄ diffama-
ti detecti siue denunciati / siue vehementer suspecti in ali-
quo casuum p̄dictorū: siue alio articulo quocūq; in fide
catholica aut bonis moribus male sonante auctoritate lo-
ci ordinariū alteri⁹ de superioris citetur p̄sonaliter si app̄-
hendi poterunt p̄ l̄as siue p̄ nūciū iuratū. Sin autē p̄ edi-
ctū ad locū habitatiōis ipsius delinquentis vbi morari cōtet
p̄uenit: in eccl̄ia sua parochiali si certū habuerit domiciliū
publice p̄positum. Alioquin in eccl̄ia cathedrali loci

Libet quintus.**De hereticis.**

originis sue: & in ecclesia parochiali illius loci in quo sic predicauerunt et docuerunt: ac recepto certificatorio legitimo de citatione huiusmodi executi contra sic citatum etiam absentem & comparere negligentem: in pena contumacie sue huiusmodi summarie & de plano absque strepitu & figura iudicii ac lite non contestata ad testium receptionem & alias probationes canonicas procedatur. Habitamque informatione legitima idem ordinarius omni dilatione semota: sententiet & declarat puniatque secundum qualitatem delicti modo & forma superius expressatis: ulteriusque faciat quod est iustum: ipsius contumacie absentia non obstante.

De apostatis.**Johannes pecham.**

Petere sunt nonnulli / quos apparet per facti cuiusdam seculum intendere perpetuo relinquere. Et per certa indicia in claustris excubis velle toto suo tempore militare. Qui tamen preualete in eis carnali desiderio redeunt ad vomitum seculi repetentes inter sydera errantia computandi. Quamuis igitur iura manifeste diffiniant eos non posse religionem omnino deserere quin saltem in religione aliqua perpetuo maneat laxiori. Quidam tamen cum attrite frontis audacia apostasie infamiam non verentes postquam absolute se velle seculum relinquere ostenderit: relictis hierosolima redeunt in egyptum: quo circa statuimus ordinarii locorum tales cum omni diligentia inuestigant / & per subtractionem tam officii quam beneficii ecclesiastici: si quod habeant ad statum pristinum reuocent: vel ad laxiorem cogant regulam pertransire. Quod si sint laici huiusmodi apostate ut ipsi ad salutis sue studia redeant per censuras ecclesiasticas compellantur: hanc autem ordinationem ad illos non extendimus cum quibus sedes apostolica aliter ordinauit.

De his qui filios occiderant.**Edmundus.**

Emine commonentur ut pueros caute alant: & iuxta se in nocte non collocent teneros: ne opprimantur

De homi. De furs. De cle. vena. De eo q̄ fuit. or. re.

Solos in domibus vbi ignis fuerit: vel solus iuxta aqua sine custode non relinquant: et hoc omni die dominico eis dicatur.

¶ De homicidio.

¶ Idem.

Si mulier mortua fuerit in partu: hoc bene constiterit scindatur: si ifans viuere credatur: procurato tamē q̄ os mulieris apertum teneatur.

¶ Idem.

Scri p̄uisione cōsiliū statutū est q̄ si patroni aduocati aut feudatarii seu vice dñi / rectorē eccle viciariū vcl clericū ipsius eccle: per se vel p̄ alios occidere vel mutilare ausu nephario p̄sumpserint patroni patronatum / aduocati aduocatus / feudatarii feudum / vice dñi vicedominatus: p̄orsus admittant: et posteritas talium in collegium clericorū vsq̄ ad quartam generationē nullatenus assumatur / nec in regularibus domibus alicuius prelati assequatur honorem: et hoc volumus sepius in ecclesiis denunciari.

¶ De furtis.

Stephanus.

Probibemus sub interminatione anathematis ne q̄s latrones ad latrocinium faciendū in seruitio suo retineat / nec eos scienter in terris suis habitare permittat.

¶ De clerico venatore.

Bonifacius.

Scituimus vt si quis clericus de transgressiōe forēste aut parci alicuius diffamatus fuerit et conuictus legitime coram ordinario suo vel confessus eidem p̄ suis diocesanum: si bona habeat p̄o qualitate transgressionis grauit̄ redimatur. Et illi cui damnum vel iniuria est illata vel noxa / hmoi redemptio assignatur. Si autē nō habeat bona suis ep̄s ip̄s p̄out culpa poposcerit grauit̄ puniat in persona: ne p̄pter impunitatis fiduciam pateat p̄sumptoribus licentia delinquendi.

¶ De eo qui furtiue ordines recepit. Iohānes pecham.

Quam scōz doctores theologos militia clericalis septē munatur ordinibus singulorū caracteribus i anima cōsignatis per singulos etiam accipiens augmentum gratie: nisi ordinati fictis ordinibz recipiāt: seu crimine irrece

Libet quintus. De excessibus prelatoꝝ.

expedit plurimum ipsos ordines minime recipere icalca-
tos: qm̄ inculcatio reuerentiā minuit ⁊ gratiam: per con-
sequēs que per irreuerentiam repercutitur ab ingratīs.
Contra dignitatem igitur tam reuerendissimi sacramen-
ti forte dinoscitur: quinq; simul quattuor sc; ordines non
sacros cū vno sacro alicui vni hoī exhibere. Unde i nōnul-
lis pūctis alicui quattuor minores ordines non faciliter
simul conferunt: vt ascendentes clerici ad xpi ministeria
quali canticū graduum concinentes cū probati extiterint
in minoribus officiis gradatim demum proficiant ad ma-
iora. Q; igit ex singulis ecclesiis que pia q̄ religiosa queq;
honestiora sunt tenemur eligere: ⁊ ea tanq̄ fasciculū i an-
geloz mentibus colligare precipimus: vt epi in his sequā-
tur canonica sanctiones minores etia; ordines: qm̄ id po-
test fieri bono modo p sacramēti reuerētia dentur saltez
aliquoties combinati. Et recipiētes eos seu simul seu sin-
gillatim in vulgari lingua publice instruantur de distri-
ctione ordinū officioꝝ et caracteꝝ ac de profectu gratie q̄
i singulis ordinibus ꝑtinet: ⁊ digne accedentibus augmē-
tatur.

De excessibus prelatoꝝ.

Edmundus.

Magnus rectorēs ecclesiarū ne capellanos ānuos si-
ne causa rationabili studeāt amouere maxie si ho-
neste fuerint conuersationis ⁊ laudabile de sua conuersa-
tione habeant testimonium. Sed si de incontinentia pa-
rochialis sacerdotis scandalum ortum fuerit: cū circa hoc
vigilans debet esse rector ecclesie: et si per famam vel in-
quisitionem episcopo de hoc prius constiterit q̄ per recto-
res denunciationem: tunc rector tanq̄ conscius puniatur
arbitrio superioris. Et similiter vicarius est censendus:
et tam rectores et vicarios q̄ annuos sacerdotes grauiter
puniendos esse decernimus: nisi super denunciatione ex-
cessum et precipue incontinentie in quibus notabiles cle-
rici inuenti fuerint in suis parochis fuerint vigilantes.

De pꝛiuelegiis.

Johannes perham.

De priuilegiis.

De purgatione canonica.

Sacramentū pnie ⁊ infra. Sunt preterea nonnulli q̄
preteriti quorundam priuilegioꝝ generaliuꝝ a sede
aplica obtēptoy ztra intentionē aplicam: scz dantis pri-
uilegiū spzeta auctoritate pōtificiali ipoy pontificū irreg-
lito bñplacito ⁊ assensu ingerunt se subditoꝝ eozūdem cō-
fessionibus audiēdis. Quoy presumptiones volentes re-
primere vt teneamur. Prohibemus sub pena excoꝛcātiōis
ne quis de cetero absqꝫ epi licentia expꝛessa vel probabili-
ter pꝛesumpta: confessiones audiat subditoꝝ suoy: nisi in
audiendis confessionibus a iurisdictione ordinaria ⁊ dio-
cesano ⁊ metropolitica expꝛesso tenore sui priuilegiū sit ex-
emptus. Et qui cōtrariuꝝ fecere pꝛesumpserint: proceda-
tur contra eos sicut contra priuilegioꝝ temerarios abu-
soꝝes. ¶ De purgatione canonica. **Stephanus.**

Quēz ⁊ infra. Districtius duxim⁹ inhibendū: ne ar-
chidiaconi vl' eozūꝝ officiales aut iudices aliquē ad
suggestionēꝫ pꝛeconū suoy ad purgationē compellant: ni-
si apud bonos ⁊ graues fuerit infamatus: nec i sua causa
presumant esse iudices ⁊ actoyes: videlicet cum in dubiūꝫ
venit vtrum qđ ab eis erigitur debeat. **Bonifacius.**

Statuius ⁊ ifra. Ad hec si clerici se canonicē purga-
uerit super sibi impositis ⁊ obiectis: ⁊ laica potestas
nichilomin⁹ bona occupet vel occupata detineat: eozūde
occupātes ⁊ detinentes bona huiusmodi: ad restituendūꝫ
ea per censuram ecclīasticam compellantur.

¶ **Johannes pecham.**

Clerici pro suis criminibus detēti a publica piāteꝫ tan-
dem pro reuictis ecclīe restitui nō faciliter liberent
nec p̄funtioꝝie p̄ eis purgatio admittatur: sed cū omni iu-
ris solēnitāte ⁊ tā pūda matgritate oculos merito offen-
dere non debeat regie maiestatis seu quozūlibet alioꝝ q̄s
exagittat studium equitatis. ¶ **Johēs stratford.**

Item licet ⁊ infra. Statuius qđ de cetero diffama-
ti de criminib⁹ seu excessibus: ⁊ de eis se purgare volē

Liber quintus.

De penis.

tes de vno decanatu in alium: seu ad loca ruralia vbi non inueniuntur victualia venalia et vite necessaria nullatenus pertrahantur. In indicenda vero purgatione diffamatis hmoi epi archidiaconi et ceteri ordinarii aut eorum officiales ultra sexte manus pro fornicatione seu simili crimine. Pro grauiori siquidem vt pro adulterio vel maiori ultra. xii. manus copurgatorum numerum non imponant: sub pena suspensionis ab officio quam contra facientes incurrere volumus ipso facto.

De penis.

Bonifacius.

Eterne sanctio voluntatis et infra. Cum sepe contingat archiepiscopos episcopos et alios prelatos inferiores per litteras domini regis ad seculare iudicium euocari: vt ibi rñdeant super his que mere ad ipsorum officia et eorum ecclesiasticorum pertinere noscunt: vt si forte clericos ad ecclesias et capellas vacantes seu non vacantes admiserint vel non admiserint: rectores instituerint vel non instituerint in eisdem subditos excoicauerint/ excoicatos denunciauerint/ interdixerint/ ecclesias dedicauerint/ ordines celebrauerint/ de causis meritis spiritualibus cognouerint: vt puta de decimis et ablatiōib⁹/ luitib⁹ parochiarum et similib⁹ que non pñt ad seculare eorum aliquatenus pertinere: siue etiā cognouerint de peccatis subditorum et eorum excessibus: sicut de pñurio/ fidei transgressione/ sacrilegio/ violatione: aut pturbatōe ecclesiastice libertatis: presertim cum ipsi violatores necnō libertatū pturbatores per cartas domini regis anglice ecclesie concessas in suam excoicationis incidant ipso facto. Et si inter clericos suos agnoscat vel inter laicos querētes et clericos defendētes in personalibus actionibus super cōtractibus vel quasi delictis: vel quasi etiā si personas ecclesiasticas ad mādātū domini regis in foro seculari amerciatos non compleuerint ad amerciamenta hmoi soluēda seu ipsa non soluerint per eisdē si iurisdictionem suā in ecclesiis vel capellis episcopatibus seu monasteriis annexis per mortē prelatorum: aut cessionē vacantibus exfruerit canonicam et cōsuetam. Si qua hmoi fecerit vel

De penis.

non fecerint pertinētia ad officia orundem. Statuimus auctoritate p̄ntis consilii q̄ archiepi et ceteri prelati non veniant p̄ h̄mōi sp̄ialibus euocati. Cum iudicandi x̄pos dñi nulla sit laicis attributa potestas apud q̄s necessitas manet obsequēdi. Ut tñ honori regio deferatur: maiores prelati dñm regem adeant vel sibi scribant q̄ h̄mōi mādatis regis parere nō p̄nt: absq̄ piculo sui ordinis. Et si forte dñs rex i suis attachiationibus prohibitionibus monitionibus nō de decimis: sed de iure patronatus/ nō de fide mētita seu periurio: sed de catallis: non de sacrilegio vel p̄turbatione ecclesiastice libertatis: sed de transgressionē subditoꝝ suoꝝ & balliuoꝝ quoz correctiōes ad se asserit p̄tinere fecerit motionē: tunc intiment ei prelati predicti q̄ non de patronatu catallis seu aliis ad foꝝ ipsius p̄tinentibus cognoscunt vel cognoscere itēdūt: sed de decimis peccatis & aliis mere sp̄ialibus ab officiū & iurisdictionē eoz p̄tinētib⁹ & ad aiaꝝ salutē monēdo & rogādo q̄ p̄ ipsos non impediāt i p̄missis. Et nihilominus eps dñm regē adeat: & iterato moneat vt sue aie salutē cōsulat: & h̄mōi mādatis omnino desistat: & si non desisterit: tunc ad denunciatiōnem epi archieps euocatis duobus epis vel trib⁹ vel pluribus quos duxerit euocandos si in puincia extiterit: alioquin Londoniensi eps tanq̄ epoz decanus duobus epis vlt pluribus sibi adiunctis dñm regem adeant: & ipm moneāt diuigentius requirētes q̄ mādatis sup̄ledeat sup̄radictis. Et si dñs rex sp̄etis h̄mōi exhortationib⁹ & monitionib⁹ & attachiationes h̄mōi vel distractiones per se vel p̄ alios p̄cesserint: tunc vicecomites & alii quicūq̄ balliui epos attachiantes & distringētes p̄ locoꝝ diocesanos in forma iuris per excoicationis & suspensionis l̄nias arceantur. Idez fiet si vicecomites aut balliui ad attachiationes & distractiones p̄cesserint pendētib⁹ sup̄radictis monitionibus dño regi taliter faciendis. Et si vicecomites vel balliui in sua duricia perseuerauerint: loca in quibus commorant̄

Liber quintus.

De penis.

et terre eorum quas habent in puincia cantuariensi. per locorum
diocesanos ad denunciationem diocesani in cuius epatu tales
sunt distractiones: interdicto ecclesiastico pntis auctoritate
consilii supponant. Et si taliter attachiantes clerici fue-
rint et beneficiati ab officio suspendantur. Et si in eorum ma-
licia perseverauerit ad desistendum et satisfaciendum per
subtractionem prouentuum beneficiorum suorum arceatur. Non
beneficiati vero per quinquennium si ad beneficium eccle-
siasticum in puincia cantuariensi. presentati extiterint minime
admittantur. Clerici vero qui breuia huiusmodi attachiationum
seu distractionum dictauerint scripserint signauerint con-
siliu aut auxilium dederint seu adhibuerint canonice pu-
niantur: nec aliqui premissoz certa ratione suspecti ad ali-
quod beneficium ecclesiasticum obtinendum: donec super his ca-
nonice se purgauerint admittantur. Et si dominus res peten-
tes monitus/ vel alia secularis potestas huiusmodi attachiatio-
nis non renouerit episcopus qui districtus fuerit terras vicus
villas et castra: que dominus rex vel alia secularis potestas in suo
epatu obtinet ecclesiastico interdicto supponat. Et si rex vel
alia secularis potestas in sua duricia perseueret: ceteri coepi
distractionem huiusmodi quasi commonem in omni et etiam commonem iniuriam
ecclesie reputantes: ciuitates terras dominicas/ burgos/ castra/
et villas ipsius regis vel alterius potestatis in suis epati-
bus exites pntis auctoritate consilii ecclesiastico suppo-
nant interdicto. Et si nec sic infra. xx. dies postmodum at-
tachiationes et distractiones huiusmodi rex renouerit aut ob hoc
manu contra ecclesiam aggrauauerit archiepiscopus et episcopi suas dio-
ceses ecclesiastico supponant interdicto. Idem fiat de terris ca-
stris burgis regalibus habentibus in puincia memorata.
Et si aliquis episcopus in hac parte inuentus fuerit negligens/
aut remissus per suum metropolitanum grauiter arguatur
et si perseverauerit in sua negligentia canonice puniatur
per eundem. Et nihilominus sua diocesis omnium prelatorum
et sue auctoritate et consensu in presenti consilio adhibitis

De penis.

ecclesiastico subiacent interdito. Et si forte ab aliquo epō
vel iudice ecclesiastico vel inferiori prelato compulso per
distinctiones vel spontanee comparante coram dño rege
vel iusticiariis suis ut allegat privilegium fori: nisi i casu
a iure permissio ut eos moneat ut a predictis desistant in
iuris: exigatur acta processus sui: ut per ea appareat verū
contra prohibitionem regiam in aliquo predictorū casu
vel consimiliū processerit vel petantur super his iurame-
ta excusationes vel purgationes nullo mō exhibeat acta:
vlt iuret cū instrumenta hmoi possint a partibus vlt aliqua
partiu si necesse fuerit exhiberi. Et si clericus fuerit q p-
pter hoc fuerit arrestat: diocesani taliter arrestati vlt ipe
titi clerici vlt archieps aut eps london. tāq epōz decanus
cū aliqbus epis sibi associatis: sicut si fuerit eps arrestat
requat eū et puniat detētores. Et si necesse fuerit in hoc ca-
suprocedat ad penas superius annotatas. ¶ Idem.

Ad hec et infra. Qz frequenter accidit q nonnulli cleri-
ci p laicā ptatē ecclesias occupant parochiales vlt pre-
bendales etiam curā aiaz habentes: et i eisdē absq aucto-
ritate ecclesiastica intrudunt. Statuimus q clericus sic per se
vel per laicam ptatem intrusus i ecclesia vel prebenda ser-
uata iuris forma excoice: et excoicatus p loci diocesani de-
nūcie: et illo bñficio imppetuū careat ipso facto. Et si post
latā sniam in se intrusione hmoi aio ptinaci per duos men-
ses psterit: p locor diocesanos vbi hz aia bñficia ecclesia-
stica ad denūciationē illi epī in cuius diocesi se intrusit
seu procurauit se intrudi: cuiusq monitionē et excoicationē p
dictū tps ptemplerit puentus illoz bñficioz quousq co-
grue satisfecerit ei subtrahant omnino. Et si p annū idē
intrusus hmoi excoicationis snia pseuerauerit: extūc ad
aliqō bñficiū ecclesiasticū i pincia cātuariē. minime ad-
mittatur. Si vero p procurationē clericū fuerit intrusus
cōtra eundē procuratōrē mō sitū procedatur: et penis subia-
ceat supradictis. Si vero talis procurator laicus fuerit i

Libet quintus.**De penis.**

forma iuris excōdicetur: & excōdicatus publice nūcietur: dñs aut absens citetur: q̄ si pparens ratificauerit factū cuius: cūq̄ pcuratoris sui: hac parte penis subiaceat p̄libat. Si vero per contumaciā se absentet per spaciū trium mensium expectatus si sit in regno: maioris excōdicationis snia innodetur: & penas nihilomin⁹ p̄taxatas incurret maxime cum sacrilegio inobedientiā adiecerit & p̄temptu. Si vero fuerit extra regnum cōtra ip̄m vocatum post dilationes trāsmarinas modo simili p̄cedatur. Et ecclia seu p̄benda in qua facta fuerit talis intrusio supponatur ecclia snico interdicto. f̄ autores aut & cooperatores h̄mōi intrusiones: si clerici fuerit p̄fatas penas cōtra clericos editas incurrant. Et si laici fuerint penis plectent̄ contra laicos alias annotatis. Loca vero & terre h̄mōi intrudentiū si infra vnum mēsem non satisfecerint: supponantur eccliastico interdicto. Si vero h̄mōi intrusiones facte fuerint ex regia potestate p̄ loci diocesanū moneant̄ dñs rex q̄ eas faciat infra tempus competēs reuocari: alioquin terre et loca que dñs rex habet in illa diocesi in qua facta fuerit intrusio eccliastico supponantur interdicto: scdm̄ formam superius annotatā. Si vero per aliū magnatē seu potestatem fiat talis intrusio: per interdicti & excōdicationes snias vt sup̄ius arceat̄. Et si per duos menses sustinuerit h̄mōi snias p̄pter hoc in se latas: extunc terre & loca que obtinet in alia diocesi p̄r loci diocesanū eccliastico interdicto supponantur: nec relaxentur snie p̄fate donec de iniuria inobediētia ac p̄temptu satisfecerint p̄petenter. ¶ Idē.

Si aliqui clerici per laicalem potestatem capti fuerint tonsuram & clericatu: habētes: si tempore medio ab rasi maliciose fuerit & suspensū aut alio modo puniti ab rades vel suspendentes aut alio modo punientes eos de: & ad consiliū aut auxilium impēdentes: penis subiaceant supradictos. Foris vero bannientes h̄mōi clericos: si milibus penis percellantur. ¶ Idem.

El
per plac
sniam c
soluant
tur. Et
extiteri
tas p̄ro

I
h̄s i
detiner
rigibili
quibus
debere
dicetur
ti: sed
serit an

A
sanctis
sacrile
cendo
cleric
excom
h̄mōi
mozt
dore:
sub p
p̄ius
ritua

Q

De penis.

Etenit & infra. Statuimus q̄ laici ad exsoluēdū qualibet penas tā corporales q̄ pecuniarias canonicas per p̄latos suos eis inflictas p̄cise per excommunicationis s̄niam compellantur. Impediētes vero ne pene h̄mōi exsoluantur: per interdicti & excommunicationis s̄nias arceantur. Et si p̄pter hoc ad districtiones p̄latorū processum extiterit contra distringentes per penas in ea parte dictas procedatur.

¶ Idem.

Item statuimus q̄ quolibet ep̄s habeat in suo ep̄atu unum v̄l duos carceres ad clericos flagitiosos de p̄re h̄sōs i crimine vel conuictos iuxta censuram canonicam detinendos. Et si clericus aliquis adeo maliciosus & incorrigibilis fuerit & consuetus ad flagitia commitenda: p̄ quibus etiam si laicus esset secundū leges seculi vltimūz deberet pati supplicium: talis clericus perpetuo carceri adiudicetur. In illis autē qui non ex voluntate vel p̄positi: sed casu fortuito vel iracundia: aut forte infania commiserit antiqua iura decernimus observari.

¶ Iohēs p̄chā
¶ Antum iualuit detestādi lubricitatis enormitas: ut quidāz nec legibus / nec canonibus ad castitatē sacramentalium excitandam edictis deserentes. Cum eis sacrilegium & incestū committere non formidant: cui hor. cendo flagito remediūz apponere cupientes: omnes tam clericos q̄ laicos h̄mōi turpitudinis p̄petratores: maioris excommunicationis sententia innodamus. Solus ep̄orū h̄mōi personis absolutionēz sententię reseruātes: excepto mortis articulo in quo sic absolui valeāt a quolibet sacerdote: sic ut si cōualuerint peccatum suum h̄mōi teneantur sub pena anathematis infra sp̄acium trium mensium p̄p̄us ep̄is cōfiteri: aut sede ep̄iscopali vacante custodi sp̄itualitatis aut decano ecclesie cathedrālī.

¶ Iohannes stratforzth.

¶ Moniam reus & infra. Statuimus p̄ delicto notorio i recidivo continuato diutius sc̄da vice non reci-

Libet quintus. De penitentiis & remissionibus.

platur pecunia villo modo sub pena duplici pecunie restituti-
onis extra hoc recepte infra mensem post receptionem eius-
dem fabrice cathedralis ecclesie applicande: ac suspensionis
ab officio quod taliter recipientes penam nisi eius duplum in-
fra mensem restituerint incurrere volumus ipso facto. In
commutationibus etiam penarum corporalium pro pecu-
nia quas absque magna & urgente causa fieri prohibemur lo-
corum ordinarii taliter moderentur quod delinquentibus penas
corporales graves & publicas non imponent adeo excessi-
uas ut causatiue & per obliquum cogant redimere suas penas
pecuniaria graui summa. Sed commutationes huiusmodi cum faci-
ende imposte videantur: sic fiant modeste quod rapax non
iudicetur accipiens & dans ipse nimium non grauius sub
penis predictis superius annotatis.

De penitentiis & remissionibus. Stephanus.

Quia nonnumquam ob defectum confessorum: & quia decani rura-
les: & persone erubescunt forte confiteri suo prelato im-
minet periculum animarum volentes huic morbo mederi sta-
tuimus ut certi confessores prudentes & discreti per singu-
los archidiaconatus ab episcopo loci statuuntur: qui confes-
siones audiant decanorum ruralium personarum & presbytero-
rum. In cathedralibus autem ecclesiis ubi sunt seculares
canonici: confiteantur ipsi canonici episcopo vel decano vel ce-
teris personis ad hoc per episcopum vel decanum & capi-
tulum constitutis.

Bonifacius.

Quia sacramentum confessionis & penite scilicet post nau-
fragium tabula: vltima humane navigationis portus
ac finale refugium sit unicuique peccatori pernecessarium ad sa-
lutem: sub pena excommunicationis districte precipimus ne ali-
quis presumat impediri: quando huiusmodi sacramentum penite unicuique pe-
ccati libere impendat: & spacium libere confitendi quod potissime pro-
pter incarceratos suadet quibus huiusmodi sacramentum sepius in-
humaniter ne dicam infideliter denegat. Et si interdum con-
fiteendi spacium eis datur: hoc eis ita breue & importune pec-

dicitur quod
pericul

Item
fitetis:

& in spu
bus mo

peccato
pericul

detur o

uit cofit

test inq

sacerdos

cipue no

ra homi

virgin

& in cler

nullus

tus. Ab

da. Se

apostol

mittend

tutur d

tias sub

ris. Al

O

potest

moys

A

te cor

uertat

nia me

De penitentis & remissionibus.

dicitur qd credit potius miseris in desolationis ac desperationis periculum qd consolationis gaudii spiritualis. ¶ Edmundus.

In confessione audienda habeat sacerdos vultum humilem & oculos ad terram dimissos: nec faciem respiciat confitentis: & maxime mulieris: et patienter audiat quicquid dixerit & in spiritu lenitatis supportet eam: & ei pro posse suadeat: & pluribus modis qd integre confiteatur: aliter vero non est confessio peccata inquirat vsitata: iusitata autem non nisi a longe: et per circumstantias. Et ex multis de modis confitendi: & in multis non debet occasio delinquendi. Personarum nota cum quibus peccavit confitens non inquirat sacerdos: sed post confessionem potest inquirere utrum fuerit clericus vel laicus monachus vel sacerdos vel diaconus existat: & semper maiora crimina & precipue notoria maioribus reservetur. Sunt autem ista maiora homicidia/sacrilegia/peccata contra naturam/incestus/stupra virginum & monialium/iniectiones manuum in parietes: necnon & in clericos/vota fracta & homini. Sunt autem casus in quibus nullus nisi solus papa habet potestatem absolvendi vel eius legatus. Absolutio tamen talium in mortis articulo nulli est neganda. Sed saltem erit conditionalis: videlicet si convalescant apostolico respectui se presentent. Nihilominus tamen talium remittendi sunt ad episcopum vel eius priarium. Semper autem qui mittuntur deferant secum litteras continentibus genus peccati: & circumstantias sufficientes: vel ipse sacerdos veniat personaliter cum eis. Alioquin non recipiantur. ¶ Edmundus.

Omnis penitentia precipimus qd diaconi penitentias dare non presumant: nisi his casibus cum sacerdos non potest vel absens est/vel stulte vel indiscrete non vult: et mors imminet egroto. ¶ Richardus.

Quia anima longe preciosior sit corpore sub interminatione anathematis prohibemus ne quis medicorum pro salute corporali aliquid suadeat egroto quod in periculum anime convertat. Nec cum ipse ad egrum vocari contigerit: egrum ante omnia moniat efficaciter & iducat ut medicos invocet animam.

Libet. b. De penitentis & remissionibus.

Ut postq̃ fuerit infirmo de spirituali prouisum medicamine ad corporalis medicine remedium salubritas procedatur. Transgressores autem huius constitutionis penam in consilio statutam non euadant. ¶ Robertus Wynchelsee.

Presbyteri stipendiarii & infra. Statuimus ut presbyteri predicti non audiant confessiones parochianorum vel capellanorum in ecclesiis in quibus diuina ministrauerit nisi in casibus a iure permissis. Quod si contraria fecerit crimen sacrilegi incurrant: nisi de licentia presidentis hoc fecerint petita ei obtenta. ¶ walterus.

Sacerdos in penitentia iniungenda diligenter attendat circumstantias criminis/qualitatem persone/ & genus delicti/ tempus & locum/ causam & mortem in peccato factam/ deuotionem animi penitentis. Et his consideratis & diligenter pensatis ac discere maiorem vel minorem penitentem iniungat penitentiam. Item sacerdos ad audiendum confessiones: eodem sibi locum eligat: ut cōiter ab omnibus videri poterit in ecclesia. Et in locis absconditis non recipiat sacerdos alicuius: & maxime mulieris confessionem: nisi pro magna necessitate aut infirmitate penitentis. Item nullus sacerdos alteri parochiano admittat ad penitentiam: nisi de licentia sui presbyteri vel episcopi. Item sacerdos tale penitentiam iniungat uxori ut viro suo non reddat suspecta de aliquo crimine occulto & enormi. Idem de marito est obseruandum. Item de furtu/ rapina/ usuris/ symonia et fraude/ & maxime de decimarum detentione seu subtractione alicuius iuris ecclesiastici diligenter sibi caueant sacerdotes ne aliquibus iniungat penitentiam: nisi cum restitutione & satisfactione facienda iniuriam vel damnam passis: cum non dimittat peccatum nisi restitutum ablatum. Item in maioribus criminibus et atrocioribus dubius sacerdos consulat episcopum vel alium qui vices eius gerit aut prouisos et discretos quorum consilio certificatus sciat quos et qualiter ligare possit & absolueret. Et ne (quod absit) penitens in desperationem cadat: moneat ipsum diligenter interim ut quicquid boni facere possit faciat: ut de corpore suo illustret ad

De penitentiis et remissionibus.

pniam. Et hoc idē faciat de eo qui pctm cōfitef: et tñ ab eo monit⁹ nō vult abstinere: quo casu manus absolutiōis ei dē nō poterit impēdi cū venia nō legat cōcessam. Nisi se corrigēti. Itē caueāt sacerdotes ne pctā penitētib⁹ inquirāt aut noīa psonarū cū qb⁹ peccauerūt: sed circūstātiās tñ et qualitātē pcti: cū scriptū sit: de vītā meā annūciauit sibi et nō alteri⁹. Et ppria dē esse cōfessio et nō aliena. ¶ Idem.

Prohibem⁹ q nullus sacerdos lapsus i mortale pctm ad altare psumat accedere celebraturus anteq̄ cōfiteatur. Nec potat vt quidā errāt credētes q mortalia delent per p̄fessionē gñalē. Itē nullus sacerdos ira/odio/metū etiā mortis audeat detegere quouismodo alicui⁹ cōfessionē/signo/metū/vl' verbo generaliter vel specialiter. Et si sup hoc cōuictus fuerit sine spe recōsiliationis non immerito debet degradari. ¶ Idem.

Quā sepe p̄tigat q rectores eccliarū ac etiā nōnulli sacerdotes et i sacris ordinib⁹ exītes: eo q nullis vt eis videf quo ad for penitētiāle sunt subiecti: vl' omnino nō p̄fiteant: vel ad quosdā accedūt q nullā hñt i ipos ptātem ligādi vel absoluēdi. Statuim⁹ vt p singulos archidiaconat⁹ vn⁹ vel duo p̄sbyteri p̄donei p̄ficianē singulis decanatibus p̄petētis lēature et pbat⁹ opinionis ad cōfessiōes taliū audiēdas: et pñas eis dem iniungendas: quibus p loci diocesanū vl' vicē eius gerentē auctoritatē volum⁹ imp̄tiri p̄hibētes firmiter ne religiosi monachi vel canonici/anachorite/heremite/vel subditum alicuius audeant ad pñiam admittere. ¶ Johannes peham.

Quā salubriter sit statutum: vt p̄lati indulgentiis cōferēdis. xl. dierū numer⁹ nō excedāt: ne clauēs ecclie p̄temnant: quib⁹ cū thesaurus multicus p̄mittit dispēscāndus. Caueāt alii quicūq; ne p multiplicatas indulgentiās p̄latorū sibi p̄quisitas dedec⁹ faciāt p̄lati ecclie sup̄iora ipos i suis p̄dicationib⁹ indulgētiās infundēdo ne qui clauib⁹ hñt subici eas faciāt vilipēdi. ¶ Idem.

¶ Liber quintus. De penitentiis & remissionibus

Sacramentū pnie naufragantū remediū singulare p
quorūdā insipientiā sacerdotū debito fructu caret.
Et illi qui credunt a fluctibus emergere pñciosus in dā
nationis pelagus demergunt: dū de facto absoluunt pluri
mos: quos de iure absoluere nequeunt viuificātes: vt ait
ppheta ppter pugillū ordei & fragmē panis aias que non
viuūt de pte basoluētes de facto excoīcātos a iure: & pzei
pue ab orōn. & silio ppter lesionē aut pturbationē ecclīasti
ce libertatis: vel ppter & silia scelera in eodē & silio cōsili pe
na dānata seu absoluētes de facto excoīcātos decimas vel
alia iura ecclīastica detinētes: quib⁹ obliuētes vt se ducto
ribus aīay & puluillos & luētibus sub cubitis reproborum
Dibus cantuarien puincie confessoribus sub nobis & nēis
coepīs & situtis districtius ihibemus ne decetero manus
audeāt extēdere ad sedē uendos hūmōi p absolutiōis signa
culum qđ notūm sine debita satisfactiōe & speciali & missio
ne archiepī vel epī nō tenere dū sint in suis sceleribus p
tinaces existimātes nihilomin⁹ hūmōi nō tam & fessor es q̃
fouey diaboli cōfessores peccare etiā grauissime cū qui
cantur saltem tacite eis de & sceleribus consentire & scelerō
sos i sua perfidia confortare. Vñ caueant ipi ne in eodez
cū talib⁹ excoīcātiōis laqueo inuoluant. Cū in sup nos du
dū pluralitatē bñficioy sacrilege vsurpatā cohibere volē
tes ihibuerim⁹ sub pena excoīcātiōis ne qđ de facto ad ta
les i suis furtis & sacrilegiis & tumaces manus extenderet
absoluēdos. Quidā sacerdotes baal poti⁹ q̃ dñi saluatorē
contrariū facere p̃sumpserunt occidentes aias xpi san
guine redemptas et euertentes ecclīasticam disciplinam
Istos igit⁹ quasi vulpes demolientes viteam dñi veraci
ter reputantes sub p̃stina districtiōe p̃cipimus itera
to quatinus a talibus absoluendis de cetero abstineant &
eos ad renunciandū beneficiis obtentis illicite vel reten
tis sollicite inducant. Alioquin sciant se certissime diuine
maledictionis fulgere feriendos.

¶ Idem

De penitentibus et remissionibus.

Petere et cū iuxta sacros canones pctā grauioza vt i
cestus et similia que quasi vulgatissima suo scādalo
totā pmouent ciuitatē sint solēni pnia castiganda. Quo-
rūdem tñ negligentia agente hmoi pnia videt quasi i ob
liuionē tradita et creuisse: p seque audacia hmoi facino
ra horreda et flagitia perpetrādi. Quo circa precipim⁹ vt
hmoi pnia solēnis de cetero imponat scdm canonicas san-
ctiones absolutionem etiam ab homicidio voluntario tā
publico q̄ occulto solis ep̄is reseruamus extra necessitatē
articulū: p qd̄ minorū intendim⁹ refrenare audaciā et nō
maiorū reuerentie in aliquod derogare. ¶ Idem.

Uicet a sc̄is patrib⁹ iam pridē fuerit ordinatū: vt in
quolibet decanatu sit vnus rector vel vicari⁹ lēatu
re sufficientis instructus et illustratus grā forme q̄ lauda
bilis assignatus ad cōfessiones rectorū vicariorū aut alio-
rum sacerdotū ac ministroy ecc̄ie audiēdas iniungēdas
q̄ pnias vt sit mare fusile in templi introitu iuxta templi
tipici sacramēta. Hoc tñ nō fuit hactenus cleri morib⁹ vli-
tatū nō sine multis de iurib⁹ et sacramentorū ministratio-
nibus et missarū celebrationibus q̄ execrationes potius di-
cerent. Ordinatioz ergo p̄dictā a dissuetudine renouat⁹
p̄cipim⁹ vt ip̄a inuolabiliter de ceto obseruet. Ex hoc tñ nu-
nime ihiberi itēdim⁹ qn possint p̄acti si voluerit ad alios
cōs p̄narios: dū tñ id p̄stet p sacro p̄nie quolari. (suburi

Confessiones mulierū extra velum templi audiantur
et in propatulo q̄tum ad vsum nō q̄tum ad auditū.
Doneantur etiā laici statim in p̄ncipio quadagesime cō-
fiteri: et sp̄ cito post lapsū ne pctm̄ suo pōdere ad aliud tra-
hat. Itē null⁹ sacerdos noie p̄nie totalis p̄ partialis mis-
sas p̄sumat iniungere: q̄sulere tñ potest. ¶ Idem.

In p̄fessionibus et p̄dicationibus sepius laicis iul-
cet et p̄cipue i maioribus solemnitatibus: qd̄ ois
cōmixtio maris et femine: nisi p̄ matrimoniū excusetur est
mortalis pctm̄. Et si in denūciatioe huius salubris doctri-

Liber quintus.

De snia excoicationis.

ne sacerdos inuentus fuerit negligēs tanq̃ fornicator: vel
consentiens fornicationibus canonicè puniat. **¶** Idem.

Quoniam confessions ter i āno audiant: ter i anno cōicari mo-
neant: videlicet i pascha/ in penthecoste/ et in natali
dñi. Prius tñ p̃parent se per aliquā abstinentiā de cōsi-
lio sacerdotis faciendā. Quicūq; vero semel i anno ad mi-
nus p̃prio p̃fessus nō fuerit sacerdoti: et ad min⁹ ad pascha
sacramentū eucharistie non perceperint: nisi de cōsilio sa-
cerdotis duxerit abstinendū: et viuens ab ingressu ecclie
arceat et mortu⁹ xpiana careat sepultura. Et hoc frequē-
ter i ecclis publice. **¶** De snia excoicationis. Stephan⁹

Auctoritate dei patris omnipotētis et beate marie vir-
ginis et oīz scōr et p̃sentis consilii excoicamus oēs
illos qui ecclias suo iure maliciose p̃iuare p̃sumūt: aut
per maliciam libertates eozūdem infringere vel p̃turbā-
re p̃tendunt. Itē oēs illos excoicamus snia
qui pacē et tranquillitatē dñi regis et regni iniuriose p̃tur-
bare p̃sumunt: et qui iura dñi regis iniuste detinere con-
tendunt. Adicimus oēs etiā illos simili snia innodatos q̃
scienter falsum testimoniū perhibent et perhibere p̃curāt
vel etiā qui tales testes scienter p̃ducūt vel subornant in
cā m̃imoniali vbi sc̃z agit contra m̃imoniū vel vbi agit
ad alicuius exheredationem. Itē excoicamus om̃s illos q̃
g̃ra lucri odii vel fauoris vel alia quacūq; de cā alicui ma-
liciose crimē imponūt: vñ infamatus sit apud bonos et gra-
ues vt sic saltē ei purgatio indicat vt alio mō grauet. Ad-
uocatos quoq; excoicamus oēs q̃ in causis m̃imonialibus
maliciose exceptiōes opponūt vel opponere p̃curāt: ne m̃i-
monia vera debitū lociant effectū: vel vt contra iusticiā
processus cause diuti⁹ suspendat. P̃eterea oēs illos snia
excoicationis innodam⁹ qui vacante ecclia maliciose oppo-
nūt vel opponi p̃curant patronatus questionē: vt vñ pa-
tronū illius ecclie collatione saltem illa vice defraudent.
Excoicamus etiā om̃s illos qui g̃ra lucri odii vel fauoris

De sententia excommunicationis.

aut aliter contemnunt exequi mandatum domini regis contra excommunicatos editum claves ecclesie contemnentes. ¶ **Stephanus.**

Ulimate pensata pariter et honore decernimus ne archidiaconi vel officiales eorum sententias excommunicationis suspensionis vel interdicti in aliquem audeant promulgare: ubi excessus non est manifestus nisi monitione canonica precedente. Si quis autem contra premissa sententiam excommunicationis tulerit in quemcumque: pene subiaceat per lateranensem consilium in tales promulgare. Pro suspensione vero vel interdicto superioris arbitrio pronuntietur: quod etiam prelati superiores observent. **Bonifacius.**

Posterea contingit interdum quod excommunicati de mandato prelatorum secundum regni consuetudinem capti et carceri mancipati aliquando per regem aliquando per vicecomitem aliosque ballivos sine consensu prelatorum ad quod mandatum sic captorum debet liberatio fieri: nulla satisfactio prestita liberantur. Et plerumque homines excommunicati non capiuntur: neque de ipsis capiendis lege regie procedunt. Proinde etiam dicti rex vicecomites et ballivi cum ipsis excommunicatis et publice denunciatis coicant claves ecclesie contemnentes in submersionem ecclesiastice libertatis et suarum periculis animarum. Huic ergo morbo congrua volentes adhibere medelam. Statuimus quod excommunicati sic capti ac taliter excentes de carcere ad maiorem detestationem liberatorum et liberantium publice et solemniter pulsatis campanis et cadulis accensis excoicentur et denuncientur excommunicati in locis in quibus ordinarius eorum videbitur expedire. Vicecomites autem et alii ballivi qui eos liberauerit non prestita satisfactio: ne ecclesie vel emenda excoicentur: servato iuris ordine et excoicati solenniter nuncientur. Si tamen cum mandato regio ad hoc processerit mitius cum eis arbitrio ordinario agatur. Si autem contingat quod lege consueta de excommunicato capiendo denegetur: cum ipsis requiri contingat. In quo casu dare debet secundum regni consuetudinem approbatam moneatur idem dominus rex per prelatum presentem capiendum: qui super hoc scribit ut eam concedat.

Liber quintus. De snia excoicationis.

et faciat ptransire. Qd si nō fecerit: ciuitates/ castra/ bur-
gi/ et ville quas in diocesi eius qui sic scribit obtinet p epi-
scopū ipz scribentē supponat ecclesiastico iterdicto: donec
negate littere tales cōcedantur: et executionem legitimā
fortiantur. Cōtra cōicantes vero cū excoicationis predatur
secundū censuras ecclesiastice discipline. **¶ Idem**

Item cōtra gromamina et infra. Statuimus vt ap-
paritores seu bedelli archidiaconoz vel decanorum
snias excoicationis suspensiois interdicti per se nō ferant
neq; per alios latas denūcient sine specialibus litteris do-
minoz suoz. Et si secus sumptū fuerit snie sic late ipso iu-
re nō teneāt nec seruentur cū i veritate nō ligant. Et be-
delli qui contra hoc fecerint statutum: et onerosi seu iniu-
riiosi subditis dñoz suoz inuenti fuerint grauiter puniā-
tur: et grauatis duplum restituere teneantur. **¶ Idem.**

Quam sepi^o dñs regi et iusticiariis eius falso suggerat
q; pzelati et iudices ecclesiastici de iure patronat^o ca-
tactis et aliis ad forū regiū spectantibus cognoscūt in dñi
regis pzeiudiciū: cū idē pzelati et iudices sup decimis pec-
catis et excessibus suoz subditoz sue iurisdicōis officiū
put ad eos pertinet exercēt. Moneant hmoi delatores et
suggeratores iniqui vt a tali suggestiōe et delatiōe desistāt.
Quod si platos et iudices ecclesiasticos sic delatos dānifica-
ri seu verari ppter hoc p secularem p̄tatem etigerit hmoi
suggeratores et delatores excoicati publice nuncient tanq;
impugnatores ecclesiastice libertatis: donec de expensis dñi
nis et iurus tā iudicibus q; partibus ratione hmoi sugge-
stionis illatis satisfecerint ppetenter. **¶ Iohēs pecham.**

Quam malum et infra. Precipim^o puincie sacerdotib^o
vniuersis vt i oi dñica sequētr immediate post cele-
brationē ruralis capituli reponant aperte populo sibi cō-
misso excoicationis snias que sequunt^r. Primo quidē ex-
coicat auctoritate oron. cōsiliū a sancte memorie stepha-
no archiepo cantuarien. celebratioēs q; maliciose ecclesias

De sententiā excommunicationis.

suo iure puare presumūt aut p maliciā aut ztra iusticiā
libertates eay infingere aut pturbare ztendūt. Ex quo
itelligim⁹ excōicatiōis vīculo subiacere oēs illos q lēas i-
petrāt a quacūq; curia laicali ad ipediēdū pcessū ecclia-
sticoy iudiciū i causis que p sacros canones ad for ecclia-
sticū ptinere noscunt. Itē scdo oēs illi q pacē & tranquili-
tatē dñi regis & regni iniuriōse pturbāt seu pturbare presu-
mūt: & q iuxta dñi regis iniuste detinere ztendūt: ex q itel-
ligim⁹ excōicatos: nō solū guerray suscitantes errozē: ve-
rū etiā latrones publicos oēs pariter & predones: ac quos-
cūq; regni iusticiā temere impugnātes. Itē tēto excōican-
tur vniuersi q sciēter falsū phibēt testimoniū vel phibēt
pcurāt: vel q tales testes sciēter pduxerit ad ipediēdū iu-
stum mētimoniū: vel ad exheredationē alicuius hoīs p-
eādā. Itē quarto excōicant oēs aduocati q maliciōse per
qualcūq; exceptiōes vey mētimoniū impediūt: ne affectus
debitū fortia: vel qbuscūq; causis et ztra iusticiā pcessus
ecclie diutius suspendant. Itē quinto excōicant oēs illi q
gratia lucri odii vel fauoris maliciōse alicui crimē impo-
nunt: vnde infamatus sit apud bonos et graues: vt sic ei
purgatio indicat vel alio modo grauet. Item sexto excōi-
cant oēs illi qui vacante ecclia maliciōse opponūt vel op-
poni pcurāt questionē de iure patronatus: vt vey patro-
nū a collatione illius ecclesie saltē impediāt illa vice. Itē
septimo excōicantur oēs illi qui maliciōse contemnūt ex-
qui mādātū dñi regis de excōicatis capiendis vel q eozū
impediūt captiōē vel procurant eozūde; iniustā libera-
tionē cōtra decretū ecclesiastice discipline. Itē octauo ex-
cōicantur i zilio bone memorie octoboni oēs illi q p im-
pedimēto pacis seu p zpositione litigātū quicūq; recipiūt
donec ipsum sic receptū restituerint donatori. Itē excōi-
cant per eūdē q de domibus maneriis vel grangus: aut lo-
cis archiepoy aut aliax ecclesiasticay personay ztra ipso-
rum volūtatē seu custodiā rēz eandē aliquo auferūt

Liber quintus. De snia excoicationis.

adit consumunt aut iniuriolse tractant qua snia ligantur nec absolui pnt donec de iuriis satisfecerint ppetenter. Itē cōicantē ab eodē quicūq; abstrahunt violenter reos ad ecclōsiaz vel cimiteriū aut claustrū fugiētes vel q̄ eis victū necessariū prohibēt exhiberi q̄ vel res alienas in locis eisdem depositas violenter asportant vel asportari faciūt vel qui asportationē talē factā noie suo: vel a familiarib⁹ suis ratam habuerint: vel qui ad hāc publice vel occulte cōsiliū prebuerint vel consensū. Itē excoicati sunt ab oībus archiepis ⁊ epis anglie: omnes illi qui veniunt aut faciunt ptra magnā cartā dñi regis que snia p sedē apostolicā pluries est confirmata ⁊ approbata. ¶ **Johēs Stratfort.**

Saperno dei mūere infortunatos illustris rex agloꝝ Edwardus pacem ecclie ⁊ regni cupiēs firmiter obseruari. Nos ⁊ ceteros coepos dicti regni olim litteris suis rogauit: vt communes malefactores ⁊ pacis scē ecclēsie atq; sue perturbatores ⁊ violatores felones: necnō felonū manutentores/ conspiratores: falsos iuratores in assisis ⁊ iuratis coram iusticiariis dñi regis scienter deierantes/ falsarum querularum assumptores/ manutentores: ⁊ fautores earū. Per quos perturbationem pacis ⁊ violationem libertatis ac iuris ecclēsie atq; regni in ipso regno nō ambigitur procurari in singulis diocēlibus ecclesiastica compesceretur censura ipos desiderans pro suis grauib⁹ in his excessibus maioris excommunicationis sentētia innotari: seu excommunicatos publice nūciari. Unde nos pie mēd dñi regis inuitatione laudabili excitati audaciam huiusmodi perfidorum compescere cupiētes. Omnes malefactores predicto taliter imposteq; i nostra cantuariēsi. prouincia delinquentes scienter p̄senti auctoritate consili maioris excommunicationis sententiam volumus et pronunciamus incurrere ipso facto: quozum absolutionē locoꝝū ordinarius: seu sedibus ecclēsiarū cathedꝝalium vacantibus his qui iurisdictionē episcopalem exercebūt

De verborum significatione.

Ibidem: preterquam in mortis articulo reservamus: certum ut huiusmodi delinquentium facinorosa eo amplius evitentur quo ipsi delinquentes excommunicati solennius fuerint nuntiati: hoc provinciali consilio approbante. Precipimus quod omnes et singuli malefactores predicti in singulis cathedralibus collegiatis. et parochialibus ecclesiis nostre cantuariensi. puicte ante dicte: prima dominica quadagesime ac in festo corporis christi: aliisque duobus diebus festis et sollemnibus annuatim excommunicati publice nuncientur in genere: cum intimatione reservationis obolutionis predicte.

Iohannes pecham.

Precipimus quod sententie maioris excommunicationis promulgentur in ecclesiis quater in anno: videlicet die dominica prima post festum sancti Michaelis. Et die dominica in medio quadagesime. Et in festo sancte trinitatis. Et in die dominica proxima post festum sancti petri ad vincula: candellis accensis et pulsatis campanis cum cruce et aliis sollemnitatibus prout decet.

De verborum significatione. **Iohannes stratforth.**

Quamquam ex solventibus et infra. Huiusmodi declaramus provisione consilii silvam ceduam illam fore: que cuiuscunque generis arborum existens in hoc habetur ut cedatur: et que etiam succisa rursus ex stipitibus aut radicibus renascatur: ac ex ea decimam ut pote realem et predialem baptismatibus seu matricibus ecclesiis persolvendam: necnon silvarum possesores huiusmodi ad prestationem decimarum ipsorum lignorum excisorum in eis sicut feni et bladatum omnium censura ecclesiastica fore canonice compellendos.

ExPLICIT opus super constitutiones
provinciales. **Aus deo.**

Tabula.

Incipit tabula cōstitutionum p̄uincialium secūdum ordinem librorum cum auctorum nominibus.

Liber primus.

De summa trinitate et fide catholica.

Ignorantia sacerdotum. Pecham. Altissimus. Idem.

De constitutionibus.

De incōtinentie. Pechā. Exterior habitus. Stratforth. Quis autem consili. Idem.

De consuetudine.

Statutū et infra. Langham. Nullus rector. Edmundus.

De temporibus ordinandorum.

Eos qui. Edmundus. In primis. Idem.

Quia quidam. Richardus. Cum quanta. walterus.

De scrutinio in ordine faciendo.

Cum quanta. Idem.

De sacra vñctione.

Panni crismales. Edmundus. Sacerdotes. walterus.

Cum magna. Idem. Cum sancti crismatis. Pecham.

Confirmationis. Idem.

De sacramentis iterandis.

Sacerdotes walterus. Sacramentum extreme. Idem.

Ad in ɔstitutione. Pechā. Ignorantia sacerdotū. Idem.

De filis brespyterorum.

Cum a iure. Pecham.

De clericis peregrinis.

Cum q̄ta. walterus. Reuerēdissime synodo. Brondell.

De officio archidiaconi.

Ut archidiaconi. Stephanus. Eisdem etiam. Pecham.

Sunt ecclesiarum. walterus. Archidiaconus. Idem.

De officio archipresbyteri.

Ignorantia sacerdotū. Pechā. Itē ɔmoneāt. Edmundus.

Presbyterorum. Stephanus in consilio Oxoniē.

De officio vicarii.

Cum hostis. Idem in eodem. Quoniam. autem Idem.

Tabula.

¶ De officio iudicis ordinarij.
Statutum. Ste. i. cōsilio orōn. Itē statutum. Bonifacius.

¶ De maioritate & obedientia.
Presbyteri et infra. Robertus.

¶ De treuga et pace.
Magna nobis. Edmundus.

¶ De transactionibus.
Leterum districtius. Stephanus.

¶ De postulando.
An p. aduocatos. Ste. Meloces ad audiendum. Becham.

¶ De procuratoribus.
Exhorrenda. Becham.

¶ Liber secundus.

¶ De iudicijs.
In causis & infra. Ste. i. 2li. orōn. Quidā ruralū. Bechā.
Item orōis illi. Becham. Excussis et infra. Stratforth.

¶ De foro competenti.
Contingit aliqd. Bonifacius. Circūspecte agatis. Idem
Dierum inualescens. Stratforth. Excussis et infra. Idē.

¶ De feriis.
Animarum saluti. Becham. Ad hec. Idem.
Ex scripturis. Flepe. Ineffabilis & infra. Chicheley.
Anglicane ecclesie. Idem.

¶ De sequestratione possessionis et fructuum.
Frequens peruersorum. Stratforth.

¶ De presumptionibus.
Ac lepra et infra. Stephanus.

¶ De iureiurando.
Presenti statuto. Stephanus. Euenit & infra. Bonifacius.
Presbyteri et stipendiarij. Wynchellsee.

¶ De appellationibus.
Frequēs puerorū. Stratforth. In 2lio orōn. Bechā.

¶ Liber tertius.

¶ De vita et honestate clericorum.

Tabula.

Ut clericalis ordinis. Stephanus. Quāvis religionis. Pecham. Exterior habitus. Stratfort.

De cohabitatione clericorum et mulierum.

Ut clericalis ordinis. Stephanus.

De clericis coniugatis.

Si qui clerici. Richardus. Cum ex eo. Chicheley.

De clericis non residentibus.

Statutum. Stephanus in consilio Drogh. Cum hostis. Idem in eodem. Preterea et infra. Pecham. In decimis. Stratfort.

De prebendis et dignitatibus.

Quia iuxta. Ste. in consilio Drogh. Audistis fratres. Pecham

De institutionibus.

Quia iuxta. Ste. Cum secundum apostolum. Idem in eodem. Ex solito cursu. Pecham. Item quia archidiaconus. Stratfort.

De concessione prebende.

De lepra et infra. Stephanus. A nostris. Bonifacius. Esurientis auaritie. Stratfort.

De rebus ecclesie non alienandis.

Ecclesiarum. Stephanus. Ut secundum. Idem in eodem.

De locato et conducto.

Ut vere. Stephanus. Mendantes. Pecham.

Licet bone memorie. Stratfort.

De pignoribus.

Inhiemus. Edmundus

De donationibus.

Corporis doloze. Stratfort.

De peculio.

Quia plerique. Stephanus.

De testamentis.

Ut clericalis et infra. Stephanus. Cum viris. Idem in eodem. Religiosa sinceritas. Pecham. Item quia. Pecham. Statutum bone memorie. Stratfort. Ita quorundam.

Idem. A deo quorundam. Idem.

De sepulturis.

Tabula.

Quia sepe. Stratforth. Quia iter rectiores. wynchellsee.

De parochiis et alienis parochianis.

Ad instar. Stephanus. Altissimus. Pecham.

De decimis.

Quia quidā. Mephā. Erroris damnabilis. Stratforth.

Quāq̃ ex solventibus. Idem. Immoderate. Idem.

Quā ppter diuersas. wynchellsee. Quā vt audiuim⁹. Idē.

Sancta ecclesia. Idem.

De regularibus.

Quia vero. Stephanus. Sanctimoniales. Pecham.

De voto et voti redemptione.

Ad iuxta scrip. Stephanus. Precipimus. Edmundus.

De statu regularium.

Vt rectius. Stephanus. Quia nonnunq̃. Idem.

Ad hec qm̃. Idem. Vt scdm̃ canonicas. Idem.

Inhibemus. Idem. Omnem autem. Idem.

Quā inter alia. Idem. Sanctimoniales. Pecham.

De religiosis domibus.

Plures inuenim⁹. Pechā. Quā religionū. Edmundus.

De iure patronatus.

Cum scdm̃ apostolum. Stephanus. Si aliquo euicente.

Bonifacius. Per nostram. Pecham.

De censibus et procuracionibus.

Vt singula. Stephanus. Vt archidiaconi. Idem.

Item contra grauamina. Bonifacius. Seua et miserabi

lis. Stratforth. Quāuis lex nature. Idē. Item licet quis

Idem. Cum apparitorum. Idem.

De celebratione missarum.

Ad excitandos. Stephanus. Sacerdotes. Pecham.

Sanctum et salubre. Idem. Altissimus et infra. Idem.

Quā sit honestus. Stratforth. Precipimus. Richardus

In celebratione. Edmundus. Lintheamina. walterus.

Presbyteri stipendiarum. wynchellsee. Effrenatu et infra

Illepe. Effrenata et infra. Subduri.

Tabula.

¶ De baptismo et eius effectui.

Baptisterium. Edmundus. Ad in constitutione. Idem.
Circa sacramentum. Becham.

¶ De custodia eucharistie.

Fontes. Edmundus. Dignissimum. Becham.

¶ De reliquiis et veneratione sanctorum.

Ad exemplum. Stephanus. Dignissimum. Becham.

¶ De ecclesiis edificandis.

Si rector ecclesie. Edmundus. Ut parochiani. Wynchellse
Statuimus. Becham. Licet parochiani. Stratforth

¶ De immunitate ecclesiarum.

Porro et infra. Bonifacius. Ut inuadentibus. Idem.
Contingit aliqui. Idem. Accidit nouitate. Stratforth.
Seculi principes. Idem. Quia diuini. Idem.
Sciatis quod cum dudum. Idem.

¶ De clerici vel monachi.

Cum viris religiosi. Stephanus in consilio oponefi.
Presenti decreto. Idem.

¶ De sponsalibus.

Matronum. walterus.

¶ De desponsatione impuberum.

Ubi non est consensus. Edmundus.

¶ De clandestina desponsatione.

Quia ex contractibus. Becham.

Humana concupiscentia. Stratforth.

¶ Liber quintus.

¶ De accusationibus inquisitionibus et denunciacionibus
Sint in quolibet. Edmundus.

¶ De symonia.

Firmiter inhibemus. Ste. Preterea statuimus. Idem

Preterea venalitatem. Edmundus. Nulli liceat. Idem.

¶ De prelati vices suas.

Ut omnis cupiditatis. Stephanus in consilio Oronesi.

Tabula.

De magistris.

Reuerendissime synodo. Arondel. Quia insuper. Idem.
Periculosa res. Idem. Preterea cum. Idem.

De hereticis.

Reuerendissime synodo. Arondell. Idem qz turpis. Idem.
Nullus quoqz. Idem. Preterea cum. Idem.

De apostatis.

Preterea sunt nonnulli. Becham.

De his qui filios occiderunt.

femine commoneantur. Edmundus.

De homicidio.

Si mulier mortua. Edmundus.

Sacri prouisione. Idem.

De furtis.

Prohibemus. Stephanus.

De clerico venatore.

Statuimus. Bonifacius.

De eo qui furtive ordines recepit.

Eam secundum. Becham.

De excessibus prelatorum.

Monemus. Edmundus.

De priuilegiis.

Sacramentum penitentie. Becham.

De purgatione canonica.

Certum et infra. Stephanus.

Statuimus et infra. Bonifacius.

Clerici pro suis criminibus. Becham.

Item licet et infra. Stratforth.

De penis.

Eterna sanctio. Bonifacius.

Ad hec et infra. Idem.

Si aliqui. Idem.

Euenit. Idem.

Item statuimus. Idem.

Tabula.

Tantum inualuit. Pecham.

Quoniam reus & infra. Stratforth.

¶ De penitentis & remissionibus.

Quoniam nonnunq̃. Stephanus.

Cum sacramentum. Bonifacius.

In confessione habeat. Edmundum.

De penitentia. Idem.

Cum anima. Richardus.

Presbyteri stipendiaris. wynchelsee.

Sacerdos. walterus.

Prohibemus. Idem.

Cum sepe. Idem.

Cum salubriter. Pecham.

Sacramentum penitentis. Idem.

Preterea. Idem.

Licet a sanctis. Idem.

Confessiones. Sudburii.

In confessionibus. Idem.

Confessiones ter. Idem.

¶ De sententia excommunicationis.

Iniquitate dei patris. Stephanus.

Ut archidiaconi. Idem.

Preterea contingit. Bonifacius.

Item contra grauamina. Idem.

Cum sepius. Idem.

Cum malum et infra. Pecham.

Superno dei munere. Stratforth.

Precipimus q̃. Pecham.

¶ De verborum significatione.

Quāq̃ exsoluentibus. Stratforth.

¶ Finis tabule.

Constitutiones Othonis.

Hic incipiunt constitutiones Othonis.

Prefatio.

Omnia decet domū dñi sanctitudo: & ministris eius a domino dicitur. Sancti estote: quia ego sanctus sum dominus deus vester. Satagit astutia humani generis inimici: ut sanctitatem et emendationem subtrahat vel destruat utrobique / dum in plerisque locis ne consecrētur ecclesie impedit ut retardat. Et ne suo digne ministri fungantur officio ministrozū mores et vitam multozū vitiat et condemnat. Sanctorum patrum regulis et statutis: et generaliter omnibus xpiane religionis pfectibus se totis conatibus opponendo. Huic igitur est armata manu a cunctis populis fidelibus in fide fortiter resistendum: et ad eius molimina renouatis et nouis semp utendo viribus eneruanda. Sic Isaac puteos quos foderant filii abrahe: sed humo impleuerant palestri prius studuit renouare demum alios fodere novos. Denique nos Otho. miseratione diuina scilicet Richasii in Carr. Tull. Diaconus Cardinalis apostolice sedis legatus: et ad partes Anglie legatiōis officio destinati a sede apostolica diuino suffulti auxilio. Et assantis consilii suffragio & consensu ad roborandum & reformandum statum ecclesiasticum in partibus Anglicanis. Saluis aliis canonicis institutis que cum reuerentia cupimus obseruari. Quedam ex commissi nobis officii pte duximus statuenda: que per certos articulos infra dirigi fecimus et distingui.

Ut infra annū oēs ecclesie dedificentur. Rubrica.
Ecclesiarum dedicatio iūtam a veteri testamēto diuinam habuisse: et in nouo est a sanctis patribus obseruata: in quo est eo dignus & studiosus facienda quo in illa tñ offerebantur hostie animalium mortuorum. In isto vero celestis hostia viuat & vera: xps scilicet vnigenitus dei filius i altari offertur p nobis in manibus sacerdotis. Quare statuerunt prouide sancti patres ne in aliis locis q̄ deo

Constitutiones.

dedicatus: nisi necessitas causa celebretur officium tam sublimem. Porro quod vidimus per nos ipsos et a plerisque audimus tam salubre ministerium contineri vel negligi a nonnullis dum multas inuenimus ecclesias: et aliquas etiam cathedrales quod licet sint ab antiquo constructe: nondum tamen sunt sanctificationis oleo consecrate. Volentes huic tam periculose negligentie obuiare statuimus: et statuendo precipimus quod omnes cathedrales quatuordecim parochiales ecclesie quod perfectis parietibus sint constructe: infra biennium per diocesanos episcopos ad quos pertinet: vel eorum auctoritate per alios consecrentur: siquidem infra simile tempus fiet de cetero in construendis ecclesiis. Et ne tam salubre statutum transcat in contemptum: si loca huiusmodi non fuerint infra biennium a perfectionis tempore dedicata a missarum sollemnibus usque ad consecrationem manere statuimus interdicta: nisi aliqua rationabili causa excusentur. Ad hec ne presumant abbates aut ecclesiarum rectores antiquas ecclesias consecratas sub pretextu antiquioris vel pulchrioris fabricae facere diruere: absque licentia diocesani episcopi et consensu presenti statuto districtius inhibemus. Diocesanus vero diligenter consideret: utrum expediat dare licentiam vel negare. Et si dederit attendant et intendat: ut opus quod celerius poterit consumetur: quod extendi statuimus et volumus ad iam cepta. De capellis vero minoribus nil notum duximus statuendum. Consecrationes vero earum quando et qualiter fieri debeant diffinitionibus canonicis relinquentes.

Nec pro sacramentis ecclesie aliquid exigatur: et quod forma in confessione seruetur.

Subrica.

Sacramenta ecclesiastica in quibus tanquam in vasis celestibus salutaria remedia continentur: necnon oleum sanctificationis: et crisma a ministris ecclesie pure ac deuote qualibet exclusa cupiditatis labe. Statuimus et statuendo precipimus exhiberi: nulla difficultate in eis exhibendis adhibenda pretextu consuetudinis alicuius: quia dicatur ad eis quod ea recipiunt aliquibus aliqua soluenda. Sacramenta quoque pri-

Othonis.

scriptalia q̄ sunt ⁊ q̄t ppter simpliciores duximus exprimen-
da. Sunt enim baptisma/ cōfirmatio/ penitentia/ eucha-
ristia/ extrema vinctio/ matrimoniu/ atq; ordo: de quorū
quolibet in sacris canonibus diffusius est tractatū ⁊ ple-
nius ordinatū. Sed qz nō est leue canonū gēre volumi-
na et ignorare medicinale officium medico minus graue
Statuim⁹ q̄ i susceptiōe cure aiaz ⁊ ordinis sacerdoti: ex-
aminētur de his p̄cipue ordinandi. Archidiaconi quo-
q; in singulis decanatum suorū conuentibus sacerdotes
maxime in his studeant erudire: docētes eos qualiter cir-
ca baptismum/ eucharistiam/ matrimonium/ et penitenti-
am se habere debeant. ¶ De baptismo. Rubrica.

Ad baptismum solemniter celebrandum duo tēpora
Sabbatum scz ante resurrectionē dñi/ et sabbatu n
ante pēthecostē: sunt a sanctis canonibus p̄pter myste-
rium deputata. Sed quidā i partibus illis vt audiui⁹
dyabolica fraude decepti periculum suspicantur si p̄fatis
diebus pueri baptiscētur: quod arbitrari vel quocū-
q; modo metuere sane fidei aduersatur penitur ⁊ manife-
ste conuincitur esse falsum. Tam summus pontifex per-
sonaliter illud ministerium solemnizet: et i diebus bapti-
set solemniter memoratis: ⁊ in aliis mundi partibus ser-
uet ecclesia hoc idem. Quare statuimus vt a tāto errore
p̄dicatione frequēti populus auertatur: ⁊ ad solenni-
landum baptismum p̄fatis diebus: ⁊ ad baptiscandum
pueros suos studiosius inducantur. Statuimus etiam i
super: vt parochiales p̄sbyteri formā baptismi firmiter
addiscentes: eam parochianis suis frequenter exponāt in
vulgari in diebus dñicis: vt si articulus necessitatis emer-
get quo ipsos oporteat aliquē seu aliquos baptiscare: eā
sciant ⁊ valeant obseruare. Que vtram seruata fuerit in-
quiratur postmodum diligenter.

¶ Ne aliquid recipiatur vel exigatur p̄o penitentis
inuigendis. Rubrica.

Constitutiones.

Auditu horribili audiuius esse relatum: quod quidam miserabiles & miseri sacerdotes: dum forsam in beneficium vicarie vel ad firmam / seu quacumque alia questus causa prouectus ex altari / aut ex penitentia venientes recipiunt: non aliter admittunt ad penitentiam confitentes nisi prius ab ipsis sinu auaricie sue quicquid reponatur: sicque faciunt de aliis sacramentis. Quia igitur qui talia agunt & regno dei & beneficio ecclesiastico sunt indigni. Statuendo districtius precipimus ut inquisitione exactissima per episcopos de his facta: quid tale qui commisisse repertus fuerit: a beneficio quod obtinet amoueatut omnino: et ab officio quod perperam gessit perpetuo suspendatur.

De confessionibus prelatorum.

Rubrica.

Quod in quodam consilio inuenimus statutum approbantes statuimus: ut per quolibet decanatus prudentes viri et fideles constituentur per episcopum confessores: quibus persone et minores clerici confiteri valeant: quod decanus confiteri erubescunt forsam & verentur. In ecclesiis vero cathedralibus confessores institui precipimus generales.

Ne indigni promoveantur. &c.

Rubrica.

Sic ordo est eo dignus conferendus: quo ab ordinato cetera sacramenta conferuntur. Quare cum periculosum sit nimis minus dignos ydiotas / illegitimos / irregulares illiteratos / et extraneos / aut sine titulo certo / et vero aliquos ordinari. Statuimus ut ante collationem ordinis per episcopum de his omnibus indagatio diligenter habeatur. Et ne reprobatis approbandi: et qui non fuerint approbandi approbatis clanculo asserere se valeant reprobati in examinatione scribantur numerus & nomina probatorum: qui fuerint postmodum in ordinationis limite perlecta scriptura discretionem sollicita requirantur. Ipsaque scriptura apud episcopum vel ecclesiam conseruetur.

Ne dentur dignitates ad firmam.

Rubrica.

Othonis.

Ecclēas dari ad firmā vel generaliter cōstitui vica-
rios in eisdem nostra nequaquā volumus auctoritate
fulciri: si ppter infirmitatē multitudinis que in causa est
ne videamur laqueos potius inmittere q̄ iuvenire reme-
dia prohibitionis edictam contra emittere formidamus.
Quibusdam tñ morbis ex eis prouenientibus ad n̄as de-
latis noticiā occurrere coartamur. Accidit enī plerumq̄
vt hi qui firmarii appellantur: lucrari plus appetunt q̄ ex-
soluant/turpes exactiones faciūt que interdum incidunt
in symoniacam prauidatē. Quare statuendo districti-
us inhibemus: ne dignitates vel officia: puta decanatus/
archidiaconatus siue prouetus ex ecclēstice vel spiritua-
lis iurisdictionis exercitiq̄: seu ex altari penitentia vel al-
tari aut aliis sacramentis quibuscūq̄ venientes ad fir-
mam de cetero nullatenus concedantur.

Ne ultra quinquēniū ecclē denē ad firmā. *Rubrica.*

Quam laicis dare ad firmā ecclēas sit penitus inhone-
stum/et clericis quibuscūq̄ ad longū tempus ppter
continuationē t̄pis que asserre consuevit periculū & ecclē
suis possit esse damnosum: vtrūq̄ inhibētes districtius sta-
tuimus: vt nec laicis nūq̄ nec personis ecclēsticis ultra
quinquēniū; vltēius ad firmam ecclē conferantur:
nec finito quinquēnio renouent̄ eisdē: nisi prius ipas aliis
habuerit mediate. Et vt nunc oia sint in tuto statuimus
vt presentibus episcopis vel archidiaconis firmarū fiat
conuentis ex qua plures littere conscribantur: quarū vna
remaneat penes ipsos.

De perpetuis firmis non concedendis. *Rubrica.*

Alicubi audiuius contingisse q̄ vacante pingui ec-
clesia quam quidam optabat habere: nec tñ eam acci-
pere audebat: vt persona ne in aliis ipa iuro beneficiis q̄
obtinere p̄uaretur: callide procurauit vt ecclē illa sibi
traderetur ad firmam perpetuā: ita q̄ modicum quid sol-
ueret inde alii nomine personatus sibiq̄ totum reliquū

Constitutiones.

retineret. Quo dante causam edicto statuimus: vt nulla ecclesia vel prebenda vel aliquis alius redditus ecclesiasticus in totum vel in partem ad firmam alicui sub colore quocunque imperpetuum conferatur cassum et inane fore penitus decernentes si contra fuerit attemptatum.

De vicariis et eorum ordinibus. *Rubrica.*

Ad vicariam statuimus nullus de cetero fore admittendum nisi iam presbyterorum vel saltem diaconum i primisq uattuor temporibus ordinandum. Qui renuncians alius beneficio si qua habet: curam animarum hactenus iuret residendum ibi facere: ac etiam faciat continue corporalem. Alioquin institutionem ipsius decreuimus esse nullam: et vicariam fore alii conferendam. Sic illudat illi dolo quo sepe assignato alicui nomine personat: aliquo modo simulate dabatur alicui ecclesia ficto nomine vicarie: qui timens alia perdere beneficia metuebat eam recipere ut persona. De iam institutis vicariis qui non sunt presbyteri cum vicarii teneantur in personis propriis ecclesiis deservire statuendo precipimus: ut infra annum ad minus se faciant in presbyteros ordinari. Alioquin si per eos steterit quominus infra annum: ut diximus ordinentur eos extunc vicariis fore eisdem decreuimus tunc priuatos. Et de residentia circa eos statuimus: quod de instituendis supradiximus statuendum.

Non conferatur aliquod beneficium: donec constiterit de morte vel de cessione possessoris. *Rubrica.*

Ad elidendum fallacias iniquorum sagaci est studio laborandum cuiuslibet iusticie amator: ne si torpescat rectorum industria simplicitas a versutia supplantetur et succumbat veritas falsitati. Sane plurimorum relatione accepimus quod quidam in absentis beneficium oculos iacentes novos fingentes rumores asserunt se audisse mortuum esse vel beneficium resignasse beneficii possessorem: sicut procurant illud beneficium quomodolibet se intrudi. Et si forte reuiuiscens qui mortuus fuerat ad suam ecclesiam reuer-

Othonis.

tatur: nescio te rhdetur eidem: & claudisse ianua contra eam
Connulli etiā nimia cupiditate cecati: nō soluz in absen-
tium/ sed etiā in pñtiū bñficiū clanculo irrumpere: vñ vbi
cūq; possint ipa inuadere non formidant: & cum intus fue-
rint nec p̄sunt sine: nec aliquid quo mitti possint foras:
quin armorum potētia se defendunt. **C**In vtroq; ergo
articulo remedium quale possumus adhibētes statuim⁹
districtius prohibētes: ne p̄textu opinionis vel fame q̄
de morte vel cessione habeatur absentis eius beneficiū
aliquatenus conferatur: sed expectet p̄latus donec ple-
nius de alterutro instruat. Alioquin ad resarciendum
omne damnum ex hoc inflictiū absentī cum decernimus
fore obligatum. Et eum qui se procurauit intrudē: p̄ter
restitutionem damnozū officio & beneficio quidem su-
spensum: p̄tinus ip̄o facto. **C**Quod ad illum exēdi vo-
lumus: qui beneficium ecclesiasticū altero possidēte au-
dōritate p̄pria / vel temeritate potius vi/ vel clam oc-
cupare p̄sumunt: vel postq̄ declaratum fuerit ad alius
pertinere: armis se defendere nititur in eodem.

CNe pluribus detur vna ecclesia p̄textu plurimū pa-
tronozū. **Rubrica.**

Cum ars artius fesse beato Gregorio sit reginē ani-
marum nō cessat antiquus sophista sue girare volu-
mina fraudis: & in falsis suis positionib⁹ studere fallaciis
quo valeat concludere discipulis huius artis et eos exclu-
dere a salute anime quos imperitos inuenit aut incautos
Hoc est quod facti iussa dei trāsgredi. et sanctorū patrū
regulis contraire: dū nec sermo diuinus nec canonicę san-
ctiones a distorto itinere possūt reducere peccatores. Exi-
git namq; ars nostra catholice: vt vnicus i vna ecclesia sit
magister/ p̄fectus/ ordine/ habita/ vita/ sciētia/ & doctri-
na: & q̄ pura sit ecclesie ordinatio atq; simplex. Sed obie-
ctio dyabolica multos facit in hoc dogmate deuiare. Dū
interdum eo suggerente nō vni tantū vna datur ecclesia

Constitutiones.

sed plurib⁹ p^retextu plurim⁹ patronor⁹ ubi sint plura capi-
ta i eodē corpore quasi monstrū. Et interdū cōsentit per-
sona quēcūq^{ue} sit occasio: vt aliqd de ipa ecclia cōcedatur
ali^o noie personatus. Absq^{ue} magistro p^reterea ecclia sepe
manet desolata: dū nec psona i ea nec saltem perpetuis vⁱ-
cariis iuenit. Sed aliquis forte simplex sacerdos qui nec
ius habet: nec etiā iuris imaginē i eadē. Et si moxam for-
san psona ibi trahat: nō est tñ perfectas ordine: qm̄ nō sa-
cerdos est: nec habitu q^{ue} visus ab aliquo non clericus/ sed
miles poti⁹ putaret. De vita scientia & doctrina est ei heu
modica cura. Ordinatio quoq^{ue} ecclesie raro fit ex simplici
oculo vt deberet: nec enī g^rmenta fraudis diabolice desūt
ei. Nā interdū vt audiuimus alicui p^rfertur ecclia hoc pa-
cto tacite vel expresse q^{ue} aliquid sibi retineat restituens/
vel p^rsentās: vt aliquā alius ex ea recipiat portionē qui
totū forsan erat habiturus: nisi impotentia vel metu p^rdē-
di alia beneficia dimisisset. Cedit etiā q^{ue} aliūde psonatui
vt ab instituto inibi recipiat postmodū vicariā q^{ue} fieri non
p^resumitur sine fraude. Has igitur dimissiones & particu-
lares assignatiōes & imitationes: tanq^{ue} arti n^re cōtrarias
reprobātes ne de cetero fiāt penitus inhibemus firmiter
statuētes vt nūq^{ue} deinceps in plures personatus vel vica-
rias vna ecclia diuidat: & que diuise sunt hacten⁹ q^{ue} citius
se facultas obtulerit integrentur. Nisi forsan sic institute
fuerint ab antiquo: vel est p^r loci ep^m p^ruidendū q^{ue} tā red-
ditus q^{ue} parochia p^rgruis inter eos portionibus & regioni-
bus diuidant. P^rouideāt etiam diocesani q^{ue} semp apud
eccliam resideat aliq^{ue} q^{ue} de aīar⁹ cura sit sollicitus: ac se in
celebratione diuinor⁹ et collatione sacramentor⁹ exerceat
vtiliter & honeste. De residentia vero in ecclesiis a recto-
ribus facienda videtur nobis consulendum: facto potius
q^{ue} statuto. Extant enim consilia romanor⁹ pontificum lu-
ce clarius loquentia super eo: propter quod maiorum req^{ue}-
ritur executio statutor⁹ q^{ue} p^rdicto sanctionum. Idez quoq^{ue}

Dithonis.

per oia dicimus & sentimus de his qui plures dignitates personatus seu beneficia curā aiarū habentia contra statutum consilii gñalis absq; dispensatione sedis apostolice speciali presumunt in salutis sue dispendium retinere.

De statu monachorū & habitu clericorū. Rubrica.

Quoniam de habitu clericorū q̄ non clericalis videtur sed potius militaris: graue scandalum laicis gñatur. Firmiter statuendo precipimus: vt ad formas tam de vestibus clericorū q̄ etiā de ornamentis equorū in gñali consilio editā per subtractionē beneficiorū ab ep̄o compellantur: ita q̄ in mensura decenti vestes habeant & capis clausis vtant in sacris ordinibus constituti/ maxime in ecclesia et corā prelatis suis: & in quentibus clericorū: & vbiq; in parochiis suis: qui cum aiarū cura regēdas ecclesias susceperunt. Et vt possint ep̄i alios melius ad honestatem vestium tonsurā & coronā decentes & equorū ornamenta ydonea coartare: prouideāt vt i suis clericis comensalibus hoc prius faciunt obseruari: habentes eos in vestibus calcaribus frenis et cellis clericalis gerentes habitum honestatis.

De clandestinis matrimoniis quorūdam clericorū et de clericis concubinariis. Rubrica.

Innotuit nobis referentibus plurimis fidedignis q̄ multi proprie salutis immemores matrimonii contractis clandestine retinere cum vxoribus ecclesiasticis: et ecclesiastica adipisci beneficia de nouo: et promoueri ad sacros ordines extra statuta sacrorū canonū non formidant. Dein processu t̄pis cū ple suscepta ex tali copula expedire videret ip̄is viuētibus vel defunctis p̄ testes vel instrumenta probare extracta fuisse matrimonia inter eos. Verū qz per clericos matrimonio seu guberno intēdentes procurari aiarū p̄ditio: & negligi salus earū & ecclesiastica substantia diripi cōsuevit. Ut aiarū saluti & ecclesiarū comodo cōsuletur huic morbo qui multū inualuisse asserit sic durim⁹ occurrendū. Ut si repertū fuerit aliquis taliter extractus: ab ecclesiis & eccle

Constitutiones.

clasticis beneficiis quibus tam eos quam quoscumque uxoriatus fore decernimus ipso iure priuatos remoueamus omnino. Et si qua bona post huiusmodi matrimonium qualitercumque acquisita fuerint per ipsos seu per submissas personas de bonis eorum ea nequaquam filiis vel uxoribus huiusmodi sed ecclesiis quas tenuerunt vel in quibus habuerunt beneficiat protinus applicentur. Ipsi quoque filii ad ecclesias et ecclesiastica beneficia et ecclesiasticos ordines velut irregulares nullatenus admittantur nisi cum eis fuerit exigentibus meritis canonice dispensatum.

De successione tollenda in ecclesiasticis beneficiis. Rubrica.

Iacet ad profugandum a laribus ecclesie putridum illud turpitudinis libidinose contagiū quod decor ecclesie grauer maculatur: studuerunt semper ecclesiarum rectores ipsum cum tante improbitatis existat: ut semper se ingerat impudenter. Nolentes igitur tantam ecclesiastice dignitatis ignominiam conuentibus preterire oculis incorrectam statuta Romanorum pontificum: et maxime decretalem Alexandri pape super hoc editam exuentes statuimus et statuendo precipimus ut clerici et maxime in sacris ordinibus constituti qui in domibus suis publice detinent concubinas: nisi eas a se remoueant prius infra mensem ipsas vel alias de cetero nullatenus retenturi: ab officio et beneficio sint suspensi. Ita quod quousque super hoc satisfecerit de beneficiis ecclesiasticis se non intromittant. Alioquin ipso iure eos decernimus fore priuatos. **¶** Volumus quoque et districte precipimus ut archiepiscopi et episcopi diligentem super hoc faciant per omnes decanatus inquisitionem fieri et quod statutum obseruari.

De successione tollenda in ecclesiasticis beneficiis. Rubrica.

Iacet adeo detestati fuerint sancti patres quod ecclesiastica beneficia iure possent hereditario possideri ut in eis etiam sit ecclesiastica interdicta successio sobolis benenate. Quidam tamen de nephario coitu precepti pede impudentie iuris et honestatis: etiam auctoritate calcantes in beneficia huiusmodi que patres eorum nullo medio te

Othonis.

inuerit irrumperet atq; ausu tenere temerario non formi-
dāt. ¶ Hoc igitur nos qui ad reuelandum honestatis ec-
clesiastice statutum ad partes istas venimus attenden-
tes statuēdo districtius prohibemus et prohibendo statui-
mus vt ecclesiarū prelati aliquos tales in beneficiis huius-
que patres eorū quocūq; titulo tenuerunt in totum vel in
partem quocūq; colore vel fraude instituere vel vnde-
cūq; admittere immediate de cetero non presumant. Illos
vero qui iam illicite huiusmodi beneficia sunt adepti eos
presenti statuto decernimus fore priuatos.

¶ De latronibus non defendendis. &c.

Rubrica.

Contra latronum flagitia quibus nimis abundat re-
gio Anglicana: q̄ nequaquā esset vt accepimus nisi ma-
iores eos defenderēt vel tenerent: sic durimus statuēdo
vt nemo eos protegat vel defendat seu teneat in domib;
suis vel i villis quos sciuerit vel manifestum fuerit sacro-
cinium exercere. ¶ eos autem qui contra hoc fecerint ō
tertio moniti per ecclesiasticū iudicem ordinarium ipsos
a se non abiecerint: excommunicationi ecclesiastice subi-
gamus. ¶ Monitionem autem volumus & statuimus suf-
ficere generalem: etiā si fiat alicuius nomine nō expresse:
dummodo ita publice & solemniter fiat q̄ ad eorū noti-
ciam valeat peruenire.

¶ De esu carniū quo ad monachos.

Rubrica.

Aduicim⁹ & letati sumus q̄ religiosi viri abbates or-
dinis sancti benedicti per Angliam constituti veni-
entes nuper in capitulo suo generali tanq̄ filii obediētie
iuxta sermonem propheticum ad suos terminos reuertē-
tes prouide statuerūt: vt de cetero secū dum beati benedi-
cti regulā ab esu carniū debeat abstinere: exceptis debili-
bus & infirmis quib⁹ d; scō; eiusdē regule cōtinentiā in
infirmario puideri: qd̄ vtiq; approbātes statuimus inuis-
labiliter obseruari. ¶ Adūcum⁹ quoq; q̄ postq̄ nouiciū an-
no p̄bationis finito gestauerit habitum monachiale; ad

Constitutiones.

professionē faciendā iuxta decretalē felix memorie. Ho-
norii pape districtiōe canonica p abbate ptin° cōpellantē.
Nullus enī qui p̄fessionē non fecerit in abbate vel priorē
aliquaten° admittat. Nec autē que & de p̄fessione finito p-
batiōis tpe faciēda dixim⁹: ad canonicos regulares & mo-
niales duximus p̄orogāda. Super aliis vero que ad cor-
rectionē aut reformationē tā eorū q̄ aliarū regulariū no-
uerimus ptinere p̄uidere intēdimus: & q̄ ecclesiis eorū vti-
lia ipsiq̄ salubria fuerint concedente dño statuem⁹ & sta-
tuta mandabimus p eorū capitula solemniter publicari.

¶ De p̄curatiōib⁹ & visitatiōib⁹ archidiaconorū. Rubrica
De archidiaconis quorū statuimus vt ecclesias vtili-
ter viriliter & fideliter visitent: de sacris vasīs & ve-
stibus: & qualiter diurnis & nocturnis officiis ecclie seruiā-
tur: et ḡnāliter de tpalibus & spūalibus inquirendo: & q̄ cor-
rigenda inuenerit corrigant diligēter. Ecclesias autē sup
fluis nō grauēt expensis: sed p̄curationes dūtarat exi-
gant dum visitant moderatas: nō secū extraneos: sed mo-
deste se habeant tam in familia q̄ in equis. Cum autē visi-
tēt aut corrigant seu crimina poniant: aliquid ab aliquo
recipere non p̄sumant: nec sentētiis aliquos inuoluāt i-
iuste quo ad eius pecuniam possint extorquere. Cum hec
& talia sapient p̄auitatē decernimus: vt qui talia agere
p̄sumpserit sic extorta in duplum erogare in pios vsus
arbitrio episcopi compellatur: alia nihilominus salua pe-
na canonica contra eos. Sunt autem solliciti frequenter
interesse capitulis per singulos decanatus in quibus dili-
genter instruant inter alia sacerdotes: & bene sciant & sa-
ne intelligant verba canonis et baptismatis / que scilicet
sunt de substantia sacramenti.

¶ De p̄cordia reformationē & pace sine impedimēto. Rubrica
Quē districtius duximus inhibendum: ne eccliarū
p̄elati: & maxime archidiaconi decani vel officiales
eorū: vel etiam quicumq̄ alii ad vniuersitatem causarū

Othonis.

ecclesiasticarum vel alia negocia ratione iurisdictionis ecclesiasticæ/vel officii spiritualis ecclesie forum contingentia delegati:quin de discordiis vel querelis fiat par:vel concordia inter partes aliquatenus impedire. Sed quando cumque partes voluerit a iudicio per compositionem recedant:dūmō sit tale negociū super quo iure possit transigi vel componi nec exigatur propter hoc aliquid ab eisdem

¶ De officio archiepiscoporum et episcoporum. Rubrica.

Quid ad venerabiles patres archiepos et epos pertineat seu incumbat ex officio faciendum nomē dignitatis eorum quod episcopas: id est super intendens exprimit cū dēter. Intēdere quippe habent supra gregem suum iuxta verbum euangelicum noctis vigilias custodire Cum igitur debeant esse forma gregis ad quam se debēt subditi reformare q̄ nequit fieri: nisi se omnibus exhibeāt in exemplar. Exhortamur eos in dñō et monemus vt moram trahentes apud cathedrales ecclesias congruentem missas ibidem celebrent in precipuis saltem solemnitatibus et in diebus dominicis in quadagesima et in aduentu. **¶** Circueant preterea dioceses suas temporib⁹ opportunis corrigendo/ reformando/ et consecrando ecclesias/ et verbum vite in agro dominico seminantes. Ad que omnia melius exequenda professionem quam in consecratione sua fecerint saltem bis in anno: in aduentu scilicet et in maiori quadagesima faciant sibi legi.

¶ Ne cause matrimoniales iudicibus imperitis committantur. &c.

Quā nō solum potestas: sed discretio et scientia in diffiniēdis negociis potissimum requirantur: solerter est ab omnibus precauendum ne talis iudex vel cognitor deputetur p̄ simplicitatem cuius iperitiā vlt ruditatē inutiles feratur iura vel iniusta absoluantur reus nocens: vel innocēs 2demnetur. Preterea durimus statuendum. q̄ matrimoniales cause que iter ceteras cū maturitate ma

Constitutiones.

igna diligentia sunt tractande viris prouidis fide dignis & habentibus iuris peritiā: vel saltē ppetentes exercitiū cōmittatur. Si qui vero abbates archidiaconi vel decani habent ex priuilegio vel consuetudine approbata: q̄ de matrimonialibus causis cognoscant: diligenter ipsas examinare procurent: ita q̄ tam ipsi q̄ delegati eorū ad diffinitiuam sententiam non procedant: nisi habita prius deliberatione de cause matris cum diocesano episcopo diligenter ipsiusq̄ requisito consilio et obtento. Ad qd̄ tam exemptos teneri volumus: vel speciali priuilegio communitos

De iuramento calumnie.

Rubrica.

Iurandum calumnie in causis ecclesiasticis & civilibus: & de veritate dicenda in spiritualibus quo et veritas aperiat̄ facilius: & cause celerius terminentur. Statuimus prestari de cetero in regno Anglie secundū canonicas & legitimas sanctiones obtenta in contrarium consuetudine non obstante. **¶** Huic statuto similiter annectētes: vt iudicales idutie iudicis dēt̄ur arbitrio iuxta legitimas et canonicas sanctiones.

De officio procuratorum.

Rubrica.

Usum procuratorū in obsequiū iusticie itroductus vt si quis cause sue non potest intendere per aliū in sua absentia releuetur: conuertit frequenter antiqui hominis inuidia in abusum. Ex consuetudine nam vt dicitur hic habetur: vt citatus ad diem certum procuratorem tantum pstituat ad eundē absq̄ litteris vel per litteras sigillo autentico nō signatas vnde fit vt dū talis procurator vel probare mādātū vel fidē litteris imponere nō potest per testes aut aliud impedimentū occurrit: nihil agitur illa die. Sed nec expirante pcuratoris officio in sequenti die siq̄ perit illa instantia sine fructu. Huic igit̄ fallaci cautele depum aponere cupiētes statuimus: vt de cetero i causis ecclesiasticis regni Anglie pcurator pstituat̄ simpliciter: vel si constituatur ad diem: non ad vnum tantū: sed

Othonis.

ad plures si opus fuerit constitui volumus & intelligi con-
stitutum. ¶ Mandatus etiam per scripturam probetur
autenticam: nisi apud acta fuerit constitutus aut sigilluz
autenticum de facili nequeat constituens inuenire.

¶ De citationibus faciendis.

Rubrica.

Unto calliditatis studio prosequuntur se alterutruz
litigantes ut in supplantatione alterius calcato iusti-
cie cultu alter faciat quicquid possit. ¶ Deniq; a multis ac-
cepimus qd citatorias litteras impetrantes eas ad locum
in quo morari dz qui citatur per tres destinant garcones
quas super altari loci eiusdem ecclesie, vel ibidem in loco
alio duo ponunt: tertius statim rapit. Ex quo fit qd duo
bus testificantibus postmodum qd illuz citauerunt iuxta
more siue regionis consuetudine excoicatur siue suspendit
ut conuincat: qd contumacie proptus ut pote citationis inscius
expers erat. Huc itaq; abusum ta detestabile & alios simi-
les zelo iusticie psequentes statuimus: ut p impetrantes
vel eoz nuncios in causis ecclesiasticis regni anglie littere
citatorie de cetero no mittant: sed iudex moderatis sum-
ptibus impetratis per suum fidele nuncius eas mittat: qd
vocandu diligenter pquirat: que si reperire no poterit die
dnico vel alio soleni apud ecclesias loci illius in quo degere
solent du missa cantat publice litteras legi faciat et ex-
poni. Ne saltē ad decanū i cuius decanatu morat qui vo-
candus existit citatio dirigat: qui a iudice missus hoc fide-
liter prosequat per se vel per suos certos nuncios et fideles
Quodq; inde fecerit eidem rescribere iudici non omitat
¶ Que littere false dicantur: & de pena eorum qui eis uti
presumunt.

Rubrica.

Quanto scripturarum que sigillo autentico muniri-
tur est vltus magis necessarius in partib; anglicanis
vbi publici notarii non existunt: tanto diligentius est ca-
uedum ne per aliquorum violentiam vel insolentia pos-
sint ptrahi ad abusus. Conficiunt enim ut audiuim; lit:

Constitutiones.

tere ac signantur: non tñ a minoribus clericis: verū etiam a p̄latis in quibus cauetur aliquem contraxisse et contractui vel negotio affuisse: vel extitisse aliquem ad iudicium euocatum: seu sibi litteras citatorias presentatas: q̄ tamē nunq̄ p̄sens fuerat vel inuētus: immo forsitan in alia p̄uincia vel diocesi tñ degebat. Ceterum cum scripture huiusmodi falsitatis vitium contineant: manifeste fitri talia decetero inhibentes vel similia districtius p̄uīda deliberatione sanctim⁹: q̄ q̄ fuerint in his deliquisse cōuicti: et qui talibus litteris maxime in alterius p̄iudicium p̄sumpserint ac p̄seuerauerint vti sciēter: pena falsitatis et instrumentis falsis vtentes debita puniantur.

¶ Quomodo p̄lati et alii officiales sigilla autentica debent habere.

Rubrica.

Quoniam tabellionum vltus in regno Anglie non habetur p̄pter qđ magis recurri ad sigilla autentica est necesse: vt eorum copia facilius habeatur. Statuimus vt sigilla habeant: non solum archiep̄i et ep̄i sed etiam eorum officiales. Item abbates et p̄iores/decani/archidiaconi et eorum officiales/decani etiam rurales: necnon et ecclesiarum cathedralium capitula et cetera queq̄ collegia et cōuentus simul cū suis rectorib⁹ aut diuīsim iuxta eorum cōsuetudinē vel statutum. Ista varietate quorum p̄dictorum cuiuslibet: habeat vnusq̄libet sigillū ⁊ nomē puta dignitatē vel officii collegii ⁊ etiā illoꝝ p̄p̄riū nomē q̄ dignitatis vel officii p̄petui gaudēt honore insculptū notis ⁊ caracteribus manifestis: sicq̄ sigillum autēticum habeat. Deniq̄ illi q̄ ep̄ale officii susceperunt: puta decani rurales ⁊ officiales sigillum suū qđ tñ nomē officii sui habeant insculptum. Finitoq̄ officio ei a quo habebant officii: continuo ⁊ sine mora resignent. Dane de custodia sigilloꝝ curam haberi p̄cipimus diligentem: vt scz vnusquisq̄ per se illud custodiat: vel vni soli de cuius fide confidat custodiendum committat: qui etiam iuret q̄ illud fideliter custodiet: ne

Othonis.

ad sigillandum aliquid alii cuiq̃ concedat : nec ille etiam aliquid inde sigillet ex quo posset alicui p̃iudiciu; generari: nisi q̃ dñs eius p̃iis viderit et legerit diligenter / et sic p̃ceperit sigillari. In faciendo vero sigillo copia fidelis et p̃uida sit cautela fidelis vt indigentibus de facili p̃beatur p̃uida: vt falsis & fraudulentis penitus denegetur. In p̃ncipio quoq; vel fine cuiuslibet scripture autēticę sufficientem datam statuimus inseri diei temporis atq; loci.

¶ De iuramento aduocatorum: et de custodia actorum origina: & de cautione p̃standa ab eo qui mittitur in possessionem.

Rubrica.

Quamorem iusticie audiuius cōsequenter q̃ eā nimis impediūt per cauillationes & versutias aduocati necant eam plerumq; per ignorantiam iudicis impetiti & illudunt ei per contumaciā sepe partes. Nam cōtingit aliqui q̃ missus i possessionē tam rei seruāde ipsam retinere contēdit: licet aduersarius redeat infra annum: et iuri per oia satisfacere sit paratus. Aliqñ vero qui in possessionem missus fuerit: nec infra annū nec post q̃tuncūq; verus cōstituatur possessor: valet illam possessionē resistēte cum armis aduersario adipisci. In adiutorii quoq; iusticie assurgentes huius sancti approbatione consilii statuimus: vt qui aduocati officiū voluerint generaliter p̃mōzi apud diocesanu; cuius origine vel domicilio iurisdictionis existit p̃beat iuramentum: q̃ i causis quay patronus existit patrociniū fidele p̃stabit: non ad diffeſendam vel auferendam alterius partis iusticiā: sed ad causam clientuli sui legibus differendo: & rationibus vtēdo intēdat: alia aut nō admittatur. In causis quoq; matrimonialibus & ecclesiasticis: nisi iuramentum simile velit p̃stare singulariter in eisdem. Sed nec i aliis causis coram ecclesiastico iudice ultra tres terminos absq; iuramento h̃mōi nūlatenus admittatur: nisi p̃ ecclesia sua vel

Constitutiones othonis.

dn̄o aut amico noto r̄to seu paupere extraneo: vel persona
miserabili duxerit forsitan postulandum. Caueant autē
oīis aduocati. ne per se vel per alios testes subornēt vel
partes instruant falsum deponere vel supplimere verita-
tem. Qui vero contra fecerint: ab officio et beneficio ipso
facto sint suspensi: quousq; super hoc satisfecerint competē-
ter. Et alias nihilominus si de hoc conuicti fuerint pena
debita puniantur. Iudices quoq; iuris ignari si dubiū ali-
quod emiserit ex quo poterit alterutri partiū graue pre-
iudiciū gñari: expensis vtriusq; partis alicui⁹ q̄siliū aduo-
cent sapientis. Statuimus etiam vt inquantū poterunt
q̄stitutionē generalis cōsiliū tā in ordinariis q̄ i extraor-
dinariis iudiciis obseruātes acta originalia ⁊ autētica di-
ligēter ac fideliter penes se custodiant: vel per scriptores
suos faciant custodiri: ⁊ partibus inde vt debuerint copi-
am faciāt: quibus omnia postq̄ scripta fuerint statuimus
⁊ statuendo precipimus publicari: vt si erratum fuerit i
scribendo corrigatur vt veritas possit de his que acta fue-
runt liquido apparere. Prouideant preterea iudices vt cū
aliquem decreuerint fore in possessionem mittendum: ob
contumaciam partis aduersę de restituenda possessione ⁊
cum fructibus si quos inde perceperint: deductis expēsis
legitimis si aduersarius infra annum redierit ad mādā-
tum ecclesie: ab eo etiam qui mittendus fuerit congruam
recipiat cautionem. Illum quoq; qui possessionem retine-
re p̄sumpserit violenter in quam ob eius contumacia ⁊
aliis missus fuerit: ⁊ post annum etiam verus possessor cō-
stitutus iure si quod habuerit in eadem re ne decernim⁹
fore p̄iuatum.

¶ Sequitur fabula tubzicatum.

Tabula.

Prohemiam. Quoniam decet.
Ut infra annum omnes ecclesie dedicentur. Basilicay.
Ne pro sacramentis ecclesie aliquid exigatur / et q forma
in confessione seruetur. Sacramenta ecclesiastica
De baptismo. Ad baptismum.
Ne aliqd recipiat vel exiga p pñis iniungendis. Auditu.
De confessionibus prelatoꝝ. Quod in quodam.
Ne indigni promoueant. et. Sacer ordo.
Ne dentur dignitates ad firmam. Ecclesias dari.
Ne ultra quinquenũ ecclie dentur ad firmam. Cũ laicis.
De ppetuis firmis nō cōcedendis. Nlicubi audiuimus.
De vicariis et eozum ordinibus. Ad vicariam.
Non conferatur aliquod beneficium donec conscribitur de
morte vel de cessione possessoris. Ad elidendum.
Ne plib^o def vna ecclia ptextu pluriũ pñonoy. Cũ ars.
De statu monachoy et habitu clericoy. Qm de habitu.
De clandestinis matrimonis quozũdam clericozum et de
clericis concubinariis. Innotuit.
De successione tollenda in ecclesiasticis beneficiis. Licet
ad profugandum. et licet adeo.
De latronibus non dese idendis. Contra latronum.
De esu carnum quo ad monachos. Audiuim^o.
De procuratōib^o et visitatōib^o archidiaconoy. De archid.
De concordia reformāda et pace sine impedimēto. Letey.
De officio archiepoy et epoy. Quid ad venerabiles.
Ne cause mrimoniales iudicib^o impitis mittāt. Cũ nō.
De iuramento calumnie. Iusiurandum.
De officio procuratorum. Usus procuratorum.
De citationibus faciendis. Tanto calliditatis.
Que littere false dicantur / et de pena eozum qui eis vt pre
sumunt. Quanto scripturarũ.
Quo plati et alii officiales sigilla autētica dñe hēe. Qm.
De iuramento aduocatoꝝ. et. Clamorē iusticie.

Finis tabule

Constitutiones.

Incipit consiliū dñi Octoboni legati in Anglia.

Prohemium.

Octoboni miseratione diuina sancti Adziani dia-
conus Cardinalis apostolice sedis legatus: ad p-
petuam rei memoriam. Mādata dei et lex altis-
sima data sunt a diebus antiquis: vt creatura que frege-
rat iugum recedens a pace dei sui venturum pacificū re-
gem reconciliatorem mediatum et instaurantem omnia pō-
tificem manentem sub obseruantia legis et mandati: tan-
q̃ lucerne et lucis data spe: quasi vmbzaculo in patrū pre-
missionibus expectaret. Hec autem est dignitas adopti-
uorum sponse: et gloria filiorū sancte matris ecclesie: vt au-
diant ex ea mandata vite custodientes cor suum in illis
in pacis pulchritudine pudicitie claritate ac regimie mo-
destie appetitum noxiū; sub rationis iudicio subiugant.
Ad cuius rei comodā executionem sanctorū patrū decreta
per ora iporū diuinitus promulgata iusticie regulas et equi-
tatis dogmata plectentia: quasi lata flumina pdierunt
et tam summorū pontificū q̃ ipsius apostolice sedis legatorū
aliorūq̃ prelatorū ecclie scē toto orbe diffuse pstitutiōes
sacre: tanq̃ riuuli de fluminū latitudine per diuersorū tēp-
necessitatē sunt pdite: vt nouis morbis fragilitate huma-
na grauata noua remedia prouenirēt. Sed effrenis illa
cupiditas que in primis generis humani parētibus radi-
ces misit: ita virus suū impsteros seminauit: ita per illicitos
motus ceca discurret: vt cōminuta virga virtutis et di-
scerptionis ad aliena irreuerēti frōte psiliat: et quasi ebria
se dimittit. Quo fit vt corrupte mentis auiditas nec absti-
nere a vetitis nouit: nec gaudere pmissis: neq̃ ad bona cō-
sensum adhibeat pietatis. Sane si antiqua et remota pe-
stis huiusmodi ex terminia dolenda suscipim⁹ amarius flē-
do modernum vulnus incumbens qđ non modo auribus
sed etiā oculis et manibus se palam exhibet estimamus eo
q̃ tēp- huius dies mali quāto a primis longeuitate disce-

Octoboni.

dant eāto durioze cernice i profundiozā maloz ptemptu
damnabiliozi descendāt: dū iuris semita derelicta diuertit
i obliquū. Cedit potētie veritas: et iusticiā fauor expellit
et dū oēs q̄ sua sibi vident expolcūt: q̄ xpi sunt: que aiaz sa
luti et pfectibus cōsulunt: que ecclīay decus erigunt nō
solum negligentie nebulis: sed etiā in despectis et ignoran
tie latebris tenebrosis abscondūt. Nos igitur ad regimē
Anglie inclitu: quod diebus pproximis a glorie sue culmi
ne in extinctionem vtriusq̄ potestatis exciderat. Necnon
ad regimen Scotie Hybernice et wallie partes: de gremio
sancte matris ecclesie commisso nobis in ip̄is plane legati
onis officii destinādi plātādi et euellendi atq̄ edificandi
solicitudine de manu sanctissimi patris dñi Clemētis ip̄i
us sancte vniuersalis ecclesie summi pōtificis. Non ex af
fectu pproprie volūtatis: sed pro debite obedientie hono
fcepto vt nostrum iuxta doctrinam apostoli ministeriū
impleamus. Cū sacroz canonū statuta quoz imitationē
p̄ncipium quoq̄ seculariū leges assūmūt. Cōstitutioes
quoq̄ bone memorie Othonis Portuensis ep̄i tūc sancti
Richasii in carcere Tull. Diaconi Cardinalis in regnis
Anglie et Scotie apostolice sedis legati: necnon p̄uicia
lium consilioz p̄uisiones mores et actus fideliaz sub
ditoz salubriter iformātes. Hoꝝum quia aliqua liqui
dem a paucis: aliqua vero a nullis inuenerimus obserua
ri. Dignum duximus p̄senti sacro app̄obante cōsilio
ad omnem sanctam et deo placidā obseruationem certas
constitutiones facere: atq̄ iam p̄omulgatis certa quedā
capitula: nemō penas aducere: que auctoꝝe deo p̄fectu
valeant inducere salutem.

De baptismo.

Rubrica.

Ingredientibus hoc mare magnum munda: videli
cet naufragus plenu. P̄ima tabula nos ad portu
salutis adducens baptismus esse dinoscitur quem oīs sa
cramentoꝝ esse ianuā salutoꝝ post se iūxit. Et cum sa

Constitutiones

quentiū scōy patrū testatur auctoritas. Cū igit̃ circa l-
gressum ianue error maxime piculosus existat. Predictus
legatus quoddam ab ydolatria execrabili reuocans: q̃ tpi-
bus deputatis ad baptismum solēniter celebrandū. Sab-
bato. Ante resurrectionē dñi: sabbato añ pēthecostē su-
spicabat̃ periculū si diebus hmoi pueri baptiscentur. Sta-
tuit vt a tāto errore populus auerteretur predicatione
frequēti. Et induceretur ad solēnizandū in p̃fatis die-
bus baptismum ad suos p̃teros baptizandos. Cum autē
nemo p̃orsus debeat ab hmoi p̃ceptiōe sacramēti dimit-
ti potest a quocūq; necessitatis casu occurrente conferri &
collatū in forma eccl̃ie p̃ficiat ad salutē. Qz vero multoz
simplicitas in baptismi collatiōe deficeret: cū necessitatis
articulus immineret: nisi a ministris xp̃iane fidei docerē-
tur a p̃dicto legato inuenimus p̃uide p̃stitutū: vt paro-
chiales p̃sbyteri formā baptismi firmiter adscētes eā
parochianis suis frequēter exponant dieb' dñicis in vul-
gari: vt si articulus necessitatis emergat in quo opz p̃ ipos
aliquē baptizare: eā sciāt & valeant obseruare. Nos igit̃ q̃
i hmoi statuto de p̃sbyteri pochalib' est exp̃essū ad p̃-
petuos eccl̃iaz vicarios extēdim': & ab ipis p̃cipim' ob-
seruari. Et qz p̃ter certū salutis piculū nō pōt hoc negli-
gi vel omitti aduiciendo statuim' & ṽtate scē obediētie
districte p̃cipim': vt q̃libet archidiacon' x̃tra p̃b̃os & vi-
carios ipos inq̃sitiōē faciat diligētē q̃s hoc salubze sta-
tutū inuenerit nos seruare grauiter p̃ut rei qualitas exi-
gerit puniendo. ¶ Re p̃ sacramētis ecclesiasticis ali-
quid exigat: & q̃ forma in confessione seruetur. Rubrica.
Quoniam ceca cupiditas ita ruit in p̃ces vt opū ter-
renoz questu inuimē p̃tentat p̃ sacris etiā & diuinis
que estimatiōē nō capiūt p̃ciū p̃phana venalitate susci-
piat. P̃fatus legatus x̃tra hoc statuit & p̃cepit oleum
sacratū & crisma a ministris eccl̃ie pure ac deuote qua-
libet exclusa cupiditate labē p̃ferri: nulla difficultate ieiis

Octoboni.

exhibēdis adhibita p̄textu alicui⁹ cōsuetudinis qua dica-
tur ab eis qui ea recipiunt aliqua quibuscumq; persoluen-
da. Nos igit̄ h̄mōi cōstitutioi dicti legati adiūciēdo statu-
mus: vt sup̄ his tā epi q̄ archidiacone per loca sue iurisdic-
tionis p̄tra p̄cipiētes inquisitionē faciāt diligentē: et quos
tales inuenerint: tanq̄ symoniacos puniant scdm̄ canoni-
cas sanctiones. Quod si hoc implere neglexerit/ ep̄s a pō-
tificialibus archidiaconus ab officio: quouiscūq; rem emēda-
uerint sint suspēsi. Que oīa circa illos q̄ anteq̄ ad penitē-
tiā cōfiteantes admittet: quicūq; ab eis exigāt vel extorquet
Et q̄ alia quelibet sacramēta intēruētū pecunie cōferūt
districte p̄cipimus obseruari. Dēs aut̄ qui confessiones
audiūt aliquorū: a peccatis expresse cōfiteātes absoluant
verba subscripta specialiter exprunētes. Ego te a pctis et
etiā auctoritate qua fungor absoluo. Et qm̄ cōfiteans in
ipso confessionis actu signa debet contritionis et humilia-
tionis ostēdere p̄cipimus: vt oēs qui cōfessiones audiūt
cōfiteantes inducant: vt cū reuerentia et humilitate sacer-
doti cōfiteat̄ pctā. Ad hec qz maior est sedes aīe q̄ corpo-
ris: cū illa perpetua sit: hec aut̄ breuis angustatiōe t̄pis de-
pereat: nemo remediū cōfessionis auferat postulanti. Qd̄
i custodibus carcerū: aliqui circa captiuos fieri miserabili-
ter: audiētes statuimus: vt si quis de cetero i hoc casu vel
alio gratia: confessionis inhibuit carcerato vel alii in pe-
nam inhumanis sceleris: cū ipse ad mortē puenierit: nisi ad
mādatū sui epi aut p̄lati in vita satisfecerit careat eccle-
siastica sepultura.

De consecratione ecclesiarum.

Rubrica

Omnis dei materiali subiecto non differens a p̄ma
ris per mysteriū dedicationis inuisibile fit templū
dñi ad expirationē delictorū et diuinā miam imploranda
vt in ea sit mēsa quo panis viuus qui de celo descēdit p̄
viorū et mortuorū suffragis māducantur. ¶ Re igitur.
tam salubre mysteriū cōtēni vel negligi videret̄ a dicto

Constitutiones.

legato iuenimus statutū: vt oēs cathedrales / vel cōuen-
tuales / collegiales / ⁊ parochiales ecclesie a tpe perfectionis
ipar: infra biennū p diocesanos ad quos pertinet: vel eorū
auctoritate p alios munus 2secratiois accipiant. Qd si loca
hmoi a pfectiois tpe infra biennū spaciū nō fuerint dedi-
cata: dē legat⁹ eadē vlsq; ad 2secrationē a missarū solem-
nis manere statuit interdicte: districte inhibens ne abba-
tes aut ecclesiarū rectores antiquas ecclesias 2secratas sub pre-
textu amplioris seu pulchrioris fabrice faciēde diruere
presumant absq; diocesani epi licētia ⁊ 2sensu: q; diligēter
cōsideret vtrū expediat dare licentiam hmoi aut negare
C Nos igit hmoi salubre statutū negligi aut contemni a
plurimis cognoscētes statuimus adiciētes: vt is q; ecclesie
nondū cōsecrate rector aut gubernator existat siue ipsius
vicarius: infra annū post ecclesie constructionē ep̄m suū si
comode fieri possit sup ipsius ecclesie 2secratioe req̄rat. Alio-
quin archidiaconū suū vt ipm infra tps predictū sup hoc
ep̄s req̄rat. **C** Qd si rector aut gubernator hmoi siue vi-
carius aut archidiaconus ab hmoi requisitioe destinerint
ip̄os extūc donec ea fecerint ab officio decernimus manē
suspēsos. Ep̄os vero qui ab eis taliter requisitus ecclesiam
detractauerit 2secrare p se vel per aliū nisi consecrandarū
ecclesiarū i sua diocesi multitudo tps in aliquibus differat
consecrandi: aut aliud legitimū impedimentū excuset / ex-
tūc a dalmatice tunice ⁊ sādaliū vlsq; donec eā duxerit cō-
secrādā nouerit se suspēsum: q; in ip̄o actu cōsecratiois illico
reassumat. Gratis aut ⁊ sine oī penit⁹ exactione: debita p-
curatioe excepta studeat ep̄s mysteriū 2secrationis pre-
bere: ne vltione diuina cum symone vt giezꝝ percellatur.
C De clericis arma portantibus cum furibus. **Rubrica.**
Q Noniam in armis virtutum 2sistit securitas innocē-
tie xp̄iane: docet apostolus: vt induamur armature
dei: ⁊ gladio sancti spūs accigamur: eo q; non sit nobis col-
luctatio aduersus carnem ⁊ sanguinē: sed aduersus p̄i-

Othonis.

cipes tenebrarum qui non armis ferreis: sed orationibus et
lachrymis et virtutum operibus expugnatur. Cū igitur cle-
ricis qui in preclaram Christi hereditatem sunt assumpti usus armo-
rum divini et humani iuris auctoritate sit omnino phibi-
tus ita etiam quod iusticia eis ad offensionem seu vindictam nulla
tenus sit pmissus. Nos ecclesiastici honoris zelo succensi eo-
rum abhominantur enormes excessus: qui divini nominis et sue
honestatis obliti arma deferre presumunt: et se furibus ac
predonibus ac aliis malefactoribus sociantes: predas rapi-
nas et furta precipiant: non solum in privatorum hominum bonis:
sed ecclesiarum et aliis quacumque occasione repositis in eisdem.
vel claustris et cimiteriis earundem talia nepharia committen-
tes. In his ergo tam horrendis sceleribus clericos deba-
cantes pia salutis sollicitudo persequimur statuantes: ut qui-
cumque in clericali ordine constitutus arma detulerit vel alias
deliquerit in promissis ipso facto vinculum excommunicationis incur-
rat: nisi postmodum monitus infra certum terminum a prelato
suo prefigiendum ad ipsius prelati arbitrium satisfecerit: ex-
tunc ipso facto omni eiusdem regni beneficio ecclesiastico sit pri-
vatus. Et nichilominus ordinis sui periculo se noverit sub-
iacere: qui forte beneficium ecclesiasticum nullum prius ha-
beat: ne sine pena tanti sceleris remaneat per quinquenni-
um sit inhabilis ad beneficia quelibet obtinenda. Et predicta
vero sententia excommunicationis a suo diocesano nullatenus absolvat
nisi prius ad ipsius diocesanum arbitrium satisfecerit in promissis.

De habitu clericorum.

Rubrica.

Quam sancti evangelii veritas hominem nuptialem ve-
stem non habentem iubeat foras mitti: quod de viti-
um ornatu illud dictum esse sacra expositis doceat: quia
tamen per exteriorum habitum sepe interiorum designatur
oportet hunc exterius talem ostendere: ut ei qui intus de-
bet esse verisimiliter coaptetur: ne ex habitu forte indece-
ti is qui gestat in seipso vilis appareat: aut corda videntium
pro facilitate iudicii scandaliset. Provide tam ab an-

Constitutiones.

Itaque quod a modernis patribus tradita est moderatio: quam clerici qui iuxta nois interpretationem in sortem domini sunt vocati: in habitu exteriori sequantur: qui in se lumbos precingere et lucernas ardentes in manibus gerere edocetur. **E**t horum consideratione bone memorie prefatus legatus statuendo precepit: ut ad formam et de vestibus clericorum / quod etiam de ornamentis equorum in generali consilio editam per subtractionem beneficiorum ab episcopis compellantur: ita quod in mensura decenti vestes habeant: et capis clausis utantur in sacris ordinibus constituti: maxime in ecclesiis et coram prelatis suis et conventibus clericorum: et ubique in parochiis suis: quod cum aiarum cura ecclesias regendas susceperunt. Et ut melius possent episcopi alios ad honestatem vestium et tonsuras et coronas decentes et equorum ornamenta idonea coartare: provideant ut a suis clericis comensalibus hec prius faciant observari. Quod in vestibus talaribus frenis et sellis clericalis gerant habitum honestatis. Nos autem graue et puerum numis abusum contra premissa quasi generaliter defusum in clericos harum nostre legationis partium detestantes: in quo deus irrideri videtur obfuscat decus ecclesie clericalis ordinis celsitudo deprimitur Christus a suis militibus insignia deferentibus aliena deseritur decus honestatis ecclesie maculatur: dum clericum a laico respiciens oculus non discernit: sitque omnibus vere fidelibus in scandalum vel despectum. Statuimus et districte precipimus ut clerici vniuersi vestes gerant non breuitate nimia ridiculas vel notandas: sed saltem ultra tibiarum medium attingentes. Aurees quoque patentes crinibus non coopertas: et coronas habeant propterea latitudine concedentes: in quibus precipue terrenorum depositio et regularis sacerdotum designant: nec nisi in munere constituti nunquam aut in ecclesiis vel coram prelatis suis aut in conspectu communi hominum publico infulas quas vulgo copphas vocant portare aliquatinus audeant nec presumant. Qui autem sunt in sacerdotio / qui etiam sunt decani aut archidiaconi / necnon omnes in dignitatibus curam aiarum habentibus

Octoboni.

constituti: capas claudas deferant: nisi forte causa itineris
vel alia iusta causa & honesta alia veste gerant. Si qui ve-
ro in sacerdotio vel in dignitatibus constituti aut curam
animarum habentes seu ecclesiarum cathedralium canonici contra
premissa in ipsis coronis vel tonsura deliquerit: si moni-
ti non emendauerit ipso facto ab officio suspensionem incurrat
in qua si per tres menses persistuerint: extunc a beneficio sine
suspensione nec prius per suos diocesanos ab hominum sententiis
absoluantur: quam sextam reddituum suorum anni illius partem
persoluant per ipsos diocesanos fideliter pauperibus erogandam: saluis aliis penis & dignis quas prelati subditis
in his delinquentibus noluerint irrogare. De ipsis sacerdo-
tibus archidiaconis & decanis & aliis in dignitatibus constitu-
tis qui in vestium habitu contra premissa deliquerit: hec
eandem statuimus observari. Reliquos vero clericos in pre-
missis delinquentes suorum prelatorum arbitrio relinqui-
mus puniendos. ¶ Prescripimus autem in virtute sancte
obedientie universis archiepiscopis episcopis archidiacono-
nis & ceteris prelati: ut in locis sue iurisdictioni subiectis su-
per premissis diligenter inquireant: & contra delinquentes
statutum preiens efficaciter observent & faciant observa-
ri. Qui si postquam eis per facti evidentiam vel alio iusto mo-
do constiterit quemque delinquere in premissis corrigere scilicet
ea que sunt statuta neglexerint. Archidiaconi quidem et epi-
scopi a dalmatice tunice & sandaliis usu. Archidiaconi & alii
inferiores prelati ipso facto ab ingressu ecclesie donec circa cor-
rectionem et emendationem exerceant sui officii debitum sint
suspendendi. Ad hec cum episcopalis dignitas religionis effectum
augere debeat & cultum eius apertius demonstrare. Pre-
scripimus universis episcopali predictis dignitate ut habitum
gerant dignitati & honori suo congruente: prout canonica
edocent instituta. Specialiter autem indicimus his qui de
monasterio vel aliis regularibus locis in episcopos assum-
pti sunt vel de cetero assumuntur ut suum deferant habitum

Constitutiones.

Regularem hie religionem precedentem dignitas excludere videatur: quam sibi debet vinculo indiuidui federis aptare. Quibus etiā districtius inhibemus ne vtantur pānis aut pellibus aut aliis ornatib⁹ ab ordine sine regula sua p̄iori discrepantibus in colore: sed in talibus statutū generalis consilii satagant obseruare.

¶ Ne clerici iurisdictionē secularē exerceat. *Rubrica.*

Quam honestatis ecclesiastice speciali deus exiſtat a carnalibus longe fieri actibus alienum: his secularibus negotiū immisceri man⁹ celestibus ministeriis deputatas graue ac sordidum reputamus: q̄ clerici quidam terrena lucra & iurisdictiones tpales fidei feda petulātia & auda vopacitate sectātes: iurisdictionem recipiunt a laicis secularē vt iusticiarii nūcupentur et ministri fiant iusticie: quam non possunt sine dispensationis & clericalis ordinis iniuria ministrare. Nos igitur horrendum hoc vitium extirpare volentes: vniuersis ecclesiarum rectoribus et perpetuis vicariis: immo quibuscumq̄ in sacerdotio constitutis districtius inhibemus: ne in iurisdictionem secularē a persona seculari accipiant vel ipsam exercere p̄sumāt. Qui autē eam susceperunt ipsam infra duos menses omnino dēmittāt: eam de cetero nullatenus recepturi. Quia vero apud malinolos animos inhabitato ista nō valeret: nisi cōtra hos delinquentes penalis ultio subsequatur. Decernimus q̄ quicquid qui contra p̄dicta conuenire tētauerit ipso facto: ab officio & beneficio sit suspensus. Ad quē si temere sic se suspensus ingesserit ultionem canonicā nō euadet. Huiusmodi vero ultio per diocesanus eius qui cōtra ista fecerit: donec emēdauerit ipsius diocesani arbitrio & iuramentuz p̄stiterit q̄ de cetero similia non committat: nullatenus relaxetur. Saluis domini regis p̄uilegiis in hac parte.

¶ Ne clerici sint aduocati i causis secularibus: neq̄ iudices vel assessores in causis sanguinis. *Rubrica.*

Octobris.

Iuxta sacrorum canonum censuram p[ro]p[ri]a c[on]stitutione dist[inct]ius
ctius ihibemus: ne q[ui]s in clericali militia c[on]stitutus ad
uocationis officiu[m] in foro seculari p[ro] c[aus]a sanguinis vel qua-
cu[m]q[ue] nisi i[n] casibus a iure permissis exercere p[re]sumat. Si
q[ui]s aut[em] t[ra]fecerit siquidē i[n] c[aus]a sanguinis: si p[ro] actoris par-
te certauerit: ip[s]o f[ac]to ab officio sit susp[en]sus. In aliis vero
p[ro] diocesanos excessum h[uius]modi comp[elli] p[re]cipimus: et p[un]i-
ri pene cōdigne: qualitatē ip[s]orum arbitrio reseruantes. In
h[uius]dē quoq[ue] causis s[an]guinis: in quib[us] mortis aut mutilatio-
nis membrorum iudiciu[m] agit[ur]. Similiter ihibem[us] ne q[ui]s in cle-
ro c[on]stitut[us] iudex aut assessor esse p[re]sumat. Quisq[ue] vero
t[ra]fecerit: p[re]ter susp[en]sionis ab officio penā quā ip[s]o fa-
cto incurrat: alias iuxta sui superioris arbitriu[m] punitur.
In quibus susp[en]sionu[m] sententis per suos diocesanos nul-
latenus absoluator: nisi p[ri]us satisfecerit competenter.

De concubinariis.

Rubrica.

Quā indecor[um] sit et puritate xp[i]ane t[ra]rariū pollutis la-
bis et manib[us] sacra t[ra]gere vel laudē offerre mūdi-
cie: aut seip[s]um fedatū luxurie maculis in templo d[omi]ni p[ro]fita-
re. Nō solū diuine et canonice leges: ver[um] etiā seculariū p[re]-
cipiū monita scēte cōsideratiōis iudicio p[ro]sp[er]eēt: oib[us] xp[i]
fidelibus et eccl[esi]e sancte ministris pudicitia: tā sc[ilicet] cōsulte
q[uam] salubriter indicientes. Quos p[re]dictus legatus sequēs
laudabili studio p[re]cepit et statuit: ut nisi clerici et maxime
in sacris ordinibus cōstituti qui in domibus suis vel alic-
nis detinēt publice concubinas: nisi eas a se p[ro]p[ri]us amo-
ueant i[n]tra mēsem: ip[s]as vel alias de cetero nullatenus re-
cepturi: ab officio et beneficio sint susp[en]si. Et v[er]o quo sup[er]
hoc digne satisfaciāt de b[en]eficiis eccl[esi]asticis se nullaten[us] i[n]-
trouertāt. Alioquin ip[s]os decreuit e[ss]e de b[en]eficiis fore ip[s]o
iure p[ri]uatos. Nos autem pudicitiam velut geminam
virtutum optantes in clero fulgere: quibus non potest so-
lum persuaderi: sed ex assumpte p[ro]fessionis vinculo etiā
imperari. Statutam dicti legati cōtra clericos qui publi

Constitutiones.

ce detinent cōcubinas editum cura qua possunt prosequentes adiuciendo statuimus: vt archidiaconi locorū qui post episcopos curā gerūt extra concubinarios hmoi ānis singulis inquisitionē faciant diligentem / et cōtra eos predicti legati statutum exquisitē faciant obseruari: et que inuenerint epis nihilominus teneantur nunciare: vt ipsi super his pastoralis officii sui debitū exequātur: qd si in exequendis his que premissa sunt quisq archidiacon⁹ vel episcopus postq sibi denūciatum fuerit ab archidiacono negligens fuerit. Archiepiscopus quidem ab ingressu ecclesie noerit se iure suspensum quousq denūciauerit. Episcopus vero a dalmatice tunice et sandalium vsu sit suspēdū donec a se negligentiam excutiens que statuta sunt duxerit exequenda. ¶ Ad hec cum ad peccatum accedat cōsentus et auxiliū alterius vtrumq in peccato parificet: et pa ei pena condemnet. Statuimus vt hi qui clericos in domibus suis ad peccandū recipiunt vel scienter peccare permittunt: siue concubinis eorum scienter domos locant vel accomodant: si clerici fuerint pena consimili. Si vero laici ad arbitria episcopi puniantur. ¶ Predictę vero clericorum contubine de quibus constiterit perfecti euidentiā vel alio iusto modo ab ingressu ecclesie dum celebrātur diuina penitus arceantur: nec eis paschali tpe tribuatur viaticū cū iudiciū sibi manducant et bibant qui illud indigne assumūt. ¶ Ceterū quia plerumq enenire didicimus qd cōuictus super crimen adulteri aut alio peccato notorio ad partes fugeat alienas vt et liberius perseueret in crimine. Statuimus vt si quis taliter de prouincia in prouinciam aliam nostre legationis aufugerit / eps in cuius diocesi venerit: seu officialis eiusdem ad mandatū prelati in cuius diocesi vel iurisdictione fugiens ipse deliquerit: sniam excommunicationis in ipsum latam efficaciter exequatur: donec ad penitentiam redeat salutarem. ¶ De vicariorū residentia et institutione. Rubrica.

Octoboni.

Sacroꝝ ordinis dispensatio quasi clavis ad aperiendū
varias portas salutis ⁊ grē spūalis hoib⁹ est cōcessa
quam habere necesse est: vt clausis aperiat q̄ curā h̄z aīaz
qui etiā clauē gestat extra mansionē vagari nō debet: sed
vt patet sit in statione continua vocantib⁹: ⁊ nō vocātes
suā exhortationib⁹ quasi pastor sollicit⁹ ad se trahat. Nec
licet antiqua scōꝝ patrum discernat auctoritas: qz tñ ab
his qui tpalem fructum plus diligūt q̄ eternā inuenitur
temere non seruātū. Predictus legatus circa vtrūq; pui-
dens statuit inter alia nullum ad vicariā de cetero admit-
tendum nisi iam in pꝛesbyterū ordinatū: vel saltē diaco-
nū pꝛoximis tpib⁹ in pꝛesbyterū ordinandū: q̄ renūciāns
aliis bñficiis si qua habeat: curā aīaz habētia iuret ibi re-
sidentia facere corporalē. Alioqui institutionē h̄mōi ip̄o
nullā fore decreuit: vicariā fore alii conferendā. De his
autē q̄ tūc iā fuerāt instituti nō tñ in pꝛesbyteros ordinati
statuit predict⁹ legat⁹ ⁊ pꝛcepit vt extūc infra annū ad mi-
nus se facerēt i pꝛesbyteros ordinari. Alioqui extūc ip̄os
pꝛiuatos vicarius esse decreuit: quod de residētia circa in-
stituēdos pꝛeceptum erat statuens etiā circa ip̄os. Nos
autē pꝛa hec agētū cōpescere maliciā: nra quoq; ad hoc
oportuna discretiōe volētes adiūciēdo statuim⁹: vt si q̄s de
cetero contra hoc statutū fecerit: alias vicariā detinuerit
fruct⁹ suos nō faciet: sed sic pꝛceptos ip̄os restituere tenea-
tur: ⁊ ip̄oꝝ medietas eccl̄ie cui⁹ vicaria est tradat⁹ i ip̄ius
utilitatē modis oībus quertāda: medietatis vero alteri⁹
vna pars in paupes ip̄ius pꝛoꝛie expēdat⁹: ⁊ altera soli
archidiacono applicet⁹. Ipse vō archidiaconus sup his sin-
gulis annis diligētē faciat inq̄sitionē: suāq; ope ⁊ sollicitu-
dine statutū hoc faciat firmiter obseruari. Qui etiā si ali-
quē pꝛa pꝛemissa vicariā pꝛerit retinere: pꝛa ad quē il-
lius collatio vlt institutio ptinet: vicariā ip̄am vacare sine
mora denūciat: vt idē circa illud crequat⁹ qd viderit sui of-
ficii interficere: q̄ etiā nec taliter instituat nec post factā sibi

Constitutiones.

denfciationē huiusmodi: ut postquam fuerit ad eī noticiā infirmitatē vacare differre presumat: si extra fecerit a collatione pntatiōe et institutiōe bñficiorū quozlibet quilibet fuerit donec q̄ statuta sūt exequat nōuerit se suspensū. Ad hec ut oīs malicie conat⁹ diligētī reprimam⁹ industria statuim⁹ ut si q̄s extra p̄missa vicariā retinere p̄tenderit p̄ mēsem unū i sua rebellionē p̄stēs p̄ter penas superi⁹ impositas aliis bñficiis si q̄ h̄z sit ipso facto p̄uatus: necnō etiā ad vicariā cui sic molestus incubuit p̄petuo et ad cetera bñficia q̄bus vicioso et adulterino p̄tagio se reddidit indignū p̄ trienniu sit inhabilis obtinēda. Que oīa non solum ad futura porrigim⁹: verū etiā ad p̄terita referri volum⁹. et i eis efficaciter statuimus et p̄cipimus obseruari. Archidiaconus vero si que sint superius iniuncta neglexerit. p̄ter indignationem dei omnipotentis quā incurrit ab ipsa parte sibi applicanda p̄iactur: et ab ingressu ecclie p̄ntis statuti auctoritate quousq; p̄missa fecerit sit suspensus.

De intrusis.

Rubrica.

Hominis p̄p̄rii damnabilis et immoderata p̄sūptio subuertēs i iudicio rationē dū sibi alienū temere concupiscit caritatē tradit exilio mortemq; affectat p̄mi sui quem nouerit possidere: quin etiā morte vel immutatiōe aliena nihil agēte caliditas et simulatio diuinā prouocantes: iram impudētē insurgunt in eū qui uiuit mortuū et qui adhuc possidet resignasse verbo vel actu mēdaciter cōfingentes. Quia vero i ecclesia p̄cipue citra mare Anglicane p̄stitū hic morib⁹ mortalis irrepsit p̄fat⁹ legat⁹ extra hoc statuit: ne p̄textu opmōis ut fame que de morte vel cessione habeat: absētis ei⁹ bñficiū aliquatenus p̄ferret. Sed p̄lat⁹ donec plen⁹ de veritate instruat expectet. Alioquin ad resarciendū omne damnu ex hoc inflictu absenti ip̄z obligatū. Illū vero q̄ se p̄curauit intradi p̄ter dānorū restitutionē ab offiō et bñficio ipso facto suspensū fore decreuit qd etiā ad illū extēdi voluit q̄ bñficiū ecclīasticū

Octoboni.

altero possidēte occipare vi vel clā auctoritate ppria vlt
poti^o temeritate p̄sumit vel postq̄ declaratū fuerit ad
aliū p̄tinere: armis se defendere nitit^r i eodē. Nos aut lati
ni & pleni^o mederi p̄ n̄m antidotū cupiētes: adiūcēdo sta
tuim^o ne q̄s de cetero patronus eccl̄asticus vel secularis
ad eccl̄iam in qua ius obtinet patronat^o quemq̄ audeat
p̄fitare: nisi p̄babilem habeat de ipsius eccl̄ia vacatōe no
ticiā: in quo casu l̄ p̄fitare possit: ne sibi p̄lapsū t̄pis p̄cia
diciū ḡnetur: p̄elat^o ad quē institutio spectat nequa q̄ p̄e
sumat p̄fitatū admittere vlt instituire: nisi de morte recto
ris vel alias de vacatiōe legitima p̄ius cōstat. De his ve
ro nō aliter cōstare sufficiat q̄ per ipsius mortui p̄lati:
vel resignātis/ vel alias dimittentis p̄ficiā corporāle: aut
si absens sit per ep̄i sui diocesani: in cuius ciuitate vel dio
cesi mortuus fuisse: vlt alias dimisisse dicef: aut saltē alte
ri^o p̄sone autēticē l̄as sigillo autentico vno vel pluribus
cōiunctis: vel per instrumentū publicū: vlt p̄ testes iuratos
idoneos in oī exceptione maiores: a quibus sup hoc nō t̄m
de crudelitate: sed etiā de scia scōz iuris exigētiā sufficiēs
& apertū testimoniū deponat: q̄ si contra ea que dicta sūt
quisq̄ i eccl̄ia de facto fuerit institutus: vel q̄ verius est
intrusus: institutio talis inualida et nullus penit^o sit mo
mēt: nec per ipsam cuiq̄ aliquod ius acquirat: etiā si post
modum forsan appareret ipsam eccl̄iam t̄pe institutio
nis h̄mōi vacauisse. Cūq̄ postmodū de vita p̄mi rectoris
cōstiterit: eo q̄ personaliter veniēs seipm̄ oñdat: aut alias
p̄ autēticas l̄as vlt instrumentū publicū: vel testes idone
os viuere comprobāt: tam p̄elatus instituens q̄ is qui ta
liter fuerit institutus ipsi rectori ad restitutionē integrā
fractūū damnoz & expēsarū que p̄pter hoc ip̄e rector iur
rerit teneatur: alter alterius solutione minime liberato.
Et q̄ nō sufficit pecuniaria pena vbi ē sp̄iale delictū: p̄e
latū; qui cōtra hoc instituerit nihilominus ab eo t̄pe quo
dicta commiserit collatiōe institutione seu p̄sentatio:

Constitutiones.

ne bñficiorū quozūlibet statum⁹ manere suspensū: donec illi rectori reddat possessio ecclie. Adiciētes ut si postq̃ de ipsi⁹ rectorū vita sup̃ascripto mō p̃stiterit ecclia nō restituat eide⁹ intrusus si p̃ tres menses i tā pessima rebellione p̃stiterit p̃ter penas sup̃a ip̃ositas extit oib⁹ bñficiis q̃ in eodē regno obtinet ip̃o facto p̃petuo sit p̃uat⁹ ⁊ ad illd qd talit̃ detinuit: qñcūq̃ vel quocūq̃ vacauerit p̃petuo sit inhabilis obtinēdū: ad quod cupiditatis ⁊ rapin⁹ vicio reddidit se idignū. Et si qdē forte nullū bñficiū habeat: nō solū ad hoc qd sic p̃sūptit: s; etiā ad qdlibet aliud in ulla diocesi quā sceleris sui peste turbavit ip̃o factō auctoritate hui⁹ statuti se inhabilem p̃petuo esse sciat ⁊ penitus non capace; veterē ad om̃s qui ad p̃ntationē patrom vel aliis modis bñficia vel ecclias sine canonica institutione p̃lati p̃ se aut p̃ alios occupare p̃sūperit: quos adhuc glau⁹ delinquere p̃bat. Necnō ad eos q̃ adit hāc p̃structionē occupant viuentis bñficiū vel ecclia: ⁊ adhuc detinent occupatā. Ad eos quoq̃ q̃ siue canonica institutione p̃lati seip̃os intrudere p̃sūpserūt: nisi ifra tres mēses a publicatione hui⁹ p̃stitutionis tā occupatores q̃ intrusores h̃mōi oīno dimiserint qd taliter acceperūt: ⁊ ut sup̃radictū est satisfecerint sup̃a notatas penas extēdi volum⁹ ⁊ mādā. His q̃ cōtra tales i p̃stitutionib⁹ p̃dicti legati et p̃uicialiū ⁊ aliorū toti⁹ n̄e legationis statuta sūt i nullo penit⁹ diminutis. Cōtra hos etenim deliquētes penas ex q̃ sufficere nō putam⁹ sanctimus esse atq̃ tollerabili⁹ estimātes eccliam vel bñficiū diut⁹ vacare p̃ incognitā veritatē q̃ momēto quocūq̃ adulterari apud violentū vel aliū nephariū possessorem. ¶ Ad hec cū ad archiep̃s vel ep̃m ad quē ecclie vel beneficii collatio spectat vacationis noticia p̃babiliter aliis q̃ p̃dictis modi fortes p̃uenerit: si forsā bñficiū ip̃s vel ecclia ip̃a; p̃feratur: nē p̃ lapsum ip̃is p̃iudiciū sibi fiet possessor tñ ip̃as ecclie vel bñficii corporālē priusq̃ de vacatione sup̃ascriptis modis p̃stiterit: nō tradat vel tradi cogat.

Octoboni.

ut seu consentiat vel permittat: neque is cui collatio facta est possessionem ingredi propria vel alterius cuiusque auctoritate presumat. Quod si archiepiscopus vel episcopus contra fecerit predictis penis se noverit subiacere. Ipse vero cui collatio est facta si contra premissa possessionem acceperit: ipsa ecclesia seu beneficio perpetuo noverit se priuatum. et nihilominus aliis penis subiaceat supradictis.

¶ Ne una ecclesia diuidatur in plures personarum. Rubrica.

Unitatem in omnibus: maxime vero in diuinis et spiritualibus officiis et ministeriis: ita perfectio sequitur ut diuisionem super omnia detestetur que desolationem et ruinam inducit: nec enim ullum ipsum materiale subiectum stabit: nulla sacre rei designatio intellectum aut conformiter ad se trahit: cum in illis vel in isto diuisio agat: diuersum faciens quod est unum.

¶ Ex his catholice imitatis sanxit auctoritas: quod in una ecclesia unus sit rector: quasi unius corporis unum caput. Sed stupor acti ne zizanie seminator interdum per pluriem in una ecclesia personarum discordiam inter pluriem cupidorum figmenta: quod de ipsa ecclesia nihil aliud quam commodum temporale veniant: hanc pestiferam sectionem diuersis modis inducit: ut in plures unica ecclesia diuidatur: rei prauitatem quam mutationem vocabulorum seu nominum occultantes: et quod detestabili est inter in quibusdam prelatibus ardor cupiditatis et auaricie exardescit: ut priuatos ad ecclesiastica beneficia non admittant: nec aliter ea transferant: nisi circa prauitatem et reddituum beneficiorum ipsorum portione retenta quam suis viliibus applicant: vel alius eam ad tempus vel simpliciter transferunt pro sue libito voluntatis. Super his autem legitime persequendis dictus legatus diuisiones particulares assignationes et permutationes penitus prohibens statuit: ut nunquam in plures personatus vel vicarias ecclesia diuidatur: et quod tunc quando diuise fuerant integrearentur cito facultas se offerret: nisi aliqua ecclesia sic foret ab antiquo forsita instituta: in qua pro loci episcopi prouideri statuit quod tam redditus quam parochia inter eos congruis portionibus diuidatur: et quod semper apud ecclesiam resident aliqui qui de animarum cura

Constitutiones.

ra sollicitus in celebratiōe diuinorū & collatione sacramē-
torū se viriliter exerceat & honeste. ¶ Nos igitur dicti le-
gati sanctionem digna emulatione sequentes adiuciendo
statuimus vt ois hmoi prorsus diuisio ante predicti con-
stitutionē facta: nisi tāto eā pro: essit tpe vt merito possit
antiquitatis iure cēseri: que ne postmodū est secuta: nec-
nō cuiuslibet portiois puentuū ecclesiasticorū bñficiozū re-
tentio & assignatio que fieri nō posse dinoscit absq; labe sy-
moniacę prauitatis p locorū diocesanorū penit^o reuocetur
Si qua vero de cetero sit diuisio seu alicuius portiois re-
tētio vel assignatio: hāc nullā ipso iure fore decernimus.
Et ne conferentis seu pñtatis vel admittentis plures ad
vnā eccliam: exm̄ mali relinquat impunitas. Pñtans qui-
dem vnus aut plures ius illa vice presentādi amittat ad
superiorem proximū deuoluendū. Si hō pñlat^o sic pñtule-
rit: vñ presentatos admiserit: aut certā detinuerit vñ alii
assignauerit portione simpliciter vel ad tps/ nō solum ei^o
institutio retētio vel assignatio iuribus careat: verū etiā
tpe quousq; reuocauerit ipso facto a collatione institutio-
ne seu pñtatione bñficiozū quozūlibet sit suspensus.

¶ De abstrahētib^o & fugiētes ad ecclias vñ cymiteria seu
res ibidē depositas: & de auferētib^o aliqd pñter volūtate
dñorū ecclesiasticorū de bonis maneriis seu grāgiis. Rubz.

Ad tutelam & confugiū oppressorū ita immunitatē ec-
clesiasticam cernim^o constituta: vt etiā reos sangui-
nis ab hoīz incurſu defendat: q̄tomagis insontes criminū
cōfugientes ad ipsam & res nulli vicio subiacentes hosti-
li timore infra ipsius ecclesie repositas conuenit nō solum
exinde nō abstrahere: vel rapere: sed etiam non tangere
ne vt in eis temeritatis aliquid attemptetur/ satis intelli-
git qui prudenter attēdit. Preterea circa tuitionē tā per-
sonarū ad ecclias vel cymiteria confugientū & rerū que
in ipis pro securitate fiducialiter reponuntur: q̄ circa sa-
lutem hoīz pñphanozū qui dei timore contempto & ecclie

Octobris.

sic reuerentia proflus abiecta / immo totius humanitatis
 & fame pudore deposito ad huius confugay abstractionem
 et rex predictay rapinā de locis ip̄is se conferūt impudē-
 ter. Nos tanto promptius op̄z intendere q̄to sceleris hui-
 ius pfida maius noscīt periculū importare. Nos igit̄ h̄mōi
 iniq̄tates & scelera p̄fecto odio officii n̄i debito p̄sequētes
 statuim⁹ vt si q̄s aliquē ad eccl̄iaz vel cymiteriū vel clau-
 strū pfugientē inde abstraxerit violenter: vel ei vietū ne-
 cessariū phibuerit: i quo illis est necāt: aut res alienas in
 locis sacris depositas violēter seu hostiliter asportauerit
 seu asportari fecerit aut factū suo noīe: vel a familiaribus
 suis abstractionē phibitionē v̄l asportationē ratā habue-
 rit: aut abstrahentib⁹ phibentib⁹ vel asportantibus p̄e-
 buerit publice vel occulte auxiliū consiliū vel cōsensū ip̄o
 facto sit excoīcationis vinculo inuolutus: a quo nullaten⁹
 absoluat / nisi p̄us eccl̄ie cui tantā iniuriā intulit & dānum
 passo satisfecerit p̄petēter. Et quidē si excoīcat⁹ h̄mōi mo-
 ritus a suo diocesano infra p̄fixū ab eo t̄ps nō satisfice-
 rit: terra ip̄ius subiacet eccl̄astico iterdicto. q̄ aut̄ p̄esti-
 tam ab eo satisfactionē minime relaxet. q̄ si forte terram
 nō habeat dñs terre i qua morat⁹ si monit⁹ ifra terim sibi
 indultū ab hoc extra eā nō expulerit h̄mōi pestilētē: extūc
 terra ip̄ius eccl̄astico supponat̄ iterdicto q̄ diu ibidē ille
 māserit duraturo. Nempe si talis excoīmunicatus cleric⁹
 sit a p̄elato monit⁹ infra terim quē ei duxerit p̄efigen-
 dū minime satisfecerit: extūc oī b̄nficio eccl̄astico qd i eo
 dē regno obtinet sit p̄iuatus: si qd nullū obtinet ad quod-
 cūq̄ illi⁹ regni b̄nficiū eccl̄asticū p̄ quicquēnuū sit inhabi-
 lis obtinendū. Etenī ab eccl̄asticis bonis excludit̄ q̄ ca-
 ritatē & eccl̄ie dec⁹ in dei p̄temptū & p̄imi dispēdiū tā ne-
 quiter violauit: q̄ aut̄ in p̄emissis statuta sunt: eadē p̄tra
 eccl̄iaz icēdarios & extractores volum⁹ & p̄ecipimus ob-
 seruari. Ad hec si q̄s de domib⁹ maneriis grangis vel ali-
 is h̄mōi locis: ad archiepos ep̄os v̄l alias p̄sonas eccl̄asticas

Constitutiones.

cas vel ad ipsas ecclesias pertinetibus accedere quicquid propter voluntatem premissorum dominorum vel eorum qui sunt hominum reum custoditis deputati assumere vel auferre aut tractare presumpserit ipso facto sit excommunicatione ligatus a qua donec satisfecerit absolutiois gratiam minime consequatur. Et ne hoc salubre statutum preteritu ignorantie negligat ipsum vel intentionem ipsius per annum continuam a tempore publicationis eiusdem in ecclesiis cathedralibus collegiatis et aliis per capellanos rectores earum quibuslibet diebus officis assistente parochianorum multitudine et fidelium precipimus publicari.

Ne quis impediat matrimonium solemnizari in facie ecclesie.

Conjugale feditur ab ipso domino institutum sicut patenti humane non subiaceret ita nulli temerario ausu pere de occurrere quominus in conspectu hominum solemnitate accipiat per quam put expedit omnibus innotescat. Quapropter districtius inhibemus ne quis matrimonium tracta legitime quominus in facie sollemnizari ecclesie impedire presumat. Episcopi vero quorum interest sacramenta tueri et digne punire studeant hominum presumptores.

De executione testamentorum.

Subrica.

Libertatem extremi iudicii sicut multa favoris prerogativa munuit legitime sanctiones ita ipsius executionem veniit adiuuare ne quid impedire valeat arbitrium testatoris. Propterea super executione testamentorum duximus statuendum: ut executor testamenti cuiuslibet ad executionem nullatenus admittatur neque testamentum coram ordinario secundum approbatam consuetudinem presentatum per ipsum aliquatenus approbetur nisi prius quo ad hunc actum sui fori privilegio coram eo expresse renunciet executor. Precipimus etiam statuendo quod hominum testamentorum executores priusquam administrationem bonorum attingant inventarium in presentia aliquorum fide dignorum qui verisimiliter bonorum defectu noverunt quantitatem omnino conficiant et illud suo superiori prelati ostendant. Si quis autem inventario non confecto administrare presumpserit ad arbitrium sui episcopi puniatur. Super approbatione

Octoboni.

siquidē testamētū eius qui in diuersis diocēsis officia
dum uiueret obtinebat: approbatione illius epi in cuius
diocēsi testator decessit fidem volumus adhiberi.

Ne p̄lati ecclesiarum fructus vacantium percipiant
vel suos faciant. Rubrica.

Ecclēsiarū dispēdia inuolte nobis sollicitudinis cura
submouere volentes: ne duplici desolatione cōfracte
nimum deprimātur ab his maxime q̄ super intendentes
quotidianā instantiā subiectis debent ecclesiis rectoribus
ppriis viduatis paterno p̄solari tenētur affectu statuim⁹
vt cū ecclēias vacare contigerit: p̄lati sub q̄bus cōsistunt
fruct⁹ ⁊ p̄uētus q̄ per annū vel aliquādo tpe obueniūt
nequāq̄ percipiāt earūde neq̄ suos faciant sic perceptos.
Sed ip̄is fiat qd̄ in canonib⁹ est statutū nisi forte p̄lati
iuris hmōi ex speciali p̄uilegio vel legitima consuetudine
ab antiquo sibi valeant vendicare. Qd̄ si contra fecerint
donec totū restituerint ab officio sint suspensi. Sequestra
tiones etiā fructuū ⁊ p̄uētū b̄nficiozū ecclēsticorū a pla
tis fieri penitus phibem⁹: q̄ ⁊ leges ⁊ canones interdicūt
nisi casus speciales emergāt: in q̄bus sequestrationes terre
p̄suetudines ⁊ iura p̄mittūt. Aliter aut factas sequestra
tiones ⁊ latas occasiōe hmōi ex cōdicationū suspensionū ⁊ in
terdicti snias nullas esse decernimus ip̄o iure. P̄lati
etiā q̄ hmōi sequestrationes fecerit: quousq̄ ip̄as reuocau
rit ip̄o facto a dalmatice tunice ⁊ cadaliū vsu sit suspēsus.

De oblatiōib⁹ capellarū matri ecclēie restituēdis. Ru.

Omnis h̄aia q̄ p̄cedētis benignitate p̄cedit recipiētē ma
nifeste reddit ingratū si uertit in abusum: ⁊ suis nō
cōtenta finib⁹ extendit in alteri⁹ lesionē. Ecclēstice q̄dez
p̄uidētie pietas dū alteri p̄ alterū nō uult iniquā p̄ditio
nē afferri: q̄ p̄uata p̄sona capellā p̄p̄iā desiderat ob
tinere: idq̄ cā iusta mediante cōcesserit semp̄ aducere cō
sueuit: vt id fiat sine iuris p̄iudicio alieni. Quod et nos
salubri et oportuno remedio p̄sequentes statuimus et

Constitutiones.

districte precipim^o: vt capellani ministrātes i capellis hmoē q̄ saluo iure matricis ecclie sūt ꝛesse: oēs oblatiōes ꝛ cetera q̄ etiā ip̄is nō recipiētib^o ad matricē eccliam puenire deberēt: ip̄i rectori sine difficultate restituāt: cū id tāq̄ alienū iuste nequeāt detinere. Si q̄s autē restituerit ꝛ tēpserit suspēsiōis. Culo quousq̄ restituerit se nouerit innodatū.

De domibus ecclesiariū reficiendis.

Rubrica.

Improbam quorūdā auariciā psequētes q̄ cū de suis ecclesiis ꝛ bñficiis ecclīasticis multa bona suscipiunt domos ip̄arū ꝛ cetera edificia negligūt: ita q̄ integra nō ꝛseruent ꝛ diurta nō restaurēt: ppter qd̄ ip̄arū eccliarū statū deformitas occupat ꝛ multa incommoda subsequunt: statuimus atq̄ precipimus vt vniueꝛsi clerici suorū bñficioꝝ domos ꝛ cetera edificia put indignerit reficere studeāt cōde cēter: ad qd̄ p suos ep̄os vel archidiaconos sollicite moneantur. Si q̄s post ep̄i aut archidiaconi sui monitiōē p duos menses id facere cessauerit: extūc ep̄us ip̄e ip̄ius clerici sumptib^o id fieri faciet diligēter de fructib^o ip̄ius ecclie/ vel bñficii p̄ntis auctoritate statuti: t̄m accipi faciēs q̄tuz ad refectionē hui^o sufficiat pagēda. Cācellos etiā ecclesie p eos q̄ ad hoc tenentē refici faciāt put supius est expressū Archiep̄os vero ep̄os ꝛ alios inferiores p̄latos domos ac edificia sua sartatecta reficere ꝛ i statu suo ꝛseruare ac tenere sub diuini iudicii obtestatione precipimur: ꝛ ipsa ea reficiant que refectione nouerint indigere.

De procurationibus que ratione visitationis debent nō recipiēdis ab archidiaconis vel aliis inferioribus prelatis nisi cum visitant.

Rubrica.

Naturalis dispositionis effectus semē serēti reddit et fructum laboris multiplicat laboranti. Absurdū vero simulq̄ iniquū nemo dubitat quemq̄ vbi nō seminat metere: vel ex his colligere que nō spargit. Ex his sacrozū canonū p̄uisiō equitate pōderata decreuit: vt etiā ecclia q̄ visitationē recipit in t̄palib^o ꝛ sp̄ualibus eccliarū bonis sa

Octobonl.

habzitet cōstitutis institutā pcuratiōē exhibeat vñtātī.
Cū aut rōne vñtatiōis pcuratiō debeat: si quid exigitur
vel recipit hñdī ratiōne cessante iā male accepti & indebi-
ti nom subit. Cū igitur intellexerimus q̄ pleriq̄ pzelati
pcuratiōes a subditis exigūt: l3 vñtatiōis officiū non
impēdāt: nos tā ecclīay indēnitati q̄ pzelatorū saluti q̄ sul-
tius puidētes districtius phibemus: ne q̄s eorū pcuratiō-
nē que rōne vñtatiōis debeat ab ecclīa quacūq̄ recipiat
nisi cū eidē officiū vñtatiōis psonaliter ipendāt. Qui hō
aliter recepit donec restituerit ab ingressu ecclīe sit susce-
sus. Epī vero & alii inferiores pzelati cū vñtāt in supflua
comitiua seu euectionū nūero vel alias in expēsis graua-
re subditos nō psumāt vltra q̄titatē & nūcū determinā-
tū in q̄stōne se. re. Inno. pape. iiii. Ne videant i vñtatiō-
nibus magis lucris pecuniariis inhīare q̄ ecclīay velle cō-
seruare statū vel salutē querere aīay. Qd si q̄tra fecerint
vel q̄tra facere attemptauerint: subditi eis nō parceāt in
hac pte: latas etiā occasione hñdī excoīcationū suspensio-
num & interdicti snias ipso iure decernim⁹ esse nullas. Se-
cum etiā vñtatiōis tpe superflua & onerosam multitudi-
nem hoīm nō aducant: per quā ecclīay requies perturba-
ri sepius cōsuevit: sed moderationem sequantur constitū-
tionis canonice in lateran. consilio promulgate.

De pena pecuniaria recipiat a subditū p delicto notorio
Cuius op̄s cuius oīa sūt pzeiā quodlibet pro delicto
nō accepit & holocaustū non postulat pro pctō. Qui-
dā vero ad aliorū regimē deputati hoc ignorātes: aut ex te-
meraria quadā industria cōtēnentes cū peccamur a sub-
ditis debitā pro pecunia penā remittūt. Ex quo fit vt deo
nō indulgente tam iudex criminis q̄ commissorū suū in eo-
dem sacco delicta consignēt pariter iudicādi. Et qz iux-
ta beatū Iosodōz nullā reus ptimescit culpā quā redime-
re minimis existimat: nec ex hoc mala voluntas minuitur
vel imitatur: sed poti⁹ datūe auctoritas delinquēdi. Cir-

Constitutiones.

Ita correctionē quidē criminū predictus legatus statuit q̄ archidiaconi ecclesias vtiliter & fideliter visitēt vt de sacris basilis & vestib⁹: & qualiter nocturnis & diurnis officiis ecclesiis seruiat: & gñaliter de t̄pali bus inquirendo & que corripēda iuenerint corrigāt diligēt ecclesias autē supfluis nō grauet expēsis: sed pcuratores dūtaxat dū visitēt exigāt moderatas: non secū ducūt extraneos: se modeste se habeant in familia & in equis nec pecuniā ad hoc vt nō visitēt vel nō corrigāt: vlt vt crimina nō puniāt ab aliquo recipe p̄sumāt: nec aliquos sententiis suis inuoluāt iniuste vt ab eis possit ex hoc pecuniā extorquere. Et cū hec sapiāt symoniacā p̄auitatē decreuit: vt q̄ talia agere p̄sumpserint: sic extorta in duplū erogare in pios vsus ep̄i sui arbitrio p̄pellāt: salua nihilomin⁹ pena canonica alia p̄tra ip̄os. Precepit etiā vt dicti archidiaconi per singulos decanat⁹ capitulis intersint: in q̄bus diligēter instruāt inter alia sacerdotes: vt bene sciant & sane intelligant vba canonis misse & baptismatis: ca. l. maxime que sunt de substantia sacramēti. Nos igit statutū dicti legati p̄tra tales editū adiuvantes adūciendo statuimus ne archidiaconi p̄ nullo pctō mortali notorio vlt de quo scandalum gñatur: pecuniā a deliquēte p̄ ip̄o recipiant: sed p̄missum crimen puniāt aiaduersione condigna. Ep̄is districte p̄cipimus: vt h̄mōi salutare statutum firmiter faciant obseruari.

De firmis.

Rubrica.

In dignū est cū spūalib⁹ pecuniarū mire p̄merciū: dicte ap̄to Petro ad Symonē. Nō est tibi pars neq̄ sortis in sermone isto. Auare enī & facile spūalia vēdit qui eorū exercitiū pecunie interuentione p̄ducit. P̄pouide igit cōstitutionē predicti legati p̄perimus inhibētē: ne dignitates vel officia puta decanatus vlt archidiaconatus vel puentus ex ecclesiastice vel spūalis iurisdictionis exercitio seu ex p̄nia vel altari vel sacramentis aliis quibuscūq̄ venientes nullo modo p̄cedant ad firmā. Nos aut circa hoc

Octobon.

tam sanctum & salubre statutū fieri a pluribus audiētes
adiūciēdo statuim⁹: ut si q̄s de cetero q̄spia contra fecerit:
datio ad firmā sic facta nō teneat: & ztrahentiū neuter al
terutri ex tali ztractu tāq̄ inualido quacūq̄ iuris aucto
ritati bñficiū hui⁹ cōstitutōis n̄re expressa renūciatiōe vlt
alia pactōe vallata aliquaten⁹ obliget: nihilomin⁹ tertia
parte p̄uētū ei⁹ rei quā de facto ad firmā dari ztra hoc
statutū zstitit fabrice maiorē ecclie cathedrales modis
oib⁹ applicanda. Que oia volum⁹ habere locū & statuim⁹
obseruari: cū laicis ecclia datur ad firmā: & cū vltra quin
quēniū etiā clericis ecclie firma zcedat ztra zstitutiōes
a dicto legato sup his salubrit̄ p̄mulgatas. Ecclias quoq̄
a graui p̄iudicio p̄cauere volentes: ipsas ad firmā p̄onis
earū dari sub p̄missis penis districtius prohibemus.

De residentia archiep̄orū vel ep̄iscoporum. Babrica.
Pastor bonus cognoscens gregē suū debet ip̄s & corpo
ris & mentis oculis iugiter intueri: & ne ip̄m insidio
sus lopus inadat sicut hostis persequēdo inuigilat. sic p̄e
latus resistat ztinue defendendo. Oportet igit̄ ut corpora
lis p̄ntia ipsum sollicitē tueat: q̄ vadēs pastor & veniens
sepe nō iuenit qd̄ reliquit: eo qd̄ aduersarius nō recedēs
neq̄ dormiens asportauit. Sane licet ep̄i ad personalem
residētiā circa gregē dñi sibi zmissam: tā diuinis q̄ ecclia
sticis p̄ceptis noscunt̄ astricti: q̄ cū in p̄tibus n̄re legatiōis
nōnulli sunt q̄ hoc attēdere nō vident. Nos p̄dicti lega
ti monitiōē & exhortatiōē: sup hoc archiep̄is & ep̄is emul
tam p̄zudenter emulationis studio condigne subsequētes
ip̄los efficaciter exhortamur in dño: & in virtute sc̄tē obe
dientie atq̄ sub diuini attestatiōis cōmōnitus: ut ad cō
missi gregis curam: & despolatay sibi eccliarū solaciū p̄ect
pue dieb⁹ solēnibus quadragesimalib⁹ & aduētus p̄ntiaz
suā debitā exhibeāt: quibus se fide media copularunt. In
quibus sc̄tū crisma sacra oleū & infirmorū in die cene dñi
quolibet anno conficiant. Si i eos dictis diebus ab ipsis

Constitutiones.

ecclesiis a suis superioribus aduocatos/ vlt alia iusta causa
sa oporteat absentare vel qd ipor nomē pretēdit: qm
sibi ministeriū exigit: quod non minus gerit oneris
q̄ honoris sollicite studeant excubiis obseruare.

¶ De appropriatimib⁹ ecclesiarū nō faciēdis. Rubrica.

Quoniam alienatōes ecclesiarū scōrū patrū romanorū pō
tificū decreta phibere summo ope studuēt/ nos ipsos
ex officii nri debito sufficientia qua possumus imitantes
vniuersis ep̄is districtius ihibem⁹: ne q̄s eorū ecclesiam sibi
subiectā altero ep̄o vlt monasterio seu prioratui appropria
tioni s iure xferat vel assignet: nisi his cui appropriare vo
luerit ideo manifeste paupertatis p̄ema⁹ onere vel alia
cā legitima sublit q̄ talis appropriatio nō tā iuri cōtraria/
q̄ pietati glona merito censeat. Si vō extra p̄missa factā
fuerit h̄mōi appropriatio ip̄o iure iualida: nullus peni
tus sit momētū: sed ab ep̄o q̄ hoc fecerit: sicut de facto p̄ces
serit modis oib⁹ reuocē. Nonnulli quoq̄ i ecclesia q̄ p̄p̄is
glucuit gubernari rectorib⁹ in vltis eorū p̄cessa vt totū qd
ex appropriata sibi ecclesia puenit inaniter absorbeāt ipsā
dimittāt vicario destitutā: aut si fortassis vicariū in ea isti
tuit ita modicā ei relinquit fructuū portionē vt nō pōt
ei sufficere ad archidiaconalia: alia sibi incūbētia onera
supportare: q̄ sit vt qd i elemosinā est p̄uistū i siti auaricie
gluat: et trāseat in rapinā. Sup his igit salubria remedia
cogitātes statum⁹: districtē p̄cipim⁹: vt vniuersis religio
si exēpti: et nō exēpti cisterci. et alii q̄cūq̄ q̄ ecclesias in p̄p̄i
os vltus h̄nt: si vicariū nō sint positi i eisdē infra sex mensū
spaciū vicarios p̄ntare diocesanis q̄ eos istituere debeāt nō
omittāt: q̄bus sufficientē assignare p̄ facultate ecclesiarū stu
deat portionē. Alioqui extūc diocesanī id facere studeant
diligēter. Statum⁹ quoq̄ vt ip̄i q̄ ecclesias in p̄p̄ios vltus
h̄nt domos i ip̄arū ecclesiarū procius glstruāt: vlt olim glstru
ctas redificēt vlt glseruēt: i q̄b⁹ honeste p̄nt recipi visitātes.
P̄dicta vero oia tā ab ep̄is q̄ aliis q̄ ecclesias i p̄p̄ios

De bonis.

us habent firmiter precipimus observari.

De bonis intestatorum.

Rubrica.

Quam mortis incerta preoccupatio sepe sit: anticipet ultimi arbitri voluntate: ut efficiendi testamenti seu extreme dispositionis adimat vite decilio facultate agit humana pietas misericorditer i defunctu cum res temporales que illi fuerant per distributionem i pios usus ipsi adiuuando sequuntur: et coram celesti iudice propiciabiliter intercedunt. Proinde super bonis ab intestato decedentium provisionem que olim a prelati regni anglie cum approbatione regis et baronum de emanasse fit: emiter approbantes districtius inhibemus ne prelati vel alii quicumque bona intestatorum homini quocumque modo recipiant vel occupent contra provisionem premissam.

*Nota quod
in
parochia
in
mab*

De delegatione.

Rubrica.

Iudicii robur et decus exornat auctoritas iudicantis et coram illo tutis gressibus veritas cedere presumitur de quo status eminentior: et meliora stipendia strennuos actus et dignos fructus iusticie recommittunt. Proinde sacris canonibus inherentes: quibus statutum est ut non nisi plenus in maiori statu constitutus cause a sede apostolica delegent eadem iuris ratione et motu statum ut ab archiepiscopis vel aliis ordinariis non nisi plenus in dignitate vel officio constitutus: aut cathedralium vel aliarum ecclesiarum collegiatarum canonicis cause aliquatenus committantur.

De forma citationis.

Rubrica.

Ita mortaliu seu cupiditas suum i seipso reflectit ardore: quicquid sibi posset attrahere non desistat non timens divinam vel proximi lesionem que litigiosorum amfractus et preelle causarum manifeste declarant: i quibus seipsum solum respiciens litigator sic errat i via iusticie: ut equum et rectum existimet quicquid aduersario noceat et iure vel iniuria sibi proficiat. Sane quoniam i citationis articulo fraudem precipue fieri est expertum: dicitur legatus statuit: ut per imperantes vel eorum nuncios in causis regni Anglie citatione

Constitutiones

littere nō mittant / s; iudex moderatū scriptis imperatū p
suū fidelē nūciū eas mittat: q̄ vocandū diligēter perqrāt
quē si reperire nō poterit: die dñico vel aliquo die solū
apud eccliam loci illi in quo degere consuevit dñi missa cā-
ta lēas legi faciat & exponi / vel saltē ad decanū i cui⁹ de-
canatu moratur qui vocand⁹ existit citatio dirigat q̄ a iu-
dice missus fideliter hoc p̄sequat p se aut p suos certos
nūcios & fideles: qd̄q; in fecerint eidē iudici rescribere nō
omittant. Nos autē vt circa citationis articulum pcedat
canti⁹ & toti⁹ discriminis materia q̄tū i nobis est penitus
auferat constitutioni dicti legati adiiciēdo statuim⁹ vt cum
iudex p̄tra quēlibet absentē emittit citatōis edictū citatio
nē faciendā decano loci vel alicui certe persone alii demā-
det. Is vero cui demādata fuerit cū eā fuerit fideliter as-
cutus scō; statuti formā se citasse rescribat. Alioquin cita-
tioni q̄ aliter factā apuerit: fides nullatenus adhibeat: nec
scōm ipam p̄tra ipm q̄ citatus ēz ad penā aliquā pcedat.

De iuramento aduocatorum.

Rubrica

Indubitable viteq; hoīm necessariū aduocat⁹ officiu:
qui quasi athlate iusticie in campo iudici militant:
multi quidē exauctoriantur ab illis qui in ipso infideliter
se exercēt: per quos iusticia deperit: & litiū p̄cessus innume-
ris subterfugiis impedit. Hec sane diligenter predict⁹ le-
gatus p̄siderans & prudēt attendēs iter alia facta cōsti-
tuti dñe decreuit: vt qui aduocatiōis officiu voluerit gene-
raliter p̄mereri apud diocesanū cui⁹ iurisdictionis existit
originis vel domicilii ip̄e p̄bebeat iuramentū: q̄ in causis
quorū patron⁹ existit patrociniū fidele p̄stabit. Nos igitur
huius statuto p qd̄ iūq̄tati occurrat: releuat iusticia & suc-
currit vitat: pere volētes semita ampliorē adiiciēdo sta-
tuim⁹: vt scō; ea q̄ in dicto statuto p̄tēta null⁹ aduocat⁹
nisi lēas diocelani corā quo iurare p̄cipit p̄us oñdat: fidē
de iuramēto hmōi exhibito faciētes vel de nouo exhibeat
hmōi iuramentū ad nullius causę patrociniū admittat

Octoboni.

¶ Ne iudex pace vel 2^{co}z diā litigantiū impediat. *Rubrica.*

¶ Cum partes suas admittat iudiciū: nisi actoris et rei discensio 2^quiescit: ne aliud agere iudex debeat iuxta legitimas sanctiones quā vt 2° trouersia derumat iter ipos multū pfecto delinquit q^d partes ad pacē aut 2^{co}z diā paratas maxime p^retextu alicuius comodi nititur impedire. **¶** Vero per impedimentū h^umōi si 2^otingat puocat deus: ledit p^roxim^o / i iudicii 2^otamina honestas / i iurgioz materia p^rouocat. Nos aut statutu dicti legati q^d sup hoc simpli ci fuit inhibitiōe 2^oretus efficacius p^rlequētes aduiciēdo statuimus: vt si q^s deinceps p^r impedimento pacis cōpositiōis litigantiū obuciendo quicq^{ue} recipierit: ei q^d dedit modis oībus restituer teneant: necnō tantū dē exsoluat pauperibus erogandū. Alioquin ex eo tpe quo scelus h^umōi sic recipiendo commiserit: donec sicut dictum est restituerit excommunicationis vinculo se nouerit allegatum.

¶ De publicanda absolutione.

Rubrica.

¶ Sicut ecclesiastice censure vinculum ad medelam inuentum vt efficiat languidum quem cohercet: i publice i notum fieri consuevit: ita bⁿificiū absolutiōis q^d ligato impēditur expedit notū esse: ne nō vitā dū in sui cōtumeliā vel scādulū ab aliis euitetur. **¶** Promde statum^o: vt cū aliquā excoīcatiōis suspensiōis vel interdicti sniam contigerit relaxari: mandet alicui vt relaxationem h^umōi publice denūciat locis i temporibus oportunis.

¶ De institutionibus et collationibus.

Rubrica.

¶ Christiane religionis vitas ita plerōq^{ue} in suor 2^oz diā elatione reliquit: vt cum aie sue cure vir vnusq^{ue} sufficiat: ipi se plures esse mēdaci scatera pēlantes non solum vnius bⁿifici sup multos itrepide suscipiūt: in quo q^{ui}q^{ue} nec residēt nec ad sacros ordines se faciunt p^romouere: quos ipi bⁿifici cura req^rit: sed etiam multas sup innumeras curas sibi 2^ogregāt impudēter / i p^r vanitates i fallas insanias ambulātes miseras aīas quas curādas acce-

Constitutiones.

perit necessatio negligunt cum omni tale implere ipsa facti sunt
possibilitate non possunt. Sane cum hi tam contra spiritum quam aduersus
deum et primum assistentes: quasi de industria recedentes a deo
dum se ipsos in manus diaboli manifeste precipitant: aias christo
auferunt: pauperum alimonias in usus superfluas ne dicamus
in malos nephanda puerilitate quertunt. Ad tantis erueret per-
iculis sanctorum patrum romanorum pontificum et ceterorum super his au-
toritatem gerentium rationes tam antiquas retro temporibus quam moder-
nis multiplici sollicitudine laborarunt: quorum labor et si me-
ritoque fuerit his qui vineam domini fideli exercitio coluerunt
quibus virtus fuit etiam male usuris materiam ministrare statu-
tis: malis: tamen in hoc prophane cupiditatis ardore crassantibus
hominum laboris perfectum iuuenimus defuisse: quod propter clauem dispen-
sationis apostolice sedis prelatum beneficiorum ecclesiasticorum aiarum
curam habentium: non solum de manu prelatorum male suscipere: verum etiam
auerte propria violentiaque maiorum danabiliter occupare presu-
munt et temere per excogitatas malicias et subterfugia detinere
Ex his autem dicere non sufficimus quanta mala pueniunt ecclesie
namque maculat honestas: adnihilat auctoritas: fides christi per-
sternit: caritas exultat: spes pauperum deperit: eo quod aptum vi-
det os diuitis et potentis in quod intrat omne beneficium vacatur
quod suum non est peccator miser et cecus: rectorem se iactans non tam re-
cipit quam fuerat. Inter ipsos quoque diuites attentiones et scan-
dala oriuntur: lites et odia conueniunt. Digne etiam super hominum re-
gum homines diuine indignationis exarcisse ignem: et ob aliqua-
rum delicta in omnes misisse vindictam ex hoc precipue formida-
mus: et dum nihil aliud ita periculis plenum conspiciamus talia vel
grauiora etiam pertimescimus in futurum nisi dei misericordia non despi-
ciens correctionis apponat remedium salutare. Volentes igitur
extra pestiferum hunc et vix curabile morbum officii nostri diligentiam
exhibere: et totum quanta in nobis est virtute curare predicti le-
gati constitutionem super his editam ipsi inherendo vestigiis ad-
iuuantes aduocando statuimus et precipimus: ut de preteritis annis hanc
nostram rationem circa beneficiorum cum cura pluralitate: necnon

Octoboni.

circa eos q̄ put dñt in bñficiis suis non residēt: nec ordinē
sacrū recipiūt quē ip̄ius bñficii cura requirit sup̄ p̄missis
p̄elati singl̄i sine vlla dissimulatiōe diligēter inq̄rāt: et in
illis faciāt statutū gñalis et siliū efficaciter obseruari. Archi
ep̄i etiā sup̄ p̄dictis diligēter inq̄rāt i p̄uincialib⁹ et siliis su
is et negligētes corrigant vt tenent: cū de his i districto iu
dicio rōnē reddere teneant. Imposterū aut cū ad bñficiū
curā hñs aiarū q̄q̄ p̄stari/ aut ip̄ius collationē alias fieri
debere etigerit statim⁹ vt p̄latus q̄ circa hoc gerit officiū
p̄ri⁹ de vita et querelatiōe p̄stati vel instituēdi: ac de aliis q̄
iura p̄cipiūt iq̄sitiōe p̄missa hoc q̄q̄ vigilāter discutiāt et p̄
q̄rat vtrq̄ habeat p̄stari vel instituēdus hñmōi: p̄sonat⁹ vel
alia bñficia curā hñtia aiar: et siquidē h̄z: an illa cū dispen
satiōe vel absq̄ ea tenuerit: quā si se h̄cē asserat illā infra
terim a p̄elato statuēdū post assertionē hñmōi ip̄i p̄elato
exhibere p̄curet. Alioquin extunc nullatenus admittatur.
Nō si institutus fuerit: nulla sit ip̄a institutio ip̄o iure. Di
sp̄satiōe nō exhibita ip̄e p̄elatus p̄uide etideret: an ex vi
dispensatiōis ip̄ius aliud vel alia cū iā habitis valeat ob
tinere. Nō si eū plura bñficia sine dispensatiōe h̄cē vel ha
buisse et parerit: ip̄m ad id de q̄ agit aliquatenus nō admit
tat: hoc idē obseruās si exhibita dispensatio nō ad futura:
sed tñ ad p̄terita se extēdat: nisi p̄rius i hoc casu ip̄e in
stituēdus p̄stet corporaliter iuramētū q̄ habita posse
sione bñficii i quo instituit: statim alia bñficia que p̄rius ha
buit sine difficultate dimittēs de illis p̄ se vel p̄ aliū extunc
se nullatenus itromittat: q̄ si facere p̄sumpserit p̄ter
perituri: quā incurrit habit⁹ et habēdis nouerit se p̄riuatū.
Postq̄ autē scdm ea q̄ dixim⁹ q̄s q̄ fuerit institut⁹ illico p̄la
tis in regno codē et institutis in quorū diocesi et siliis p̄rius
bñficia q̄ habebat: nec nō p̄onis ip̄orū q̄ gestū est si cōmo
de poterit denūciat instituto vt de bñficiis ip̄is q̄ ad ip̄os
spectare vident⁹ disponāt: et nihilomin⁹ noia bñficioꝝ ip̄orū
cōscribēs in p̄mo tñ p̄uinciali et siliis futuro ea denūciat.

Constitutiones.

in quo videat qualiter sit de ipsis beneficiis ordinatum: ut apparet utrum institutus verum dixerit quod prius dixerat se alia beneficia non habere. Quod si prelatus homini instituens secus egerit institutionem factam reuocet infra mensem. Alioquin a collatione et institutione ad ipsum in quibuscunque beneficiis spectantibus quousque reuocauerit sit suspensus. Cumque si reprobatum crimine incurrit merito culpa redarguitur: in quo alium iudicat seipsum condemnatum: dum in eodem ipse reprobatus inuenitur hanc apostolus dicente fugienda labes in plateis ecclesie detestantes firmiter inhibemus ne prelati quod prelatum sibi ad ecclesiam vacantem ob defectum sacrorum ordinum recusat admittere alii eandem ecclesiam transferat quod perfectum homini pariat: ne sic potius videatur accepisse personam quam iusticiam dilexisse: quod si fecerit eius collatio vel institutio ipso facto sit inualida et nullius momenti potius censeatur.

De commendis ecclesiarum.

Rubrica.

Miserabilis humane dignitatis casus ita concupiscencie frena laxauit: ut reciso acumine rationis et contra mala statuta irascibilitatis virga munita nihil putet iniquum quod inexplabilia vasa cupiditatis videatur influere nichil inhonestum quo auaricie pareat cibus esurie non muniens sed augmentans. Hec si aias simplicium ebundet dolendum est in uno genere hominum quod laici idcirco dicunt quod pluralibus ministeriis sunt derelicti. Sed in illis quibus dominus pars est hereditatis eorum: quod hereditatis sue restitutionem sibi debent a domino prestolari quod dicatu suo regere alios et gubernare tenentur. Hic tanto amarius et acerbius ficunda conspiciamus quanto committuntur iniquius in illis et periculosius tollerant. Sane iter ad inuentiones eorum quod fraudes contra suas aias moluntur hanc maxime propius diuini et humani iuris presidia confundent: quod cum una ecclesia vnius debeat esse rectoris siue ratio dicat et multiplicis iuris statuta declarant. Quidam tamen rationis expertes vel iuris regulas continentem cum ad plurimum ecclesiarum occupationem vel aliam aliud non habentes quo quo durari festinant vacantes sibi ecclesias commende

Octoboni.

dari procurat: amplectētes iuris verba nō sensum: qđ ali-
qñ pmittit habere vnā eccliam intitulatā & aliā cōmēda-
tā. Et cū iuxta sanū itellectū ppter necessitatē aut utilita-
tē ecclie vacātis ius 2mēdationis nō tā pceptoꝝ q̃ per-
missiue introductum ipsi a cupiditatis sue lucrū oīa 2uer-
tētes in ipsarū ecclesiarū dissipationē nō solum vnā sed
plures recipiunt cōmēdatas. Inter multa vero pericula
q̃ ex hac pestifera factione pueniunt aduertim⁹ eccliarū
dispēdia rerū spūaliū negligētiā & contēptū certū miserū
suscipiētis casum in malū vsum q̃ aliena esse debuerāt cō-
gregātis: aut in pꝑrios luxus & pompas supbie pfundētes
q̃ sunt ad pauperū alimoniā 2stituta. Hec aut p mole pec-
cati furta rapinas & filii in 2spectu patris victimationem
excedere diuini iuris testimonio 2pꝑobant. Nec pꝑterit
diuinū intuitū cecitas concedentis q̃ dūz ecclesie pspicere
debet psonā hoīs accipit cui non tam curandā ouē 2mittit
q̃ miserabiliter deuorandā. Qz igit nec timorē diuini iu-
dicii: nec sacꝝ canonū intentionē ad cohercionem talū
sufficere vel etiā pꝑficere hucusq̃ nīdntur. Nos autem &
aiarū saluti & eccliarū indēnitate et statui diligentia qua
possum⁹ ex officii nꝛi debito pspicere cupiētes vniuersas
eccliarū cōmēdationes hactenus quibuscūq̃ factas: nisi ex
euidēti utilitate vni⁹ tñ ecclie cōmēdatio sit facta peni-
tus reuocamus: & ipsas exnunc vacare decernimus eis ad
quos ipsarū collatio vel ad quos pꝑsentatio spectat discri-
cte mādantes vt infra duos mēses post pꝑntis constitutio-
nis nꝛe publicationē cōferent seu pꝑntent. Alioquin ipsarū
collatio ad sedem apꝑlicam deuoluatur. ¶ Impositerū autē
firmiter inhibemus eccliam quālibet cōmēdari: nisi iusta
cā & legitima id exposcat. Et in his oībus adinuētionibus
versutus & fallacis occurrāmus: statuimus ne vltra vnū
tñ cuiq̃ cū cura aiarū bñficiū obtinenti ecclia cōmēdetur
neq̃ plures ecclesie alicui persone valeant commendari.
Quod si cōtra ea que salubriter hac nꝛa pꝑuisione statuta

Constitutiones.

sunt ecclesie commendatione quoque vel cuius in locis nunc legationis fieri contigerit: ipsa; et quicquid ex ea secutum fuerit ipso iure decernimus non valere. Episcopus vero qui commendationem contra premissa fecerit: donec renouauerit ipso facto a collatione seu presentatione beneficiorum quorumlibet sit suspensus.

De confirmatione episcoporum.

Rubrica.

Pastoralis sedis emunctia multis indiges gratie diuine muneribus ut pastor in se mundo ambulet coram deo in veritate et in aspectu populi ad doctrinam. Inter alia que de pontificum electione sacri canones prouiderunt. Illud igitur precipuum sibi vnde dicat: ut talis ad eam persona conscendat que nullis quantum humanitati possibile sit: sit maculis denique grata. Quoties igitur ignorantiam vel negligentiam aut dissimulationem que circa electorum confirmationes habet: vel etiam percurat ex officio nostri debito diligentia qua possumus corrigentes. Statuimus et in virtute sancte obediencie districte precipimus: ut cum electionis episcopalis confirmatio postulat inter cetera super quibus inquisitio et examinatio procedere debet: sed canonum instituta illud exactissime inquireat: utrum beneficia plura cum aliarum cura que electus est antequam eligere habuerit: et si habuisse inueniat: an cum eo super hoc secum fuerit dispensatum: et dispensatio si quam exhibuerit vera sit: et ad beneficia que obtinuit extendantur. Quod si in aliquo premissorum ipse ad quem confirmatio spectat electum deficere sua discussione comperierit eidem nulla tenus munus confirmatio impendat.

De his qui tempore electionis beneficia dimittant: et postea recipiunt si eos eligi non contingat.

Rubrica.

Ambitionis vicium in ardore litis exestuans: dum nec marie optimam partem amplectitur nec ad marthe misterium in frequentia profectus aspirat: sed per dominandi libidine ad omnes eo dicente tramite detorquet: abiecto rationis intuitu phas et nephas impiorum temeritate permiscet. Sane illud iter: dum euenire didicimus: ut cum vacante sede ad quam deus ascendere concupiscit: ipse metuens se obtentorum beneficiorum plura

Octoboni.

litate in suo desiderio posse deficere ipsa beneficia resignet
immo penes eū ad cuius spectat detestabili quadā pactio-
ne deponit: ut si eū eligi nō contigat: eadē beneficia quasi
deposita postmodū re assumat. Cōtra hoc igit̃ tā abhomi-
nabile colludiū sitim: & deo placēs obstaculū opponētes distri-
cti° ihibem⁹: ne cuiq̃ de cetero taliter bñficia sua resignā-
ti eadē restituant: nec quasi de nouo aliquatenus ccedā-
tur: sed tāq̃ vacātia de psonis aliis ydoneis canonice or-
dinētur q̃ si hmoi resignāti bñficia ipsa vel aliquo ex eis
fuerint reddita vel concessa: redditionē vel concessionē i
ipsum factam inualidā decreuimus & inanē. Qui vero ta-
liter i suis manibus resignata postmodū scienter cā cōtra
premissa contulerint: aut ipsum resignantem instituerint
in eisdem: si quidē eps fuerit a dalmatice tunice & sanda-
lium usu. Alius vero prelatus inferior ab officio sit suspē-
sus: donec illud duxerint reuocandum.

¶ De his q̃ faciūt pactiōes cū his quos pñtant. Rubrica.

Quia plurius euenire didiscimus q̃ cum ad vacantē
ecclesiam fuerit pñtatio faciēda: ipse qui pñtandus
est pri° cū patrono de certa summa de bonis ecclesie sibi an-
nuatim soluēda paciscitur: & sic pactus ad ecclesiam pñtat.
Nos huic actui tam symonie viciū q̃ ecclesie dispēdium
ingerenti occurrere intendentes vniuersas promissiōes
& pactiōes hmoi penitus reuocamus et imposterum fie-
ri districtius ihibemus: & si facte fuerint vires aliquas de-
cernimus non habere. Pensiones aut̃ omnes ecclesiis pa-
rochialibus hactenus impositas penitus reuocamus: nisi
qui eas obtinēt seu percipiunt legitima pñscriptione vel
speciali priuilegio aut certo iure aliquo sint muniti.

¶ Quod negociationes nō fiant in ecclesiis. Rubrica.

Omnipotēs dñs q̃ cum ppter pctā nostro nobis irasci-
tur nō obliuiscit̃ misereri sciēs se posse ac debere pla-
cari per pñtorū & humiliatorū ofones genitus et templā
et oratoria gñtū voluit q̃bus quēntes fideles abstrax-

Constitutiones

eti a cunctis exteriorib⁹ actibus et seiplos clausis corporis
sensibus i suis scientiis colligentes p oblatiões et hostias
et precipue p sacrificia et triti cordis et ofones: quibus dño cō-
iungimur: et iusti iudicis mitigarēt: ut in mīa et quersa ius-
ticia iuste pctōres nō psumant p meritis: sed pro clemen-
tia creatoris mīam psequantur. Hec ipse dei filius quē accepit
sic sibi verbis et operibus indicavit: et eccliam cū sit domus
oīm esse specialiter domū suā asserens: eā nō negociatiōis
sed ofonis domū voluit noiari: tñ abhorrens i templo ne-
gociationē et mercia exerceri: ut de funiculis flagello scō
vendētes et emente: de templo eicerit: et in eo illa que ad
vsum sacrificiorū erāt necessaria viderent aperte signē q̄
detestandū sit illoz delictuz q̄ mercata in ecclesiis faciūt
et negociatiōes exercēt de domo dei speluncā latronū et do-
mum diaboli faciētes: cū i hmoi et tractibus se adinuicem
decipiāt vel intendāt decipere et trahētes. Ea ppter distri-
cti⁹ ihibem⁹ et inhiendo statum⁹: ut i ecclesiis quibuscumq̄
nōe legatiōis nullus de aliquibus rebus venalib⁹ mercatū
teneat: nec vllā porsus negociationē exercere psumat.
Archiep̄is ep̄is et aliis eccliaz prelatis in virtute obediē-
tie firmiter iniungētes: ut hoc salubre statutū per celsurā
ecclesiasticam ab oībus inuolabiliter faciat obseruari.

Quod fiat pcessio p pace regni et terre sancte. Rubrica.

Iustus et misericors dñs q̄ nō vult mortē pctōris: sed
ut quertat et viuat: hoīm pctā qñq̄ punit tpaliter: ut
eternaliter nō cōdēnet: iuste visitat et misericorditer affli-
gēdo castigat: ut quertant ad eā et nō pereāt pctōres. Vñ
qñ diuidūt pctā nra iter nos et deū nēm ipse languores et
pestilēcias immittit: et fames et bella exoriri emittit: dis-
tētiōes guerras: alia multa mala quibus necessanter pctis
eoz erigētibz hoies affligunt. Ex hoc liquidē regnū an-
glie inclitum quod pacis pulchritudine gaudere solebat:
guerris dissentitiōibus et bellis afflictū est multipliciter tē-
poribus istis et miserabiliter desolatū: et q̄ pudori et dolori

Octoboni:

est toti p^olo xpⁱlano terrā sc^olāz i qua ipe dei fili^o salutē hū^oni g^ois operat^o est: tradidit i man^o hostiū nois xpⁱiani: bē ppter delicta n^{ra} nos tuere tā sc^olē hereditatiōe idignos onidēs p^ol^om xpⁱinū ad bellandū suū bellū exerceat ad salutē. Ipe vero d^ons q^o quos diligit arguit et castigat q^o vulnerat et medet^o: quersus ad o^ones fideiū ad se reuertētūz inias in ira nō q^otinet: sed cū fuerit iuste iratus mie recoz: dat^o vt pestilētis et malis cessantibus/afflictis q^osolationē tribuat/lāguidis sanitatē restituat/et discor^odantibus vnitatē. Cū ppter antiqui p^ores deliberatiōe p^ounda ordinauerūt: vt certis t^opibus p^omissiōes fierēt publice et solennes: i q^obus queniēs p^ol^os fideiū vilitatione d^oni castigatus et eo zelo deuotionis accensus o^oonibus ad miserandum d^onm puocaret: et ne vicio ingratitudinis arguat^o de collatis b^onificiis deo grates exhibeat et laudes exsoluat. ¶ Quos nos digna emulatione sequētes statuēdo precipim^o: vt in oib^o terris n^{re} legatiōis quilibet āno i crastino Octa. p^oe. fiat vna p^oressio publica et sollemnis: in qua conuenientes fideles tam religiosi q^o seculares de pace misericorditer restituta deo g^oas exsoluētes o^orent ad d^onm: vt ipse querso furore suo regnoz et terraz suaz gubernac^ola dirigat/pacem fideliter tribuat/et restitutam cōcor^odiā q^otinuet et confirmet: et terrā sc^olāz quā suo p^oprio sanguine rubricauit ad laudem et gloziam sui nois restituas cultui xpⁱlano.

¶ De legendis q^ostitutionibus singulis annis. Rubrica.
Honoris eccl^oastici obseruatio catholici fidei vnitatē et meritū p^oebens et augens g^oam et pacē acq^orit a d^ono p^ol^os xpⁱianis: et mie patrē p^ol^otē matris eccl^oie reuerentia placabilia et exauditiōe condigna faciat vota iustozū. Et diuerso vero diuersa et q^otraria p^oz^ous eueniunt vt fidē et vanitatem: cindat conculcata religio. Irām et indignationē oipotētis dei effundat sup p^ol^om ex lege p^o sua desideria naufragatē et ierorabile reddat misericordis d^oni pietatem. P^oz^ounde ad seruandas hūmōi p^ol^oitos a d^ono sup cu-

Constitutiones.

Stodias gregis sui. Archiepos & ep̄os salubriter excitam⁹
& eis in virtute sc̄tē obediētie districte precipimus: vt ad
eccl̄iarū & eccl̄iasticarū personarū tuitionē seu custodiā coll̄i
cite inuigilent & intendāt circa reformationē ip̄arū pasto
ralem curā & operā ac intentā diligentia apponentes. per
que eccl̄ie & eccl̄iastice persone plurimū ad restorationē
& conseruationē poterūt adiuuari. Cōtra eos vero qui in
his eorū iurisdictionē & opus impedire tētauerit: sc̄tōrū pa
trum romonarū p̄cificū & n̄as q̄stitutiones circa talia p̄
mulgatas obseruēt & faciāt obseruari: sub penis q̄ i eisde
cōstitutionibus expr̄imunt. Ne aut̄ ignorantia q̄stitutioni
nū ip̄arū ab eas obseruancia quemq̄ possit auertere: preci
pimus vniuersis archiep̄is/ep̄is/abbatib⁹ & prioribus:
exemptis necnō cathedrālū eccl̄iarū capitulis: vt oīa sta
tuta hec q̄ in hoc nostro sūt q̄silio p̄mulgata in scriptis ha
beant. Et ip̄i archiep̄i & ep̄i eadem in synodis suis singlis
annis de verbo ad verbum perlegi faciant diligenter.

De monachis & canonicis regularib⁹ & monialib⁹. **Ru.**
Regnum celozum mansionibus multis teste veritate
distinctus de mūdo quasi de torculari sibi expr̄mit
& colligit incolas per varias incedentes virtutū semitas
& extra mundi contagia per diuersos cācellos penitentie
salientes mātionum celestium tabernacula variis premi
ozum stipendiis ingressuros. Inter omnes huiusmodi sc̄
ctum et deo proximum ordinem monachozum per virū
illū venerabilis vite gratia & noīe b̄ndictum docente sp̄s
sancto institutum et eleuatū ad carissimata meliora: quāto
per altioris vite gradus a diebus antiquis de terrenis tri
umphantem attendimus regnū dei sancta violentia ca
pientem: tāto nobis cura maior incumbit illius p̄serua
re decozem muenire: sanctimoniam & immisiones per an
gelos malos p̄cludere: atq̄ illatos ab hostis gladio et in
sidis sonare languores. Quoniam igitur hec sancta reli
gio solutis aliquibus constantie nodis in luxū labentē

Octoboni.

ad tramites latitudinis qui ducunt ad mortem miserabiliter declinauit: occurrimus sub diuino consilio et spe celestis adiutorii vt officii nostri debito circa oportunā reformationem salubriter instamus.

De professione facienda.

Rubrica.

Sine bone memorie Otho. sancti Richasii i carcere tulliano diacon^o Cardinalis aplice sedis legatus: inter alia de statu monachorum prouida deliberatione constituit: vt quicumq; in monasterio est ad probationem admissus: professionē incontinenti faciat anno probationis elapso: aut ereat de eodem. Alioqui abbas vel prior q; aliquem sine p̄fessione sustinuerit ultra annū per presidentes in capitulo grauiter puniatur: et nouicius qui sic secrete p̄fiteri cogat: et haberi debeat p̄ professo. Nos aut vt expressa et istans pena coherceat quos dilata et tacita sub confidentia impunitatis non cohibet a delictis adiuciendo statuimus: vt abbas vl' prior seu abbatissa cuiuscūq; ordinis vel religionis existat: q; nouiciū p̄fiteri nō fecerit anno p̄bationis elapso: nisi canonico fuerit impedimento detenti: vel nouicius ipse monast. riu exiret infra mēse: tādū i oībus feriis sexti in pane et aqua ieiunent donec nouiciū ipsuz fecerint p̄fiteri. Nulli quoq; nouicio ante q̄ p̄fessionē fecerint aliqd seruitiū offm seu ministeriū cōmitatē cū eo tpe ita regulari discipline debeat eē dedit^o et itē^o: vt ad alia diuertere valde nociuū aptissime dinoscatur.

Qd cōstitutiones summorū pontificū legant. Rubrica.

Pro cū ignorantia mater erroris ita i interitū ducat: vt cecus ambulans i tenebris illius nō prius dānum sentiat q̄ icurret. Antedictus legatus salubri cōstitutione decreuit: vt abbates et priores cōtinuo post regulas scribi faciāt cōstitutiones et sanctiones summorū pontificū ad eos et eorū ordinē precipue ptinentes q̄ in consiliis et cōpilatione dñi Gregorij pape. ix. sub ifrascriptis titulis cōtinentur videlicet de regularib^o. Et parte statuimus ne

M.iii.

Constitutiones

Religiosi. De statu monachorum. Monachi. Cum ad monasterium in singulis prouinciis ea que De symonia. quoniam symoniaci labes. De inia excoicationis. Monachi. Uniuersi sitatis: cum eorum absolutio. De monialibus. De fideiussoribus. Quod quibusdam. De solutionibus. Quorundam. Nos autem aduiciendo statuimus et districte precipimus ut magistri nouiciorum eos in regula beati Benedicti vel sancti Augustini seu quacunque alia doceant et instruant diligenter ita quod quislibet religiosus regulam plene adiscat et quasi eorum detentorem sciat. Preterea vero constitutiones in singulis manasteriis bis in anno scilicet in principio aduentus et in capite quadragesime omnibus conuocatis in capitulo prolegantur.

¶ De proprietatis monachis vel aliis religiosis. Rubrica. **Q**uia vero in monachis est quasi idolatria quaruncunque rex detecta proprietatis in cuius habende cecationem facile inducitur seu corrumpunt dyabolo suggerente: dictus legatus simplici canonum preceptione preteritus statuit ut nullus monachus proprium de cetero habeat: et si habet prelato suo sine dilatione resignet. Ad nos efficacius prosequentes statuimus et districte precipimus quod cuiuscunque ordinis abbates et priores abbates proprios qui non habent super proprietatibus bis anno inquisitionem faciant diligentem quos cum tales inuenerint puniant secundum sanctiones canonicas et regularia instituta. Quod si episcopi abbates et priores implere neglexerint ipso facto a suis administrationibus sint suspensi: donec premissa diligenter fuerint executi.

¶ Quod non detur pecunia religiosis pro vestibus et ceteris vite necessariis. Rubrica.

¶ E quidem ne de proprietatis vicio super doctorum patrum fabricandi occasio sathane offeratur: et ipsi homines detur habilitas delinquendi: statuimus ut cum quispiam monachorum seu aliorum religiosorum vestibus calciamentis vel aliis vite necessariis indigerit. is qui super his ministrandis gerit officium pecuniam vel denarios non tradat pro re homini taliter indigenti

Octoboni.

sed res ipsas put necessitas erigerit subministrat. Si autem
is qui huiusmodi prelo officio extra facere presumpserit officio
in quo sic deliquerit et presterit: materiam delinquendi
sit priuatus: nihilominus alias superioris arbitrio puniendus.

¶ Quod monachi soli non stent in maneribus et ecclesiis. Rubrica.

Monachos seu canonicos regulares per maneria vel
ecclesias solos morari tam indecens quam aiabus periculo-
sum esse conspicientes firmiter et disticte precipimus ut
abbates et priores monachos sic manere non faciant: vel
permittant sed si qui sint eos sine more dispendio reuocent ad
conuentum: vel ubi suum monachum studeant sociare. Alioquin
ipsi abbates et priores ab officio donec id impleuerint sint
suspensi. Quod si forte pauperes habeant ecclesias que
duobus non sufficiant exhibendis faciant illis per secula-
res clericos deserui: ut sic debita ecclesie non fraudetur ob-
sequium: nec regularis frangatur integritas discipline.

¶ Quod non dentur maneria ad firmam monachis. Rubrica.

Ad firmam vero que mercationis istar habet alicui mo-
nacho dari manerium ecclesias possessiones vel alia
quolibet bona que a proprio prelato siue ab alio quocumque
districtius inhibemus. Quod si factum fuerit preter pe-
nas antedicti legati vel aliis constitutionibus impositas
quicumque deterit firmam huiusmodi singulis sabbatis feriis in pa-
ne tantum et aqua per unius spatium anni ieiunet.

¶ De esu carniū.

Rubrica.

Ad hec quoniam regulari obseruationi que per artem viam ducit
ad vitam per carnis superbiam laxatis habemus multipliciter
impugnare merito sancti patres carnem voluerunt ab esu carniū
cohibere: ut eius superbiam coteretur parcitas: et per mundi ab-
stinentiam carne deuicta spiritus domini gratiam decantaret. Super
his prenoiar legatus statuit: ut cum esus carniū sit mona-
chis nigri ordinis per regulas sancti Benedicti: nisi in certis ca-
sibus et locis necnon abbatum prebenditum et eorum generalis capitulo in-
dictis monachis qui per abusu consueuerant vesci carnibus: abba

¶.iii.

Constitutiones.

tes & priores loco hmoi vetiti cibi iuxta facultatē domus
aliū ppetē ministrare curarent. Nos autē adiciēdo fir-
miter & districte precipim⁹: vt abbates & priores pprios nō
habētes abbates: ac abbatille seu priorille ordinis scti bñ
dicti circa esum carniū sollicitē ac gñalter inq̄rant ac eos
quos in hoc inuenerint deliquētes grauitē puniāt: deli-
cti & deliquētū circūstātiās attēdentes. Epi vero cū sub
iecta sibi monasteria visitāt de hmoi esu carniū subtiliter
discutiant & inquirāt: & puniāt puniēdos quos pena nouē
runt idigere. Alioquin p̄ter indignationē & maledictio-
nis diuine acerbiter donec id fecerint sint suspensi.

¶ Ne aliqui religiosi in refectorio & dormitorio vtantur
preciosioribus aliis: Rubrica.

Illud quoq; ridiculose scurrilitatis opprobriū auferē-
tes quo monachi & alii religiosi quidā se maiores ali-
is existimātes & ostētare volētes: & vasis preciosiorib⁹ vti
p̄tēdūt districti⁹ ihibem⁹: ne q̄s monachorū vel monaniliū
seu canonicorū regulariū ciphō argēteō vel preciosiori alio
in refectorio vel i aliis locis vtat illū quasi ppriū possidē-
do: aut i dormitorio maiori apparatu lecti vel teguminis
Cū enī oēs pares sint & sub sctē fraternitatē noīe coequa-
les ridiculus est vt alter maiore altero se ostendat: qui de
hoc gloriari debet: vt ostendat ceteris se minorem.

¶ Ad semp in refectorio due ptes remaneāt. Rubrica.

Statumus insuper & districte precipimus: vt cū ab-
bas vel prior vult aliquos i camera sua reficere: ita
reficiendorū numerus moderetur: q̄ saltem due partes
fratrum in comestione remaneant in cōuentu. **¶** In hoc
vero aponant p̄ouidentia; diligentem: vt sine persona-
rum acceptione: nunc hos nunc illos ad refectiōē vocent
quos magis nouerint indigere.

¶ De infirmis.

Rubrica.

Oe infirmis quibus humanitatis p̄bere p̄sidiū
caritas iubet: et pietas interpellat: districte precipi-

Octoboni.

mus: ut prior vel supprior claustralis sepe visitationis exercitium adhibens circa ipsos vigilanter perquirat qualiter ab infirmario procuretur. Si quos vero defectus in hoc inuenerit: ipsos abbati vel priori denunciare festinet. Abbas autem seu prior omnem defectum sine tarditate: et negligentia circa id faciat emendari. Quod si abbas vel prior premissa minime seruauerit ipso facto: nonne id fecerint ab officio sint suspensi.

¶ Quod nulli religiosi vendant vel assignant liberationes aliquas. Rubrica.

Aplentes etiam ecclesiarum indēnitatibus prouidere illud viciū extirpamus quo quidā abbates et priores et aliarum ecclesiarum rectores et custodes hospitalium cupiditatis ardoze qui eorum corda vehemēter inflamat interueniente precio plus personis quam ecclesiis consulentes ad certum tempus seu ad vitam illorum quibus fit concessio certū quid quod cōter liberationes appellāt vendūt et assignant pro vite necessariis diebus singulis vel certis temporibus exsoluendū. Ex quo fit ut in ecclesiis hospitalibus et monasteriis in dictarum liberationum solutio grauatis: eorum qui deberent ecclesiis et monasteriis deseruire: ac infirmorum et pauperum ad quorum sustentationē huiusmodi bona sunt specialiter assignata numerus minuat per quod ecclesie seruicius debitis et pauperes ac infirmi alimonis defraudant in eorum qui eas concedunt animarum periculum et scandalum manifestū. Propter quod districtius ihibem⁹ ne vnquam personis aliquibus huiusmodi liberationes vendantur. Et si aliquē ante hanc constitutionem nostram concesserit imperpetuū vel ad tempus resignantibus: vel decedentibus illis qui eas obtinuerunt hactenus Abbates/priores/rectores et custodes prefati eas de nouo eorum heredibus vel aliis non concedant. Quod si contra hoc salubre statuūt aliqui attemptare presumpserint: nisi eas reuocauerint ab officio sint suspensi.

¶ Quod seruetur antiquus monachorum numerus. Ru.

Constitutiones.

Quod etiam iuxta sapientie doctrinam multitudi-
ne populi sit dignitas regis et paucitate plebis igno-
minia principis: nulla debet auaricia nulla desidia vel con-
temptus arripere: ut regis regum cultum attenuet colen-
tium paucitas: et contra multiformis nequicie hostes mi-
nuatur exercitus bellatorum. Ideoque statuimus et discri-
te precipimus: ut singulis monasteriis: et in his precipue
que sunt ecclesie cathedrales seruetur antiquus numerus
monachorum.

De ratione administrationis reddenda. *Rubrica.*

Prelatis autem et administrationibus atque officiali-
bus illud statuimus: ut abbates et priores proprios
abbates non habentes saltem semel in anno presente to-
to conventu aut aliquibus ex senioribus vel prudentiori-
bus ad hoc a capitulo deputatis: reddant de statu mona-
sterii et administratione suam plenariam rationem. **S**i
quis vero abbas vel prior statutum huiusmodi neglexerit
observare ipso facto donec satisfecerint a suis administra-
tionibus sint suspensi.

Quod religiosi non ement vel vendat. *Rubrica.*

Analiu mercia reꝝ quibus cruditas dandi minus
vel plus recipiendi expetit captiones vix aut nunq̃
sine interuentu peccati etiam inter laicos fieri dinoscitur
quantomagis eorum manus qui sancte religionis habitu et
observantia sunt a terrenis actibus eleuati: sordidum et feti-
dum existat a talibus inquinari. **H**oc igitur circa illos
quasi abhominabilem lepram officio debite sollicitudinis
insequentes arcius inhibemus: ne monachi moniales aut
religiosi quilibet cuiuscumque religionis existunt mercatio-
nes que in emendo vel in vendendo consistunt in mundi-
nis mercatis vel alias audeant in quibuslibet rebus ali-
quatenus exercere. Alioquin non solum hi qui fecerint ve-
runt etiam hi de quorum mandato precesserit ipso facto ab of-
ficio sint suspensi: que suspensio per superiorem non relaxe-

De oboni.

tar: quousq; latiffecerint de p̄missis. Quorumq; vero cir-
ca monachorum statum & conuersationem superius sunt
statuta in monialibus: que eadē quoq; p̄fessione censē-
tur: volum⁹ et p̄cipim⁹ obseruari.

¶ Quod moniales certa loca non creant.

Rubrica

Moniales deo dedicate que abnegantes se ipsas & re-
nūciātes seculo xp̄i seruiicio se perpetuo māciparūt
omni custodia seruare se debēt et portas sensuū obserua-
re: ne vnq; introit⁹ pateat maligno spiritui ex quo eis vel
aliis i p̄auo desiderioꝝ ardoꝝ: vel saltem leui cogitatio-
ne detur occasio delinquendi. **¶** Quapropter i cenobiis
certa loca desunt putata que eas exire nō conuenit: vt
sint dñs cordis & corporis innocētiaz obseruare. Intrare
enī debet monialis in q̄ prudēter orando si prouideat ne
aliqui in tētationē incidens in delictum aliquod p̄batur
Accedat: ad capitulum i quo iuste peniteat quod cōmisit.
Intret dormitoria & refectoria horis suis in quibus cor-
pus ad sustentionē ne deficiat reficat recreando. Assistat
igitur sibi temperātia: ne ex refectionis superfluitate ca-
ro recalcitret: et eam non deserat fortitudo: vt resistat for-
titer tentationib⁹ dum quiescit: sed ceteris horis more
in claustro in quo sic se claudat et corpus sui sensus: vt in-
ter se & mundū chaos esse firmatū intelligens et solum de-
am oculis menti aspiciens aliquod p̄gustet de eterne vi-
te dulcedine contemplando. P̄missa vero loca in perso-
nis secularib⁹ vacua esse p̄cipimus vt ad ea non nisi ex
necessaria causa & iusta persone seculares accedant: & hoc
nō frequēter sed raro: ne ex frequenti quersatione secula-
riuz quies earū vel p̄templatio pturbetur: vt saltem ad se-
cularis cogitationis desideria carū animus pertrahatur.
¶ Ea propter & illud statum⁹ vt nunq; cū hoibus vel ali-
quib⁹ personis religiosis vel secularibus: nisi in publicis
et non suspectis locis colloquiū habeat monialis: & vbi se-
rius colloquiū est habendū: monialis sola non conue-

Constitutiones.

nias ad colloquendū. sed sibi ad minus monialis alia deſi-
timens: & in religionis obſervatione rigida ſocietur: que
& illos ſemp vīdeat et poſſit oīem que per aliā facta fuerit
eſſe teſtis niſi qñ voluerit confiteri. Nūq̃ etiam extra do-
mum niſi de ſui ſuperioris licentia & pmiſſu cū aliquo ho-
mine comedat: nec tunc niſi cū tali qui tanta ſit ei conſan-
guinitate & affinitate ſeu alia honeſta familiaritate con-
iunctus & alias nō ſuſpectus q̃ non liceat inter eos aliqd
ſuſpirari ſiniſtrū. Alia vero loca q̃ quiq̃ p̃miſſa monia-
lis ſibi reputet penitus interdicta. vt ad ea nūq̃ accedat:
niſi ad locum infirmarię vel alium ad hoc monialibus de-
putatū: in quo de licentia abbatīſſe ſeu priorīſſe cauſa re-
creationis eſſe poterit: ſi debilitate fuerit ſeu infirmitate
detenta: vbi recreationē & infirmitatis remedia percipi
at oportuna. Ad officinas etiam moniales: niſi ille quib⁹
ex officio competit non accedant: & ille nunq̃ ſole: ſed cuꝝ
honeſta ſocietate: vt ſuperius de aliis eſt expreſſus. Abba-
tiſſa vero et priorīſſa / et cetera que monaſteriis p̃ſunt
quocūq̃ noſe cēſeantur monaſteria nō exeant: niſi ex eui-
denti monaſterii vtilitate ſeu nec eſſitate vrgente: & cum
ſocietate honeſta. Ceteris vero inferioribus monialibus
nunq̃ niſi iuſta et neceſſaria cauſa exeundi monaſterium
licentia p̃beatur: et tunc nunq̃ ſole / ire / eſſe / vel morari
extra monaſterium permittatur: niſi tali fuerit alia ſocia
ea que ſic probata fuerit i monaſterio q̃ de ipſa nihil ſini-
ſtrum valeat ſuſpicari. ¶ In terris quoq̃ noſtre legatio-
nis cōſuetudineꝝ abolemus qua moniales monaſteria ex-
ire conſueuerūt occasione proceſſionum que qñq̃ fuerūt
publice & ſolemnes: firmiter ſtatuentes vt occasione p̃e-
dicta monaſteria ſua nō exeant moniales: ſed infra cepta
monaſteriorum proceſſiones ſolemnes peragunt tēpori-
bus quibus conſueuerunt fideles in proceſſionibus cōue-
nire. Nichilominus archiepiſcopis epiſcopis & aliis eccle-
ſiarum p̃elatis quibus vſitādi officium de iure ſeu con-

ſuetudine
teſtari
ria mon
miter ſe
¶ Et r
lebrent
H
uit. Ne
feſſio i
ſcientia
amari
tie ad o
altari.
vel ſup
ſemel i
nibus
ter cor
cant. ¶
cerdot

Proh
De ba
¶ Ne
q̃ for
De co
De cl
De ha
Ne cl
Ne cl
vel al
De co

Octoboni.

suetudine competitū virtute sancte obedietie: et sub obtestatione diuini iudicii districte precipimus: vt monasteria montalium cum expedit visitantes: que statuta sūt firmiter faciant obseruari.

¶ Ut monachi frequenter confiteantur et frequenter celebrent.

Rubrica.

Ad hec quia scriptum est: q̄ septies in die cadit iustus et q̄ nemo existens i mortali corpore sine crimine viuit. Necessaria multum et utilis est precipue religiosi cōfessio i qua omnibus que deum possent offendere: vel conscientiam premunt: cum cordis contritione discussus et cū amaritudine recensitis accedant cum securitate conscientie ad orandum et offerendum immaculatam hostiam in altari. Propter quod statuimus q̄ abbates / seu priores / vel sup̄p̄iores eis absentibus frequenter requirāt saltē semel in mense confessores fratribus deputatos: de nominibus confitentium fratrum: vt sic illos qui non frequenter confitentur grauit̄ arguant et ad confitendum inducant. Quod mandamus circa monachos constitutos i sacerdotio: qui non frequenter celebrant obseruari.

¶ Sequitur tabula Rubricarum.

Prohemium

Octobonus miseratione diuina.

De baptismo.

Ingredientibus.

¶ Re pro sacramentis ecclesiasticis aliquid exigatur: vel q̄ forma in confessione seruetur.

Quoniam ceca.

De consecratione ecclesiarum.

Domus dei.

De clericis arma portantib⁹ cū fratribus.

Qm̄ i armis

De habitu clericorum.

Cum sancti euangelii.

Re clerici iurisdictionē secularē exerceāt. Cū honestatis.

Re clerici sint aduocati i causis secularibus: neq̄ iudices vel assessores in causis sanguinis.

Iuxta sacrorum.

De concubinariis.

Quam indecorum.

Tabula.

De vicariis residentia & institutione	Sacrorum ordinis
De intrusis.	Amoris proprii.
Ne una ecclesia diuidatur in plures personatus. Unitatem.	
De abstrahentibus confugiētes ad ecclesias vel cymiteria seu res ibidem depositas: de auferētibus aliquid preter voluntatem dominozum ecclesiasticorum de bonis manerius seu grangis.	Ad tutelam.
Ne quis impediat matrimonia solemnizati in facie ecclesie.	Coniugale fedus
De executione testamentorum.	Libertatem.
Ne prelati ecclesiarum fructus vacantium percipiāt vel suos faciant.	Ecclesiarum dispenndia.
De oblationibus capelarum matrice ecclesie restituentis.	Gratia que concedentis.
De domibus ecclesiarum reficiendis	Improbam
De procuracionibus que ratione visitationis debentur non recipiendis ab archidiaconis & aliis inferioribus prelati: nisi cum visitant.	Naturalis dispositionis.
Ne pena pecuniaria recipiatur a subditis pro delicto notorio.	Deus omnipotens.
De firmis.	Indignum est
De residentia archiepiscoporum vel episcoporum.	Pastor bonus.
De appropriatōib⁹ ecclesiarum nō faciēdis.	Quā alienatiōes.
De bonis intestatorum.	Cum mortis
De delegatione.	Judicii robur.
De forma citationis.	Ita mortalium.
De iuramento aduocatorum.	Laudabile.
Ne inde & pacē vel concordia litigantium impediatur. Cū partes.	
De publicano absolutione.	Sicut ecclesiastice.
De institutionibus seu collationibus	Episcane religionis
De commendis ecclesiarum.	Miserabilis.
De confirmatione episcoporum.	Pastoralis sedis
De his q̄ tpe electionis bñficia dimittūt: & postea ea recipiunt: si eos eligi non contingat	Ambitionis vicium.

Tabula.

De his q̄ faciūt pactib⁹ cū his q̄s putant. **Qz plerūq̄**
Qd negociatib⁹ nō fiāt in ecclesiis. **Dipotens dñs.**
Qd fiat p̄cessio p̄o pace regni ⁊ terre sc̄e. **Iustus.**
De legendis ⁊ institutionibus singulis annis. **Honoris.**
De monachis ⁊ canonicis r̄aribus et monialib⁹. **Regni.**
De professione faciēda. **Sane bone.**
Qd cōstitutiones sumorū pontificū legant. **Porro cum.**
De p̄prietariis monachis vel aliis religiosis. **Qz vero.**
Quod nō detur pecunia religionis p̄o vestibus ⁊ ceteris
vite necessariis. **Et quidem.**
Qd monachi soli nō stēt i maneriis ⁊ eccl̄iis. **Monachos.**
Qd nō dentur maneria ad firmā monachis. **Ad firmā.**
De esu carniū. **Ad hec.**
Ne aliqui religiosi in refectorio ⁊ dormitorio vtantur p̄e
ciosioribus aliis. **Illud quoq̄.**
Qd semp in refectorio due parte remaneāt. **Statuim⁹.**
De infirmis. **De infirmis.**
Quod nulli religiosi vendant vel assignent liberationes
aliquas. **Volentes etiam.**
Qd seruet antiquus monachorū numerus. **Ceterum.**
De ratione administrationis reddēda. **De p̄elatis.**
Quod religiosi non emant vel vendat. **Uenaliū.**
Quod moniales certa loca non creant. **Moniales.**
Ut monachi frequenter confiteantur ⁊ frequenter cele
brent. **Ad hec quia scriptum.**

CLAUS DEO.

¶ Expliciūt constitutiones Legatum cum Johan
ne Othone. Impresse Londoni. per me wynandum
de worde/in the flete strete. in signo solis commoꝝ
tem. Anno dñi. M. cccc. xvii.

1669 14. June 73

Two to picture country printing

First letter: Shutter
Lith. 1/11

